รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนา Roadmap และการบริหารจัดการสำหรับโครงการ Zero Dropout จังหวัดราชบุรี

สัญญาเลขที่ 65-0307 รหัสโครงการ 65-062-00006

โดย

นายศุเรนทร์ ฐปนางกูร และ คณะ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมา 1

1.2 สถานการณ์ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาของจังหวัดราชบุรี 4

1.3 บทบาทภาคเอกชนและความร่วมมือระหว่าง กสศ. และบริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน) 5

1.4 ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 7

บทที่ 2 ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 9

บทที่ 3 กรอบคิดในการศึกษาและแนวทางดำเนินงาน 12

3.1 การขับเคลื่อนด้วยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area – Based Education) 12

3.2 ขอบเขตและกรอบการดำเนินงาน 12

3.3 เป้าหมายโครงการ / เป้าหมายย่อย 13

3.4 กลุ่มเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน 14

3.5 วัตถุประสงค์ 14

3.6 ขอบเขตการดำเนินงาน 3 ปี ประเมินผลการทำงานทุกปี 14

บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน 19

4.1 ทุนการทำงานที่มีก่อนหน้านี้ 20

4.2 การดำเนินงานเพื่อคัดกรองและให้การช่วยเหลือเด็กหลุดออกจากโรงเรียนโดยใช้กลไกเชิงพื้นที่ 25

4.3 กระบวนการและผลการดำเนินงาน 26

4.4 ผลการดำเนินงานตามผลผลิต/ผลลัพธ์ 45

บทที่ 5 สารสนเทศเด็กนอกระบบ : ผลการสำรวจเด็กตกออกจากสถานศึกษาในพื้นที่เป้าหมาย 62
5.1 ข้อมูลและสารสนเทศ Zero Dropout 62
5.2 ข้อมูลและสถานภาพทั่วไป 64
5.3 การวิเคราะห์ภูมิหลังเศรษฐกิจ - สังคม (Socio-Economic Profile) ของเด็กนอกระบบเบื้องต้น 67
บทที่ 6 การขับเคลื่อนเชิงระบบ 85
6.1 การจัดตั้งสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี 85
6.2 การประสานงานกับหน่วยงานและผู้มีส่วนได้เสีย 87

บทที่ 7 ข้อเสนอ Road Map และแนวทางการดำเนินงาน 88
7.1 การขับเคลื่อนระดับนโยบาย 90
7.2 โรงเรียนในฐานะข้อกลางของการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ต้นแบบนวัตการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น : หนึ่งโรงเรียนสามรูปแบบ 93
7.3 การสร้างฐานการเรียนรู้ครอบครัวและชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากฐานล่างสู่การเชื่อมนโยบายแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากโรงเรียน 94
7.4 ความเป็นไปได้ของมาตรการทางการเงินเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากโรงเรียน 100

บทที่ 8 สรุป 103

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 5.1	สาเหตุและปัญหาที่ทำให้เด็กไม่เรียนต่อ	78
ตาราง 5.2	แสดงจำนวนการเข้าไปทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับผู้เข้าร่วมโครงการ (ครั้ง)	79
ตาราง 5.3	แสดงเกณฑ์การประเมินระดับความรุนแรงของปัญหา 6 ด้านของผู้เข้าร่วมโครงการ	80

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูป 1-1	จำนวนเด็กตามทะเบียนราษฎร์เทียบกับเด็กในระบบการศึกษา	4
รูป 4-1	ทีมแกนประสานงานอำเภอร่วมประชุมเชิงปฏิบัติกระบวนการวางแผนอนาคตเป็นรายบุคคล	37
รูป 4-2	ตัวอย่างรูปการค้นหาตัวเองและวางแผนชีวิตผ่านกิจกรรม Body Scan	37
รูป 4-3	รูปกรอบความร่วมมือในการทำงานแก้ปัญหาเด็กตกออกจากโรงเรียน	41
รูป 4-4	รูปบรรยากาศการประชุม วันที่ 6 พฤศจิกายน 2565	42
รูป 4-5	แผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือเด็กในภาวะวิกฤติ	44
รูป 5-1	แบบสอบถามข้อมูลเด็กนอกระบบการศึกษา	63
รูป 7-1	ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ไม่มีชื่อระบบการศึกษารายพื้นที่	89
รูป 7-2	ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ไม่มีข้อมูลในระบบการศึกษา แยกตามตำบล จังหวัดราชบุรี	89
รูป 7-3	ความสัมพันธ์ของการศึกษาในโรงเรียนและการเรียนรู้ฐานครองครัว และบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง	100
รูป 7-4	ข้อเสนอการออกแบบกลไกการสนับสนุนงบประมาณด้วยการระดมทุนจากภาคเอกชน	102

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิ 5-2	ภาพ Visualize สรุปสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของข้อมูลเด็กที่ทำการสำรวจในโครงการ	65
แผนภูมิ 5-3	ข้อมูลทั่วไปของ Visualization ข้อมูลเด็กนอกระบบที่สำรวจแยกตามพื้นที่	66
แผนภูมิ 5-4	(a) สัดส่วนเด็กหลุดออกแบ่งตามระดับการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ และแบ่งตามอำเภอ (b) Top 10 จำนวนเด็กหลุดออกในแต่ละอำเภอ (c) รายได้เฉลี่ยต่อหัวแบ่งตามอำเภอ	67
แผนภูมิ 5-5	(a) Top 10 ตำบลที่มีจำนวนเด็กหลุดออกสูงที่สุด (b) แสดงสัดส่วนอาชีพผู้ปกครองของเด็กหลุดออก แบ่งตามตำบล	68
แผนภูมิ 5-6	สาเหตุที่ทำให้เด็กหลุดออกจากโรงเรียน	69
แผนภูมิ 5-7	เปรียบเทียบรายได้ค่าเฉลี่ยรายได้ของผู้ปกครองกับจำนวนปีที่เด็กอยู่ในโรงเรียน	70
แผนภูมิ 5-8	ความต้องการช่วยเหลือเร่งด่วนของผู้ปกครองเด็กที่หลุดออกจากโรงเรียน	71
แผนภูมิ 5-9	Boxplot chart แสดงระดับความต้องการช่วยเหลือด้านการศึกษา แบ่งตามกลุ่มช่วงรายได้	72
แผนภูมิ 5-10	Boxplot chart ของรายได้เฉลี่ยต่อหัว แบ่งตามความต้องการในการได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน	73
แผนภูมิ 5-11	(a) Boxplot chart จำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาสูงสุด แบ่งตามจำนวนพี่น้อง (b) ตารางเปรียบเทียบการศึกษาสูงสุด กับจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษา	74
แผนภูมิ 5-12	ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัว และค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษา แสดงตามกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพี่น้องต่างๆกัน	74
แผนภูมิ 5-13	(a) stacked bar chart, (b) stacked bar chart ที่เป็น 100% stacking.	75
แผนภูมิ 5-14	(a) 5 ลำดับแรกของลักษณะชุมชน และความต้องการได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน (b) Boxplot chart จำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาสูงสุด แบ่งตามลักษณะชุมชนที่อยู่ (c) Boxplot chart ความต้องการรับการช่วยเหลือในด้านการศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย	76

ผนวก

ผนวก ก. ตารางสรุปกิจกรรมและรายละเอียดการดำเนินงาน

ผนวก ข แบบสอบถามข้อมูลเด็กนอกระบบการศึกษา

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นอุปสรรคสำคัญที่ฉุดรั้งการพัฒนาคน ซึ่งประเทศไทยได้พยายามแก้ไขโดยตลอด จนปรากฏเป็นเจตนารมณ์ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่เล็งเห็นว่าความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา ไม่ว่าจะมาจากคุณภาพหรือมาตรฐานของสถานศึกษา คุณภาพหรือประสิทธิภาพของครู หรือฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม สามารถจะบรรเทาได้ด้วยการจัดตั้งให้กองทุนขึ้นเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 เป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และมีการกำหนดบทบาทขององค์กรเป็นกลไกเหนี่ยวนำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิรูปการศึกษาในจุดที่จะส่งผลแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเชิงระบบร่วมไปกับการช่วยเหลือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ยากลำบากที่สุด มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู และได้ระบุ วัตถุประสงค์ตามความในมาตรา (7) ให้ กสศ. ดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปใช้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา สนองความต้องการทางด้านแรงงาน และยกระดับความสามารถ คนไทย ซึ่งปัจจุบัน กสศ. ได้ดำเนินงานวิจัยและสร้างความร่วมมือในหลากหลายด้านเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานให้ตรงจุด และสรรค์สร้างนวัตกรรมในการให้การช่วยเหลือดูแลกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือด้อยโอกาสนับตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยแรงงานให้ได้รับโอกาสทางการศึกษารวมทั้งการพัฒนาครู

จากการดำเนินงาน กสศ. เพื่อบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กลุ่มเด็กที่ขาดโอกาสและกลุ่มเด็กเปราะบางเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและสร้างสัมมาชีพ โดยมุ่งกลุ่มประชากรที่ยากจนที่สุดตามฐานะเศรษฐกิจ ร้อยละ 15 ของประเทศ ซึ่งจากการสำรวจและคัดกรองความยากจน (PMT) และจัดสรรเงินอุดหนุนให้ต่อเนื่องตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึง ม.6 มีจำนวนประมาณ 1.17 ล้านคน (ข้อมูลปีการศึกษา 2563) มีช่วงวัยในกลุ่มเป้าหมายช่วงวัยก่อนประถมและการศึกษาภาคบังคับที่ให้การสนับสนุน 994,000 คน และระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ (ม.ปลาย/ปวช.) จำนวน 53,000 คน ก่อนส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐและผู้เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการศึกษาและการมีงานทำใน

ระดับที่สูงขึ้นต่อไป อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการสนับสนุนของ กสศ.จะครอบคลุมเด็กกลุ่มเป้าหมายได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่จากการสำรวจข้อมูลเชิงพื้นที่พบว่า ยังมีเด็กกลุ่มเปราะบางอีกจำนวนหนึ่ง ที่ยังขาดกลไกในการสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อให้ได้รับโอกาสการศึกษาและ/หรือสร้างโอกาสด้านการประกอบอาชีพ โดยประมาณการว่ามีเด็กกลุ่มเป้าหมายที่หลุดออกจากระบบการศึกษาระดับอนุบาล (3-5 ปี) จำนวน 287,000 คน ระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป.1 - ม.3) จำนวน 524,000 คน และระดับ ม.ปลาย/ปวช. จำนวน 377,000 คน

เด็กด้อยโอกาสและเด็กกลุ่มเปราะบาง

การนิยามกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและเด็กกลุ่มเปราะบางที่ตกออกหรือมีแนวโน้มจะตกออกจากระบบโรงเรียนยังไม่มีการนิยามที่ชัดเจน แต่โดยความเข้าใจโดยทั่วไป ปัญหาของกลุ่มเด็กด้อยโอกาสมักจะมีเหตุปัจจัยหลักมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม ซึ่งปัจจุบัน มีการให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะจากปัญหาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ เด็กได้รับทุนเยียวยาช่วยเหลือให้สามารถเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ แต่จากการศึกษาและวิเคราะห์ของ กสศ.พบว่า ยังมีสาเหตุอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลให้มีกลุ่มเด็กอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษา หรือทำให้มีแนวโน้มจะหลุดออกจากระบบโรงเรียน สามารถแบ่งสาเหตุออกได้เป็น 4 ข้อหลัก ประกอบด้วย

1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่
    - 1.1 เด็กยากจน
    - 1.2 เด็กในพื้นที่ห่างไกล
    - 1.3 เด็กที่ครอบครัวไม่พร้อม
    - 1.4 เด็กขาดโอกาสเข้าถึงการศึกษา
2) สภาวะทางกายภาพ หรือ ชีวภาพ ได้แก่
    - 2.1 เด็กพิการ
    - 2.2 เด็กพิการซ้ำซ้อน
    - 2.3 เด็กออทิสติก
    - 2.4 เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้
3) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่
    - 3.1 เด็กกำพร้า
    - 3.2 เด็กเร่ร่อน
    - 3.3 เด็กเคยต้องคดี
    - 3.4 เด็กที่มีปัญหาการค้าบริการทางเพศ

4) เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสที่มีความต้องการ ลักษณะเฉพาะ ได้แก่

4.1 ลูกแรงงานต่างด้าว ไร้สัญชาติ

4.2 เด็กที่ได้ผลกระทบจากเป็นโรคติดต่อร้ายแรง

4.3 เด็กเร่ร่อนบนท้องถนน

4.4 เด็กที่ล้มเหลวจากระบบการศึกษา

วิกฤติการระบาดโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และมีแนวโน้มที่ทำให้เด็กหลุดออกจากระบบโรงเรียนมากยิ่งขึ้น กสศ. ได้ทำการสำรวจและคัดกรองนักเรียนยากจนพิเศษในช่วงของการระบาดโควิด-19 พบว่าจำนวนคัดกรองเด็กยากจนพิเศษในภาคเรียนที่ 1/2564 มีจำนวนกว่า 1.3 ล้านคน เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับจำนวนคัดกรองในภาคการเรียนที่ 2/2563 โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการสำรวจข้อมูลนักเรียนทุนเสมอภาคช่วงชั้นรอยต่อ (อนุบาล 3, ป.6 และ ม.3) มีถึงร้อยละ 14.6 ที่ไม่พบข้อมูลการเรียนต่อ และอีกร้อยละ 3.2 ที่ไม่ทราบข้อมูล ผลกระทบของการตกออกของเด็กจากระบบการศึกษาที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ จะมีผลกระทบต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำและการพัฒนากำลังคนเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีแนวคิดหรือนวัตกรรมที่ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวก่อนจะเกิดการสูญเสียกำลังสำคัญของประเทศ

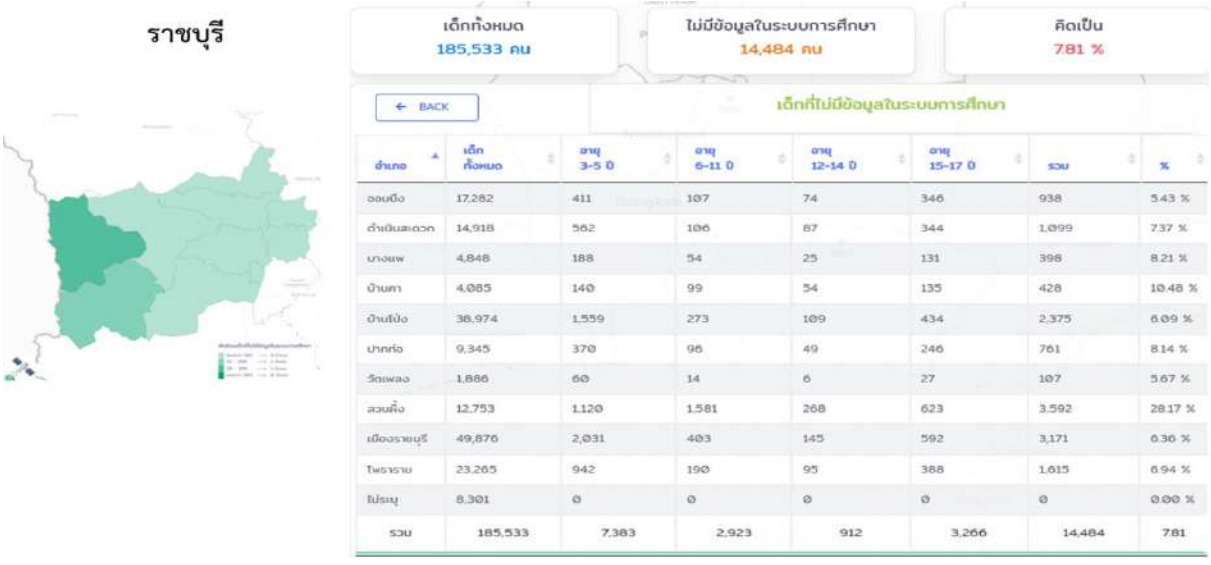
นโยบายรัฐบาล และโครงการ “พาน้องกลับมาเรียน”

โครงการ “พาน้องกลับมาเรียน” ตามนโยบายรัฐบาลในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนและทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นความร่วมมือระหว่าง 11 หน่วยงานหลัก ได้แก่ 1) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา) 2) กระทรวงมหาดไทย 3) กระทรวงสาธารณสุข 4) กระทรวงวัฒนธรรม 5) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 6) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 7) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 8) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 9) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 10) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กรุงเทพมหานคร และ 11) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2565 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธานในพิธีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) โครงการส่งเสริมโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา “พาน้องกลับมาเรียน” พร้อมผู้แทน 14 หน่วยงานร่วมลงนามบันทึกความตกลงฯ

โครงการ “พาน้องกลับมาเรียน” เป็นความร่วมมือครั้งแรกที่จะบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้ทราบถึงจำนวนเด็กในปัจจุบัน ที่หลุดออกจากระบบการศึกษา และจะมีการลงติดตามถึงบ้าน เพื่อตามเด็กเหล่านี้กลับสู่ระบบการศึกษาอีกครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นการแก้ปัญหาเชิงรุก โดยในพิธีการลงนามฯ นายกรัฐมนตรีฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการดังกล่าวว่าสอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีเด็กตกหล่นที่หลุดออกจากระบบการศึกษามากกว่าแสนคนทั่วประเทศไทย และในการแก้ไขจะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างทุกภาค พร้อมกับข้อมูลเชิงลึกที่แม่นยำ เพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์ปัญหาของเด็กกลุ่มนี้ ที่อาจไม่จำกัดเฉพาะปัญหาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 แต่อาจรวมถึงเหตุผลความจำเป็นของครอบครัว เพื่อน หรือสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การช่วยเหลือจึงต้องเป็นไปตามบริบทของเด็กรายคน โดยมีกำหนดเป้าหมายให้ตัวเลขเด็กหลุดจากระบบการศึกษาต้องเป็นศูนย์ให้ได้ พร้อมทั้งให้ติดตามการคงอยู่ของเด็กนักเรียนในอยู่ในระบบการศึกษาในระยะยาว

1.2 สถานการณ์ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาของจังหวัดราชบุรี

สถานการณ์ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบของจังหวัดราชบุรียังไม่มีข้อมูลที่แน่ชัด อย่างไรก็ตาม กสศ.ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเด็กที่มีข้อมูลอยู่ในทะเบียนราษฎร ของกรมการปกครอง และเทียบกับข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในระบบการศึกษา พบว่าในปี 2563 จำนวนเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 3 - 17 ปี มีจำนวน 185,533 คน ในจำนวนนี้ ไม่พบข้อมูลในระบบการศึกษาอยู่ถึง 14,484 คน คิดเป็นร้อยละ 7.81 ของทั้งหมด เด็กที่ไม่มีข้อมูลในระบบพบมากที่สุดในอำเภอสวนผึ้ง คิดเป็นร้อยละ 28.17 และรองลงมาที่อำเภอบ้านคา คิดเป็นร้อยละ 10.48

อำเภอ	เด็กทั้งหมด	อายุ 3-5 ปี	อายุ 6-11 ปี	อายุ 12-14 ปี	อายุ 15-17 ปี	รวม	%
จอมบึง	17,282	411	187	74	346	938	5.43 %
ดำเนินสะดวก	14,918	562	186	87	344	1,099	7.37 %
บางแพ	4,848	188	54	25	131	398	8.21 %
บ้านคา	4,085	140	99	54	135	428	10.48 %
บ้านโป่ง	38,974	1,559	273	189	434	2,375	6.09 %
ปากท่อ	9,345	370	96	49	246	761	8.14 %
วัดเพลง	1,886	60	14	6	27	107	5.67 %
สวนผึ้ง	12,753	1,120	1,581	268	623	3,592	28.17 %
เมืองราชบุรี	49,876	2,031	403	145	592	3,171	6.36 %
โพธาราม	23,265	942	190	95	388	1,615	6.94 %
โป่ธระบุ	8,301	0	0	0	0	0	0.00 %
รวม	185,533	7,383	2,923	912	3,266	14,484	7.81

ภาพ 1-1 จำนวนเด็กตามทะเบียนราษฎร์เทียบกับเด็กในระบบการศึกษา

กสศ.ได้ริเริ่มการสำรวจและหารแนวทางในการช่วยเหลือเด็กที่หลุดออกจากระบบโรงเรียน โดยได้ประสานงานกับองค์กรภาคประชาสังคมในหลายจังหวัดทั่วประเทศ สำหรับในจังหวัดราชบุรี ริเริ่มทำโครงการ 2 โครงการ ได้แก่ โครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและเด็กนอกระบบการศึกษาโดยเครือข่ายเชิงพื้นที่ : ภาคตะวันตกเขตตะนาวศรี โดยมูลนิธิปฐมบรมราชานุสรณ์ และโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและเด็กนอกระบบการศึกษา : ภาคตะวันตก 4 จังหวัด (นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี และสมุทรสงคราม) โดยสมาคมสหภาคีเพื่อผู้บริโภคจังหวัดนครปฐม มีเด็กและเยาวชนที่ได้รับการช่วยเหลือให้กลับเข้าสู่ระบบโรงเรียน หรือช่วยเหลือให้มีอาชีพใน 3 อำเภอ จำนวน 260 คน

เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ที่ได้รับการช่วยเหลือในจังหวัดราชบุรี จำนวน 260 คน

ดำเนินงานโดย

- โครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและเด็กนอกระบบการศึกษาโดยเครือข่ายเชิงพื้นที่ : ภาคตะวันตกเขตตะนาวศรี **มูลนิธิปฐมบรมราชานุสรณ์**
- โครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและเด็กนอกระบบการศึกษา โดยเครือข่ายเชิงพื้นที่ : ภาคตะวันตก 4 จังหวัด (นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี และสมุทรสงคราม) **สมาคมสหภาคีเพื่อผู้บริโภคจังหวัดนครปฐม**

1.3 บทบาทภาคเอกชนและความร่วมมือระหว่าง กสศ. และบริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน)

นับตั้งแต่การจัดตั้งหน่วยงาน กสศ. ภาคเอกชนได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการรณรงค์และช่วยระดมทรัพยากร เพื่อการดำเนินโครงการ/มาตรการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างแรงกระเพื่อมทางสังคมให้เกิดการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมที่แน่นแฟ้น ซึ่ง กสศ. ที่ผ่านมาพยายามส่งเสริมแนวทางที่ภาคเอกชนจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างผลกระทบที่แท้จริง (Impact) และมีความยั่งยืน (Sustainable) ให้เกิดเป็นรูปธรรมได้

บริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนที่ให้ความสนใจกับการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส ผ่านการดำเนินโครงการเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่หลากหลายทั้งในและต่างประเทศ ได้ร่วมหารือกับ กสศ. ถึงบทบาทและมาตรการที่บริษัทฯ สามารถร่วมสนับสนุน จนเป็นที่มาของ แนวคิดการริเริ่มโครงการนำร่องเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเด็กนอกระบบที่มีความยั่งยืน โดยทางบริษัทแสนศิริจะระดมทุนจากภาคส่วนต่างๆ และบริจาคเงินให้กับกสศ.เพื่อนำไปแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยการออกแบบกลไกการจัดการเชิงพื้นที่ (Area-based) โดยให้ทดลองนำร่องศึกษาในหนึ่งจังหวัดก่อน

ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 กสศ. และบริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน) ได้ลงนามในบันทึกความตกลงเพื่อสนับสนุนมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมีโครงการมาตรการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จังหวัดราชบุรี (Zero Dropout) "เด็กหลุดจากระบบการศึกษาเป็นศูนย์" เป็นโครงการหนึ่งภายใต้ความร่วมมือ เพื่อวิจัยข้อเสนอนโยบายสาธารณะ สำหรับการขยายผลในจังหวัดอื่นๆ ทั้งนี้ บริษัทฯได้ทำการระดมทุนและสนับสนุนงบประมาณ 100 ล้านบาท ผ่านการบริจาคเงินให้แก่ กสศ. ภายใต้กรอบระยะเวลา 3 ปี

กสศ.ได้พิจารณาและเห็นว่าพื้นที่จังหวัดราชบุรีมีศักยภาพและเหมาะสมในการเป็นพื้นที่นำร่อง ด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้บริหารจังหวัดราชบุรี โดยการนำของท่านผู้ว่าราชการจังหวัด มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพ และมีกรอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคนที่ชัดเจน กำหนดวิสัยทัศน์ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2566 – 2570 “เมืองเกษตรสีเขียว เศรษฐกิจเข้มแข็ง สังคมคุณภาพ” และมีพันธกิจที่ 2 กล่าวถึง การเสริมสร้างสังคมที่มีคุณภาพ ประชาชนมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ได้เป้าประสงค์รวม ด้าน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มั่นคง เป็นสังคมคุณภาพ เข้มแข็งและแบ่งปัน นอกจากนั้น ยังได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาคนคุณภาพ สร้างสังคมแห่งความสุข

2. มีความหลากหลายของบริบทของชุมชนและสังคม ได้แก่ พื้นที่ชายขอบมีพรมแดนติดประเทศเพื่อนบ้าน มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ มีโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนกึ่งเมืองกึ่งชนบท โรงเรียนที่มีคุณภาพที่จัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงรูปแบบเศรษฐกิจที่มีฐานของภาคเกษตร บริการ พาณิชย์ และโรงงานอุตสาหกรรมตั้งแต่ขนาดเล็กไปถึงระดับประเทศ ดังนั้น จึงมีความเหมาะสมในการเป็นตัวแทนสำหรับการขยายผลในระดับประเทศในระยะต่อไป

3. มีสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถเป็นกลไกขับเคลื่อน และสามารถสนับสนุนด้านวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

4. มีเครือข่ายภาคพลเมืองและภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง เป็นพลังสำคัญของการพัฒนาการศึกษา

5. มีระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพ สามารถระดมสรรพกำลังจากภาคส่วนต่างๆเพื่อการศึกษา

1.4 ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โครงการนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ข้อ 4.2 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย และช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น)

ข้อ 4.2.6 การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครัวครัว และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ข้อ 4.6.3 การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน

ข้อ 4.3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ข้อ 4.3.1 การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21

ข้อ 4.3.3 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท

ข้อ 4.3.4 การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อ 4.4 การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ข้อ 4.1 การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ข้อ 4.1.6 ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มด้อยโอกาสโดยตรง 4.1.7 สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขและการศึกษาโดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

ข้อ 4.3 การเสริมสร้างพลังทางสังคม ข้อ 4.3.3 สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชน

ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษากับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (11) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

ประเด็น 110201 เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น

ประเด็น 110301 วัยเรียน/วัยรุ่น มีความรู้ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ครบถ้วน รู้จักคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัวสื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลตลอดชีวิตดีขึ้น

ประเด็น 110401 แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพ และความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

และแผนแม่บท (12) ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ โดยกำหนดแผนย่อยไว้ 5 แผนย่อย เพื่อพัฒนาและยกระดับทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เต็มศักยภาพ ครอบคลุมการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ไปสู่การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน รวมไปถึงการส่งเสริมศักยภาพวัยผู้สูงอายุ

บทที่ 2
ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาได้รับการพิจารณาว่าเป็นภาคส่วนสำคัญภายใต้กรอบการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย

บทบาทของการศึกษาในการเอาชนะการกีดกันแบ่งแยก (SDG 1, SDG 10)

บทบาทของการศึกษาในการจัดการกับภาวะทุพโภชนาการและภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ด้วยการจัสรรอาหารในโรงเรีน (SDG 2)

บทบาทของการศึกษาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อการบริโภคที่ยั่งยืน (SDG 12)

บทบาทของการศึกษาในการสร้างความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (SDG 13, SDG 14)

บทบาทของการศึกษาในการพัฒนาโอกาสการมีงานทำ (SDG 8) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กผู้หญิงชายขอบ (SDG 5)

การศึกษาและฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำ (SDG 6) ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน (SDG 7) และสนับสนุนการปฏิรูปทางการเกษตร (SDG 15)

(อ้างใน ชจีมาศ, 2563, p.37)

ในกรณีของไทย มีรายงานการวิจัยที่ยืนยันว่าการลงทุนทางการศึกษาให้ผลตอบแทนของการลงทุนที่สูงกว่าโอกาสของการลงทุนในด้านอื่นๆ ในกรณีของประเทศไทย การวิจัยพบว่า ประมาณการว่ามีอัตราผลตอบแทนของการลงทุนของการศึกษาในระยะยาวที่ 3.5%, 13.4%, 10.6% และ 23.1% สำหรับการลงทุนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา ตามลำดับ (Colclough, et.al. อ้างใน Tharmmapornphilas, R. (2013)) สามสิบปีหลังปฏิญญาจอมเทียนกำหนดวาระการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All - EFA) เมื่อปี 2533 วงการ ศึกษาโลกกลับมาเยือนประเทศไทยอีกครั้งในปี 2563 ว่าด้วยเรื่อง "ปวงชนเพื่อการศึกษา" (All for Education - AFE) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาจัดให้การนำเด็กและเยาวชนที่ตกหล่นกลุ่มสุดท้าย (ร้อยละ 10) เข้าสู่ระบบการศึกษา และให้เป็นส่วนหนึ่งของวาระการปฏิรูปประเทศไทยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นอกจากนั้น ยึดมั่นคำสัญญาของปฏิญญาจอมเทียน (2563) ที่จะให้บรรลุเป้าหมายความเสมอภาคทางการศึกษา โดยการขยายการเข้าถึงการศึกษาไปสู่เรื่องความเสมอภาค และก้าวสู่ความเท่าเทียมกัน เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนมีโอกาสประสบความสำเร็จและจะมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ขจีมาศ, p.49)

สอดคล้องกับรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดช่วงอายุวัยทำงานของกำลังแรงงาน สหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประมาณการว่า ในปี 2005 ประชากรในวัยทำงาน (18 - 64 ปี) มีจำนวนถึง 1 ใน 4 ที่ไม่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นจำนวนกว่า 4 ล้านคน โดยเฉพาะในกลุ่มคนผิวสีมีสัดส่วนสูงถึง 1 ใน 3 จำนวนนักเรียนที่ไม่จบการศึกษาและหลุดออกจากโรงเรียนโดยไม่จบการศึกษา ประเมินเป็นผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของรัฐแคลิฟอเนียกว่า 9.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ แบ่งเป็น 3.1 พันล้านจากจากจัดเก็บภาษี 3.5 พันล้านจากค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่รัฐต้องดูแลเพิ่มขึ้น 2.5 สำหรับปัญหาอาชญากรรม และ 0.4 สำหรับค่าใช้จ่ายของรัฐต่อการดูแลสวัสดิการสังคม (Clive R. 2007) มีรายงานการศึกษาของประเทศออสเตรเลียเช่นเดียวกัน ประมาณการว่าในปี 2014 มีเยาวชนอายุ 19 ปี ประมาณ 37,700 คน ที่ออกจากโรงเรียนโดยไม่สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี หรือคิดเป็น 12% ของประชากรเด็กอายุ 19 ปี เป็นต้นทุนที่รัฐบาลหรือผู้เสียภาษีจะต้องแบกรับดูแลคิดเป็นมูลค่าถึง 334 พันล้านออสเตรเลียนดอลลาร์ต่อเด็กที่ไม่จบการศึกษา 1 คน หรือคิดเป็นมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจสูงถึง 12.6 พันล้านออสเตรเลียนดอลลาร์ตลอดช่วงอายุ (จนถึง 64 ปี) ยังไม่นับรวมผลกระทบทางสังคมจากปัญหาอาชญากรรมและอื่นๆที่อาจมีมูลค่าสูงถึง 23.2 พันล้านออสเตรเลียนดอลลาร์ (Lamb S. and Shuyan H. 2017)

ในปี 2540 ประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ส่งผลต่อความกังวลต่อปัญหาการหลุดออกจากโรงเรียนของเด็ก พบสาเหตุสำคัญสืบเนื่องจากผลทางเศรษฐกิจและความยากจน ปัญหาแรงงานเด็กที่ออกมาทำงานช่วยครอบครัว (Nicaise, et al., 2000) ผู้ปกครองไม่เห็นประโยชน์ของการศึกษา โดยเฉพาะครอบครัวยากจนในสังคมเกษตร การศึกษาแปลกแยกและดึงเด็กออกจากระบบการผลิตของครอบครัว กลุ่มชุมชนชาติพันธุ์หรือในชุมชนห่างไกลถูกกีดกันและเข้าไม่ถึงตลาดแรงงาน จึงไม่เห็นความจำเป็นของการส่งบุตรหลานไปโรงเรียน (Nicaese, et al, 2000. p.88) ปัญหาด้านสุขภาพ ความพิการ ปัญหาในครอบครัว รวมถึงปัญหาด้านวัฒนธรรมและภาษา เป็นอีกอุปสรรคของการไม่เข้าเรียนของเด็กและปัญหาหลุดออกจากโรงเรียน (Necases. et al, p.90) มีรายงานศึกษาผลกระทบของสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อแนวโน้มผลกระทบต่อการหลุดออกจากโรงเรียน ใช้ข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2560 - 2562 วิเคราะห์กลุ่มครัวเรือนที่มีเด็กอายุระหว่าง 6 - 15 ปี มีข้อมูล 66,009 ตัวอย่าง แบ่งเป็นเด็กที่อยู่ในวัยประถมศึกษา และมัธยมศึกษาและอาชีวะศึกษา จำนวน 49,374 และ 16,635 ตัวอย่างตามลำดับ การศึกษาพบว่าการแพร่ระบาดโควิด-19 มีแนวโน้มเพิ่มการหลุดออกจากโรงเรียนของเด็ก ในกลุ่มโรงเรียนรัฐและโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา มีแนวโน้มการหลุดออกไม่สูง แต่พบความสัมพันธ์ของครอบครัวที่ขาดคอมพิวเตอร์และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มที่จะเพิ่มปัญหาการหลุดออกจากโรงเรียนของเด็กที่มีนัยสำคัญทางสถิติ (Chairassamee, N.)

เป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่า ปัจจัยปัญหาด้านเศรษฐกิจและฐานทางการเงินของครอบครัวเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการที่ทำให้เด็กหลุดออกจากโรงเรียน แต่ในกรณีของประเทศไทย นโยบายเรียนฟรี 15 ปี ช่วยบรรเทาปัญหาเด็กไปโรงเรียนได้ระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ก็มีงานศึกษาที่พบว่า ยังมีเหตุปัจจัยอื่นๆ สาเหตุปัญหาการไม่เข้ารับ

การศึกษาในโรงเรียนของไทย มีด้านฐานะเศรษฐกิจและการเงินของผู้ปกครอง บทบาทของพ่อแม่และระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อการให้คำแนะนำต่อบุตรหลาน นอกจากนั้น ยังพบว่าพบแนวโน้มของเด็กที่มีอัตราการเคลื่อนที่และการย้ายถิ่นฐาน มีแนวโน้มที่จะหลุดออกจากโรงเรียนมากกว่าเด็กที่ไม่มีการเคลื่อนย้าย (Tharmmapornphilas, R. 2013, ซุนเฟียน, 2021)

มีงานศึกษากรณีของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ถูกกีดกันออกจากการพัฒนาที่เสมอภาคและเท่าเทียม มีหลายเหตุปัจจัย ทั้งปัจจัยพื้นฐานด้านโภชนาการของเด็ก ไม่ได้รับสารอาหารที่เพียงพอในช่วงวัยเยาว์ของการพัฒนา ซึ่งสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว ความรู้ของผู้ปกครอง ปัญหาการเข้าไม่ถึงสาธารณสุขมูลฐาน เด็กจำนวนมากไม่ได้รับวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพและพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ปัญหายาเสพติด และการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ (Jeharsae, et.al. 2019) ในกรณีการศึกษาการออกกลางคันของจังหวัดปัตตานี ปัจจัยจากปัญหาการศึกษาส่งผลต่อความรู้ ความเชื่อ ทัศนคติและการตัดสินใจ ไม่เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา การศึกษาไม่เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพ ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง (ซุนเฟียน, 2021, p.204)

นอกเหนือปัญหาแรงกดดันที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กแล้ว ปัญหาความตึงเครียดและปัญหาการกดทับที่ตัวเด็กก็ยังส่งต่อไปยังครูหรือบุคคลที่ลงไปช่วยเหลือและแก้ปัญหาเด็ก โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานที่เป็นครูนอกระบบที่ทำงานด้วยจิตใจอาสาสมัคร เปรียบเสมือนเป็นความทุกข์มือสองที่ถูกส่งต่อ เป็นพยานรับรู้ชีวิตที่ยากลำบาก แร้นแค้น รับรู้ความขัดแย้ง หรือบาดแผลทางจิตใจของเด็ก ครูนอกระบบย่อมเอามาใส่ใจ และปรารถนาช่วยเหลือ บางปัญหาอาจช่วยเหลือผ่านไปได้ แต่บางปัญหาอาจเกินมือ จึงเกิดความรู้สึกหดหู่ เศร้าหมองเกาะกุมในใจ (พูลทรัพย์, 2564, p.9) ความเหนื่อยล้าที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (compassion fatigue) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง เมื่อต้องทุ่มเทกายใจ เผชิญปัญหาของเด็กเหล่านี้ตลอดเวลา อาจทำให้ครูนอกระบบเกิดความชินชา เบื่อหน่าย เหนื่อยล้าจนไม่อยากเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาของเด็ก บางครั้งสะกิดใจประสบการณ์ที่เป็นบาดแผลของตัวเองที่เคยเกิดในอดีต (traumatic memories) ทำให้ครูนอกระบบในฐานะผู้ช่วยเหลือกลับต้องเป็นฝ่ายที่ควรได้รับความช่วยเหลือ (อ้างแล้ว, p.13) การดูแลตนเองของครูนอกระบบการศึกษาจึงเป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องได้รับการดูแลพร้อมๆไปกับการดูแลเด็ก

บทที่ 3
กรอบคิดในการศึกษาและแนวทางดำเนินงาน

3.1 การขับเคลื่อนด้วยการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education)

การออกแบบกลไกการทำงานของโครงการนี้เน้นความสัมพันธ์ของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (ABE) โดยใช้กลไกของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เป็นกลไกในการประสานเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาคีต่างๆ และการเชื่อมประสานกลับไปยังหน่วยงานภารกิจที่รับผิดชอบด้านการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

สำหรับกลไกการทำงานขับเคลื่อนเชิงประเด็น จะดำเนินการโดยหน่วยปฏิบัติการและให้บริการ เป็นองค์กรภาคประชาสังคม หรือโรงเรียนและหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนและท้องถิ่น ดำเนินงานในรูปของโครงการพัฒนาที่ออกแบบการทำงานให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและกลุ่มเป้าหมาย โดยมีหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เป็นระดับหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ มุ่งเน้นให้เกิดการทำงานในรูปแบบของการประสานงานและบูรณาการในระดับชุมชนและท้องถิ่น

ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ เป็นกลไกเชื่อมการทำงานและผลสัมฤทธิ์ (outcome) จัดทำและประมวลสารสนเทศด้านการศึกษาและการพัฒนากำลังคนของจังหวัด เพื่อนำไปสู่การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษาและกำลังแรงงานผ่านกลไกประสานงานระดับจังหวัด รวมถึงการประสานงานขับเคลื่อนให้เกิดการวิจัยและประเมินผลกระทบ (impact assessment) เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการทำงานและการขยายผลในระดับประเทศต่อไป

3.2 ขอบเขตและกรอบการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงาน นักวิจัยได้วางขอบเขตและกรอบการทำงาน ดังนี้

1 รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์และปัญหาของกลุ่มเป้าหมายในระดับต่าง ๆ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และใช้ข้อมูลทั้งหมดเป็นฐานในการดำเนินการสำรวจตรวจสอบข้อมูลในพื้นที่จริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่แน่ชัดต่อกลุ่มเป้าหมาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

และสภาพปัญหาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น และนำข้อมูลเหล่านั้นมาพัฒนาเป็นฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพในการนำมาใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. คัดกรองเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาหรือมีความเสี่ยงที่จะหลุดออกจากระบบโรงเรียน ติดตามประสานงาน ช่วยเหลือ เด็กตกออกให้กลับเข้าสู่ระบบดูแลของรัฐ

3. ออกแบบและผลักดันกลไกการทำงานเชิงพื้นที่หรือกลไกจังหวัด ในลักษณะของการจัดการพื้นที่การศึกษา (Area-based Education) โดยมีการหารือกับองค์กรและหน่วยงานในพื้นที่ที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์วิเคราะห์ปัญหาเร่งด่วนในพื้นที่และมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่ควรเกิดขึ้น โดยจะผลักดันให้เกิดเครือข่ายการทำงานภายใต้โครงการหรือที่เรียกว่าหน่วยปฏิบัติงานและให้บริการ (Service Delivery Units - SDU) ที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาตามภารกิจที่วางไว้

4. ออกแบบและพัฒนาระบบกลไกรวมถึงมาตรการเกี่ยวกับการค้นหาและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งระบบกลไกและมาตรการในการติดตามและช่วยเหลือช่วยเหลือเด็กไม่ให้หลุดออกนอกระบบการศึกษา (Zero Dropout) หรือสามารถกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ รวมถึงมีการแก้ปัญหาเฉพาะเป็นรายบุคคล และสร้างกลไกเชื่อมประสานและส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแล เยียวยา และพัฒนาเด็กและเยาวชน

5. ร่วมประชุม หารือกับองค์กร และหน่วยงานต่างๆ เพื่อระดมความคิดเห็น วิเคราะห์ และพัฒนาแผนการทำงาน (Roadmap) ระยะ 3 ปี และรายละเอียดแผนงาน/เงินในปีที่ 1 และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อขยายผลอย่างยั่งยืน

3.3 เป้าหมายโครงการ/เป้าหมายย่อย

3.3.1 การสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายให้เข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง (Learning Access) มีเป้าหมาย

Zero Dropout เด็กต้องอยู่ในระบบการศึกษาในช่วงวัยภาคบังคับ (ป.1 - ม.3) หรือมีระบบติดตามดูแลช่วยเหลือโดยภาครัฐ ภายใน 3 ปี

เด็กที่ถึงเกณฑ์พร้อมเข้าเรียน ป. 1 ได้ 100% ภายใน 3 ปี

เยาวชนนอกระบบการศึกษาอายุ 15 - 24 ปี ที่ต้องการรับการสนับสนุนการเรียนรู้ตามอัธยาศัย การพัฒนาทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงาน

3.3.2 การพัฒนาคุณภาพ (Quality) การศึกษา

3.3.3 สนับสนุนกลไกการทำงานเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่มีความยั่งยืน (Sustainability) กลไกจังหวัดสานต่อการทำงานในระดับพื้นทีตั้งแต่ปีที่ 4 เป็นต้นไป

3.4 กลุ่มเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน

สำหรับเป้าหมายของการดำเนินงานระยะ 3 ปี กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

ก. เด็กที่อยู่ในช่วงวัยการศึกษาภาคบังคับ และสถานศึกษา: ป้องกันความเสี่ยงของการหลุดระบบของเด็กนักเรียนในระบบที่เปราะบาง สนับสนุนเด็กนอกระบบการศึกษาในช่วงวัยดังกล่าวให้เข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนที่เหมาะสมในสถานศึกษา หรือหลักสูตรทางเลือกเพื่อสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายสำเร็จการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับได้

ข. เด็กและเยาวชน: อายุไม่เกิน 24 ปี ในระบบและนอกระบบการศึกษา ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาทักษะ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้

ค. กลไกจังหวัด: การสร้างเครือข่ายและฐานข้อมูลเพื่อการทำงานในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ มีฐานข้อมูลที่แม่นยำ และกลไกการทำงานเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายได้ในระยะยาว

3.5 วัตถุประสงค์

1 เพื่อจัดทำแผนการทำงาน (Roadmap) 3 ปี สำหรับโครงการมาตรการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจังหวัดราชบุรี (Zero Dropout) ที่มีความสอดคล้องตามเป้าหมาย และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อขยายผลอย่างยั่งยืน

2 เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนตัวแบบกลไกการทำงานเชิงพื้นที่ (กลไกจังหวัด) ในลักษณะของการจัดการพื้นที่การศึกษา (Area-based Education) ที่มีเครือข่ายการทำงานตามภารกิจต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

3 เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายในระดับต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยติดตามดูแลและช่วยเหลือเด็กไม่ให้หลุดออกนอกระบบการศึกษา (Zero Dropout) หรือสามารถกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาได้

4 เพื่อสนับสนุนและพัฒนาเครือข่ายการทำงาน รวมทั้งมาตรการเกี่ยวกับการค้นหาและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ควบคู่ไปกับการทำงานของกลไกการทำงานเชิงพื้นที่ (กลไกจังหวัด)

3.6 ขอบเขตการดำเนินงาน 3 ปี ประเมินผลการทำงานทุกปี

1 รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูล จากฐานข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์ และกลุ่มเป้าหมาย และใช้ข้อมูลดังกล่าวดำเนินการสำรวจข้อมูล/ตรวจสอบข้อมูลในพื้นที่จริง ให้เกิดความชัดเจนของกลุ่มเป้าหมาย สภาพปัญหา

2. หารือกับองค์กร และหน่วยงานในพื้นที่ ที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อระบุผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะพัฒนาเป็นเครือข่ายการทำงานภายใต้โครงการ

3. ร่วมประชุม หารือกับองค์กร และหน่วยงานต่างๆ เพื่อระดมความคิดเห็น วิเคราะห์ และพัฒนาแผนการทำงาน (Roadmap) ระยะ 3 ปี และรายละเอียดแผนงาน/เงินในปีที่ 1 สำหรับการดำเนินโครงการ Zero Dropout จังหวัดราชบุรีข้างต้น ให้สอดคล้องตามเป้าหมายและขอบเขตการดำเนินโครงการ

4. สร้างกลไกเชื่อมโยงส่งต่อและสร้างระบบนิเวศน์ของพื้นที่เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนตกออกจากระบบการศึกษา

5. สร้างกลไก intervene และช่วยพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล

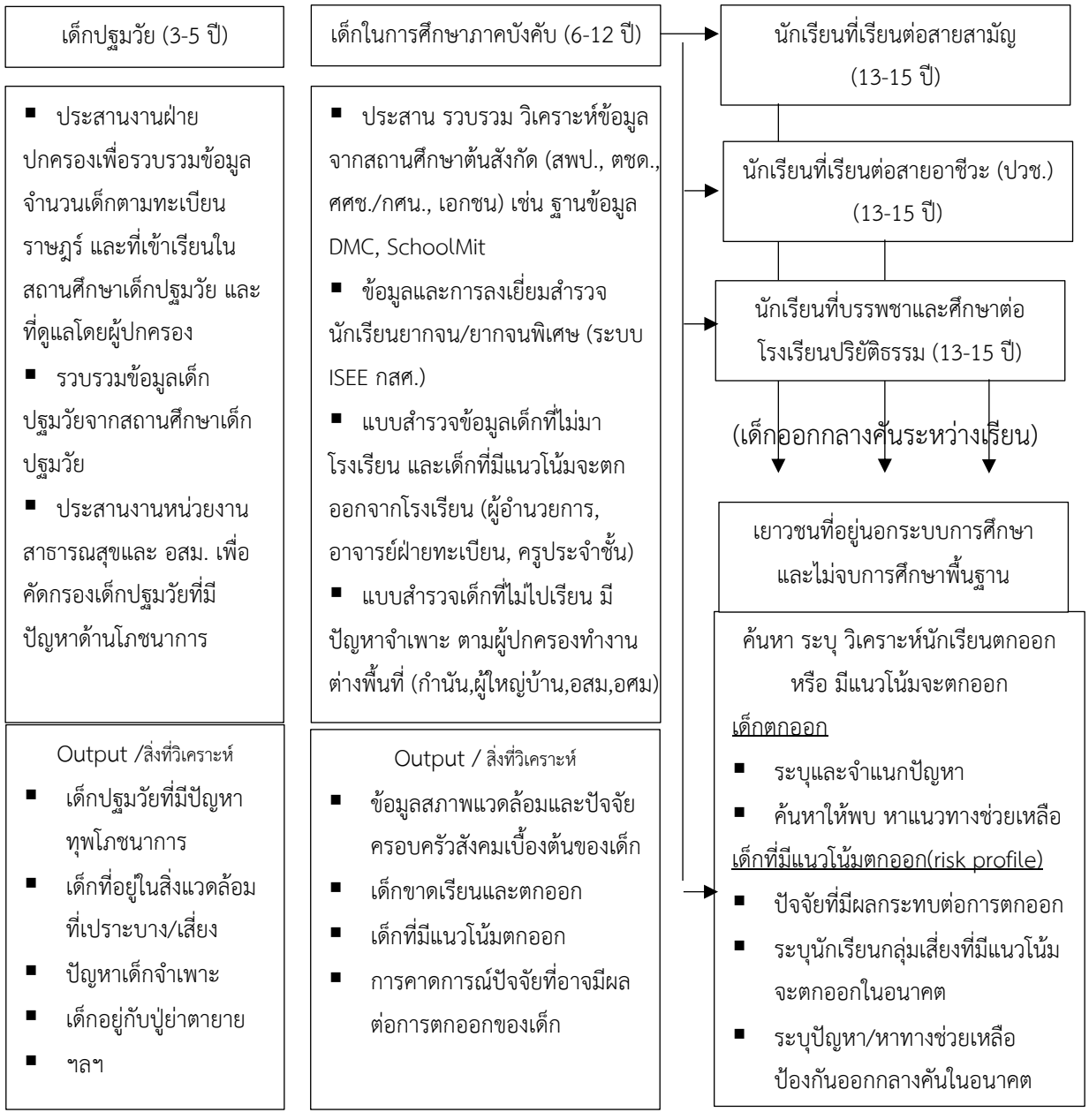
6. จัดทำรายงานข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการขยายผลระดับจังหวัด

กรอบแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานโครงการ ระยะที่ 1 (ปี1/3) มีดังนี้

พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

- ทุกอำเภอในจังหวัดราชบุรี (ปีที่ 1/3) โดยในปีที่ 1 จะเริ่มนำร่องใน **<u>อำเภอสวนผึ้ง-บ้านคา-จอมบึง-บ้านโป่ง-เมือง</u>**
- เด็กและเยาวชน อายุ 3 - 24 ปี ทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษา เด็กที่ตกออกกลางคัน หรือที่มีแนวโน้มจะตกออกในอนาคตอันใกล้
- เด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน หรืออยู่ในตลาดแรงงาน

I. รวบรวม ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเข้าใจสถานการณ์และปัญหา

II (A). การคัดกรองและติดตามประสานงาน ช่วยเหลือ เด็กตกออกให้กลับเข้าสู่ระบบดูแลของรัฐ

- ติดตามเด็กที่ตกออกจากระบบโรงเรียน วิเคราะห์เพื่อเข้าใจปัญหาเฉพาะของเด็ก และสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก
- ประสานงานกับโรงเรียน ผู้ปกครองตามโครงการ "พาน้องกลับมาเรียน"
- ในรายที่มีปัญหาเฉพาะ ให้ทำการออกแบบการสนับสนุนช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (case management)

II (B). สร้างกลไกเฝ้าระวังช่วยเหลือ (Surveillance Program)

- วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการตกออกของเด็กในอนาคตและสร้างสัญญาณเตือนร่วมกันระหว่าง โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานสนับสนุน
- ออกแบบการสนับสนุนช่วยเหลือเป็นรายบุคคล (case management)

II (C). การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อเฝ้าระวังติดตาม (Data Base)

III. ออกแบบกลไกการทำงาน การจัดการพื้นที่การศึกษา (Rajburi Area-based Education)

- กำหนดหน่วยวิเคราะห์และกลไกเฝ้าระวังติดตามระดับหมู่บ้าน
- วิเคราะห์กลไกการจัดการภาคีเครือข่ายเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Mechanism) และพัฒนาหน่วยบริหารเครือข่ายภาคีเชิงกลยุทธ์ (Strategic Alliance Network)
- สร้างกลไกภาคีการมีส่วนร่วมทั้งในแนวระนาบและแนวดิ่ง 3 ระดับ

<u>หมู่บ้านและกลุ่มบ้าน</u> โรงเรียน ชุมชน และองค์กรพัฒนาเอกชน

<u>ตำบล, เทศบาล</u> องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาและชุมชนรอบสถานศึกษา หน่วยงานกำกับดูแลการศึกษาระดับพื้นที่ (สพป. สพม. เอกชน พม.เป็นต้น) มหาวิทยาลัยในพื้นที่

<u>จังหวัด</u> คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (ภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม มหาวิทยาลัย)

<u>การเชื่อมโยงข้อมูลข้ามจังหวัด</u> เช่น กระทรวงแรงงาน ในกรณีที่เด็กย้ายตามผู้ปกครองไปทำงานต่างพื้นที่

IV. ออกแบบและพัฒนากลไกการส่งต่อ สนับสนุนช่วยเหลือ รวมถึงการแก้ปัญหาเฉพาะเป็นรายบุคคล

A. ประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา เพื่อติดตาม เฝ้าระวัง และร่วมในการออกแบบการแก้ปัญหาเฉพาะรายบุคคล

B. พัฒนากลไกอาสาสมัครการศึกษาหมู่บ้าน (อศม.) เพื่อเฝ้าระวัง ติดตาม และสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน

C. ประสานงานเชิงกลยุทธ์ร่วมกับ กศจ. เพื่อสร้างระบบเชื่อมโยง ส่งต่อการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาการศึกษาของเด็กผ่านกลไกการศึกษาเชิงสถาบัน (learning institute) ที่มีอยู่ เช่น สถาบันอาชีวะศึกษา, สถาบันฝึกอาชีพ, กศน. สถาบันพัฒนาเยาวชนเฉพาะ เป็นต้น

D. การออกแบบและพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมและทักษะชีวิต (life-ready) และความพร้อมด้านอาชีพและการมีงานทำ (career-ready) ของเด็กและเยาวชนก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

V. ติดตามประเมินผล และ สร้างกลไกสะท้อนกลับเพื่อให้เครือข่ายภาคีในการติดตามและให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ

- การออกแบบและพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมและทักษะชีวิต (life-ready) และความพร้อมด้านอาชีพและการมีงานทำ (career-ready) ของเด็กและเยาวชนก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน
- ออกแบบกระบวนการเพื่อวาดภาพฉายความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ ประเทศไทย โดยเฉพาะในมิติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม อาชีพ การอยู่ร่วมกันในสังคม ระดมความคิดเพื่อกำหนดความรู้ ทักษะ การเตรียมคน และสมรรถนะเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของอนาคต
- จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.6 ระยะเวลาการดำเนินงาน

ระยะที่ 1 ปีที่ 1 (12 เดือน) ธันวาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

2.7 หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ

14.1 เจ้าของโครงการ

สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

14.2. ผู้รับผิดชอบโครงการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.)

14.3. ภาคีเครือข่าย

คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี

หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาทุกสังกัดในพื้นที่จังหวัดราชบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

เครือข่ายภาคประชาสังคม

ห้างหุ้นส่วนจำกัดพื้นที่ทางสังคม (ผู้ประกอบการทางสังคม)

ท้องถิ่นและท้องที่

บทที่ 4
ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานกำหนดกลุ่มเป้าหมายหลักในการทำงานขับเคลื่อนเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเด็กนอกระบบการศึกษามีอายุระหว่าง 2 ปี - 25 ปี เนื่องจากจังหวัดราชบุรี เป็นจังหวัดที่มีความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภูมิศาสตร์ ภูมิวัฒนธรรม และมีความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัดเจน มีช่องว่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมความเชื่อที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ตามบริบทของภูมิประเทศ ซึ่งประกอบด้วยเขตเมือง เขตชนบท เกษตรกรรมและเขตพื้นที่ชายแดนชายขอบ ประกอบด้วย 10 อำเภอ 104 ตำบล และ 975 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอจอมบึง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ อำเภอโพธาราม อำเภอปากท่อ อำเภอวัดเพลง และ อำเภอบ้านคา การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง, เทศบาล 25 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 77 แห่ง มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากร ทั้งป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ สิ่งแวดล้อม แร่ธาตุ และการท่องเที่ยว ประชากรส่วนใหญ่ มีอาชีพด้านเกษตรกรรม ประมง ปศุสัตว์ และค้าขาย และวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นที่หลากหลาย และมีจำนวนประชากร 873,515 คน จำนวนครัวเรือน 314,365 ครัวเรือน (สำนักการบริหารทะเบียน กรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2561) ประชากรของราชบุรีมีความหลากหลายทางกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ อาทิ ไทยพื้นถิ่นราชบุรี ไทยเชื้อสายจีน ไทยยวน มอญ เขมร ลาวเวียง กระเหรี่ยง ไทยดำ (ไทยทรงดำ หรือลาวโซ่ง) ซึ่งภูมินิเวศวัฒนธรรมเหล่านี้ส่งผลต่อความเชื่อ และทัศนคติตลอดจนรูปแบบวิถีชีวิตของคนจังหวัดราชบุรีและถือเป็นอัตลักษณ์ที่งดงามของแต่ละพื้นถิ่นพื้นที่

จากความแตกต่างหลากหลายทางพื้นที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีพื้นฐานและต้นทุนที่แตกต่างกัน ทั้งยังต้องเผชิญกับปัญหาที่มีลักษณะเร่งด่วนเฉพาะด้าน เช่น เด็กในเมืองต้องเผชิญกับสภาพปัญหาสังคมท่ามกลางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ในครอบครัว ช่องว่างของวัย พ่อแม่ผู้ปกครองเข้าไม่ถึงความต้องการที่แท้จริงของเด็ก ทำให้เด็กปฏิเสธระบบ เกิดความต่อต้านและต้องการพื้นที่ในการแสดงออกความคิดและตัวตน บ้างออกจากการระบบการศึกษาและนำพาชีวิตเข้าสู่วงจรสีดำด้วยความพลาดพลั้งไม่เท่าทันไม่ตั้งใจ เมื่อ “สถาบันครอบครัว” ลดความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเยาวชนลงไป พ่อแม่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวน ทำนา ทำไร่และรับจ้างทั่วไป ซึ่งไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษามากนัก สืบเนื่องมาจากครอบครัวไม่มีปัจจัยในการดำรงชีพที่เพียงพอ เยาวชน คนหนุ่มสาวจึงออกไปรับจ้างในเมืองมากขึ้น ทางด้านความเชื่อและประเพณีก็ลดความสำคัญต่อชุมชนลง คงปฏิบัติกันในลักษณะการอนุรักษ์ประเพณีเท่านั้น ความเปลี่ยนแปลงนั้นมาจากปัจจัยสำคัญด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จำนวนประชากร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย รวมถึงปัจจัยด้านอุดมการณ์ ความเชื่อ ซึ่งมีอิทธิพลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง และนำไปสู่ผลกระทบกับชุมชนจนเกิดปัญหาสังคม

ในส่วนของกลุ่มเด็กเยาวชนชายแดนชายขอบติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยมีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นแนว พรมแดนสันปันน้ำ ระยะความยาว 73 กิโลเมตร มีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่านจังหวัดราชบุรีในเขต พื้นที่อำเภอบ้านโป่ง โพธาราม และอำเภอเมืองราชบุรี เป็นระยะทาง 67 กิโลเมตร เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง ได้แก่ตำบลสวนผึ้งและตำบลตะนาวศรี อำเภอบ้านคา และตำบลบ้านบึง ในส่วนกลุ่มเด็กชาติพันธุ์กะเหรี่ยง จะเป็นกลุ่มเด็กที่เกิดความเสี่ยงในเรื่องการถูกละเมิดด้านสิทธิมนุษยชนและการดำเนินชีวิตในปัจจุบันอยู่ในภาวะยากลำบาก (การศึกษาต่อ การขอทุนการศึกษา การเข้าเรียนต่อทั้งในสายสามัญ และสายวิชาชีพ) การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ความเหลื่อมล้ำในสังคมส่งผลให้กลุ่มเด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ ถูกบดบังโอกาสและการเข้าถึงการช่วยเหลือได้น้อยกว่ากลุ่มเด็กปกติทั่วไป

4.1 ทุนการทำงานที่มีก่อนหน้านี้

ในปี 2563-2564 กสศ.ได้สนับสนุนให้เครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาครูและเด็กนอกระบบการศึกษาจังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการทำงานในพื้นที่เพื่อสร้างระบบการช่วยเหลือ พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งต่อเด็กนอกระบบการศึกษาจำนวนกว่า 260 คน ใน 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอสวนผึ้งให้กลับคืนสู่ระบบการศึกษาหรือพัฒนารูปแบบการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยคำนึงถึงตามความต้องการและความสนใจของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ โดยเชื่อมโยงกระบวนการทำงานกับเครือข่ายภาคีและภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการทำงานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบตัวอย่างเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาของเด็กปฐมวัยในครอบครัวที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสที่เข้าศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเด็กและเยาวชนนอกระบบ โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายในช่วงอายุ 6-25 ปี ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ เด็กแรงงาน เด็กในชุมชน เด็กไร้บ้าน เด็กไร้สถานะ (ทางทะเบียน) เด็กรอพิสูจน์สถานะ เด็กสถานพินิจ เด็กเยาวชน ที่ถูกคุมประพฤติ เด็กที่อยู่ในเขตคุ้มครองสิทธิฯ ของหน่วยงานต่างๆ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นทุนการทำงานที่ต่อเนื่องมาจนถึงการดำเนินงานในปัจจุบัน ข้อค้นพบสำคัญต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ศึกษา พบประเด็นปัญหาใน 9 กลุ่มประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย

1) กลุ่มเด็กพิเศษทางร่างกาย/จิตใจ กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ส่วนมากคือเด็กพิการทั้งทางกายและทางจิตใจ ความพิการจะมีอยู่ 9 ประเภท ได้แก่ มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน ทางสติปัญญา ทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ ทางการเรียนรู้ ทางการพูด และภาษา ทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ ออทิสติก และพิการซ้อน ปัญหาใหญ่คือเรื่องการพิการซ้ำซ้อนป่วยติดเตียง หรือในกรณี LD คือเด็กที่พัฒนาการช้าในทุกๆด้านซึ่งแตกต่างจากออทิสติกและ

ดาวน์ซินโดรม ปัญหาของเด็กพิการคือการขาดโอกาส เช่น การเล่นเครื่องเล่นเขาก็อยากเล่นแต่ไม่สามารถเล่นแบบเด็กปกติได้ ปัญหาความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชนซึ่งปัญหาของเด็กกลุ่มนี้สะท้อนถึงช่องว่างทั้งทางกายภาพ ทางจิตใจ ทางสังคม

กรณีของเด็ก LD ความชัดเจนในเรื่องความพิการยังไม่ออกหมอยังไม่ประเมินให้เป็นพิการ บางกรณีเด็ก LD สามารถเข้าโรงเรียนปกติได้แต่บางโรงเรียนปฏิเสธบอกให้ผู้ปกครองพาเด็กไปอยู่ในส่วนของโรงเรียนพิเศษซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง ส่งผลให้ครอบครัวไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็ก LD ได้พัฒนาการถดถอยลงจากที่พัฒนาแล้วสามารถกลายเป็นเด็กปกติได้ สาเหตุส่วนหนึ่งจากปัญหาในการจัดการของผู้ปกครองไม่มีความรู้ในการเลี้ยงดูเด็กประเภทนี้ ปล่อยปละละเลย ผู้ปกครองที่มีทางเลือกไม่มากก็เข้าศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าไม่เพียงพอ จำนวนนักเรียนเต็มเอาชื่อปักไว้กลับไปเลี้ยงที่บ้านรายชื่อเด็กยังค้างอยู่ในระบบแต่เด็กไม่ได้รับการเรียน ผลกระทบของกลุ่มเด็กพิเศษทางร่างกาย/จิตใจ ได้แก่ ร่างกายไม่สมบูรณ์ มีภาวะป่วยพิการทางด้านสมอง ซึมเศร้า หวาดระแวง ครอบครัวผลักภาระสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการใช้ชีวิต ยากจน และถูกกระทำหรือใช้ความรุนแรงซ้ำซาก ดังนั้นนอกเหนือจากการไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาปัญหาหลักของเด็กกลุ่มนี้คือการไม่ได้รับการยอมรับและไม่ได้รับการบริการทางสังคม

2) กลุ่มแรงงานเด็ก กลุ่มเป้าหมายเด็กใช้แรงงานคือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระบบแรงงานอายุไม่เกิน 25 ปี ในเด็กกลุ่มนี้ยังแบ่งเด็กที่เป็นแรงงานไทยกับเด็กแรงงานข้ามชาติ สาเหตุและปัญหาของการมาเป็นแรงงาน ได้แก่ ขาดการศึกษาต่อ ครอบครัวมีรายได้น้อย มีหนี้สิน เข้าไม่ถึงระบบการศึกษา ทำงานหนักเป็นแรงงานไร้ฝีมือ มีปัญหาสุขภาพ ไม่มีเวลาทำกิจกรรมสร้างสรรค์ มีปัญหาครอบครัว ปัญหายาเสพติด ครอบครัวแหว่งกลาง ขาดความอบอุ่น มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเพราะต้องหาเงินเลี้ยงลูก ที่พักแออัดคับแคบ ขาดพื้นที่สร้างสรรค์ มีภาวะเสี่ยงติดยาเสพติด สุขอนามัยทางเพศ ติดเกม ทั้งนี้พบว่าเด็กเยาวชนสัญชาติไทยที่เป็นแรงงานมักอยู่ตามโรงงานต่างๆ กลุ่มนี้ส่วนใหญ่ต้องมาทำงานในกรุงเทพฯ เด็กเหล่านี้จะชวนมาทำกิจกรรมค่อนข้างยาก ปัญหาที่พบคือปัญหาเรื่องการกดค่าแรง เรื่องการโดนละเมิดสิทธิ์ เรื่องสุขอนามัยต่างๆ เรื่องขาดทักษะวิชาชีพ เปลี่ยนอาชีพเรื่อยๆ ไม่มีอาชีพชัดเจน

3) กลุ่มเด็กท้องไม่พร้อม คือเยาวชนช่วงอายุระหว่าง 14-22 ปี ในกลุ่มเป้าหมายนี้พบว่าปัญหาท้องไม่พร้อมเกิดจากหลายสาเหตุ ตั้งแต่ปัญหาครอบครัวแตกแยก ความรุนแรงในครอบครัว ครอบครัวมีภาวะยากจน ขาดความรู้ในการคุมกำเนิด ออกจากระบบการศึกษากลางคัน กลุ่มเด็กท้องไม่พร้อมมีความซ้ำซ้อนของปัญหาเกิดขึ้นทั้งปัญหาหย่าร้าง กลายเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ขาดทักษะชีวิต ไม่พร้อมในการเลี้ยงดูลูก มี ปัญหาของเศรษฐกิจ ภาระการเลี้ยงดูที่มากระทบไม่สามารถจะเลี้ยงดูลูกๆได้ เป็นวงจรของแม่วัยใส

4) กลุ่มเด็กครอบครัวแหว่งกลาง เป็นปรากฏการณ์สำคัญของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาเนื่องจากเป็นผลของความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจที่กระจุกตัวแต่ในเมืองใหญ่ๆ ค่าแรงขั้นต่ำ ความยากจนของพ่อแม่และการปล่อยปละละเลย ทำให้พ่อแม่ไม่สามารถเลี้ยงดูลูก การเลี้ยงดูเด็กตกเป็นภาระของปู่ยาตายายซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ต่างจังหวัด ในชุมชน ห่างไกลจากสถานที่ทำงานของพ่อแม่ เด็กกลุ่มนี้จึงพบปัญหาขาดความอบอุ่น ขาดสารอาหาร ยากจน พัฒนาการทางกายและจิตใจช้า เกิดช่องว่างระหว่างวัย ได้รับผลกระทบจากการหย่าร้าง ปล่อยปละละเลยในด้านการศึกษา ออกจากระบบการศึกษากลางคัน ขาดทักษะชีวิต ติดเพื่อน ติดเกมและเข้าไปสู่วงจรของยาเสพติด

5) กลุ่มเด็กเยาวชนในสถานพินิจ/ ทัณฑสถาน/ ศูนย์ฝึกอบรม เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ทำผิดกฎหมายอยู่ในสถานพินิจ เรือนจำ โดยส่วนใหญ่สาเหตุแห่งการกระทำความผิดมาจากปัญหาครอบครัวยากจน ขาดความอบอุ่น ครอบครัวหย่าร้าง ขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ขาดทักษะชีวิต ติดพนัน ติดเกม มาจากกลุ่มทะเลาะวิวาทใช้ความรุนแรง ติดยาเสพติดและถูกสังคมตีตราไม่ยอมรับปัญหาของกลุ่มเด็กที่อยู่ในสถานพินิจหรืออยู่ในกระบวนการยุติธรรมคือมีเด็กที่อยู่ในระบบยุติธรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว พบว่าเด็กในสถานพินิจสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างระบบ กศน. ได้แต่ปัญหาของระบบ กศน.คือจะรับแค่ปีละ 2 ครั้ง ในปีละ 2 ครั้งก็ตอบโจทย์สำหรับเด็กที่อยู่ในระยะสั้นได้ทั้งหมดแต่ระยะยาวอยู่ในรอยต่อของ กศน. ในส่วนการเรียนรู้การพัฒนาอาชีพในสถานพินิจทำให้ไม่เกิดบรรยากาศการเรียนรู้เพราะว่าเด็กเรียนรู้ในระหว่างที่มีการควบคุมเข้มงวดอยู่ ปัญหาการทำผิดซ้ำวนลูป กล่าวคือเด็กจำนวนหนึ่งเมื่อพ้นโทษกลับไปอยู่ในสังคมแล้วกลับมาทำผิดซ้ำวนลูปของปัญหาเด็กในสถานพินิจ ปัญหาที่เด็กกระทำซ้ำส่วนใหญ่คือเด็กกลับเข้าสู่สังคมแต่สังคมยังเป็นตัวกระทำให้เด็กกลับไปทำความผิดซ้ำ เช่น ปัญหาเรื่องการตีตรา ถ้ามีประวัติการต้องโทษมาก่อนก็จะไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เรื่องของโอกาสการเข้าสู่อาชีพที่เป็นอาชีพสุจริตเมื่อเด็กถูกตีตราเด็กก็จะมีโอกาสน้อยในการเข้าสู่อาชีพที่ดีได้และในครอบครัวพบว่าครอบครัวไม่ได้ถูกเตรียมความพร้อมในเรื่องการรองรับยอมรับเด็กเป็นปัญหา ดังนั้นเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะส่งผลเป็นตัวกำหนดให้เด็กกลับไปกระทำความผิดซ้ำ

6) กลุ่มเด็กกำพร้า ส่วนใหญ่มาจากปัญหาครอบครัวหย่าร้าง แม่วัยใส ถูกทอดทิ้งให้เร่ร่อน หรือพ่อแม่เสียชีวิตและสูญหายจากสาธารณภัย จำนวนหนึ่งพ่อแม่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ ปัญหาของกลุ่มเด็กกำพร้าคือ อยู่ในภาวะยากจน ขาดความอบอุ่น ขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ขาดสารอาหาร พัฒนาการทางกายและจิตใจช้า ขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดทักษะชีวิตและเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ เด็กแก๊งค์ ติดยาเสพติด ตลอดจนการกระทำความผิดต่างๆ

7) กลุ่มเด็กเยาวชนในภาคเกษตรกรรม ประมง และปศุสัตว์ ซึ่งถือเป็นกลุ่มเด็กเยาวชนที่มีความเปราะบางโดยส่วนใหญ่เป็นเด็กจากครอบครัวยากจน ขาดความอบอุ่น ครอบครัวหย่าร้าง ขาดโอกาสทางการศึกษา จะมีทั้งกลุ่มเด็กที่

มีปัญหาเรื่องยาเสพติด เร่ร่อนขาดที่อยู่อาศัย เป็นกลุ่มแก๊งค์ทะเลาะวิวาท ใช้ความรุนแรง ขาดทักษะชีวิต ติดพนัน ติดเกม ด้านการศึกษาบางคนไม่ได้เข้าเรียน ระบบที่มีอยู่ไม่เอื้อให้เด็กๆเข้าไปเรียนรู้ จำนวนหนึ่งมีปัญหาสิทธิสถานะขาดโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มเด็กมีความเสี่ยงตลอดทั้งในเรื่องยาเสพติด ท้องไม่พร้อม พฤติกรรมใช้ความรุนแรง เข้าไม่ถึงอำนาจและทรัพยากรหรือขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม ถูกสังคมตีตราว่าเด็กกลุ่มนี้คือกลุ่มเด็กมีปัญหาทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

8) กลุ่มเด็กยากจนในเขตชุมชนเมือง คือเด็กเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ถือเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด การพนัน อาชญากรรม ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาครอบครัวแตกแยก ส่งผลให้เด็กอาจได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากพ่อแม่ขาดความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดู ไม่มีเวลาให้การอบรมสั่งสอนหรือถูกปล่อยปละละเลยเนื่องจากพ่อแม่ต้องทำงาน

9) กลุ่มเด็กชาติพันธุ์ สภาพปัญหาที่พบคือเรื่องของความยากจน รายได้น้อย ขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีปัญหาซ้ำซ้อนตั้งแต่เป็นเด็กชาติพันธุ์พิการ ติดเตียง เป็นใบ้ มีปัญหาของสิทธิที่ทำกิน ที่ดินไม่พอกินที่อยู่ก็ไม่มี ได้รับผลกระทบจากนโยบาย โครงการใหญ่ๆ เช่น เหมืองแร่ นโยบายป่าไม้ที่ดินที่ไม่สอดคล้องกับพื้นที่ มีการสร้างเขื่อนไปทับที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของชุมชน เป็นแรงงานเคลื่อนย้ายในพื้นที่ เร่ร่อนขาดที่อยู่อาศัย เข้าไม่ถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานรวมทั้งสิทธิด้านการศึกษาที่เข้าไม่ถึงโดยเฉพาะเรื่องของเงินอุดหนุนจากรัฐ ปัญหาเด็กเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา เข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุน เช่น กลุ่มเยาวชนที่อยากเป็นผู้ประกอบการแต่ว่าไม่มีสัญชาติ รวมทั้งครอบครัวแหว่งกลางในชุมชนเหลือแต่ ปู่ ย่า ตา ยาย กับเด็กเล็ก วัยกลางคนออกไปอยู่นอกชุมชนแล้วนำปัญหากลับมาสู่ชุมชนชาติพันธุ์ หรือเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์

ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น ทางโครงการจึงได้ออกแบบการทำงานที่สอดคล้องต่อปัญหาและบริบทโดยใช้เด็กเป็นตัวตั้งโดนเน้น ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ ทักษะวิชาการ และเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพเด็กและครอบครัว จำนวน 18 กระบวนการเรียนรู้ เพื่อหลักสูตร/กระบวนการเรียนรู้สร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิต และหลักสูตรเพื่อสร้างการเรียนทักษะวิชาชีพ หลักสูตรเพื่อสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านสิทธิมนุษยชน

การดำเนินงานในระยะดังกล่าว ทางเครือข่ายการทำงานขับเคลื่อนเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเด็กนอกระบบที่ดำเนินการก่อนหน้านี้ ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและแนวทางในการช่วยเหลือเด็ก แบ่งเป็น

กระบวนการเรียนรู้สร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิต

1. กระบวนการทบทวน ค้นหาตัวตน วางแผนเป้าหมายชีวิต โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลาง
2. กระบวนการหนุนเสริมตัวตน และเพิ่มศักยภาพเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง
3. กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านการเป็นผู้ประกอบการ
4. กระบวนการสนับสนุนให้เกิดการจัดการตนเองบนฐานของความจริงในชีวิต
5. กระบวนการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการพัฒนาสถานะบุคคลในพื้นที่ชายแดนชายขอบ
6. กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผ่านกระบวนการช่วยเหลือทางสิทธิสถานะบุคคล
7. กระบวนการสนับสนุนทุนและอุปกรณ์ในประกอบสัมมาชีพในระดับบุคคลและกลุ่ม
8. กระบวนการสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการศึกษาและการคืนสู่ระบบการศึกษา
9. กระบวนการเสริมสร้างสร้างการเรียนรู้ทักษะอาชีพและองค์ความรู้ด้านอาชีพที่หลากหลายจากต้นทุนเดิมและสร้างฐานอาชีพใหม่
10. กระบวนการสร้างคนด้วยคุณธรรม จริยธรรม
11. กระบวนการเสริมสร้างด้านทักษะชีวิตและวิชาชีวิต
12. กระบวนการเปิดตลาดนัดความรู้อาชีพ และการศึกษา
13. กระบวนการจัดค่ายครอบครัว เพื่อสร้างการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก
14. กระบวนการสนับสนุนระบบธุรกิจแบบครบวงจร
15. กระบวนการเสริมพลังทางปัญญาด้วยการฝึกจิต สมาธิ
16. กระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาชีวิต “ต้นกล้านาเดิม” พี่สอนน้อง เพื่อเติมทุนและพลังชีวิต
17. กระบวนการสนับสนุนทักษะวิชาชีพเกษตรกรรม “สวนพฤกษศาสตร์เพื่อพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน”
18. กระบวนการสนับสนุนองค์ความรู้ คลังอาหารบ้านปรานี เกษตรอินทรีย์และปุ๋ยไส้เดือนเพื่อการเกษตร

นอกจากนั้น มีจัดอบรมทักษะอาชีพให้กับเด็กในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 6 หลักสูตร ประกอบด้วย

1. หลักสูตรบาริสต้า
2. หลักสูตรพัฒนาศักยภาพ “สร้างคน สร้างงาน สร้างอาชีพ และการศึกษา”
3. หลักสูตรการฝึกวิชาชีพระยะสั้นด้านเกษตร จำนวน 4 สถานีการเรียนรู้
4. หลักสูตรทอผ้า
5. หลักสูตรเลี้ยงไก่พันธ์ไข่
6. หลักสูตรผู้ประกอบการอาหาร

หลักสูตรสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านสิทธิมนุษยชน กรณีเด็กชายแดนชายขอบ จำนวน 3 หลักสูตร ประกอบด้วย

1. หลักสูตรสิทธิมนุษยชน
2. หลักสูตรการสร้างตัวตนเพื่อการเปลี่ยนแปลง
3. หลักสูตรการพัฒนาสถานะบุคคล

4.2 การดำเนินงานเพื่อคัดกรองและให้การช่วยเหลือเด็กหลุดออกจากโรงเรียนโดยใช้กลไกเชิงพื้นที่

สำหรับการดำเนินงาน “โครงการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็กนอกระบบจังหวัดราชบุรี” ในปี พ.ศ.2565 ในโครงการนี้ มีวัตถุประสงค์แผนการดำเนินงาน เพื่อสร้างกระบวนการช่วยเหลือเด็กนอกระบบผ่านการค้นหา พัฒนา และส่งต่อ ภายใต้กลไกการโอบอุ้มคุ้มครองเด็กและเยาวชนนอกระบบในระดับตำบล โดยการทำงานภายใต้โครงการนี้เป็นการดำเนินงานเป็นปีที่หนึ่งของโครงการ เน้นพัฒนาช่วยเหลือเด็กนอกระบบใน 4 กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ก. เด็กหลุดจากระบบ ข. เด็กเปราะบาง ซึ่งหมายถึงกลุ่มเด็กบกพร่องพิการด้านร่างกายและจิตใจ, กลุ่มเด็กติดสารเสพติด, กลุ่มเด็กบนท้องถนน และกลุ่มแม่วัยใส ค. กลุ่มเด็กชาติพันธุ์และเด็กไร้สัญชาติ และ ง. กลุ่มเด็กในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ กำหนดพื้นที่ดำเนินงานใน 5 อำเภอ 32 ตำบล ประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอจอมบึง จำนวนเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา 400 คน รูปแบบการทำงานขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและคุณภาพชีวิตโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ผ่านเครือข่ายการทำงานในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ โดยประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม ร่วมขับเคลื่อนการทำงานเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย ก. สมาคมส่งเสริมและคุ้มครองคุณภาพชีวิตประชาชน (สคป.) ข. สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้ (กศน.) อำเภอบ้านโป่ง ค. กลุ่มเยาวชนรักษ์โป่งกระทิง ง. มูลนิธิ ดิ อินเตอร์เนชั่นแนว ออฟ พีช มิชชั่น และ จ. เทศบาลเมืองจอมพล โดยทำงานประสานกันภายใต้แนวคิด “ความแตกต่างที่เติมเต็ม” เพื่อสร้างคุณค่า โอกาสและสิทธิพื้นฐานอันพึงมีพึงได้อย่างเท่าเทียมสำหรับเด็กทุกคนในจังหวัดราชบุรี และสร้างรูปแบบการช่วยเหลือเพื่อเป็นทางเลือกในการกลับคืนสู่ระบบการศึกษาหรือการประกอบสัมมาชีพ เกิดพื้นที่เรียนรู้และพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน เกิดการเรียนรู้ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่เด็กเยาวชนครอบครัวและชุมชนภายใต้นิเวศวัฒนธรรมและสังคมที่แตกต่างหลากหลาย จนกลายเป็นพลเมืองตื่นรู้และเป็นเยาวชนแกนนำต้นแบบที่สามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ชีวิตของแต่ละคนได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป สุดท้ายนำไปสู่การสร้างพื้นที่ทางสังคมให้เกิดการตระหนักรับรู้จนเกิดเป็นพื้นที่นโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคในทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย

องค์กรขับเคลื่อนเชิงพื้นที่และจำนวนกลุ่มเด็กตกออกจากโรงเรียนและกลุ่มเด็กเปราะบางที่ร่วมขับเคลื่อนการทำงาน ประกอบด้วย

องค์กร	จังหวัด	อำเภอ
สมาคมส่งเสริมและคุ้มครองคุณภาพชีวิตประชาชน (สคป.)	**ราชบุรี**	อำเภอเมืองราชบุรี
สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้ (กศน.) อำเภอบ้านโป่ง	**ราชบุรี**	อำเภอบ้านโป่ง
กลุ่มเยาวชนรักษ์โป่งกระทิง	**ราชบุรี**	อำเภอบ้านคา
มูลนิธิ ดิ อินเตอร์เนชั่นแนว ออฟ พีช มิชชั่น	**ราชบุรี**	อำเภอสวนผึ้ง
เทศบาลเมืองจอมพล	**ราชบุรี**	อำเภอจอมบึง

4.3 กระบวนการและผลการดำเนินงาน

4.3.1 การจัดเวทีชุมชนและการคัดกรองเด็กที่หลุดออกจากระบบ

มีกระบวนการทำงาน และผลการดำเนินงานที่สำคัญ (ดูลำดับเวลากิจกรรมและรายละเอียดการดำเนินงานในผนวก 1) ดังนี้

<u>ขั้นตอนที่ 1</u> จัดตั้งเครือข่ายประสานงานระดับอำเภอ ชี้แจงทำความเข้าใจกระบวนการทำงาน

คณะทำงานประชุมและสรุปสถานการณ์ด้านเด็กนอกระบบในพื้นที่ โดยอ้างอิงจากประสบการทำงานของคณะทำงานในพื้นที่ต่างๆ รวมถึงพื้นที่จังหวัดราชบุรีที่ได้เคยมีการดำเนินงานมาแล้วในปี 2563 ก่อนจะเริ่มเริ่มโครงการนี้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนิยามของ “เด็กเยาวชนนอกระบบ” กำหนดเด็กเยาวชนเป้าหมายครอบคลุมเด็กและเยาวชนถึงคนวัยทำงาน อายุ 25 ปี ที่ไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นพัฒนาช่วยเหลือเด็กนอกระบบใน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. เด็กเสี่ยงหลุด 2. เด็กแขวนลอย/เด็กหลุดจากระบบ (เด็กในทะเบียนของโรงเรียนที่ไม่มาเรียน หรือขาดเรียนบ่อย ยังมีชื่ออยู่ในทะเบียนของโรงเรียน และยังไม่ได้จำหน่ายออก) 3. เด็กเปราะบาง (รวมกลุ่มเด็กบกพร่องพิการด้านร่างกายและจิตใจ กลุ่มเด็กติดสารเสพติด กลุ่มเด็กบนท้องถนน กลุ่มแม่วัยใส) และ 4. เด็กในกระบวนการยุติธรรม

โครงการกำหนดพื้นที่เป้าหมายในปีที่ 1 มีกระบวนการขับเคลื่อนการขับงานใน 5 อำเภอ 32 ตำบล ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอจอมบึง จำนวนเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา 400 คน

ต่อมา คณะผู้วิจัยได้ประชุมเตรียมการกับแกนนำระดับอำเภอ 5 อำเภอเป้าหมาย ชี้แจงโครงการสร้างการทำงาน กระบวนการช่วยเหลือซึ่งเน้น กระบวนการค้นหา พัฒนาและส่งต่อ โดยมุ่งเป้าไปที่เด็กแขวนลอย/เด็กหลุดจากระบบและเด็กเปราะบางในแต่ละพื้นที่ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อการช่วยเหลือเด็กนอกระบบการศึกษาให้ได้มีการศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต กำหนดกลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมือง จำนวน 80 คน อำเภอบ้านโป่ง จำนวน 80 คน อำเภอจอมบึง จำนวน 70 คน อำเภอสวนผึ้ง จำนวน 100 คน อำเภอบ้านคา จำนวน 70 คน

กลไกในการขับเคลื่อนเวทีอำเภอเริ่มต้นจากการตั้งคณะทำงานในระดับอำเภอขึ้น โดยคัดเลือกจากอาสาสมัครที่เคยทำงานและเป็นภาคีในการขับเคลื่อนงานด้านเด็กเยาวชนนอก จัดทำกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากการค้นหาเยาวชนในพื้นที่ และเทคนิควิธีการทำงานกับเยาวชนที่เข้าถึงความต้องการเชิงลึกและบูรณาการของเครือข่าย ในการดำเนินงาน คณะทำงานได้ดำเนินงานโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง คณะทำงานแกนประสานงานระดับอำเภอได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นเรื่องสถานการณ์ประเด็นปัญหาของเด็กเยาวชนนอกระบบในพื้นที่ พบว่าเด็กเยาวชนนอกระบบกำลังเผชิญกับปัญหาจำนวน 22 ประเด็นปัญหา โดยแบ่งออกเป็นปัญหาที่สำคัญ จำนวน 10 ประเด็นปัญหา เช่น การค้ามนุษย์ การพนัน ยาเสพติด อาชญากรเด็ก เด็กติดเกมส์ เด็กในกระบวนการยุติธรรม เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง เยาวชนแรงงานนอกระบบราคาถูก/ไร้ฝีมือ ความรุนแรงทางเพศและโรคติดต่อ และปัญหาด้านจิตเวช และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประสบการณ์การทำงานของแต่ละพื้นที่ รวมถึงการจัดตั้งแกนประสานในระดับหมู่บ้านและตำบล รวมถึงการแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการทำงานและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความเปราะบางในพื้นที่ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจในการทำงานให้กับแกนประสานในระดับอำเภอ ทั้งนี้ได้รวมกำหนดวันในการลงพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับทีมงานประสานระดับหมู่บ้าน ตำบล และเริ่มทำการทดลองสำรวจกลุ่มเป้าหมายเป็นรายอำเภอต่อไป

คณะทำงานแกนประสานระดับอำเภอรายงานความก้าวหน้าในการสำรวจจำนวนเด็กเยาวชนนอกระบบในระดับหมู่บ้าน และแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งยังได้ออกแบบรูปแบบการช่วยเหลือรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กเยาวชนนอกระบบ โดยมีรูปแบบในการพัฒนาเด็กเยาวชน 3 รูปแบบ ประกอบด้วย กลุ่มเด็กเยาวชนที่ต้องการกลับคืนสู่ระบบการศึกษา กลุ่มเด็กเยาวชนที่ต้องการอบรมพัฒนาศักยภาพด้านการประกอบอาชีพ หรือการเป็นผู้ประกอบการ และกลุ่มเด็กเยาวชนที่ต้องการศึกษาต่อศูนย์การเรียนตามมาตรา 12 พร้อมทั้ง

ทำงานเพื่อเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัว ทั้งนี้ได้มีการวางเป้าหมายในการขับเคลื่อนงาน “ตำบลจัดการตนเอง สร้างพื้นที่ชีวิตเด็กเยาวชน เพื่อการแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา”

คณะทำงานได้ร่วมประชุมวางแผนและกำหนดปฏิทินการขับเคลื่อนงาน ดังนี้

- เดือนที่ **1-3 “กระบวนการเก็บข้อมูล”** ค้นหาเด็ก ทบทวนบทบาทหน้าที่ จัดตั้งคณะทำงาน ออกแบบการเก็บข้อมูล จัดลำดับความต้องการของเด็กเยาวชน พัฒนาศักภาพ สร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ทำระบบฐานข้อมูล
- เดือนที่ **3-6 “การช่วยเหลือ”**กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เด็กกลับคืนสู่ระบบการศึกษา ส่งเสริมอาชีพ โดยการจัดทำแผนชีวิต ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกแบบการช่วยเหลือระยะนยาวผ่านการจัดตั้งกองทุน (ออมบุญวันละบาท) เพื่อฝึกอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย
- เดือนที่ **7 “เวทีตำบล”**สรุปภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จัดทำกองทุนตำบล ถอดบทเรียนคณะทำงาน
- เดือนที่ **8 “เวทีอำเภอ/ชุมชน”** คืนข้อมูลพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานในระดับตำบล สร้างกลไกระดับอำเภอ นำเสนอรูปแบบการช่วยเหลือในระดับอำเภอ นำเสนอนโยบายระดับประเทศ ติดตามงาม ประเมินการทำงานของคณะทำงานและกสศ.
- เดือนที่ **4-10 “ติดตาม”** สร้างกลไกติดตาม ถอดบทเรียน สื่อสารสาธารณะ สรุปข้อมูลการทำงาน

รายละเอียดเยาวชนที่หลุดออกจากโรงเรียนที่ได้รับการสำรวจใน ปีที่ 1 พบเบื้องต้นรวม 400 คน ดังนี้

จังหวัด	อำเภอ	จำนวนเด็กเยาวชน (คน)
จังหวัดราชบุรี	1. อำเภอเมือง	127
	2. อำเภอบ้านโป่ง	70
	3. อำเภอจอมบึง	45
	4. อำเภอสวนผึ้ง	66
	5. อำเภอบ้านคา	92
รวม		400 คน

<u>ขั้นตอนที่</u> 2 **การประชุมเชิงปฏิบัติการและขับเคลื่อนเวทีผู้ประสานงานอำเภอ**

ในขั้นตอนต่อมา คณะผู้วิจัยร่วมกับคณะทำงานได้จัดประชุมชี้แจงแยกย่อยระดับเวทีอำเภอ โดยเป็นการหารือกับแกนนำอำเภอในแต่ละพื้นที่ ชี้แจงโครงการสร้างการทำงาน กระบวนการช่วยเหลือซึ่งเน้น กระบวนการค้นหา พัฒนาและส่งต่อ โดยมุ่งเป้าไปที่เด็กแขวนลอย/เด็กหลุดจากระบบและเด็กเปราะบางในแต่ละพื้นที่ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อการช่วยเหลือเด็กนอกระบบการศึกษาให้ได้มีการศึกษา พัฒนาการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้ประสานงานระดับอำเภอ ประกอบด้วย

เวทีอำเภอสวนผึ้ง	แกนประสานอำเภอ 7 คน
เวทีอำเภอบ้านคา	แกนประสานอำเภอ 12 คน
เวทีอำเภอบ้านโป่ง	แกนประสานอำเภอ 10 คน
เวทีอำเภอจอมบึง	แกนประสานอำเภอ 10 คน
เวทีอำเภอเมือง	แกนประสานอำเภอ 20 คน

แกนประสานเวทีระดับอำเภอจะคัดเลือกอาสาสมัครในระดับตำบลอีกชั้นหนึ่ง โดยอาสาสมัครระดับตำบล จะประกอบด้วย (ขึ้นกับผู้ที่อาสามาร่วมงานในแต่ละตำบล) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) บุคลากรและครู ศกร. (กศน.เดิม) ผู้นำชุมชน ครูและผู้ปกครอง เป็นต้น

นอกจากการจัดกระบวนการตามขั้นตอนข้างต้น คณะผู้วิจัยได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการทำงานร่วมกับเครือข่ายการทำงานเชิงพื้นที่จังหวัดอื่น ประกอบด้วย

1. เวทีการพัฒนาคู่มือกระบวนการพัฒนาและป้องกันปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา เพื่อค้นหาเครื่องมือหรือรูปแบบในการช่วยเหลือเด็กเยาวชนนอกระบบ จากประสบการณ์การทำงานของคนทำงานด้านเด็กและเยาวชนนอกระบบที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาคู่มือการทำงานกับเด็กนอกระบบเชิงพื้นที่ พบว่าเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเชิงตัวพื้นที่ ประเด็นเรื่องสิทธิและสวัสดิการสะท้อนมาจากกลุ่มคนไรบ้าน เรื่องเครื่องมือการคุ้มครองเด็ก ที่ทำให้เห็นว่ากระบวนการคุ้มครองเด็ก ด้วย 7 ขั้นตอนมีเครื่องมือ 8 ชิ้น เครื่องมือการก้าวข้ามข้อจำกัด ผ่านกระบวนการสร้างพื้นที่ปลอดภัยพื้นที่สร้างสรรค์พื้นที่เรียนรู้และมีสังคมให้เขามีพื้นที่ทางสังคมให้เขาด้วย โดยผ่านกระบวนการที่ของเครื่องมือ 13 ชิ้นด้วยกัน อีกส่วนหนึ่งเครื่องมือการทำงานด้านชุมชน ทำให้เห็นเรื่องข้อมูลกลไกช่วยเหลือ และการเติมทักษะชีวิตเรื่องการสร้างกลุ่มเครือข่ายสู่ระบบสังคมการพัฒนา ระบบพี่เลี้ยงผ่าน 4 โมดูล อันที่ 4 เครื่องมือการทำงานเชิงครอบครัว เป็นครอบครัวเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นกระบวนการกลุ่มเรื่องการปรึกษา

การทำงานเชิงกระบวนการทำให้เกิดกลไกการลดความรุนแรงในครอบครัว เครื่องมือของการสื่อสารการสื่อสารแบ่ง 3 ระดับด้วยกัน ระดับของเชิงคน เชิงพื้นที่เชิงเครือข่าย เชิงสังคม On Ground Online On site

2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้เครื่องมือในการทำงานเชิงพื้นที่ของนครพนมโมเดล การศึกษาเชิงพื้นที่ตั้งแต่ฐานข้อมูล กลไกการสร้างต้นแบบโรงเรียนต้นแบบตำบลต้นแบบ การศึกษาทางเลือกศูนย์การเรียน โรงเรียนระบบมือถือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมอันนี้คือนครพนมโมเดล การศึกษาเชิงพื้นที่ เครื่องมือชาติพันธุ์ชุมชนและชายขอบ เรื่องครอบครัวเรื่องการสร้างคนบนฐานวิถีของวัฒนธรรมพื้นที่สร้างสรรค์ความมั่นคงทางอาหารและอาชีพด้วยการศึกษาเชิงวัฒนธรรม เครื่องมือในการพัฒนาจิตปัญญา เพื่อเรียนรู้ภายในวิเคราะห์ตัวเองได้วางแผนชีวิตได้เชื่อมโยงระหว่างตัวเองกับสังคมได้ทักษะชีวิตได้มีอาชีพเข้ามา ฐานของผู้ประกอบการ สร้างพี่เลี้ยง สร้างความเข้มแข็งในการทำงาน เครื่องมือของจิตวิทยา การเรียนรู้เชิงภายในภูเขาน้ำแข็ง ผ่านงานศิลปะ กำหนดประเด็นของเด็กที่มีความหลากหลายซับซ้อน วิเคราะห์เชิงจิตทำงานเชิงกลุ่มด้วยทำงานเชิงครอบครัว ทำให้เห็นว่าในการทำงานเรื่องเด็กนอกระบบอย่างน้อยต้องมี 61 เครื่องมือซึ่งเป็นเครื่องมือที่ต้องคำนึงถึงการเรียนรู้บนฐานของความเป็นมนุษย์

<u>ขั้นตอนที่</u> 3 การขับเคลื่อนเวทีประสานงานระดับตำบล

ภายหลังจากการประชุมชี้แจงแกนนำและเครือข่ายการขับเคลื่อนเวทีอำเภอ แกนนำอำเภอจะประสานงานและคัดเลือกตัวแทนเครือข่ายระดับตำบล และจัดการประชุมชี้แจงแนวทางในการทำงานและการคัดกรองเด็กนอกระบบและกลุ่มเด็กเปราะบางเป้าหมายในชุมชนและหมู่บ้านในตำบล เนื่องจากเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงตำบลจะเป็นอาสาสมัครหรือสมาชิกที่อยู่ในชุมชน ทำให้สามารถชี้และระบุตัวเด็กในหมู่บ้าน ในชุมชนได้ เพราะโครงสร้างสังคมชนบท ยังมีลักษณะความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันอยู่ และยังมีความใกล้ชิด เป็นหูเป็นตาซึ่งกันและกัน อีกทั้งผู้นำการปกครองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาชุมชน (อพม.) หรือครูที่อยู่ในชุมชน จะมีข้อมูลการเยี่ยมบ้านของสมาชิกในชุมชนอยู่แล้ว ทำให้มีพื้นฐานข้อมูลในระดับหนึ่ง ทำให้การจัดเวทีระดับตำบลสามารถทำให้คัดกรองและวิเคราะห์ปัญหาของเด็กที่ไม่ไปโรงเรียนได้เบื้องต้น อย่างไรก็ตามในกรณีของชุมชนที่มีลักษณะของความเป็นเมืองค่อนข้างสูง เครือข่ายเวทีตำบล จะมีข้อจำกัดในการคัดกรองเด็กที่พบว่าไม่ไปโรงเรียน

ในการลงพื้นที่เพื่อทำการคัดกรองโดยอาสาสมัครเครือข่ายเวทีระดับตำบล จะทำหน้าที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมรายชื่อ แจ้งพิกัด ของเด็กเยาวชนเป้าหมาย
2. วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เยาวชนกำลังเผชิญอยู่เบื้องต้น

3. เสนอแนะและออกแบบรูปแบบการช่วยเหลือตามความเหมาะสมของเยาวชนแต่ละพื้นที่

4. ลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน ตำบลเพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจกับเด็กเยาวชนและครอบครัวกลุ่มเป้าหมายเป็นรายกรณี

5. เก็บข้อมูลตามแบบสำรวจ สัมภาษณ์เพื่อออกแบบรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและวางแผนชีวิตร่วมกันระหว่างเด็กเยาวชนและครอบครัว โดยมีทีมประสานแกนอำเภอเป็นผู้ให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษา

รายละเอียดของการจัดเวทีตำบล มีดังนี้

3.1 เวทีเทศบาลเมืองจอมพล

ค้นหาเด็กเยาวชน แบ่งออกเป็น 10 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดงไผ่ บ้านหนองบัว บ้านตลาดควาย บ้านชุกหว้า บ้านหนองมะค่า บ้านรางม่วง บ้านหนองขนาก บ้านแสงกะบะ บ้านหนองกระทุ่ม บ้านปากบึง เบื้องต้น พบเด็กที่หลุดออกจากโรงเรียนรวม 30 คน วิเคราะห์ประเด็นปัญหาเบื้องต้น ได้แก่ กลุ่มเสี่ยงยาเสพติด และพิการซ้ำซ้อน เครือข่ายเวทีตำบลพร้อมจัดทีมเข้าให้การช่วยเหลือเบื้องต้น มีการพูดคุยเรื่องกองทุนวันละบาท โดยนายกเทศบาลเมืองจอมพลมีความเห็น และศึกษาแนวทางนำกองทุนวันละหนึ่งบาทเข้ามาช่วยเหลือเด็ก โดยจะต้องวางแผนการช่วยเหลือ เด็กในระยะยาว จนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ แนวคิดของกองทุนนี้มีความน่าสนใจและควรสนับสนุน เพราะจะเป็นกลไกการระดมทุนช่วยเหลือระดับหมู่บ้าน

3.2 เวทีตำบล อำเภอสวนผึ้ง

กลุ่มเป้าหมายเด็กพิการ และเด็กหลุดออกจากระบบ มีปัญหาความยากจน และสถานะบุคคล ไม่รู้ว่าเรียนจบแล้วจะไปทำอะไร นายจ้างไม่รับทำงาน ถูกเอาเปรียบ มีกลุ่มแม่วัยใส ความฝันอยากเรียนต่อ แต่มีข้อจำกัด ส่วนมากจบแค่ม.3 กลุ่มเด็กพิการอยากเรียนต่อ เรื่องอาชีพ 1.งานฝีมือ ถัก 2. งานช่างยนต์ 3.ช่างซ่อม 4. ช่างไฟ 5. การเลี้ยงสัตว์ 6. ขายออนไลน์ 7. เกษตร สภาพปัญหาความมั่นคงด้านอาชีพ และการศึกษา ทักษะความชำนาญ กำลังหาความต้องการ ที่แท้จริง เพื่อส่งผลโดยตรงกับชีวิตของเขา เรื่องสิทธิสถานะบุคคล แรงงานเคลื่อนย้าย ด้วยความจำเป็นของเด็กทำให้ต้องออกไปเป็นแรงงานเคลื่อนย้าย มีความเปราะบางมาก

3.3 เวทีตำบล อำเภอรางบัว

แกนประสานตำบลรางบัวรายงานความก้าวหน้าประเด็นการค้นหากลุ่มเป้าหมาย และร่วมกันกำหนดบทบาทของพี่เลี้ยง อาสาสมัครในตำบลรางบัว มีภารกิจดังนี้

- ติดตาม ความต้องการ ความตั้งใจ และเป้าหมายของเด็ก
- สอบถามถึงปัญหาที่เด็กเยาวชนกำลังเผชิญอยู่ โดยประเมินสภาพการณ์ทั้งด้านกาย ใจ และสังคม
- รู้ถึงความตั้งใจและเป้าหมายของเด็ก
- ประสานงานกับครอบครัว เด็ก เยาวชน
- รู้ถึงความต้องการที่แท้จริงของเด็ก เยาวชน
- สร้างความคุ้นเคยและเข้าถึงเด็ก เยาวชน
- วิเคราะห์ข้อมูล และวางแผนช่วยเหลือ
- ประเมินสภาพแวดล้อมรอบเด็ก เยาวชน ครอบครัว และชุมชน
- ให้ความสำคัญกับเด็ก เยาวชน โดยใช้เด็กเป็นตัวตั้งในการทำงาน

ขับเคลื่อนการทำงานโดยเครือข่ายตำบลรวม 11 ตำบล คัดกรองพบเด็กกลุ่มเป้าหมายรวม 47 คน และเริ่มดำเนินการจัดเก็บฐานข้อมูลเด็กเยาวชนนอกระบบในระดับตำบล เครือข่ายตำบลได้นำเสนอรูปแบบการช่วยเหลือใน 2 รูปแบบที่สำคัญคือ 1. กลับคืนสู่ระบบการศึกษาในภาคปกติและกศน. และ 2.ต้องการอบรมด้านอาชีพเพื่อการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจเป็นรายกรณี โดยเบื้องต้นได้มีการประสานข้อมูลกับผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็ก โดยให้ความสำคัญในการฟื้นฟูด้านสุขภาพใจ สุขภาพกายและด้านสังคม

3.4 เวทีตำบล อำเภอบ้านโป่ง

ขับเคลื่อนด้วยแกนนำครู กศน. และประสานงานกับอาสาสมัครในหมู่บ้านและชุมชน ด้านการค้นหาเด็ก กศน.เมืองบ้านโป่ง แบ่งได้ทั้งหมด 8 ตำบล และจำนวนเด็กที่คัดกรองได้เบื้องต้น ประกอบด้วย ตำบลบ้านม่วง 8 ราย ตำบลบ้านโป่ง 4 ราย ตำบลหนองกบ 10 ราย ตำบลท่าผา 8 ราย ตำบลสวนกล้วย 4 ราย ตำบลนครชุมน์ 1 ราย ตำบลกรับใหญ่ 8 ราย และตำบลปากแรต 11 ราย การประเมินเบื้องต้น พบว่ามีกลุ่มปัญหาเรื่องเรียนรู้ช้า และพิการ ยากจน กำพร้า เด็กต้องการประกอบอาชีพ เลี้ยงสัตว์ เกษตรกรรมค้าขาย ขายของออนไลน์ เรียนต่อระบบกสศ. จำนวน 2 คน ตำบลบ้านม่วงกลับสู่ระบบการเรียน

ปัญหาในการค้นหาเด็ก พบปัญหาสำคัญคือ เด็กไม่เชื่อมั่นในตัวโครงการว่าจะทำได้จริง ที่ผ่านมา ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ มีการทิ้งช่วงเวลาให้เนิ่นนาน ทำให้การดำเนินงาน ที่เคยมีการประสานเด็ก ที่จะเข้าร่วมโครงการฯ มีความช้ามาก ทำให้เด็ก เคลื่อนย้าย เช่น ออกไปทำงานต่างจังหวัด โยกย้ายถิ่นฐาน เลิกกับแฟน เป็นต้น

สำหรับการให้ความช่วยเหลือเด็กเบื้องต้นพบว่า เด็กและเยาวชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ ประสบปัญหาความยากจน มีความต้องการ กลับเข้าศึกษาต่อสายสามัญ และ สายอาชีพ และมีกลุ่มที่ต้องการฝึกทักษะด้านอาชีพ เพื่อประกอบกิจการเป็นของตนเอง มีความต้องการสนับสนุนเงินทุนในการเรียนต่อ และการประกอบอาชีพ

3.5 เวทีวัดห้วยหมู

เป็นกลุ่มเด็กเยาวชนกลุ่มเปราะบาง 42 คน เป็นเด็กที่ไม่มีผู้ปกครองดูแล และพักอาศัยอยู่ที่วัด คัดแยกกลุ่มเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือเด็กออทิสติก จำนวน 19 คน เด็กดาวซินโดรม จำนวน 6 คนและเด็กป่วยติดเตียง จำนวน 9 คน มีการเตรียมวางแผนการช่วยเหลือเด็กแต่ละกลุ่ม

การวางแผนการช่วยเหลือเด็กในระยะยาว โดยทางทีมกสศ. ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีกองทุนสำหรับการช่วยเหลือในระยะยาว และจัดหาครูที่มีความชำนาญด้านเด็กทั้ง 3 ประเภทเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างพัฒนาการที่ถูกต้องและเหมาะสม ควรมีแนวทางในการพัฒนาครูพี่เลี้ยง ควรจัดให้มีการฝึกอบรมองค์ความรู้ในการดูแลเด็กทั้ง 3 ประเภทอย่างถูกต้องตามหลัก

คณะทำงานได้วางแผนการเก็บข้อมูลและติดตามวิเคราะห์ข้อมูลเด็กนอกระบบ ร่วมกับพระครูจันทสีรากร เจ้าอาวาสวัดห้วยหมู ศูนย์สาธารณะส่งเคราะห์เด็กพิเศษ และชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเยาวชนนอกระบบ รวบรวมประวัติเด็กเยาวชนที่เข้าเกณฑ์ จำนวน 42 คน คัดเลือกประเภทเด็ก ออทิสติก ดาวซินโดรม และป่วยเรื้อรังติดเตียง ทั้งนี้ได้ข้อสรุปเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเด็กในอนาคต โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่ 1 ต้องการศึกษาต่อในระบบศูนย์การเรียนตามมาตรา 12 จำนวน 10 คน ตั้งแต่ชั้นประถมถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6
- กลุ่มที่ 2 ต้องการเสริมสร้างพัฒนาการด้านสังคม กาย ใจ
- กลุ่มที่ 3 ต้องการส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบรอบด้าน

จากการสัมภาษณ์และจัดทำแบบสำรวจเด็กนอกระบบในเวทีดังกล่าวข้างต้น คณะวิจัยวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่รายล้อมรอบตัวเด็กเยาวชนในเบื้องต้น พบ 11 ประเด็นปัญหา ที่สำคัญได้แก่

- ยากจน
- ปัญหาสัญชาติไร้สถานะ
- ปัญหาแรงงานเคลื่อนย้าย / ย้ายตามพ่อแม่
- ท้องไม่พร้อม
- เด็กตกหล่นไม่จบชั้นประถมศึกษา
- เด็กมีปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคม
- ความรุนแรงในครอบครัว
- มีปัญหากับครู ตกหลายวิชา
- ความบกพร่องพิการทางด้านร่างกาย
- ปัญหาจิตเวช
- การเรียนรู้ช้า

4.3.2 การออกแบบและจัดเก็บข้อมูล

<u>ขั้นตอนที่ 4</u> การจัดเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ตกออกจากระบบโรงเรียน

คณะผู้วิจัยจัดประชุมร่วมกับผู้ประสานงานอำเภอเพื่อวางแผนการเก็บข้อมูล และกรอกข้อมูลเข้าระบบสารสนเทศที่ออกแบบไว้ โดยให้ผู้ประสานงานพื้นที่อำเภอและตำบล ลงทำการสำรวจและเก็บข้อมูลเด็กกลุ่มเปราะบางและเด็กที่หลุดออกจากโรงเรียน มีการชี้แจงแนวทางในการเก็บข้อมูล และการสอบถามความยินยอมจากเด็กและผู้ปกครองเพื่ออนุญาตให้ทำการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ รายละเอียดและการวิเคราะห์สารสนเทศของเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบโรงเรียนและเด็กกลุ่มเปราะบางที่ดำเนินการในระยะเวลาของโครงการนี้ ดูรายละเอียดใน บทที่ 5

4.3.3 การออกแบบวางแผนและกลไกสนับสนุนพาเด็กกลับมาเรียน

<u>ขั้นตอนที่ 5</u> การจัดกระบวนการการค้นหาตัวเองและวางแผนเป้าหมายชีวิตของเด็กเป้าหมาย

คณะผู้วิจัยร่วมกับเครือข่ายผู้ประสานงานเวทีอำเภอร่วมกันทำกระบวนการให้เด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากโรงเรียนและกลุ่มเปราะบาง ทำกระบวนการทบทวน ค้นหาตัวตน และวางแผนเป้าหมายชีวิต รวมถึงกระบวนการหนุนเสริมตัวตน และเพิ่มศักยภาพเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง ในการออกแบบกิจกรรม คณะทำงานใช้เครื่องมือกิจกรรม “Body Scan” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้จักบุคลิกภาพเบื้องต้นของตนเองแล้วจึงค่อยๆ ออกแบบรูปแบบอนาคตของตนเองตามความชอบและความถนัด โดยมีหัวข้อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเยาวชน พี่เลี้ยง และทีมงานดังนี้คือ จุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเรา สิ่งที่เยาวชนทำอยู่ในขณะนี้ สิ่งที่ต้องการทำในอนาคต ความฝันสูงสุด และการวางแผนเพื่อให้ฝันนั้นเป็นจริง

<u>ขั้นตอนที่ 6</u> การมอบทุนช่วยเหลือด้านการศึกษาและส่งเสริมอาชีพ

นอกเหนือจากการคัดกรองและการจัดกิจกรรมเพื่อการค้นหาตัวเองของเด็ก และการหากลไกส่งต่อให้เด็กสามารถเข้าสู่การศึกษาในระบบโรงเรียนและอาชีวะได้อีกครั้ง โครงการได้มีการสนับสนุนทุนการศึกษาและทุนส่งเสริมการประกอบอาชีพในครั้งที่ 1 รวมทั้งสิ้น 225 คน จากทั้งหมด 400 คน ประกอบด้วย

- อำเภอบ้านคา จำนวน 92 ทุน ในพื้นที่อำเภอบ้านคา มีเยาวชนต้องการกลับเรียนต่อในศูนย์การเรียน จำนวน 2 คน และกลับคืนสู่ระบบการศึกษาภาคปกติจำนวน 1 คน ส่วนใหญ่นำทุนไปประกอบอาชีพ เช่น ค้าขายออนไลน์ ขายลูกชิ้น ขายก๋วยเตี๋ยว เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ปลูกอ้อย ช่างผม ช่างแต่งหน้า ด้วยข้อจำกัดของเยาวชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีความจำเป็นต้องมีอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเอง และครอบครัว

- คณะทำงานเทศบาลจอมพล อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในพื้นที่เทศบาลจอมพล จำนวน 14 ทุน โดย โดยเด็กเยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเองตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้ ส่วนใหญ่เป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพ ด้านการเลี้ยงสัตว์และเกษตรกรรม รวมถึงการค้าขายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับตนเองและครอบครัว

- คณะทำงานอำเภอสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จำนวน 66 ทุน โดย โดยเด็กเยาวชนส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้ มีสภาวะบกพร่อง

พิการด้านร่างกาย มีฐานะยากจน ส่วนใหญ่เผชิญกับปัญหาการไร้สถานะบุคคลเนื่องจากปัญหารายชื่อตกหล่น ส่งผลให้เด็กเยาวชนไม่สามารถเรียนต่อ หรือประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเองได้ จากแลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเองตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้ ส่วนใหญ่เป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพ เช่นการทอผ้า เลี้ยงไก่ ค้าขาย หรือทำการเกษตร เป็นต้น

- คณะทำงานตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จำนวน 45 ทุน โดยได้รับเกียรติจากอาจารย์ธนิตสรณ์ จิระพรชัย รองอธิการบดี มจธ.ราชบุรี กล่าวเปิดงานและให้โอวาศ โดยเด็กเยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเอง ตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้ ส่วนใหญ่เป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพ ด้านการเลี้ยงสัตว์และเกษตรกรรม รวมถึงการค้าขายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับตนเองและครอบครัว

- คณะทำงานอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จำนวน 95 ทุน โดยได้รับเกียรติจากพระครูโสภณปัญญาวรวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดท้ายเมือง กล่าวเปิดงานและให้โอวาศ โดยเด็กเยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเอง ตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้ ส่วนใหญ่เป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพที่ตนเองประกอบทำอยู่แล้วเช่น ช่างยนต์ ช่างตัดผม ร้านขายก๋วยเตี๋ยว ร้านขายของชำ บางส่วนนำไปประกอบเป็นอาชีพเสริมด้านการเกษตร เช่น ปลูกผักออแกนิค เลี้ยงไก่ชน รวมกลุ่มเลี้ยงวัว เป็นต้น

- คณะทำงานอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จำนวน 70 ทุน โดย โดยเด็กเยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเอง ตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้ ส่วนใหญ่เป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพที่ทางบ้านได้ทำไว้อยู่แล้ว เช่น ทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ บางส่วนนำไปประกอบอาชีพค้าขายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับตนเองและครอบครัว

- กลุ่มเยาวชนวัดห้วยหมู เป็นกลุ่มเด็กพิการหรือกำพร้า ดำเนินการมอบทุนช่วยเหลือรวม 32 คน

<u>ขั้นตอนที่</u> 7 การวางแผนอาชีพและแผนช่วยเหลือให้กับเด็กเป็นรายบุคคล

การมอบทุนการศึกษาและวางแผนพัฒนาอาชีพให้แก่เด็กเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 400 คน ใน 5 อำเภอ นำไปใช้เป็นทุนเบื้องต้นเพื่อให้เด็กเป็นค่าใช้จ่ายในการคืนสู่ระบบการศึกษาในเบื้องต้น ก่อนจะหาทางขอรับการสนับสนุนทุนการศึกษาจากสถาบันการศึกษาหรือแหล่งทุนที่เกี่ยวข้องต่อไป ในการกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา ทางโครงการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนสามารถเลือกที่จะกลับมาศึกษาต่อไม่ว่าจะเป็นในโรงเรียน หรือ การศึกษานอก

โรงเรียนในระบบของศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต (ศกร.) หรือรูปแบบของการเรียนตามอัธยาศัยในรูปแบบของศูนย์การเรียนที่เริ่มมีการผลักดันขับเคลื่อนเพื่อให้เป็นทางเลือกที่ยืดหยุ่นกับนักเรียน

นอกจากนั้น เด็กเยาวชนยังมีทางเลือกหากประสงค์จะนำทุนช่วยเหลือดังกล่าวไปใช้เพื่อเป็นการตั้งต้นสำหรับการประกอบอาชีพตามความสนใจ เพื่อแก้และบรรเทาปัญหาในเบื้องต้น คณะทำงานร่วมกับอาสาสมัครเวทีตำบลและอำเภอ ได้จัดกระบวนการเพื่อให้เด็กและเยาวชนค้นหาตัวตนและสร้างคุณค่ารวมถึงการคิดฝันถึงอนาคตของตนเองผ่านแผนประกอบฝัน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ จำนวน 11 ประเภทด้วยกัน เช่นการค้าขายออนไลน์ เกษตรกรรม อาชีพช่าง งานฝีมือ การเลี้ยงสัตว์ งานรับจ้าง

<u>รูป 4-1</u> ทีมแกนประสานงานอำเภอร่วมประชุมเชิงปฏิบัติกระบวนการวางแผนอนาคตเป็นรายบุคคล

<u>รูป 4-2</u> ตัวอย่างรูปการค้นหาตัวเองและวางแผนชีวิตผ่านกิจกรรม Body Scan

4.3.4 การขับเคลื่อนกลไกและคืนข้อมูลให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 8 การประชุมชี้แจงและระดมความเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี

วันที่ 15 ธันวาคม 2565 คณะทำงานได้เข้าประชุมชี้แจงให้กับผู้บริหารและผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เพื่อให้ข้อมูลโครงการ วัตถุประสงค์เพื่อความเข้าใจและร่วมกันออกแบบแนวทางในการดำเนินงาน โดยมีนายวิวัฒน์ นิติกาญจนา นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี และผศ.พิเศษ จิตติมา พักเพียง รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเพื่อร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่และทิศทางการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา ใน5 อำเภอ 32 ตำบล โดยได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับเด็กเยาวชนในจังหวัดราชบุรี และเกิดข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนงานร่วมกัน โดยทาง ผศ.พิเศษ จิตติมา พักเพียง นำเสนอโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีเข้าร่วมโครงการเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กเยาวชนแบบรอบด้าน นอกจากนั้น นายวิวัฒน์ นิติกาญจนา นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ได้กล่าวยินดีให้การสนับสนุน หนุนเสริม และพร้อมอำนวยความสะดวกให้ทีมงานโครงการในการดำเนินงานในพื้นที่ พร้อมทั้งเสนอแนะให้ขยายพื้นที่ทำงานเพื่อช่วยเหลือเด็กเยาวชนนอกระบบทั่วทั้งจังหวัดราชบุรี โดยทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะเป็นกลไกสำคัญในการทำงานร่วมเพื่อร่วมกับแก้ไขปัญหาเด็กตกหล่น เด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา และเด็กเยาวชนนอกระบบให้สามารถกลับคืนสู่ระบบการศึกษา หรือได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและข้อจำกัดในชีวิตแบบทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มตามความสนใจและความถนัด โดยให้เด็กเยาวชนเป็นศูนย์กลางของการขับเคลื่อนงาน

8.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

คณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมประชุมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อรับทราบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และความก้าวหน้าในการดำเนินการติดตาม ค้นหาและให้ความช่วยเหลือเด็กออกนอกระบบและเด็กที่เสี่ยงหลุดออกจากระบบ และเด็กออกกลางคันในปีการศึกษา 2565 จำนวน 78 ราย ได้แก่

1. เรียนต่อศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 31 ราย
2. กลับมาเรียนในระบบ จำนวน 18 ราย
3. ส่งต่อศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดราชบุรี จำนวน 3 ราย
4. จำหน่ายออกจากทะเบียนนักเรียน จำนวน 16 ราย

5. อยู่ในระหว่างการดำเนินการ จำนวน 12 ราย

ทางคณะผู้วิจัยได้รายงานกระบวนการทำงานและสรุปผลการดำเนินงานให้กับผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต1 ให้ทราบ โดยสรุปการดำเนินงานเริ่มจากการค้นหาสภาพปัญหาของเด็ก มีกลยุทธ์การดำเนินงาน คือการสร้างความเข้าใจร่วมกันกับครูในโรงเรียน และผู้ปกครองเด็ก โดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์การเรียนซีวายเอฟ พัฒนาสังคมและความมั่นคงกาญจนบุรี มาให้ความรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับครู เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกัน เมื่อมีความเข้าใจร่วมกันจึงเริ่มดำเนินการ สรุปขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- ค้นหานักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ออกกลางคัน และหลุดจากระบบการศึกษา คัดเลือก คัดกรอง นักเรียนออกมาผ่านการวางแผน กำหนดแนวทาง จัดทำระบบเด็กตามกลุ่มปัญหา ติดตามเด็กที่หลุดออกจากระบบกลับเข้ามาเรียน
- ออกแบบการศึกษาและการพัฒนาทักษะให้สอดคล้องกับกลุ่มเด็ก และมีความเหมาะสม คณะผู้วิจัยได้แลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนารูปแบบของการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ให้โอกาสเด็กในกลุ่มปัญหาต่างๆเข้าเรียนได้ทั้งในรูปแบบ ออนไลน์ ออนแฮนด์ และออนดีมานท์ สามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา (anywhere-anytime learning) มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน พัฒนารูปแบบให้ทันสมัย เด็กจากโรงเรียนอื่นก็สามารถเข้ามาเรียนในเว็บไซต์ของโรงเรียนได้ สอบได้ มีทุกหน่วยทุกตัวชี้วัด เกิดจากความขยันและอดทนของครูในโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือเด็กให้สามารถเรียนจบได้ตามข้อจำกัดของแต่ละคน
- รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามกลุ่มปัญหา สิ่งที่สำคัญคือ หลักสูตร ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง เพิ่มเรื่องการฝึกอาชีพร่วมกับกรมฝีมือแรงงาน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนไม่ให้เด็กออกกลางคันผ่านการจัดเวลาการเรียนให้ยืดหยุ่น สามารถเรียนได้ตลอดเวลา จบตอนไหนก็ได้ ปรับวิธีการวัดผลประเมินผลยืดหยุ่นตามระดับสติปัญญา เกิดการเรียนแบบบูรณาการ รอกลุ่มเด็กตามอัธยาศัยที่ต้องการเทียบโอนประสบการณ์ จากการทำงานในชีวิตประจำวัน กับรายวิชา เพื่อเพิ่มแรงบันดาลใจให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนตามความสนใจ มีการฝึกวิชาชีพในวันจันทร์ 2 ชั่วโมงท้าย ตามความสนใจ เช่น เบอร์เกอรี่ เสริมสวย กีฬา ทำเหรียญโปรยทาน น้ำสมุนไพร ตามความถนัดของครู มีการประเมินผลผ่านการเปิดตลาดนัดอาชีพ
- การสร้างภาคีเครือข่าย เป็นกลไกความร่วมมือ ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา 3 ระบบในโรงเรียนให้มีความสำเร็จ ร่วมกับผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน กรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครองจัดประชุมผู้ใหญ่บ้านของความร่วมมือ โดยใช้ระบบสารสนเทศในการค้นหาเด็ก กลไกคือ ผู้บ้าน 1 คน ครู 1 คนช่วยกันค้นหาและติดตามเด็กในชุมชน กลไกสำคัญคือ อสม. ต้องมีทุกภาคส่วนในการช่วยกันตั้งแต่ต้นทางเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เด็กสร้างแนวคิดที่ดีในการสร้างอนาคตของตนเอง ผ่านการศึกษา การสร้างภาคีเครือข่ายคือหัวใจ

สำคัญของการแก้ไขปัญหา ที่สำคัญคือ การสร้างสวัสดิการรถรับส่งฟรี ให้กับกลุ่มเด็กที่มีปัญหา ผ่านการทอดผ้าป่า เพื่อให้เด็กได้เรียนหนังสือ และมีทุนการศึกษาของมูลนิธิยุวพัฒน์ เพื่อมอบให้กับเด็กที่ยากจนในวันไหว้ครู มีประกันชีวิตเด็กจำนวน 200 บาท ค่าหนังสือ ค่าเสื้อผ้า

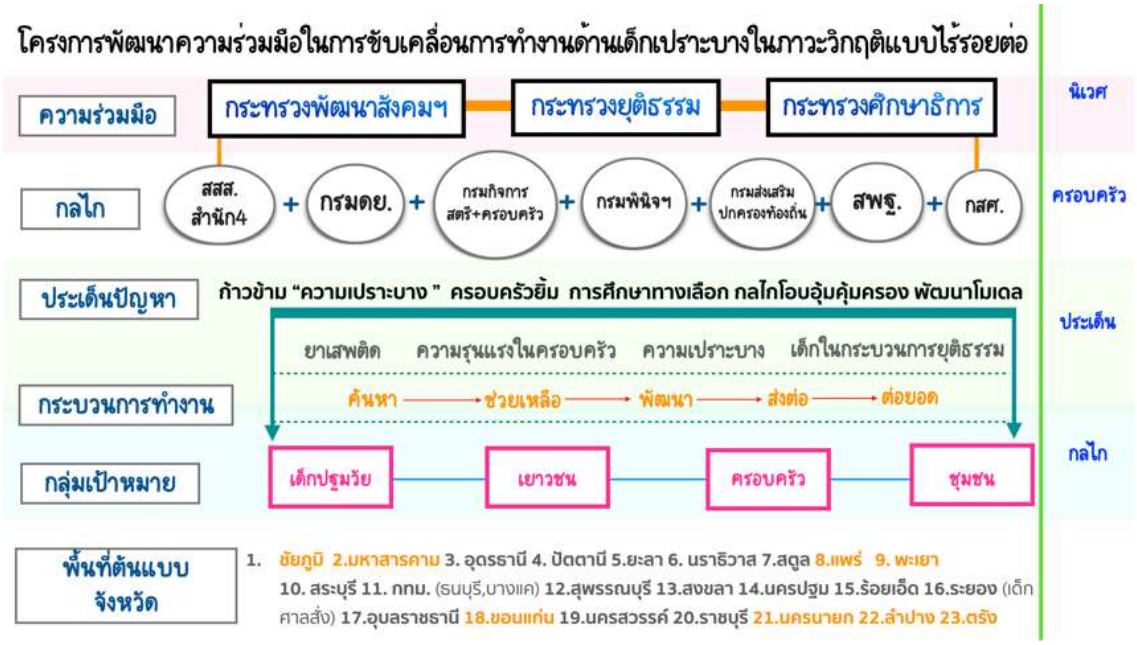
- วิธีการปฏิบัติ เริ่มจากการสร้างการตระหนักรู้ให้กับครูในโรงเรียนเพื่อให้เห็นความสำคัญกับเด็กทุกคน ในเวอร์ชั่น ครู 4.0 เริ่มจากการจัดทำหลักสูตรตามตัวชี้วัดในระบบ พื้นฐานเรียนตามปกติ แต่ยืดหยุ่นในวิชาเลือก วิเคราะห์สภาพปัญหาผ่านระบบการคัดกรอง กลุ่มเสี่ยง ตกหล่น ออกกลางคัน ฝ่ายวิชาการป้องกันเด็กกลุ่มเสี่ยงให้โอกาสเด็ก พูดคุยกันเพื่อแก้ไขปัญหา ในกรณีเด็กตกหล่น/หลุดออกจากระบบ สร้างกลไกแต่งตั้งกรรมการร่วมกับผู้นำชุมชนในการติดตามเด็ก เมื่อตามเด็กได้ก็ให้เด็กเลือกเรียนตามแผนที่สนใจและเหมาะสม ฝ่ายวิชาการมีความยืดหยุ่น เรื่องเวลาในการส่งงานของเด็ก โดยไม่ยึดติดว่าเรียนที่ไหน ต้องมีใบงานก่อนเรียนหลังเรียนส่งให้ครู ถ้าเด็กทำครบจะสามารถวัดผลการเรียนผ่านตัวชี้วัด “ต้องรู้” ผ่านเว็บไซต์ห้องเรียนออนไลน์ก็สามารถเรียนจบได้ เกิดโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ความสำเร็จอีกข้อคือการลงชุมชน เข้าไปอยู่ในชุมชนทำให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญและเด็ก100% ไม่หลุดออกจากระบบ ผู้นำชุมชนก็ร่วมให้กำลังใจและช่วยเฝ้าระวังเด็กเสี่ยงในชุมชน

8.3 การประชุมภาคีเครือข่าย

ในวันที่ 6 พฤศจิกายน 2566 ได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนากลไกเชิงพื้นที่ (ตำบลต้นแบบ) การจัดการศึกษา 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ด้วยบวร สร้างโอกาส สำหรับนักเรียนและเด็กหลุดจากระบบการศึกษา โรงเรียนเนกขัมวิทยา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยมีผู้แทนจาก สพฐ. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน พร้อมกับตัวแทนผู้ประสานงานระดับอำเภอเข้าร่วมแลกเปลี่ยน วัตถุประสงค์ของการจัดเวทีครั้งนี้ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการสร้างเพื่อสร้างตำบลต้นแบบที่มีระบบการศึกษาที่สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและพัฒนาประสิทธิภาพการศึกษาสำหรับเด็กนอกระบบและเด็กหลุดระบบการศึกษา โดยมีผู้แทนจากสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เข้าร่วมหารือด้วย โดยได้รับทราบนโยบายของทางกระทรวงศึกษา เรื่อง “พาน้องกลับมาเรียน” ดำเนินการให้เด็กได้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาและเรียนจบตามหลักสูตรภาคบังคับ โครงการฯเป็นโครงการต่อยอดจากเด็กออกกลางคัน เก็บข้อมูลเด็กที่ตกหล่นไม่เคยอยู่ในระบบการศึกษาใดๆ มีการลงนามบันทึกความตกลง MOU ร่วมกันกับ 22 หน่วยงาน เพื่อร่วมมือกันแก้ปัญหาเด็กออกกลางคัน

ดร.เนตรดาว ยั่งยุบล นักวิจัยโครงการ สรุปภาพรวมการขับเคลื่อนงานให้กับภาคีเครือข่ายและผู้เข้าร่วมประชุมทราบ ดังนี้

- เด็กนอกระบบ จากการสำรวจ 5 อำเภอ มีจำนวน 400 คน เด็กมีสาเหตุของการออกกลางคัน ภายใต้กลไกการค้นหาระดับท้องถิ่น ชุมชน
- ตำบลต้นแบบการแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชนเป้าหมาย ต้องอาศัยพื้นที่เชิงตำบลในการสำรวจ ค้นหา พัฒนา ส่งต่อ
- การทำงาน บ้าน วัด โรงเรียนผ่านกลไกคณะทำงานระดับจังหวัด (สมัชชาการศึกษาระดับจังหวัด) สพป. ราชบุรี เขต 1
- การศึกษาที่ยืดหยุ่น ตอบโจทย์ชีวิตเด็ก สำหรับเด็กทุกกลุ่มแบบไร้รอยต่อ
- ข้อเสนอแนะ ในการขยายผลการขับเคลื่อนประเด็น 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ การทำงานเรื่องทางเลือกสำหรับกลุ่มเป้าหมาย เป็นโอกาสในการช่วยกันสร้างกลไกในระดับตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาภายใต้ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ เห็นรูปแบบที่สำคัญคือ ฐานข้อมูล (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ)
- ความคืบหน้าในการขับเคลื่อนงานเชิงนโยบายร่วมกัน 3 กระทรวง 5 หน่วยงานในการร่วมกันพัฒนาต้นแบบการแก้ไขปัญหาเด็กเปราะบางแบบไร้รอยต่อ

รูป 4-3 รูปกรอบความร่วมมือในการทำงานแก้ปัญหาเด็กตกออกจากโรงเรียน

รูป 4-4 รูปบรรยากาศการประชุม วันที่ 6 พฤศจิกายน 2565

8.4 การสร้างความตระหนักสาธารณะ (Public Awareness) และการบูรณาการทำงานช่วยเหลือเด็กวิกฤติทางการศึกษา

โครงการจัดประชุมชี้แจงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นระยะ โดยได้พบเพื่อชี้แจงเป้าหมายวัตถุประสงค์ของโครงการและหารือแนวทางร่วมมือในการทำงาน รวมถึงประสานงานเพื่อช่วยเหลือเด็กวิกฤติ ประกอบด้วย

- ศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี และผู้บริหาร
- ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และคณะ
- ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 และคณะ
- นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา และคณะ
- กลุ่มโรงเรียนสังกัด สพป.ราชุบรีเขต 1 ในกลุ่มอำเภอบ้านคา
- กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย 8 อำเภอสวนผึ้ง สังกัด สพป.ราชุบรีเขต 1
- เยี่ยมชมโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส สังกัด สพป.ราชบุรี เขต 2 รวม 3 โรงเรียน

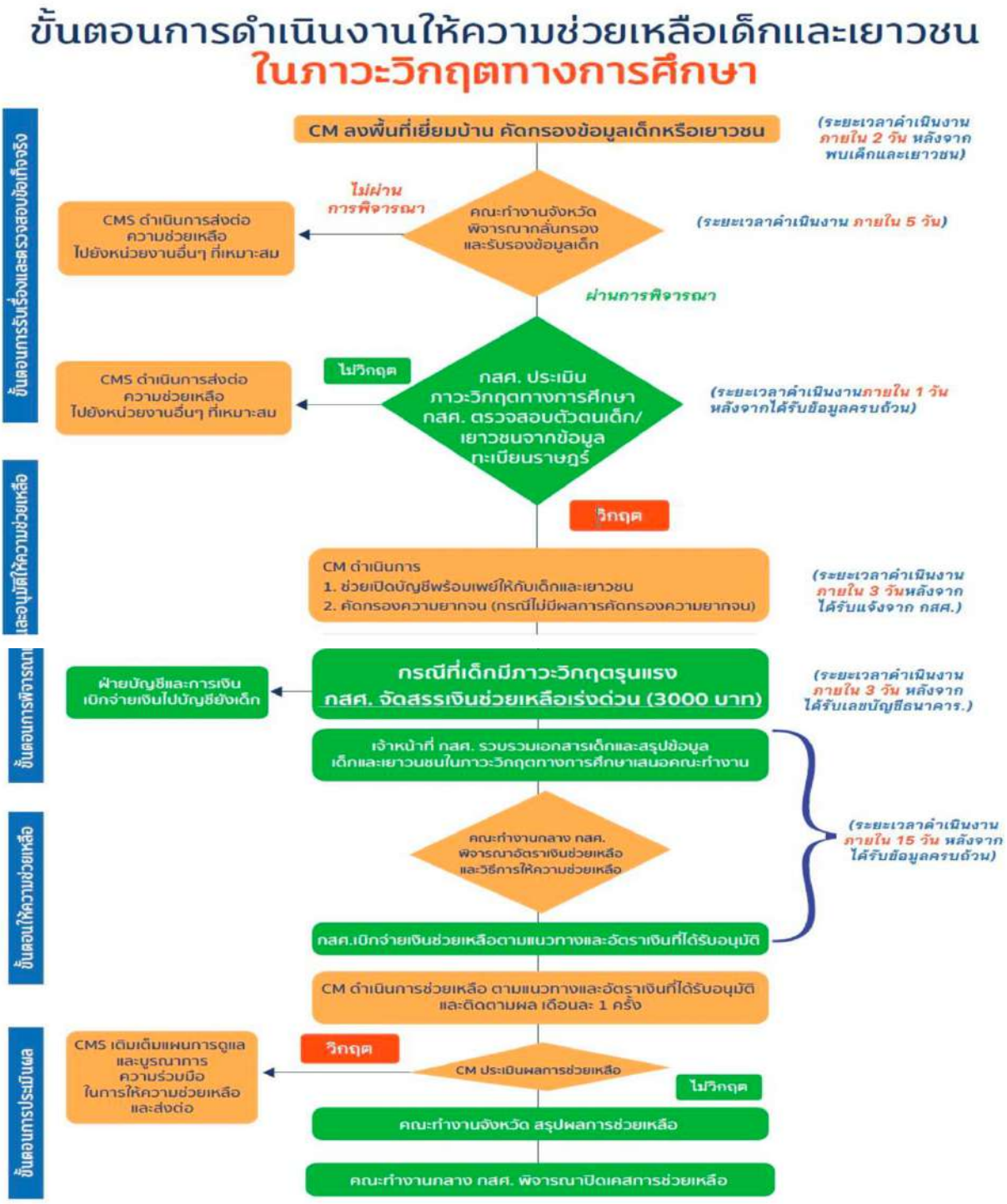
นอกจากนั้น ได้ทำงานบูรณาการกับศูนย์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในภาวะวิกฤตทางการศึกษา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) เพื่อทดลองนำร่องช่วยเด็กและเยาวชนในภาวะวิกฤติไม่ให้หลุดออกจากระบบการศึกษาและสามารถกลับเข้าสู่ภาวะวิถีปกติทางการศึกษา หรือได้รับการศึกษาตามศักยภาพหรือบริบทของตนเอง ทั้งนี้ได้นิยาม "ภาวะวิกฤติทางการศึกษา" หมายความว่า เหตุการณ์ ปัจจัย หรือสภาวะอื่นใดที่ส่งผลกระทบทำให้กระบวนการอุปการะด้านการศึกษาของเด็กและเยาวชนไม่อาจดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จนอาจเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนต้องออกจากระบบการศึกษา หรือขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (กสศ., เอกสารประชุมชี้แจงการดำเนินงานโครงการศูนย์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในภาวะวิกฤติทางการศึกษา วันที่ 15 มิถุนายน 2565) โดยได้กำหนดคุณสมบัติเด็กและเยาวชนที่อายุไม่เกิน 25 ปี ที่มีความเสี่ยงหลุดออกนอกระบบการศึกษา ได้แก่ ไม่มีผู้ให้การอุปการะด้านการศึกษา ผู้ปกครองฐานะยากจนจนไม่สามารถอุปการะเด็กให้ศึกษาต่อในภาคการศึกษาปัจจุบัน หรือเด็กและเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษาแล้วไม่เกิน 1 ปีและต้องการกลับมาศึกษาต่อ

ทางโครงการวิจัยร่วมกับศูนย์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในภาวะวิกฤติทางการศึกษา กสศ. ประสานให้โรงเรียนในสังกัด สพป.ราชบุรี เขต1 และ เขต2 ทำการคัดกรองเด็กที่มีภาวะวิกฤติ และเด็กที่มีภาวะวิกฤติรุนแรง ที่อาจส่งผลกระทบให้เด็กไม่ได้เรียนต่อในภาคการศึกษาปัจจุบัน หรือมีแนวโน้มว่าจะไม่ได้ศึกษาต่อในภาคการศึกษาต่อไป ความช่วยเหลือจะจัดสรรเงินช่วยเหลือเร่งด่วน 3,000 และ 6,000 บาทต่อเดือนตามลำดับ เป็นระยะเวลา 6 เดือน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสำรวจโดยศูนย์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในภาวะวิกฤติทางการศึกษา กสศ. ได้ประมวลประเด็นสำคัญที่ได้จากการคัดกรองเด็กในกลุ่มที่มีภาวะวิกฤติ ประกอบด้วย

- สาเหตุจากการประสบสาธารณภัย/อุบัติเหตุ/โรคภัย (ผู้ปกครองประสบเหตุจนไม่สามารถให้การอุปการะด้านการศึกษาแก่เด็ก และไม่มีผู้อื่นอุปการะแทน)
- เด็กหรือเยาวชนเจ็บป่วย/พิการ จากสาธารณภัยส่งผลกระทบต่อการได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องและไม่มีผู้อื่นให้การอุปการะด้านการศึกษา
- ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสภาวะครอบครัว (ยากจน ทำงานหารายได้ ช่วยงานบ้าน เด็กเร่ร่อนถูกทอดทิ้ง)
- ปัญหาครอบครัว (พ่อแม่หย่าร้าง ถูกทอดทิ้ง พ่อแม่เสียชีวิต, การย้ายถิ่นตามผู้ปกครอง ผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าการศึกษา ถูกกระทำ/ละเมิด/ทำร้ายโดยคนในครอบครัว)
- ปัญหาด้านสุขภาพของเด็ก ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและสังคม
- ปัญหาจากโรงเรียน (การลงทะเบียน ถูกละเมิด/ถูกทำร้าย ความคาดหวังการเรียน ความไม่เข้าใจบทเรียน)
- ปัญหาที่เกิดจากความคิดหรือพฤติกรรมของตัวเด็กและเยาวชน

ขั้นตอนการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในภาวะวิกฤติทางการศึกษา แสดงดังรูป 4.5

<u>รูป 4-5</u> แผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือเด็กในภาวะวิกฤติ

(ที่มา : ศูนย์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในภาวะวิกฤติทางการศึกษา กสศ.)

4.4. ผลการดำเนินงานตามผลผลิต/ผลลัพธ์

4.4.1 ผลผลิตที่เกิดขึ้น

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
1.ข้อมูลเชิงลึกของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษากลุ่มเป้าหมาย จำนวน 400 คน ที่สะท้อนปัญหา และความต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง	ได้ข้อมูลเชิงลึกของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 400 คน ที่สะท้อนปัญหาและความต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาตนเองในรูปแบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทและประเด็นปัญหาที่กลุ่มเป้าหมายกำลังเผชิญ	1.ข้อมูลที่เก็บมานี้ได้สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาของเด็กกลุ่มเป้าหมายและการวางแผนการช่วยเหลือเด็กกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม โดยข้อมูลที่ได้ทำให้เกิดข้อค้นพบว่าเด็กเยาวชนกำลังเผชิญกับปัญหารอบด้าน จำนวน 11 ประเด็นปัญหาประกอบด้วย 1. ปัญหาความบกพร่องพิการทางด้านร่างกายและสติปัญญา 2. ปัญหาการเรียนรู้ช้า 3. ปัญหากำพร้า 4. ปัญหาการไร้สถานะบุคคล 5. ปัญหาแรงงานเคลื่อนย้าย 6. ปัญหาความยากจน 7. ปัญหาแม่วัยใส 8. ปัญหาเด็กเรียนไม่จบชั้นประถมศึกษา 9. ปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคม	**ปัญหา/อุปสรรคในการทำงานที่สำคัญ** คือ เด็กเยาวชนนอกระบบมีความเป็นอยู่ยากลำบาก และอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจาย บ้างต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ และเคลื่อนย้ายตลอดเวลา ทำให้การเก็บข้อมูลเกิดความล่าช้าและไม่สมบูรณ์ บางคนต้องใช้เวลาในการเก็บนาน **ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ** การทำงานร่วมกับองค์กรภาคีในพื้นที่ ซึ่งทำงานกับกลุ่มเด็กมาก่อน และได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองของเด็กและผู้นำชุมชน ทำให้เข้าถึงเด็กได้หลายกลุ่ม และได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากเด็กกลุ่มเป้าหมายและครอบครัวหรือครูที่ดูแลเด็ก

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
		10. ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษากลางคัน 11. ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เมื่อพบประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กไม่ใช่เพียงแค่ประเด็นเดียว เด็กเยาวชนบางคนเผชิญกับปัญหาที่ทับซ้อนหลายประเด็น เช่น กรณีของเด็กที่มีความพิการ/เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านพัฒนาการ ครอบครัวของเด็กประสบปัญหาเรื่องรายได้ ทำให้ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่สามารถดูแลเด็กได้อย่างเต็มที่ และเด็กกลุ่มเป้าหมายก็เข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพหรือพัฒนาการที่เหมาะสม โดยเฉพาะเด็กกลุ่มเป้าหมายซึ่งกำลังเผชิญกับปัญหาในที่ซับซ้อนเช่น ยากจน ไม่มีสถานะบุคคล และบกพร่องพิการ ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเอง ต้องเป็นภาระของครอบครัวและสังคมด้วยสภาวะจำยอม 2.ผู้เก็บข้อมูลคือเจ้าหน้าที่และครูพี่เลี้ยงขององค์กรภาคีที่ร่วมดำเนินโครงการในพื้นที่ ซึ่ง	

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
		สามารถเข้าถึงเด็กกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นกลุ่มเด็กที่องค์กรภาคีทำงานอยู่แล้ว 3.เด็กกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เข้าไม่ถึงความช่วยเหลือหรือโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาหรือการฝึกอาชีพเนื่องจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร 4.เด็กที่มีความพิการหรือเด็กที่มีปัญหาด้านพัฒนาการไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพและไม่ได้เรียนหนังสือ โดยเฉพาะ เด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล และเด็กพิการซ้ำซ้อน	
2. เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษากลุ่มเป้าหมายจำนวน 400คน ได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ทักษะการศึกษาและอาชีพ การฝึกประกอบอาชีพสู่การเป็นผู้ประกอบการ	เกิดแนวทางการช่วยเหลือติดตาม สนับสนุน พัฒนาเด็กกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 400 คน ที่วางแผนรวมกับภาคีความร่วมมือที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยจัดทำในรูปแบบการช่วยเหลือ ติดตาม สนับสนุน พัฒนาเด็กเป็น	โครงการได้กำหนดแนวทางการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ 1) การช่วยเหลือรายบุคคล ได้แก่ - การสนับสนุนทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียนสำหรับเด็กและเยาวชน กรณีต้องการกลับคืนสู่ระบบการศึกษา - การสนับสนุนด้านอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับเด็กและครอบครัว ได้แก่ ● ด้านเกษตร เลี้ยงไก่ หมู เป็ด แพะ และปลูกผัก	**สิ่งที่ได้เรียนรู้** 1.ขั้นตอนในการฝึกทักษะอาชีพ/ชีวิต/ส่งเข้าเรียน ประสบปัญหา/อุปสรรค อย่างไรบ้าง และแก้ไขอย่างไร 2. ได้เรียนรู้อะไรจากขั้นตอนนี้ และมีปัจจัยแห่งความสำเร็จอะไรบ้าง **ปัญหา/อุปสรรค** ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในขั้นตอนการช่วยเหลือ ติดตาม สนับสนุน พัฒนาเด็กกลุ่มเป้าหมายคือ การดำเนินโครงการเพื่อช่วยเหลือ ติดตาม สนับสนุน พัฒนาเด็กกลุ่มเป้าหมายไม่สามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
	รายบุคคล และรูปแบบการช่วยเหลือติดตาม สนับสนุน พัฒนาเด็กเป็นรายกลุ่ม	• ด้านหัตถกรรม ทอผ้า ตัดเย็บเสื้อผ้า สานกระเป๋า • ด้านการศึกษา เรียนคอมพิวเตอร์ เรียนหนังสือ • ด้านการค้าขาย • ด้านการทำอาหาร • ด้านการเสริมสวย ช่างเสริมสวย ช่างตัดผมชาย • ด้านศิลปะ วาดภาพ 2) การช่วยเหลือรายกลุ่ม สำหรับเด็กที่ - การเลี้ยงวัว - การเลี้ยงไก่ 3) การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะทางสังคมให้กับเด็กกลุ่มเป้าหมาย เช่น การค้นหาตัวตนและความฝันของตัวเอง “แผนประกอบฝัน” เพื่อพัฒนาทักษะการนำเสนอ การสื่อสาร การทำงานร่วมกันระหว่างเด็กเยาวชนและพี่เลี้ยงในพื้นที่	ยังมีการเปลี่ยนแปลงแผนการช่วยเหลือเด็กกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่ม จากเดิมเด็กกลุ่มเป้าหมายอยากฝึกทักษะอาชีพ เช่น ช่างซ่อมรถ แต่ว่าชุมชนถูกล็อคดาวน์ และทางจังหวัดห้ามจัดกิจกรรมรวมกลุ่มในช่วงนั้น ครูพี่เลี้ยงจึงต้องไปทำความเข้าใจกับเด็กกลุ่มเป้าหมายใหม่ และถามความต้องการเด็กใหม่ ที่สามารถทำได้ในสถานการณ์เช่นนี้ เช่น การเลี้ยงสัตว์ การปลูกผัก **ปัจจัยแห่งความสำเร็จ** คือ การที่พี่เลี้ยงของโครงการทำงานอยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว ทำให้สามารถช่วยแก้ปัญหาเรื่องการช่วยเหลือ ติดตาม สนับสนุน พัฒนาเด็กกลุ่มเป้าหมายได้ทันต่อสถานการณ์

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
		4) การช่วยเหลือครอบครัวเด็กที่พิการ/เด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านทุนอาชีพ เพื่อให้สามารถดูแลเด็กกลุ่มเป้าหมายได้ 5) การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กที่พิการ/เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่อาศัยอยู่ที่บ้าน โดยจัดทำแผนการเรียนการสอนรายบุคคล ภายใต้หลักสูตร “เปลี่ยนบ้านให้เป็นห้องเรียน เปลี่ยนพ่อแม่ให้เป็นครู” ร่วมกับวัดห้วยหมู 6) การส่งเสริมสมรรถภาพทางร่างกายและพัฒนาการของเด็กตามความต้องการรายบุคคล 7) ส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ปกครองของเด็กที่พิการ/เด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้สามารถดูแลเด็กกลุ่มเป้าหมายได้ 8) พัฒนาทักษะชีวิตและทักษะทางสังคมให้กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น การเห็นคุณค่าในตัวเอง การจัดการอารมณ์ 9) ส่งเสริมด้านการศึกษาให้กับเด็กกลุ่มเป้าหมาย เช่น สนับสนุนอุปกรณ์การเรียน สนับสนุนให้เรียนกศน.หรือการศึกษาต่อในศูนย์การเรียนตามมาตรา 12	

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
		4) ฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและพัฒนาการของเด็กที่พิการ/เด็กที่มีปัญหาด้านพัฒนาการเป็นรายบุคคล 2. โครงการได้กำหนดแนวทางติดตามสนับสนุนพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ 2.1 การติดตาม สนับสนุน พัฒนากลุ่มเป้าหมายรายบุคคล เช่น การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเด็กและผู้ปกครองเพื่อติดตามผลการเรียนรู้ ฝึกทักษะอาชีพ การศึกษา และการประกอบอาชีพ หรือในกรณีเด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่องด้านพัฒนาการ หลังจากให้การช่วยเหลือครอบครัวเด็กพิการแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนทุนอาชีพหรือการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทีมงานมีการติดตามลงพื้นที่และให้คำปรึกษาครอบครัวเด็กพิการอย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องค่าครองชีพ และการดูแลเด็ก รวมถึงช่องทางในการค้าขายประกอบอาชีพ 2.2 การติดตาม สนับสนุน พัฒนากลุ่มเป้าหมายรายกลุ่ม เช่น การติดตามผลการเรียนรู้	

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
		ฝึกทักษะอาชีพ การศึกษา และการประกอบอาชีพของเด็กกลุ่มเป้าหมาย การจัดเวทีถอดบทเรียนให้กับเด็กกลุ่มเป้าหมายเพื่อมาร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเปลี่ยนแปลงของตนเอง	
3. เกิดแผนการจัดการศึกษาตำบล 32 ตำบล	1.เกิดการพัฒนาแผนการจัดการศึกษาระดับ 32 ตำบล ร่วมกับเครือข่ายการเรียนรู้ใน 4 ระดับ 1.ระดับครอบครัว 2.ระดับชุมชน 3.ระดับองค์กร 4.ระดับจังหวัด “ราชบุรีโมเดล” 2.เกิดรูปแบบการศึกษาที่มีความสอดคล้องและเหมาะสม 2 รูปแบบคือ	โครงการได้ดำเนินการ โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ซึ่งมี 4 องค์ประกอบหลัก คือ ประการที่หนึ่ง แนวคิดการทำงาน “ความแตกต่างที่เติมเต็ม” ภายใต้ความหลากหลายและความซับซ้อนของปัญหาทำให้เกิดวิธีคิดต่อการมอง วิเคราะห์ปัญหาที่มี “ความแตกต่าง” ซึ่งเป็นไปตามสถานการณ์และบริบท เน้นการขับเคลื่อนงานเพื่อ“เติมเต็ม” ทั้งด้านการยอมรับการมีอยู่ของปัญหาเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่ เปิดเผยขนาดของปัญหาและระดับของปัญหา ด้านเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านต้นทุนทางสังคมในระดับพื้นที่ ด้านนวัตกรรมรูปแบบการช่วยเหลือ พัฒนา ส่งต่อ และด้านการเรียนรู้ การศึกษา การสร้างทางเลือก ดังนั้นสิ่งที่เป็นปฏิบัติการดังกล่าวเป็น	**สิ่งที่ได้เรียนรู้** 1.จากประเด็นปัญหาทั้ง 11 ประเด็นที่เด็กเยาวชนในแต่ละพื้นที่กำลังเผชิญอยู่ ทำให้เกิดความตระหนักและเข้าใจในตัวตนของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น สามารถออกแบบรูปแบบการช่วยเหลือ พัฒนาที่ตรงกับปัญหาของเด็กเยาวชนเป็นรายกรณีได้ 2. รูปแบบการศึกษาที่หลากหลายมีความจำเป็นสำหรับเด็กเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ทำให้เด็กเยาวชนยังขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
	• 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ • ศูนย์การเรียนตามมาตรา 12 3.โรงเรียนต้นแบบนวัตกรรมทางการศึกษา	การก้าวข้ามข้อจำกัด เพื่อนำสู่เพื่อที่สร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหา ก้าวข้ามความคิดแบบขั้วตรงข้าม สู่ความคิดบนฐานความแตกต่าง ที่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยเติมเต็มทั้งมิติสิ่งแวดล้อม มิติองค์ความรู้ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคมและพหุวัฒนธรรม มิติสุขภาพ มิติการการศึกษา บนฐาน“แนวคิดความแตกต่างที่เติมเต็ม” ผ่านกิจกรรม ประชุมเพื่อชี้แจงความเข้าใจกับคณะทำงานระดับอำเภอ ทั้ง 5 อำเภอ ประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบ้านคา อำเภอสวนผึ้งและอำเภอจอมบึง เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนสถานการณ์ปัญหากลุ่มเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่ ร่วมกันรวบรวมรายชื่อ แจ้งพิกัด ประเด็นปัญหาที่เยาวชนกำลังเผชิญอยู่และออกแบบรูปแบบการช่วยเหลือตามความเหมาะสมของเยาวชนแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ได้มีการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน ตำบลเพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจกับเด็กเยาวชนและครอบครัวกลุ่มเป้าหมายเป็นรายกรณี และเก็บข้อมูล	**ปัญหา/อุปสรรค** เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ส่งผลให้ไม่สามารถกลับคืนสู่ระบบการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าพวกเขาจะมีความมุ่งมั่นตั้งใจอยากศึกษาให้จบอย่างน้อยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่มีความจำเป็นต้องออกจากการเรียนกลางคันเพื่อประกอบอาชีพหาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวด้วยความจำเป็นและจำยอม **ปัจจัยแห่งความสำเร็จ** พี่เลี้ยงในแต่ละพื้นที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายตามความสนใจและความถนัด ถือเป็นกลไกการทำงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ ทำให้เกิดข้อค้นพบร่วมกันว่า เด็กเยาวชนนอกระบบหากได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง เขาจะสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดได้ บางคนพลิกผันชีวิตเปลี่ยนเส้นทางจากคนที่ไม่มีความฝันกลายเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตให้เด็กเยาวชนคนอื่นๆ จากการได้รับโอกาสและเข้าร่วมโครงการ

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
		สัมภาษณ์เพื่อออกแบบรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและวางแผนชีวิตร่วมกันระหว่างเด็กเยาวชนและครอบครัว โดยมีทีมประสานแกนอำเภอเป็นผู้ให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษา ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนา 6 ขั้นตอน ● การพัฒนารายบุคคล เน้นการพัฒนาด้านทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ● การให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม ● การฟื้นฟูเยียวยาแบบองค์รวม (การใจ สังคม ปัญญา) ● การเติมเต็มศักยภาพตามความเหมาะสมและความสนใจ ● การพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล อำเภอให้เป็นตลาดกิจกรรม ตลาดวิชา และตลาดวัฒนธรรม ● การพัฒนาระบบนิเวศเพื่อสร้างตลาดอาชีพให้กับเด็กเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ภายใต้ประเด็นปัญหาที่รายล้อมรอบตัวเด็กเยาวชนกว่า 11 ประเด็นปัญหา เช่น ความ	

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
		บกพร่องพิการทางด้านร่างกาย ปัญหาจิตเวช การเรียนรู้ช้า ปัญหาสัญชาติไร้สถานะ ปัญหาแรงงานเคลื่อนย้าย ยากจน ท้องไม่พร้อม เด็กตกหล่นไม่จบชั้นประถมศึกษา เด็กมีปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคม เด็กเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาและความรุนแรงในครอบครัว สิ่งสำคัญคือกระบวนการในการค้นหาตัวตนและสร้างคุณค่ารวมถึงการคิดฝันถึงอนาคตของตนเองผ่านแผนประกอบฝัน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ จำนวน 11 ประเภทด้วยกัน เช่นการค้าขายออนไลน์ เกษตรกรรม อาชีพช่าง งานฝีมือ การเลี้ยงสัตว์ งานรับจ้างและการกลับคืนสู่ระบบการศึกษาทั้งในรูปแบบของโรงเรียนภาคบังคับและการศึกษาตามอัธยาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย ในประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็นคือการศึกษา อาชีพ และสวัสดิการ เกิดกระบวนการกระบวนการพัฒนาและป้องกันปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา”	

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
		ร่วมกับภาคีเครือข่ายคนทำงานด้านเด็กเยาวชนนอกระบบ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการทำงาน การออกแบบรูปแบบการช่วยเหลือกิจกรรมสร้างสรรค์ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพตามความเหมาะสมของเด็กเยาวชนในแต่ละกลุ่มประเด็นปัญหา รวบรวมเป็นองค์ความรู้เฉพาะด้านที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านเด็กเยาวชนนอกระบบในจังหวัดราชบุรีได้อย่างหลากหลายและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ยังได้มีการประชุมเพื่อพัฒนาการศึกษาทางเลือก 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ และการเรียนในรูปแบบศูนย์การเรียนตามมาตรา 12 ให้แก่คณะทำงาน ทีมแกนประสานในระดับอำเภอทั้ง 5 อำเภอ และโรงเรียนในจังหวัดราชบุรีที่มีความสนใจในรูปแบบการศึกษาทางเลือกเข้าร่วม เพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการส่งต่อเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่มีความต้องการกลับคืนสู่ระบบการศึกษา ได้มีโอกาสในการคืนสู่ระบบการศึกษาอีกครั้ง ซึ่งถือเป็นช่องทางที่	

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
		สอดคล้องและเหมาะสมสำหรับสภาพปัญหาและบริบทของเด็ก เยาวชนนอกระบบ **<u>กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงาน</u>** 1. พัฒนาข้อมูลสารสนเทศเพื่อค้นหาจำนวนเด็ก แต่งตั้งคณะกรรมการ และพัฒนาระบบสารสนเทศร่วมกัน 2. พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา 3. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเข้าใจว่าไม่ใช่แค่ต้องเรียนในโรงเรียนเท่านั้น เรียนได้จริง จบได้จริง 4. กลไกภาคีเครือข่ายในการช่วยกันขับเคลื่อนแบบสหวิชาชีพ เข้ามามีส่วนร่วมในระยะสั้นและมีหน่วยงานในการช่วยสนับสนุน ผ่านการศึกษาดูงาน	

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
4. มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับเยาวชนนอกระบบการศึกษามากกว่า 5 หลักสูตร	เกิดเครื่องมือที่สำคัญในการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายในระดับตำบลและอำเภอ เกิดการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาเชิงประเด็น	โครงการได้มีการจัดเวทีการพัฒนาคู่มือกระบวนการพัฒนาและป้องกันปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา” ร่วมกับภาคีเครือข่ายคนทำงานด้านเด็กเยาวชนนอกระบบ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการทำงาน การออกแบบรูปแบบการช่วยเหลือ กิจกรรมสร้างสรรค์ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพตามความเหมาะสมของเด็กเยาวชนในแต่ละกลุ่มประเด็นปัญหา รวบรวมเป็นองค์ความรู้เฉพาะด้านที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านเด็กเยาวชนนอกระบบในจังหวัดราชบุรีได้อย่างหลากหลายและเป็นรูปธรรม นอกจากนี้คณะทำงานได้วางแผนการพัฒนาศักยภาพคนทำงานด้านเด็กเปราะบางเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมรอบด้าน (กาย ใจ สังคม ปัญญา) เกิดการพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับเยาวชนนอกระบบ	**ปัญหา/อุปสรรค** พี่เลี้ยงในระดับหมู่บ้าน ตำบล ยังขาดเครื่องมือในการทำงานด้านเด็กเยาวชนเปราะบางในแต่ละประเด็นปัญหา ทำให้การทำงานต้องอาศัยระยะเวลาในการเรียนรู้และเพิ่มเติมองค์ความรู้ระหว่างทางเป็นระยะๆ จากทางทีมโครงการ **ปัจจัยแห่งความสำเร็จ** ● แรงใจและความมุ่งมั่นของพี่เลี้ยงในพื้นที่ ที่มีความตั้งใจในการลงพื้นที่เพื่อค้นหากลุ่มเป้าหมาย เรียนรู้วิธีในการเข้าถึงเด็กเยาวชนเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเชื่อใจ ทำงานอย่างต่อเนื่อง และเคารพความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย ● กลไกท้องถิ่นในการติดตามเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา และการส่งต่อเด็กคืนสู่ระบบการศึกษา รวมถึงข้อมูลที่แท้จริง เกี่ยวกับพิกัดของเด็กที่ต้องการความร่วมมือจากผู้นำชุมชนช่วยกันค้นหาเด็กและทำสารสนเทศในการติดตามเด็กในชุมชน เพื่อให้เกิดกลไกในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

ผลผลิตที่กำหนดไว้	ผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด	สิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัยแห่งความสำเร็จ)
		• หลักสูตรความรู้ด้านจิตวิทยาเด็กเปราะบาง • หลักสูตรกระบวนการเยียวยาบาดแผลทางใจ • หลักสูตรการคุ้มครองเด็กในสภาวะเปราะบาง (แดง เหลือง เขียว) • หลักสูตรการทำงานประเด็นเด็กเยาวชนเปราะบาง วิเคราะห์ต้นทุน นิเวศและพื้นที่ชีวิต) • หลักสูตรการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาเชิงพื้นที่ (โมเดล เครื่องมือ หลักสูตร พื้นที่ทางสังคม นโยบายสาธารณะ) • หลักสูตรกระบวนการแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชนเชิงประเด็น (แม่วัยใส เด็กเคลื่อนย้าย ยาเสพติดเป็นต้น)	**ข้อค้นพบ** • การส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดหลักสูตรที่พัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล • การขยายโอกาสทางการศึกษา ผ่านการจัดการศึกษา 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ และศูนย์การเรียน ที่สอดคล้องกับ พ.ร.บ.ส่งเสริมการเรียนรู้ฉบับใหม่ ให้ผู้เรียนมีสิทธิเสรีภาพ ออกแบบการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจ ไม่ใช่ระบบที่ยึดติดระบบโรงเรียนอย่างเดียว

4.4.2 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในงวดนี้

ผลลัพธ์ที่กำหนดไว้	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด
1. จังหวัดราชบุรีเป็นต้นแบบด้านการส่งเสริมการเรียนรู้แก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา	เกิดโรงเรียนต้นแบบและพื้นที่ต้นแบบนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีรูปแบบการศึกษาที่ไร้รอยต่อและตอบโจทย์ชีวิตเด็กทุกคน โดยมีกลไกลในการขับเคลื่อน ดังนี้ ● โรงเรียนต้นแบบ จำนวน 4 โรงเรียน ● โรงเรียนร่วมพัฒนา จำนวน 8 โรงเรียน ● หลักสูตร 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ● แผนการศึกษา ● รูปแบบการศึกษาเชิงพื้นที่ ● กระบวนการทำงาน ● กลไกการค้นหาระดับท้องถิ่น ชุมชน ● ตำบลต้นแบบ ● การศึกษาที่ยืดหยุ่น ตอบโจทย์ชีวิตเด็ก สำหรับเด็กทุกกลุ่มแบบไร้รอยต่อ ● ข้อเสนอแนะ ในการขยายผลการขับเคลื่อนประเด็น 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ● การทำงาน บ้าน วัด โรงเรียนผ่านกลไกคณะทำงานระดับจังหวัด	กระบวนการในการขับเคลื่อนงาน เพื่อพัฒนาและสร้างต้นแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย 2 ประเภทคือ 1. เด็กเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา 2. เด็กนอกระบบการศึกษาที่มีภาวะเปราะบางเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านร่างกาย จิตใจ และสภาพครอบครัว โดยมีโรงเรียนต้นแบบที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนา 4 โรงเรียน ● โรงเรียนมหาราช 7 ● โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง ● โรงเรียนวัดดอนตลุง(ราษฎร์ศรัทธาทาน) ● โรงเรียนเนกขัมวิทยา โรงเรียนกองทุนซึ่งถือเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาการศึกษาที่ยืดหยุ่นและตอบโจทย์ชีวิต (1 โรงเรียน 3 รูปแบบ) ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 8 โรงเรียน ● โรงเรียนบ้านตะโกล่าง ● โรงเรียนสินแร่สยาม ● โรงเรียนรุจิรพัฒน์ ● โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบน ● โรงเรียนกลุ่มนักข่าวหญิง 2 (บ้านบ่อหวี) ● โรงเรียนบ้านบึง (สันติมโนประชาสรรค์) ● โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตะโกปิดทอง ● โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านถ้ำหิน ซึ่งมีรูปแบบกระบวนการทำงานเริ่มต้นตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบรูปแบบการศึกษาที่สอดคล้องและเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาแผน พัฒนา

ผลลัพธ์ที่กำหนดไว้	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด
	(สมัชชาการศึกษาระดับจังหวัด) สปม. สพป.เขต 1	หลักสูตร แลกเปลี่ยนความรู้ผ่านการปฏิบัติจริงและวิพากษ์หลักสูตร พัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ สร้างระบบฐานข้อมูล พัฒนาระบบนิเวศเพื่อคุ้มครองเด็ก การถอดบทเรียนการทำงานและการสื่อสารสาธารณะ การสร้างแผนการศึกษา หลักสูตร 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ และรูปแบบการศึกษาเชิงพื้นที่ที่ผ่านกลไกความร่วมมือในระดับกลไกชุมชน กลไกจังหวัด ซึ่งมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การสร้างรูปแบบการศึกษาที่ไร้รอยต่อและตอบโจทย์ชีวิตเด็กทุกคน โดยมีเป้าหมายสูงสุดสู่การสร้างพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และการขับเคลื่อนนโยบายในระดับจังหวัดต่อไป
2. เกิดการลงนามความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานความร่วมมือด้านการส่งเสริมช่วยเหลือเด็กนอกระบบการศึกษากับภาคีเครือข่ายในระดับจังหวัด	1. เกิดการประสานความร่วมมือ MOU ใน 23 หน่วยงานในการขับเคลื่อนงานกลุ่มเด็กตกหล่น นอกระบบ 2.การขับเคลื่อนงานเชิงนโยบายร่วมกัน 3 กระทรวง 5 หน่วยงาน ในการร่วมกันพัฒนาต้นแบบการแก้ไขปัญหาเด็กเปราะบางแบบไร้รอยต่อ	1.โครงการร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จัดพิธีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การแก้ปัญหาเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในจังหวัดราชบุรี กับหน่วยงานการศึกษาและภาคีเครือข่ายในจังหวัดราชบุรี รวม 23 หน่วยงาน อาทิ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดราชบุรี, สำนักงานสถิติจังหวัดราชบุรี, เรือนจำกลางราชบุรี สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 4 ราชบุรี เป็นต้น โดยมีนายอังกูร ศีลาเทวากูล รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เป็นประธานในพิธี มีนางบรรเจิด อุ่นมณีรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และส่วนราชการภาคเอกชน ร่วมงาน ที่หอประชุมปักษาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 บันทึกข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าว เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่

ผลลัพธ์ที่กำหนดไว้	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง	อธิบายรายละเอียด
		ระบบการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในจังหวัดราชบุรีฉบับนี้ เป็นไปตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายการแก้ปัญหาเด็กที่ออกนอกระบบการศึกษา และเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา พร้อมทั้งวางแผนการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการจัดการศึกษาของเด็กนอกระบบการศึกษา และเด็กตกหล่นในระดับจังหวัดนำร่อง โดยจังหวัดราชบุรีเป็นหนึ่งใน 13 จังหวัดนำร่อง เพื่อเป็นการขับเคลื่อนงานโครงการที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาด้านการศึกษาและคุณภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาส สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงให้ประชากรวัยเรียนในพื้นที่ได้รับการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และมีคุณภาพ 2.โครงการสร้างความร่วมมือร่วมกับ 3 กระทรวง ประกอบด้วย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่งคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อร่วมกันพัฒนาความร่วมมือในการขับเคลื่อนการทำงานด้านเด็กเปราะบางในภาวะวิกฤติแบบไร้รอยต่อ เพื่อพื้นที่ต้นแบบใน 21 จังหวัด ซึ่งจังหวัดราชบุรี คือ 1 ในพื้นที่ต้นแบบ โดยมีเด็กปฐมวัย เยาวชน สตรีและครอบครัวเป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำงาน เพื่อก้าวข้ามความเปราะบาง และสร้างครอบครัวยิ้ม การศึกษาทางเลือก กลไกโอบอุ้มคุ้มครองเด็กเยาวชนและครอบครัว เพื่อพัฒนาเป็นโมเดลระดับจังหวัด ด้วยกระบวนการค้นหา ช่วยเหลือ พัฒนา ส่งต่อ และต่อยอด แบบไร้รอยต่อในระดับประเทศต่อไป

บทที่ 5
สารสนเทศเด็กนอกระบบ : ผลการสำรวจเด็กตกออกจากสถานศึกษาในพื้นที่เป้าหมาย

5.1 ข้อมูลและสารสนเทศ Zero Dropout

การวิเคราะห์ภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจสังคมและสาเหตุของเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาเป็นประเด็นวิเคราะห์สำคัญเพื่อให้ทราบปัญหาและแนวทางการช่วยเหลือแก้ไข รวมไปถึงการวางแผนป้องกันปัญหาก่อนเด็กหลุดออกจากโรงเรียน จากรายงานการศึกษาที่ผ่านมา เหตุปัจจัยที่มีผลต่อการหลุดออกจากโรงเรียนมีหลายสาเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ครอบครัว สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก สาเหตุด้านการเรียน เพื่อนและครู รวมไปถึงปัญหาสภาวะด้านร่างกายของเด็กเอง เพื่อบรรเทาปัญหาและลดความเหลื่อมล้ำทางด้านการศึกษาในกลุ่มเหล่านี้จึงต้องทำการศึกษาปัญหาและหากลไกในการแก้ปัญหา โดยมีเป้าประสงค์ที่จะร่วมกันช่วยเหลือ และพาเด็กกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาเด็กให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และเป็นประชากรที่มีคุณภาพ

เพื่อสนับสนุนโครงการ เด็กหลุดออกเป็นศูนย์ หรือ Zero Dropout ในจังหวัดราชบุรี การพัฒนาฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศจะมีส่วนช่วยในการค้นหา ติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกันปัญหาเด็กหลุดออกจากการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงต่างๆ และสามารถช่วยสนับสนุนการออกแบบกลไกการทำงานในระดับพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้น การพัฒนาฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศยังตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในภาพใหญ่คือการสนับสนุนเพื่อพัฒนาการศักยภาพของประชากรตั้งแต่แรกเกิด และวิเคราะห์แผนกำลังคนจากข้อมูลประชากรในจังหวัดราชบุรีได้

กระบวนการทำงานเพื่อไปสู่ระบบรายงานสถานการณ์ภาพรวมปัจจัยของกลุ่มเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาประกอบไปด้วย

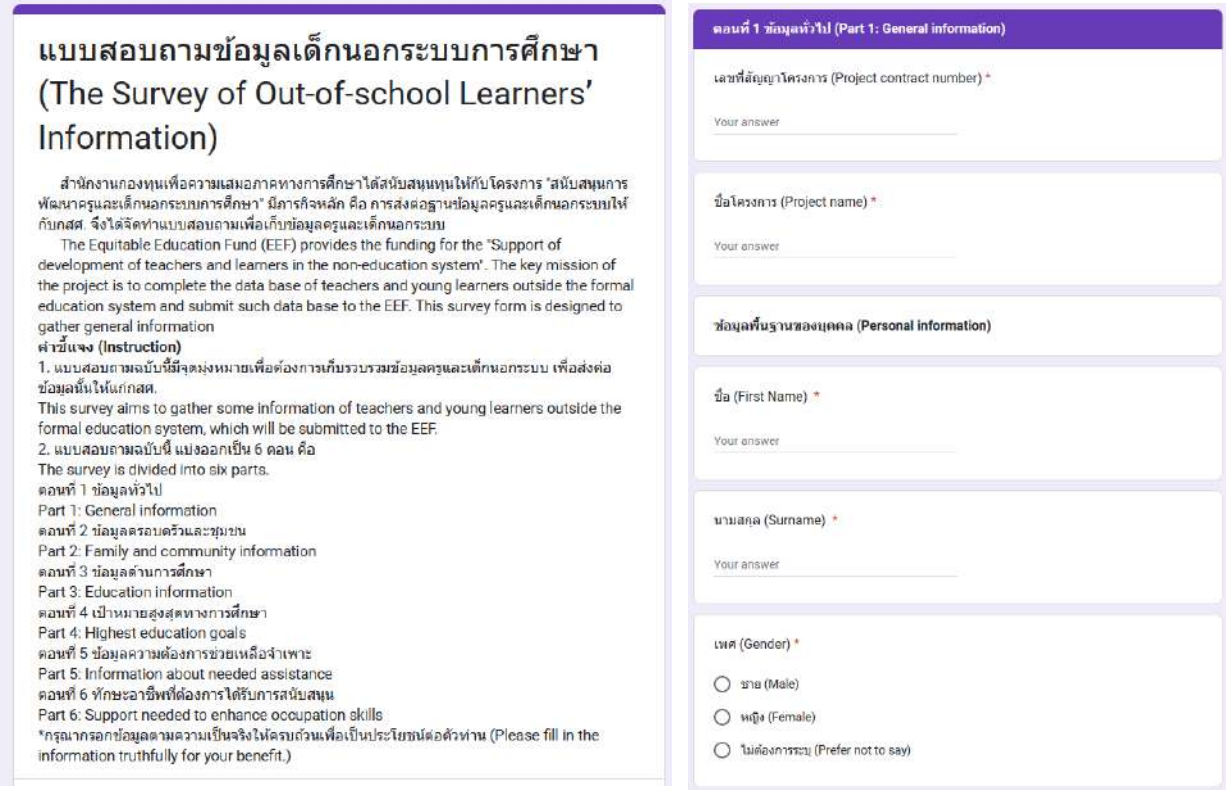
ก. รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากการสำรวจเด็กหลุดออก ข้อมูลเด็กแขวนลอย หรือฐานข้อมูลจากหน่วยงานรัฐ เช่น ฐานข้อมูล DMC, SchoolMIS

ข ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อระบุ จำแนกปัญหาและปัจจัยที่ทำให้เด็กหลุดออก ไปจนถึงการคาดการณ์แนวโน้มของเด็กที่มีภาวะเสี่ยง

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อจำกัดด้านกฎหมายคุ้มครองสิทธิข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนในระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐใน ข้อ ก. ยังไม่สามารถเข้าถึงได้ ทำให้ยังไม่สามารถวิเคราะห์จากฐานข้อมูลที่มีอยู่ในระบบนี้

นักวิจัยร่วมกับอาสาสมัครตำบลและอำเภอจึงได้จัดทำแบบสอบถามประกอบการเก็บข้อมูลของเด็กและครอบครัวที่ถูกคัดกรองจากการลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม โดยอาสาสมัครทำการสำรวจกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 6 - 24 ปี (แต่การสำรวจมีเด็กและเยาวชนที่ตกออกและยังไม่สำเร็จการศึกษานอกเหนือจากช่วงอายุดังกล่าวจำนวนหนึ่ง) สำรวจข้อมูลในพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอบ้านคา อำเภอบ้านโป่ง อำเภอสวนผึ้ง และอำเภอจอมบึง รวมพื้นที่ทำการสำรวจในเบื้องต้น 44 ตำบล เอกสารแบบสอบถามและคำถามการสำรวจแสดงดัง ผนวก ข. ต่อมา นักวิจัยมจธ.ได้พัฒนาเป็นแบบสอบถามออนไลน์ในรูปของ Google Form เพื่อให้อาสาสมัครตำบลและอำเภอเก็บข้อมูลได้สะดวกและง่ายต่อการวิเคราะห์ แบบสอบถามข้อมูลแสดงในรูป 5.1

รูป 5-1 แบบสอบถามข้อมูลเด็กนอกระบบการศึกษา

แบบสอบถามข้อมูลเด็กนอกระบบการศึกษา
(The Survey of Out-of-school Learners' Information)

สำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาได้สนับสนุนทุนให้กับโครงการ "สนับสนุนการพัฒนาครูและเด็กนอกระบบการศึกษา" มีภารกิจหลัก คือ การส่งต่อฐานข้อมูลครูและเด็กนอกระบบให้กับกสศ. จึงได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลครูและเด็กนอกระบบ

The Equitable Education Fund (EEF) provides the funding for the "Support of development of teachers and learners in the non-education system". The key mission of the project is to complete the data base of teachers and young learners outside the formal education system and submit such data base to the EEF. This survey form is designed to gather general information

คำชี้แจง (Instruction)

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลครูและเด็กนอกระบบ เพื่อส่งต่อข้อมูลนั้นให้แก่กสศ.
This survey aims to gather some information of teachers and young learners outside the formal education system, which will be submitted to the EEF.
2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ
The survey is divided into six parts.

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
Part 1: General information
ตอนที่ 2 ข้อมูลครอบครัวและชุมชน
Part 2: Family and community information
ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการศึกษา
Part 3: Education information
ตอนที่ 4 เป้าหมายสูงสุดทางการศึกษา
Part 4: Highest education goals
ตอนที่ 5 ข้อมูลความต้องการช่วยเหลือจำเพาะ
Part 5: Information about needed assistance
ตอนที่ 6 ทักษะอาชีพที่ต้องการได้รับการสนับสนุน
Part 6: Support needed to enhance occupation skills

*กรุณากรอกข้อมูลตามความเป็นจริงให้ครบถ้วนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวท่าน (Please fill in the information truthfully for your benefit.)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (Part 1: General information)

เลขที่สัญญาโครงการ (Project contract number) *
Your answer

ชื่อโครงการ (Project name) *
Your answer

ข้อมูลพื้นฐานของบุคคล (Personal information)

ชื่อ (First Name) *
Your answer

นามสกุล (Surname) *
Your answer

เพศ (Gender) *
- ชาย (Male)
- หญิง (Female)
- ไม่ต้องการระบุ (Prefer not to say)

ทั้งนี้ เนื่องจากการสำรวจข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายนี้ เป็นข้อมูลของเด็กตกออกที่พบในชุมชนหมู่บ้านเป้าหมาย ไม่สามารถตรวจทานกับข้อมูลทางทะเบียนของเด็กและเยาวชนทั้งหมด และไม่ได้รวมเด็กและเยาวชนที่ย้ายถิ่นฐานหรือออกไปนอกพื้นที่ ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กตกออกนี้จึงเป็นการวิเคราะห์เฉพาะเด็กนอกระบบที่พบในพื้นที่ค้นหาเท่านั้น ยังไม่สามารถเป็นข้อบ่งชี้การสรุปในภาพรวมของเด็กตกออกจากโรงเรียนทั้งระบบการศึกษาของจังหวัด

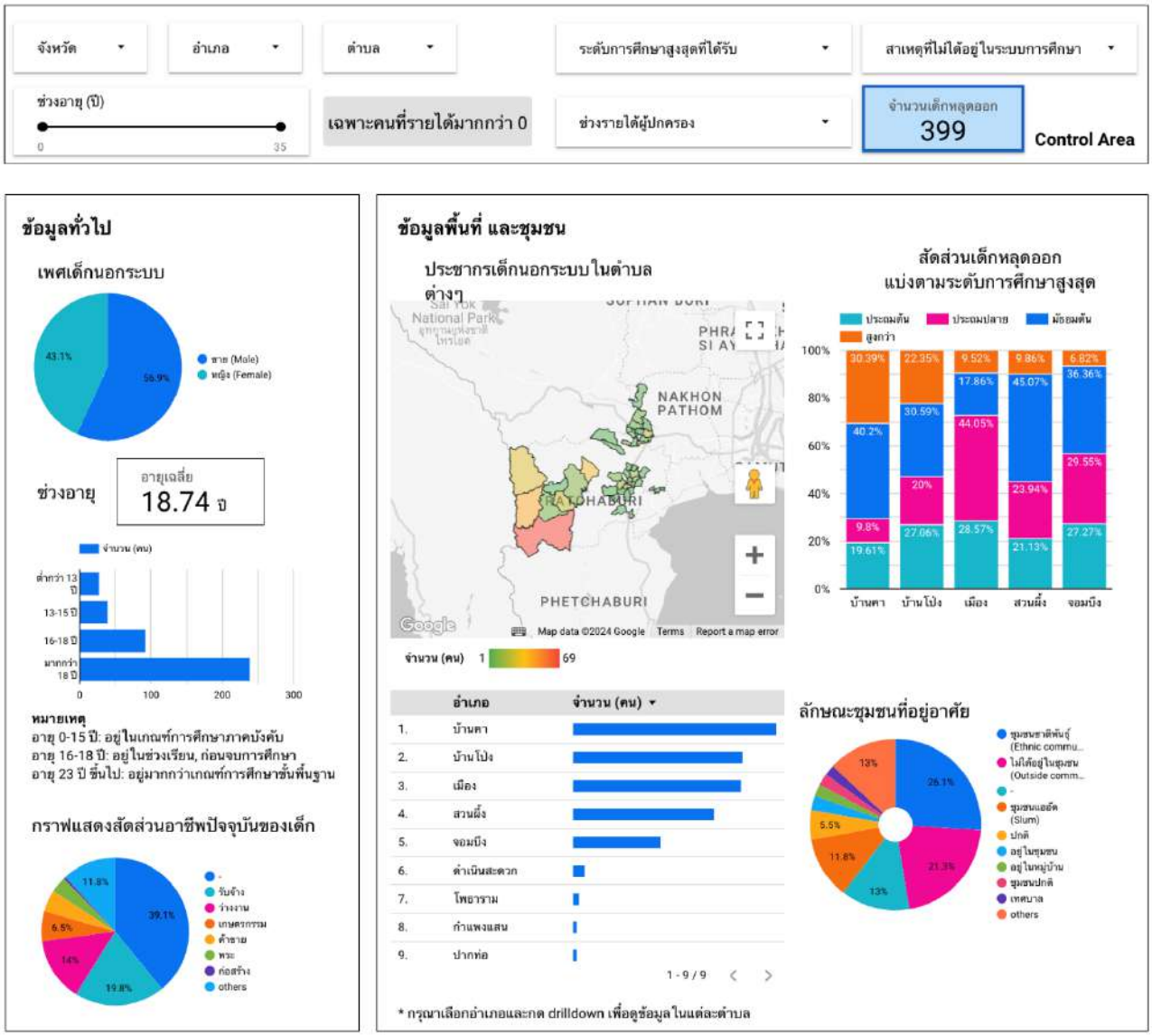
5.2 ข้อมูลและสถานภาพทั่วไป

อาสาสมัครอำเภอและตำบลลงพื้นที่คัดกรองเด็กตกออกในพื้นที่ชุมชน คัดกรองเด็กได้ 400 คน ลงบันทึกข้อมูล 399 คน (ข้อมูลตกหล่น 1 คน) อย่างไรก็ตาม จากนั้น นักวิจัยได้จัดทำรายงานในรูปของ visualize โดยสรุปภาพรวมของข้อมูลทั่วไป แสดงดังภาพ 5-2 พบว่า เด็กและเยาวชนนอกระบบที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่รวมเด็กที่ลงทะเบียนเรียนในสังกัดศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต (ศกร.) มีอายุเฉลี่ย 18.74 ปี เป็นชาย 56.9% และหญิง 43.1% เมื่อพิจารณาอายุของเด็กนอกระบบ เป็นเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี (เด็กในวัยเรียนที่หลุดออกและยังไม่สำเร็จชั้นประถมศึกษา) รวม 27 คน (6.7%) และระหว่าง 13-15 (เด็กในวัยเรียนนอกระบบที่ยังไม่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) รวม 40 คน (10.0%) ในขณะที่เด็กที่หลุดออกจากโรงเรียนและอยู่ในเกณฑ์ที่พ้นจากการศึกษาภาคบังคับ และยังไม่สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นที่ มีจำนวนสะสมและเป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างอายุ 16 - 18 ปี 93 คน (23.3%) และมากกว่า 18 ปี 239 คน (58.9%)

เมื่อพิจารณาจากพื้นที่อำเภอและตำบลที่มีการสำรวจพบเด็กและเยาวชนนอกระบบโดยกลุ่มอาสาสมัคร ได้มีการสำรวจใน 5 อำเภอหลัก พบเด็กนอกระบบจำแนกตามอำเภอ ดังนี้ บ้านคา 102 คน บ้านโป่ง 85 คน เมือง 84 คน สวนผึ้ง 71 คน จอมบึง 44 คน และมีการสำรวจในบางตำบลของอำเภอข้างเคียง ทำให้มีข้อมูลของการสำรวจครอบคลุมในพื้นที่อำเภออื่นๆเพิ่มเติมในอีก 4 อำเภอ ได้แก่ ดำเนินสะดวก (6) โพธาราม (3) กำแพงแสน (2) และปากท่อ (2)

เมื่อพิจารณาลงในรายละเอียดระดับตำบล มีข้อค้นพบว่าพื้นที่ตำบลใน 5 ลำดับแรกที่พบเด็กนอกระบบสูงที่เป็นพื้นที่ตำบลที่อยู่ในพื้นที่ชายขอบและเป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท ประกอบด้วย ตำบลบ้านบึง (69 คน) ตะนาวศรี (41) จอมบึง (33) สวนผึ้ง (29) หนองพันจันทร์ (24) และยังมีข้อสังเกตเพิ่มเติมอีกว่า ในพื้นที่ตำบลในเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น อำเภอเมือง และอำเภอบ้านโป่ง ก็มีการสำรวจพบเด็กนอกระบบในจำนวนที่มากในลำดับถัดมา ได้แก่ หนองกบ (22) หน้าเมือง (20) สามเรือน (18) เจดีย์หัก (17) บ้านม่วง (16) รายละเอียดแสดงดังแผนภูมิ 5-3

<u>แผนภูมิ 5-2</u> ภาพ Visualize สรุปสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของข้อมูลเด็กที่ทำการสำรวจในโครงการ

<u>แผนภูมิ 5-3</u> ข้อมูลทั่วไปของ Visualization ข้อมูลเด็กนอกระบบที่สำรวจแยกตามพื้นที่

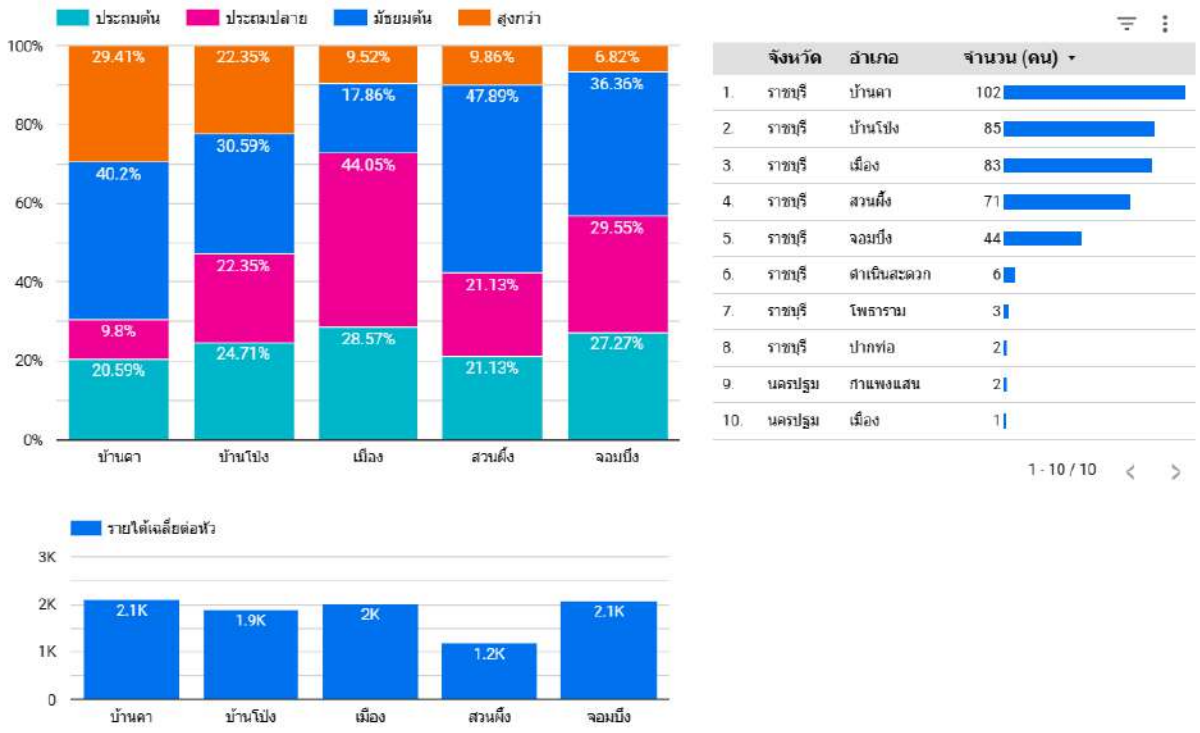
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	จำนวน (คน)
1.	ราชบุรี	บ้านคา	บ้านบึง	69
2.	ราชบุรี	สวนผึ้ง	คะนางศรี	41
3.	ราชบุรี	จอมบึง	จอมบึง	33
4.	ราชบุรี	สวนผึ้ง	สวนผึ้ง	29
5.	ราชบุรี	บ้านคา	หนองพันจันทร์	24
6.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	หนองกบ	22
7.	ราชบุรี	เมือง	หน้าเมือง	20
8.	ราชบุรี	เมือง	สามเรือน	18
9.	ราชบุรี	เมือง	เจดีย์หัก	17
10.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	บ้านม่วง	16
11.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	บ้านโป่ง	14
12.	ราชบุรี	จอมบึง	รางบัว	11
13.	ราชบุรี	บ้านคา	บ้านคา	9
14.	ราชบุรี	เมือง	เกาะพลับพลา	9
15.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	คอนกระเบื้อง	9
16.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	กรับใหญ่	8
19.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	ท่าผา	4
20.	ราชบุรี	ดำเนินสะดวก	ดำเนินสะดวก	4
21.	ราชบุรี	เมือง	พิกุลทอง	3
22.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	เบิกไพร	3
23.	ราชบุรี	เมือง	ท่าราบ	2
24.	ราชบุรี	เมือง	ห้วยไผ่	2
25.	นครปฐม	กำแพงแสน	ทุ่งลูกนก	2
26.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	ลาดบัวขาว	2
27.	ราชบุรี	เมือง	คอนตะโก	2
28.	ราชบุรี	ปากท่อ	หนองกระทุ่ม	1
29.	นครปฐม	เมือง	บ้านยาง	1
30.	ราชบุรี	โพธาราม	เจ็ดเสมียน	1
31.	ราชบุรี	เมือง	โคกหม้อ	1
32.	ราชบุรี	โพธาราม	เตาปูน	1
33.	ราชบุรี	เมือง	บ้านไร่	1
34.	ราชบุรี	โพธาราม	คอนทราย	1
35.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	ปากแรด	1
36.	ราชบุรี	สวนผึ้ง	ท่าเคย	1
39.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	นครชุมน์	1
40.	ราชบุรี	ปากท่อ	ปากท่อ	1
41.	ราชบุรี	บ้านโป่ง	เขาขลุง	1
42.	ราชบุรี	ดำเนินสะดวก	บ้านไร่	1
43.	ราชบุรี	เมือง	บางป่า	1
44.	ราชบุรี	เมือง	ดอนแร่	1

1 - 44 / 44

5.3 การวิเคราะห์ภูมิหลังเศรษฐกิจ-สังคม (Socio-Economic Profile) ของเด็กนอกระบบเบื้องต้น

นักวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ภูมิหลังด้านเศรษฐกิจ-สังคม และระดับการศึกษาของเด็กนอกระบบที่สำรวจพบ แสดงดังแผนภูมิ 5-4 (a), (b) และ (c)

ด้านการศึกษาสูงสุดที่ได้รับจำแนกตามอำเภอ

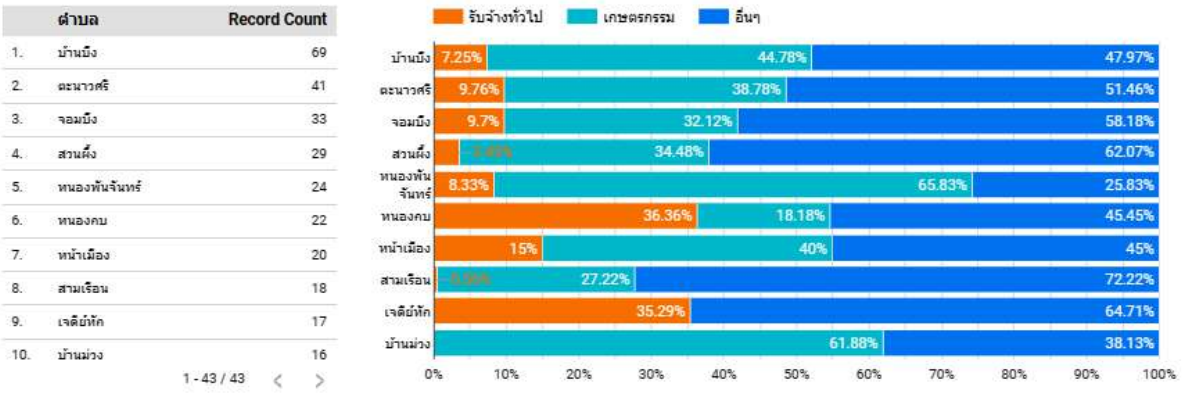
แผนภูมิ 5-4 (a) สัดส่วนเด็กหลุดออกแบ่งตามระดับการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ และแบ่งตามอำเภอ
(b) Top 10 จำนวนเด็กหลุดออกในแต่ละอำเภอ
(c) รายได้เฉลี่ยต่อหัวแบ่งตามอำเภอ

จากภาพ 5-4 (a), (b) และ (c) สามารถใช้ในการระบุพื้นที่ในระดับอำเภอ ที่มีจำนวนเด็กหลุดออกมาก และข้อสังเกตเบื้องต้นที่ได้ พบว่าในอำเภอจอมบึงมีสัดส่วนเด็กหลุดออกในอำเภอที่ครอบคลุมระดับการศึกษาสูงสุดเป็นระดับมัธยมต้นมีสัดส่วนเยอะที่สุด แต่ในทางกลับกันเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยต่อหัวของเด็กหลุดออกพบว่าในจอมบึงรายได้เฉลี่ยต่อหัวนั้นสูงกว่าอำเภออื่นๆ ที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่ง ในกรณีของอำเภอเมือง ที่น่าจะมีแนวโน้มที่นักเรียนจะสามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาได้ดีกว่าโรงเรียนกลุ่มพื้นที่ชนบทห่างไกล กลับพบว่าสัดส่วน

เด็กหลุดออกจากโรงเรียนในระดับ 3 ของกลุ่มตัวอย่าง ที่น่าสังเกตกว่านั้นคือ เด็กที่หลุดออกจากโรงเรียนมีการศึกษาสูงสุดแค่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในขณะที่นักเรียนในกลุ่มพื้นที่ชายขอบเช่น บ้านคา สวนผึ้ง เด็กมีแนวโน้มที่จะหลุดจากโรงเรียนในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ถ้าพิจารณาจาก 5-4 (c) สัดส่วนรายได้เฉลี่ยตัวหัวของนักเรียนที่หลุดจากโรงเรียนในอำเภอสวนผึ้ง มีค่าเฉลี่ยรายได้ต่ำสุดประมาณ 1,200 บาทต่อหัวต่อเดือน แต่สัดส่วนของเด็กที่หลุดจากโรงเรียนที่พบยังมีสัดส่วนที่ต่ำกว่า บ้านคา บ้านโป่ง เมือง ตามลำดับ

ในแผนภูมิ 5-5 (a) แสดงตำบลใน 10 ลำดับที่พบเด็กหลุดออกจากโรงเรียนสูงที่สุด และ 5-5 (b) แสดงสัดส่วนอาชีพผู้ปกครองของเด็กหลุดออก โดยเฉพาะกลุ่มรับจ้างทั่วไป และเกษตรกรรม

ข้อสังเกตสำคัญคือ ตำบลที่พบเด็กหลุดออกจากโรงเรียนยังเป็นพื้นที่ตำบลที่จัดเป็นพื้นที่ชนบทและเป็นโรงเรียนชายขอบ ได้แก่ ตำบลบ้านบึง ตำบลตะนาวศรี ตำบลสวนผึ้ง แต่สำหรับตำบลจอมบึงจัดเป็นพื้นที่ไม่ไกลจากเขตเมือง (อำเภอจอมบึง) มากนัก แต่พบว่าสัดส่วนของเด็กที่หลุดจากโรงเรียนในอัตราที่สูง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านอาชีพของผู้ปกครองใน 3 ลำดับที่กลุ่มตัวอย่างได้กรอกข้อมูลกลับมา พบว่า โดยทั่วไป ผู้ปกครองของเด็กที่หลุดจากโรงเรียนประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะมีสัดส่วนสูง แต่ในบางตำบลเช่น หนองกบ และเจดีย์หัก มีสัดส่วนของผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเป็นรับจ้างทั่วไปมากกว่า ซึ่งลักษณะเฉพาะที่ได้จากข้อสังเกตในเด็กหลุดออกเหล่านี้สามารถนำมาวิเคราะห์เบื้องลึกเพิ่มเติม เพื่อนำบทวิเคราะห์มาใช้ในการสนับสนุนการออกแบบลักษณะการช่วยเหลือ การออกแบบกลไกให้สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมระดับพื้นที่ตำบลต่อไปได้

	ตำบล	Record Count
1.	บ้านบึง	69
2.	ตะนาวศรี	41
3.	จอมบึง	33
4.	สวนผึ้ง	29
5.	หนองพันจันทร์	24
6.	หนองกบ	22
7.	หน้าเมือง	20
8.	สามเรือน	18
9.	เจดีย์หัก	17
10.	บ้านม่วง	16

1 - 43 / 43

แผนภูมิ 5-5 (a) Top 10 ตำบลที่มีจำนวนเด็กหลุดออกสูงที่สุด

(b) แสดงสัดส่วนอาชีพผู้ปกครองของเด็กหลุดออก แบ่งตามตำบล

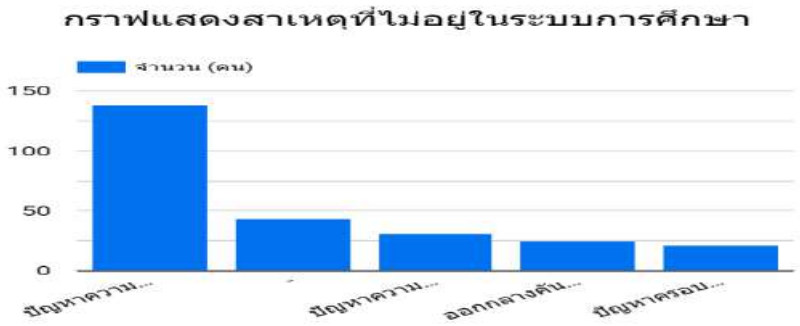
ด้านการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง นักวิจัยได้ตั้งข้อสังเกตจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเด็กหลุดออกโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและเปรียบเทียบกับข้อมูลเด็กในระบบและอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจำแนกปัญหาและปัจจัยที่ทำให้เด็กหลุดออก ไปจนถึงการคาดการณ์แนวโน้มของเด็กที่มีภาวะเสี่ยงในระยะต่อไป โดยหัวข้อนี้จะประกอบไปด้วย

ก. การวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านรายได้ ว่าส่งผลต่อลักษณะของเด็กหลุดออกจากระบบหรือไม่

ข. จำนวนพี่น้องของเด็กในโครงการ มีผลต่อลักษณะของเด็กหลุดออกจากระบบหรือไม่

ค. ปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เด็กหลุดออกมีความต้องการในการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆอย่างเร่งด่วน

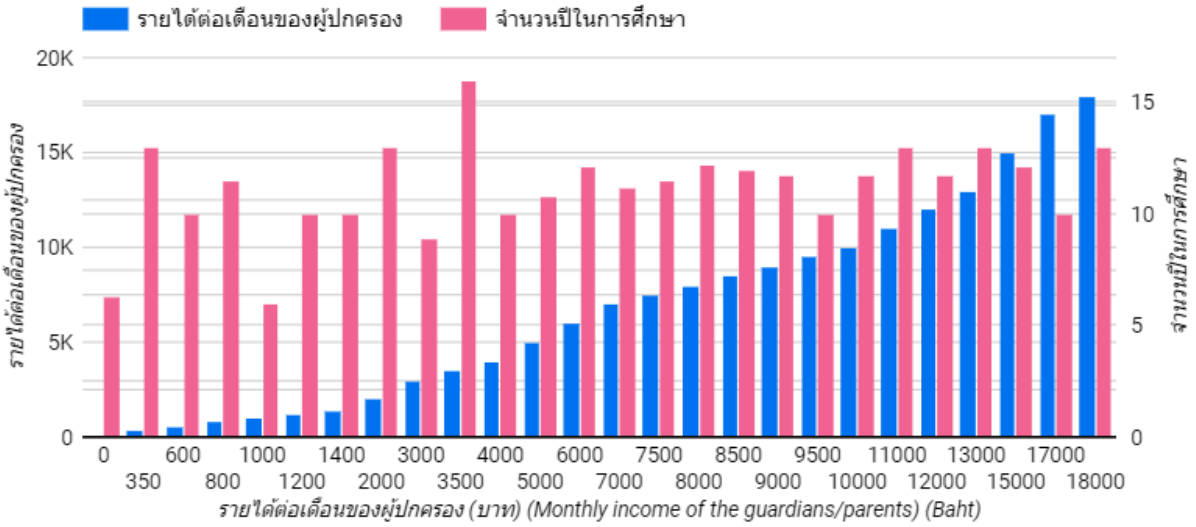
<u>แผนภูมิ 5-6</u> แสดง 5 สาเหตุที่ทำให้เด็กหลุดออกจากโรงเรียน

ประกอบไปด้วยสาเหตุต่างๆ ดังนี้ ปัญหาความยากจน (34.8%), ไม่ระบุ (10.8%), ปัญหาความยากจนและปัญหาครอบครัว (7.8%), ออกกลางคัน/ถูกผลักออก (6.3%), ปัญหาครอบครัว (5.5%) จากข้อมูลตามแบบสำรวจเบื้องต้นพบว่าปัญหาที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่อยู่ในระบบการศึกษาอันดับ 1 เป็นเพราะปัญหาความยากจน โดยเป็นสัดส่วนที่มากกว่าข้ออื่นๆอย่างชัดเจน แต่ก็มีสาเหตุปัจจัยอื่นๆโดยเฉพาะปัญหาครอบครัว และปัญหาถูกผลักออกจากโรงเรียนที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กไม่อยากไปหรือหลุดจากโรงเรียน

เมื่อทำการวิเคราะห์ต่อโดยพิจารณาจากปัจจัยด้านรายได้ ว่าส่งผลต่อลักษณะของเด็กหลุดออกจากระบบเป็นลำดับสำคัญแรกๆหรือไม่อย่างไร นักวิจัยมีข้อสังเกตว่า ในกรณีของระบบการศึกษาไทย นโยบายของรัฐให้การสนับสนุนการเรียนฟรี 15 ปี นอกจากนั้น ยังมีกลไกให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความยากจนและยากจนพิเศษ รวมไปถึงการให้ทุนการศึกษาช่วยเหลือจากภาคเอกชนต่างๆ ดังนั้น เด็กที่มีปัญหายากจนจำนวนมากจะได้รับการช่วยเหลือทางด้านการเงินในระดับหนึ่ง จากข้อมูลสำรวจของงานวิจัยนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลด้านรายได้เฉลี่ยของผู้ปกครอง แผนภูมิ 5-6 นักวิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองเทียบกับข้อมูลจำนวนปีที่นักเรียน

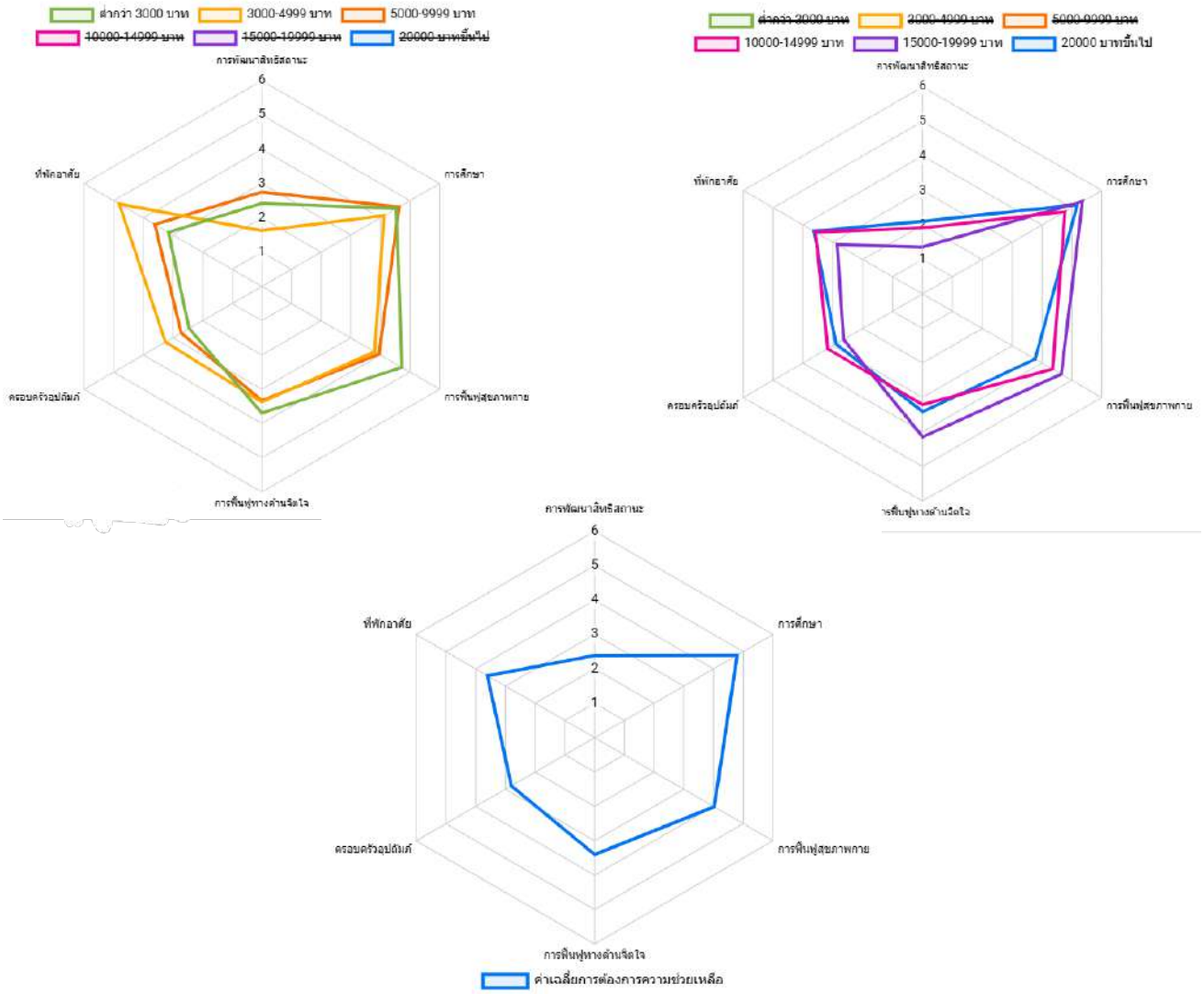
อยู่ในโรงเรียนโดยเฉลี่ย โดยเรียงรายได้ของผู้ปกครองจากน้อยไปมาก แสดงโดยแท่งแผนภูมิสีน้ำเงิน (ด้านซ้าย) เปรียบเทียบกับลักษณะพฤติกรรมของจำนวนปีในการศึกษา แสดงโดยแท่งแผนภูมิสีชมพู (ด้านขวา) มีข้อสังเกตในเบื้องต้นว่า สำหรับกลุ่มนักเรียนที่หลุดออกจากโรงเรียนนี้ ระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนและระดับการศึกษาสูงสุด ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนักระหว่างนักเรียนที่มีผู้ปกครองฐานะยากจน หรือผู้ปกครองที่มีฐานะรายได้ที่ดีกว่า หรือกล่าวอีกในหนึ่ง ในกรณีของประเทศไทย สาเหตุและปัญหาด้านเศรษฐานะของผู้ปกครองอาจไม่ใช่เหตุปัจจัยเดียวที่ทำให้เด็กหลุดออกจากโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ากลไกการให้สนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและการคัดกรองติดตามเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีฐานะยากจนสามารถคัดกรองและให้ความช่วยเหลือเด็กได้ทุกคน

แผนภูมิ 5-7 เปรียบเทียบรายได้ค่าเฉลี่ยรายได้ของผู้ปกครองกับจำนวนปีที่เด็กอยู่ในโรงเรียน

แผนภูมิ 5-7 เปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองและจำนวนปีในการศึกษาเฉลี่ยของเด็กหลุดออก แบ่งตามช่วงรายได้ วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะความต้องการได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ซึ่งประกอบไปด้วยความต้องการ 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาสิทธิสถานะ ด้านการศึกษา ด้านการฟื้นฟูสุขภาพกาย ด้านการฟื้นฟูทางด้านจิตใจ ด้านครอบครัวอุปถัมภ์ และด้านที่พักอาศัย แบ่งตามช่วงรายได้ของผู้ปกครอง โดยที่ระดับ 6 คะแนน หมายถึงต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนมาก และระดับ 1 คะแนน หมายถึงต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนน้อย โดยแบ่งเป็นระดับความต้องการในการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆอย่างเร่งด่วน: (a) พิจารณาช่วงรายได้ 0-9999, (b) พิจารณาช่วงรายได้ 10000 ขึ้นไป, (c) ระดับความต้องการเฉลี่ย จากค่าคะแนนเฉลี่ยรวมพบว่า มีความต้องการความ

ช่วยเหลือเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การศึกษา (4.79) การฟื้นฟูสุขภาพกาย (4.02) ที่พักอาศัย (3.60) การฟื้นฟูทางด้านจิตใจ (3.40) ครอบครัวอุปถัมภ์ (2.80) และ การพัฒนาสิทธิสถานะ (2.39)

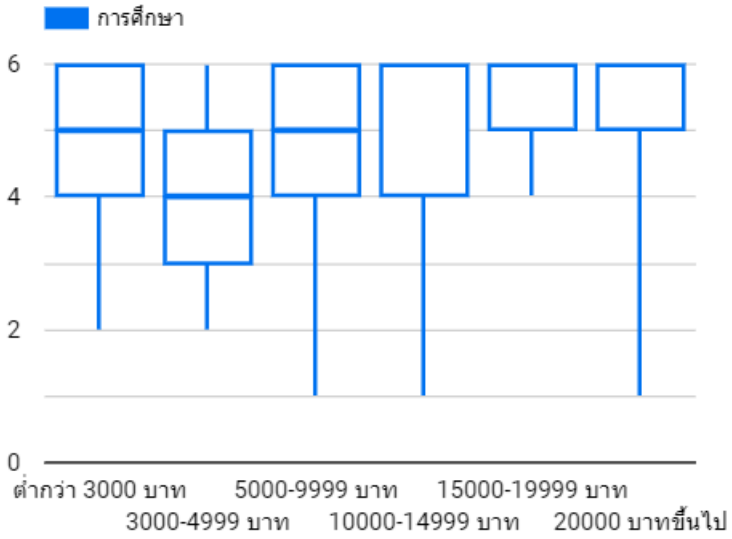

แผนภูมิ 5 - 8 ความต้องการช่วยเหลือเร่งด่วนของผู้ปกครองเด็กที่หลุดออกจากโรงเรียน

จากการวิเคราะห์ มีข้อสังเกตว่า สำหรับกลุ่มผู้ปกครองที่มีฐานะรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ไม่ได้แสดงความต้องการขอรับความช่วยเหลือด้านการศึกษามากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเด็กที่มีผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า ทั้งนี้ อาจจะตั้งข้อสังเกตได้ว่า กลุ่มผู้ปกครองที่มีฐานะรายได้ไม่สูงหรือยากจน อาจไม่เห็นความ

จำเป็นและความสำคัญของการศึกษา ในด้านนี้ ควรมีการศึกษาเชิงลึกต่อไป และกลไกพื้นที่และโรงเรียนในเขตรับผิดชอบอาจต้องให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนการศึกษาของเด็ก ในอีกด้านหนึ่ง ทั้งสองกลุ่มตัวอย่างต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วนที่ไม่แตกต่างกัน คือการขอความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูสุขภาพกาย ควรมีการวิเคราะห์เหตุปัจจัยในข้อนี้เพิ่มเติม ในมิติของการพัฒนาสิทธิสถานะ พบว่าในช่วงรายได้ ต่ำกว่า 3000 และ 5000-9999 เป็นช่วงที่มีค่าความต้องการมากกว่าค่าเฉลี่ย

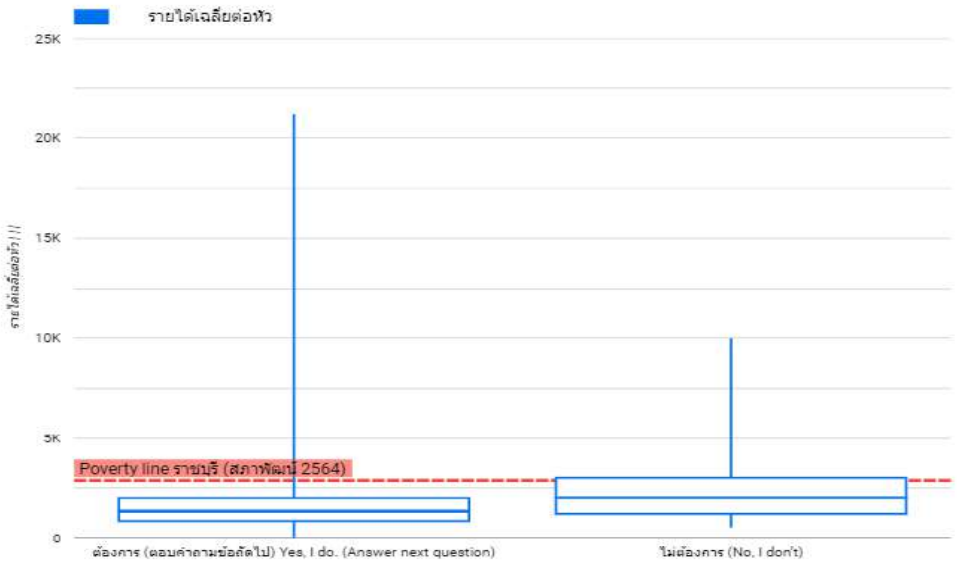
นักวิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติม โดยทำการวิเคราะห์ Boxplot chart แสดงการกระจายตัวของระดับความต้องการในการช่วยเหลือทางด้านการศึกษา แบ่งตามกลุ่มช่วงรายได้ต่างๆกัน

แผนภูมิ 5 - 9 Boxplot chart แสดงระดับความต้องการช่วยเหลือด้านการศึกษา แบ่งตามกลุ่มช่วงรายได้

นักวิจัยใช้ค่ามัธยฐาน (median) จากช่วงรายได้ต่างๆ มีข้อสังเกตว่า ในกลุ่มเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาข้างต้น พบว่ารายได้อาจไม่ส่งผลต่อโอกาสทางการศึกษา โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของจำนวนปีในการศึกษาสูงสุด (ภาพ 5-5) สอดคล้องกับความต้องการในการได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนในมิติของการศึกษา พบว่าเมื่อช่วงรายได้สูงขึ้น ความต้องการความช่วยเหลือทางด้านการศึกษามีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น และในมิติที่พักอาศัยพบว่าในช่วงรายได้ 3000-9999 มีค่าความต้องการด้านที่พักอาศัยสูงกว่าค่าเฉลี่ย แต่ในช่วงรายได้ต่ำกว่า 3000 มีค่าความต้องการความช่วยเหลือด้านที่พักอาศัยน้อยกว่าค่าเฉลี่ย โดยอาจเป็นเพราะบริบทที่เด็กหลุดออกอยู่กับญาติผู้ใหญ่ เนื่องจากข้อสังเกตที่ว่ารายได้อาจไม่ส่งผลต่อโอกาสทางการศึกษา และเมื่อพิจารณาร่วมกับการกระจายตัวของรายได้เฉลี่ยต่อหัว แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ และไม่ต้องการความช่วยเหลือในด้านต่างๆอย่างเร่งด่วน พบว่า median

ของรายได้ทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันเพียง 667 บาท และยังไม่พ้นเส้นของความยากจน ดังนั้นปัจจัยทางด้านรายได้อาจไม่ใช่เพียงปัจจัยเดียวที่ทำให้เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา

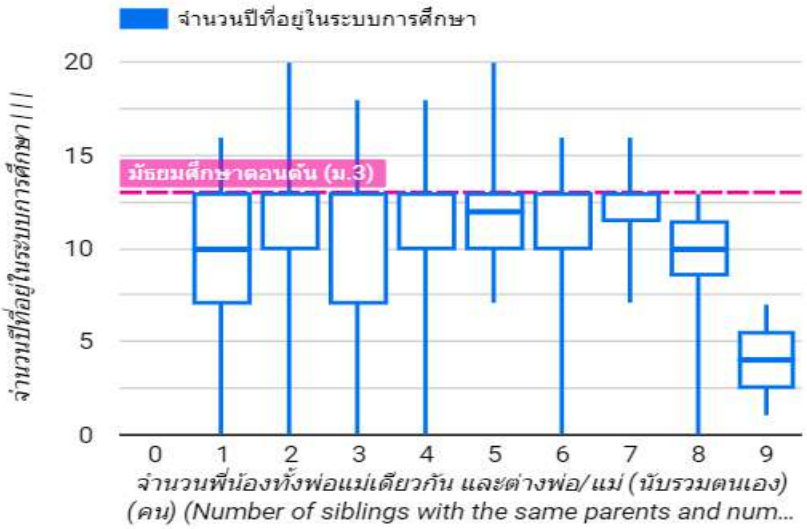

แผนภูมิ 5 - 10 Boxplot chart ของรายได้เฉลี่ยต่อหัว แบ่งตามความต้องการในการได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน

นักวิจัยยังได้วิเคราะห์ปัจจัยด้านขนาดครอบครัว โดยพิจารณาจากจำนวนพี่น้องของเด็กกลุ่มที่ศึกษาว่ามีผลต่อโอกาสทางการศึกษาหรือไม่

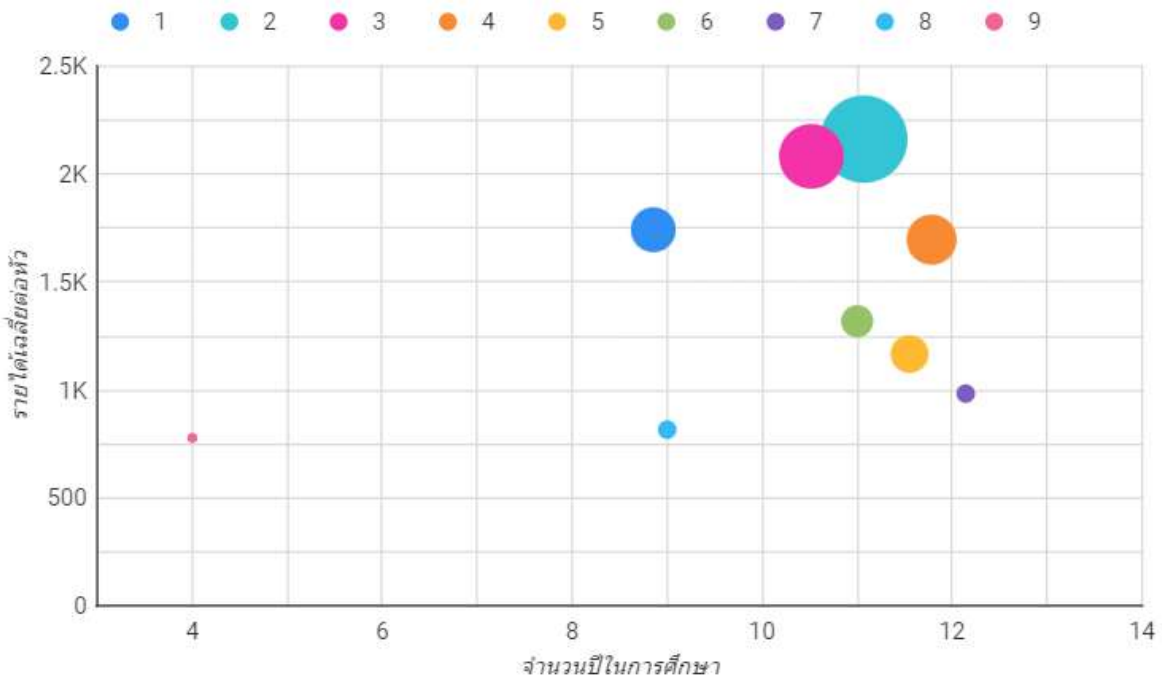
ในแผนภูมิ 5 - 9 (a) เป็น Boxplot chart ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาสูงสุดและจำนวนพี่น้องว่าสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนพี่น้องตั้งแต่ 1-9 คน และมีเส้นอ้างอิงเป็นจำนวนปีในระบบการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับการศึกษาเป็นการแปลงการศึกษาสูงสุดให้อยู่ในลักษณะจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาดังที่แสดงใน (b)

แผนภูมิ 5 - 11 แสดงแผนภูมิเป็น Bubble chart ที่ใช้แสดงค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัวของเด็กหลุดออก และจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาเฉลี่ย โดยแต่ละ Bubble เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพี่น้องตั้งแต่ 1-9 คน และขนาดของ bubble แสดงถึงความถี่ของข้อมูล

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวนปีในระบบการศึกษา (ปี)
ไม่ได้รับการศึกษา	0
ปฐมวัย	1
อนุบาล	4
ประถมต้น	7
ประถมปลาย	10
มัธยมศึกษาตอนต้น	13
มัธยมศึกษาตอนปลาย และ ปวช	16
ปวส	18
ปริญญาตรี	20

แผนภูมิ 5 - 11 (a) Boxplot chart จำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาสูงสุด แบ่งตามจำนวนพี่น้อง
(b) ตารางเปรียบเทียบการศึกษาสูงสุด กับจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษา

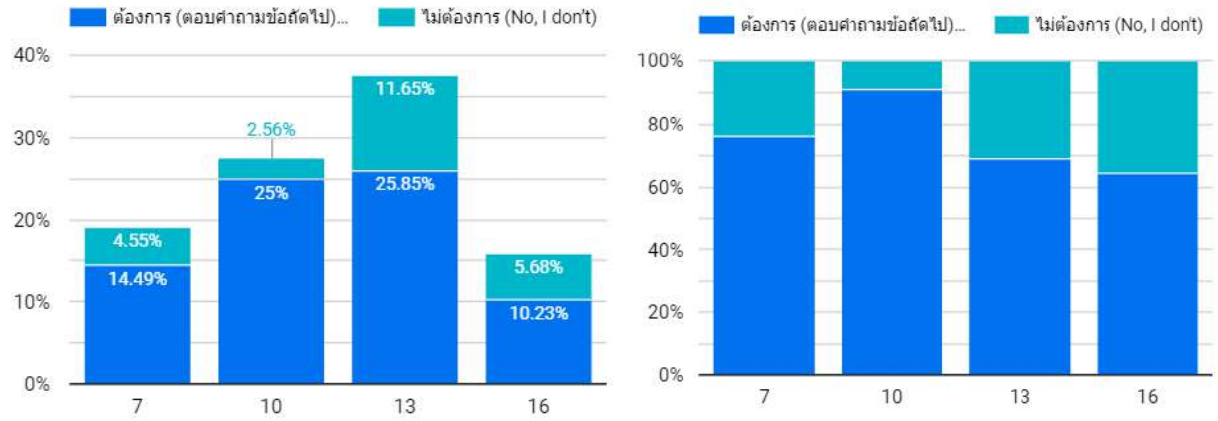
แผนภูมิ 5 - 12 ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อหัว และค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษา แสดงตามกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพี่น้องต่างๆกัน

จากข้อสังเกตในกลุ่มเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาข้างต้น พบว่าโดยลักษณะของการกระจายตัวของจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษา จำนวนพี่น้องอาจไม่ได้ส่งผลต่อการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ และสำหรับในกลุ่มตัวอย่างที่ครอบครัวที่มีพี่น้อง 9 คน มีค่าเฉลี่ยที่ 4 ปี เทียบเท่ากับเรียนจบอนุบาล ต่างจากกลุ่มอื่นๆ ที่จะเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 9-12 ปี ซึ่งเทียบเท่ากับระดับก่อนจบประถมศึกษาตอนปลาย ถึงก่อนจบมัธยมศึกษาตอนต้น

ด้านปัจจัยอื่นๆ ที่ทำให้เด็กหลุดออกมีความต้องการในการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆอย่างเร่งด่วน

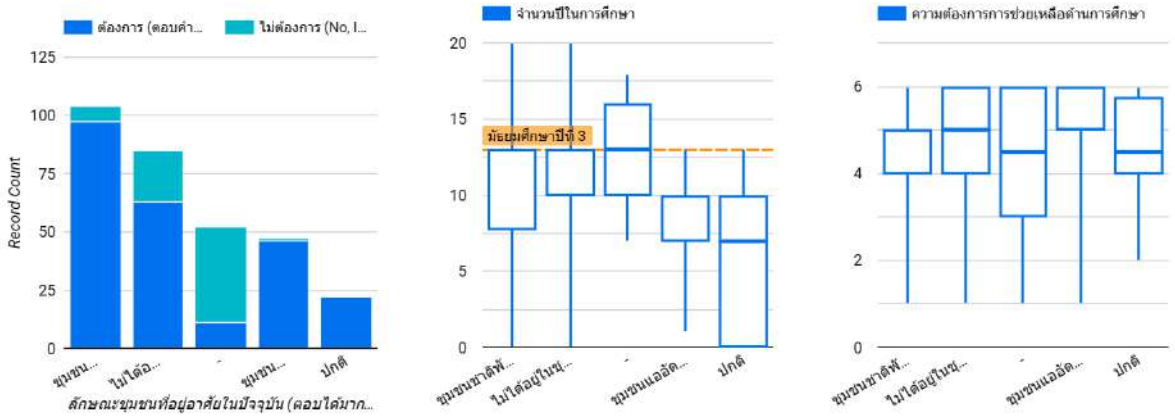
ด้านการศึกษา

แผนภูมิ 5 - 11 แสดงอัตราส่วนของจำนวนผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนกับผู้ที่ไม่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน แบ่งตามจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษา 7, 10, 13 และ 16 ปี หากพิจารณาอัตราส่วนของผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษา 10-16 ปี จะพบว่าสัดส่วนของผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือมีแนวโน้มลดลง

<u>แผนภูมิ 5 - 13</u> (a) stacked bar chart, (b) stacked bar chart ที่เป็น 100% stacking.

ด้านชุมชนและที่อยู่อาศัย

แผนภูมิ 5 - 14 (a) 5 ลำดับแรกของลักษณะชุมชน และความต้องการได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน
(b) Boxplot chart จำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาสูงสุด แบ่งตามลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย
(c) Boxplot chart ความต้องการรับการช่วยเหลือในด้านการศึกษา ตามลักษณะที่อยู่อาศัย

แผนภูมิ 5 - 14 (a) แสดง 5 ลำดับแรก ของลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบทดสอบ และความต้องการหรือไม่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ถัดมา (b) แสดงการกระจายตัวของจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาสูงสุด แบ่งตามลักษณะชุมชลที่อยู่อาศัย และ (c) แสดงการกระจายตัวของระดับความต้องการในการช่วยเหลือในด้านการศึกษา แบ่งตามลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย เมื่อพิจารณาลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยของเด็กหลุดออกเรียงลำดับจากสัดส่วนมากไปน้อย ได้แก่ชุมชนชาติพันธุ์ (Ethnic community), ไม่ได้อยู่ในชุมชน (Outside community), - (ไม่ระบุ), ชุมชนแออัด (Slum) และชุมชนปกติ ตามลำดับ โดยมีข้อสังเกตที่ว่าเด็กหลุดออกที่ไม่ระบุลักษณะชุมชนมีแนวโน้มที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือมากกว่ากลุ่มอื่นๆ และยังเป็นเพียงกลุ่มเดียวที่ค่า median จำนวนปีในการศึกษาเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น และอีกหนึ่งข้อสังเกตที่ว่ามีความต้องการในการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนที่มีสัดส่วนสูงในชุมชนแออัด และชุมชนปกติ และยังมีระดับความต้องการในการได้รับความช่วยเหลือทางด้านการศึกษาที่สูง (median เป็น 6 และ 4.5 ตามลำดับ)

5.2 การถอดบทเรียนเชิงลึก : กรณีศึกษาการติดตามช่วยเหลือเด็กพื้นที่รางบัว ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง ข้อสังเกตสำคัญเพื่อการขับเคลื่อนแก้ปัญหาเด็กหลุดออกจากโรงเรียน

ในการดำเนินงานของโครงการ Zero Dropout ครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ ใช้กลไกอาสาสมัครจากภาคีเครือข่ายและแกนประสานงานระดับตำบลทำหน้าที่ในการขับเคลื่อน ตั้งแต่การคัดกรอง ไปจนถึงการวางแผนช่วยเหลือเด็กเป็นรายกรณี กลไกอาสาสมัครและเครือข่ายแกนผู้ประสานงานระดับตำบลนี้นับเป็นข้อต่อสำคัญในการเชื่อมการขับเคลื่อนระดับท้องถิ่น

นักวิจัย มจธ. ได้ทำการศึกษาและติดตามเด็กหลุดออกจากโรงเรียนในพื้นที่ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง เป็นกรณีศึกษาเชิงลึก เพื่อติดตามและให้ความช่วยเหลือ รวมถึงเสนอเป็นเป็นกรณีศึกษาในการให้ความช่วยเหลือเด็ก นักวิจัยของมจธ.เป็นแกนประสานงานระดับพื้นที่ ทำงานประสานงานกับ อบต.และองค์กรชุมชนในพื้นที่ มีการทำงานร่วมกับอาสาสมัครในชุมชน ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) กำนันผู้ใหญ่บ้าน สำรวจและคัดกรองเด็กในพื้นที่ตำบลรางบัว รวม 15 หมู่บ้าน

ในการค้นหาและคัดกรองเด็ก ใช้กระบวนการเวทีชุมชนเพื่อทำการระบุจำนวนและเป้าหมายของเด็กในตำบลที่หลุดออกจากโรงเรียน สามารถทำการระบุตัวเด็กได้ 17 คน คณะทำงานก็ได้จัดทีมทำงานประกอบไปด้วยตัวแทนจาก มจธ.และ อาสาสมัครของหมู่บ้าน เข้าไปทำความรู้จักกับเด็กๆและครอบครัว สัมภาษณ์เด็กและครอบครัวจำนวน 17 คน พบว่ามีเด็กที่เข้าเกณฑ์จำนวน 13 คน ไม่เข้าเกณฑ์จำนวน 4 คน เนื่องจากมีชื่ออยู่ใน กศน. ซึ่งถือว่าอยู่ในระบบการศึกษา และมีเด็กที่ผ่านเกณฑ์มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 11 คน ผ่านอาสาสมัครโครงการ 6 คน จาก 6 หมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้ หมู่ 1 รางดอกอ่าว (อสม.), หมู่ 3 ชัฏใหญ่ (ผู้ใหญ่บ้าน), หมู่ 4 หนองนกกระเรียน (อสม.), หมู่ 11 หนองสังข์ (อสม.), หมู่ 13 หนองเต่าดำ (อสม.), หมู่ 15 หนองผีหลอก (อสม.) เด็กที่คัดกรอง แบ่งเป็นเพศชาย 9 คน เพศหญิง 2 คน ช่วงอายุระหว่าง 14 - 26 ปี เป็นผู้ที่ไม่เข้ารับการศึกษาเลย (พิการ) 1 คน สำเร็จการศึกษาประถมปลาย (ออกช่วงม.ต้น) 6 คน และมีการศึกษาพื้นฐานมัธยมต้น (จบ ม.3 ไม่เรียนต่อ) 4 คน สำหรับปัญหาของเด็กแต่ละคน รายละเอียดแสดงดัง ตาราง 5 - 1

ภายหลังจากคัดกรอง นักวิจัยได้ประสานและให้ข้อมูลกับเด็กและผู้ปกครอง สอบถามถึงความต้องการกลับไปศึกษาต่อในโรงเรียน ความต้องการช่วยเหลือรวมถึงทุนช่วยเหลือเพิ่มเติมเพื่อให้เด็กได้กลับไปเรียนต่อ รวมทั้งประสานติดต่อสถาบันการศึกษาปลายทางให้กับเด็กที่ประสงค์จะกลับไปเรียน ในส่วนของเด็กที่ประสงค์จะประกอบอาชีพ จะช่วยสนับสนุนทุนเพื่อประกอบอาชีพเพิ่มเติม **อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบสำคัญของการลงติดตามต่อเนื่อง พบว่าเด็กที่หลุดออกจากโรงเรียนมานาน การประสานและส่งต่อ ไม่เพียงพอที่จะทำให้เด็กสนใจกลับไปเรียนต่อ ถึงแม้ว่า**

จะมีทุนการศึกษาช่วยเหลือและสถาบันการศึกษาเปิดโอกาสรับกลับเข้าไปเรียนต่อในสาขาที่เด็กสนใจ เหตุผลสำคัญคือเป็นเรื่องของการขาดแรงบันดาลใจของตัวเด็ก

ตาราง 5.1 สาเหตุและปัญหาที่ทำให้เด็กไม่เรียนต่อ

นามสมมุติ	ปัญหาความรุนแรง	ปัญหาความยากจน	เหตุผลด้านสุขภาพ	ปัญหาครอบครัว	ออกกลางคัน/ถูกผลักออก	ติดศูนย์หลายตัว	ไม่อยากเรียนต่อ	ผลรวม
A	√	√		√	√			4
B	√	√		√	√			4
C		√		√	√	√		4
D		√		√				2
E		√		√				2
F		√		√				2
G	√	√		√	√			4
H		√			√	√		3
I							√	1
J		√			√			2
K			√					1
ผลรวม	3	9	1	7	6	2	1	11

นักวิจัยและอาสาสมัครได้ลงพื้นที่ติดตามและพูดคุยกับเด็กกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการพูดคุยติดตามทางโทรศัพท์ นักวิจัยได้ทำการรวบรวมสถิติและเวลาที่ใช้ในการติดตามเด็ก ประกอบด้วย การเยี่ยมบ้านเพื่อสร้างความคุ้นเคย การออกแบบกิจกรรมและพาดูงาน การติดตามและพูดคุยกับเด็กที่บ้าน รวมไปถึงการโทรศัพท์พูดคุย นักวิจัยถอดบันทึกและรวบรวมเป็นข้อมูล นับจำนวนครั้งได้ถึง 514 ครั้ง คิดเป็นเวลารวมกันหลายร้อยชั่วโมง แสดงดังตาราง 5.2 ข้อมูลนี้ถอดจากบันทึกประจำวันของนักวิจัยพี่เลี้ยงที่ได้ลงพื้นที่ติดตามเด็กนอกระบบกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคล ถอดเป็นจำนวนครั้งและประมาณเวลาที่ใช้ในเบื้องต้น ตั้งแต่เริ่มการติดตามไปจนถึงท้ายที่สุด ตลอดระยะเวลาของการติดตามประมาณ 3 เดือน ระหว่าง กันยายน - พฤศจิกายน จนเด็กเข้าใจเจตนาและเกิดแรงบันดาลใจที่จะหันกลับมาศึกษาต่ออีกครั้งหนึ่ง ข้อมูลรวบรวมการติดตามเด็กดังกล่าวสะท้อนให้เห็นประเด็นสำคัญในการวางแผนการติดตามช่วยเหลือเด็กในระยะต่อไปว่า การคัดกรองและการให้เงินช่วยเหลือเด็กในเบื้องต้นและการจัดหาสถานศึกษาเพื่อให้เด็กกลับไปเรียนต่ออีกครั้งหนึ่งนั้น ไม่เพียงพอ เพราะการที่เด็กหลุดออกจากโรงเรียนไปเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้เกิดกำแพง ขาดความฝัน ขาดความมั่นใจ และเกิดความแปลกแยกกับครูและเพื่อน

เมื่อกลับไปโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น มาตรการช่วยเหลือระยะเปลี่ยนผ่าน (transition) และข้อต่อของการส่งต่อจากบ้านไปโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้วางแผนจะต้องหามาตรการช่วยเหลือ เพื่อพาเด็กกลับไปเรียนอีกครั้ง

ตาราง 5.2 แสดงจำนวนการเข้าไปทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับผู้เข้าร่วมโครงการ (ครั้ง)

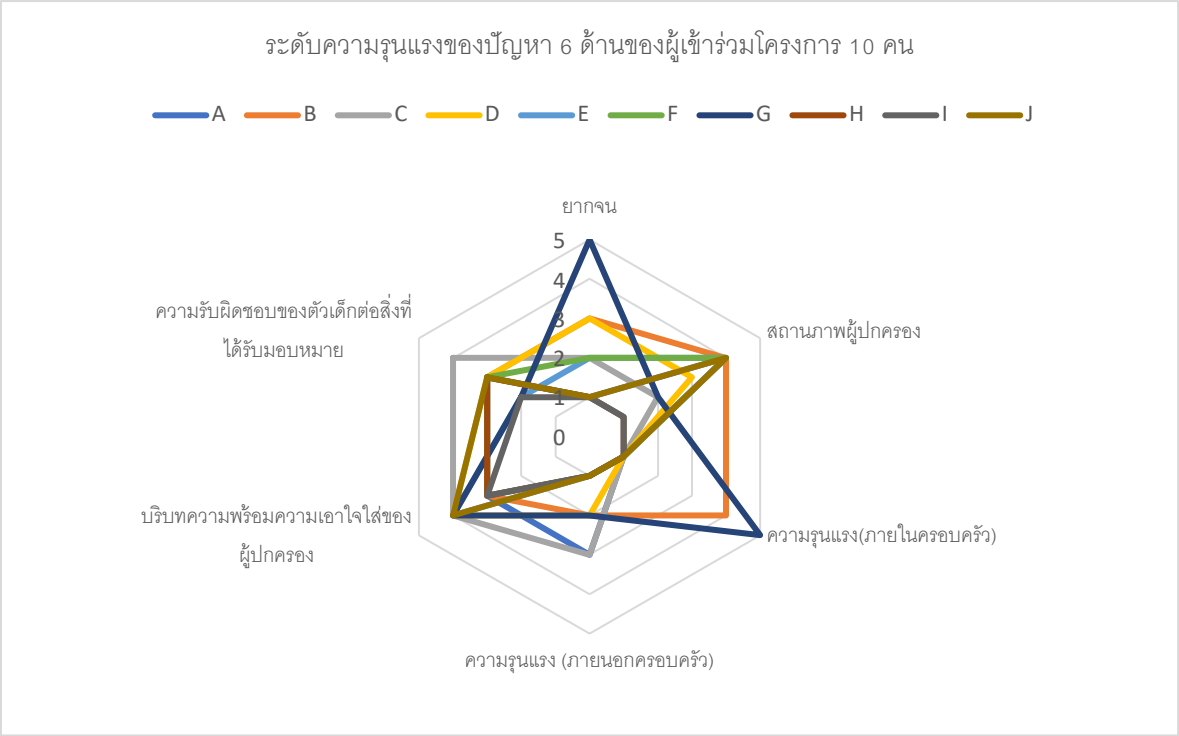
นามสมมุติ	สำรวจสร้างความคุ้นเคย	กิจกรรมโครงการ Zero Dropout	กิจกรรมโครงการอื่น	พบปะติดตามความเปลี่ยนแปลง	โทรติดตามความเปลี่ยนแปลง	ดูงาน	ผลรวม (ครั้ง)
A	2	2	0	2	5	0	11
B	3	3	5	25	30	0	66
C	4	3	20	50	80	5	162
D	4	3	15	30	50	3	105
E	3	3	4	15	20	0	45
F	3	3	2	10	15	0	33
G	3	3	5	15	30	1	57
H	2	1	0	2	4	0	9
I	2	3	3	1	2	2	13
J	2	1	0	0	2	1	6
K	2	0	0	0	5	0	7
ผลรวม (ครั้ง)	30	25	54	150	243	12	514

คณะผู้วิจัยร่วมกับอาสาสมัครได้ร่วมทำกิจกรรมและติดตามความเปลี่ยนแปลงของเด็ก ทำให้เห็นบริบทของครอบครัวและสภาพปัญหา เมื่อลองแบ่งบริบทและสภาพปัญหาในกรณีของพื้นที่รางบัว สามารถแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความยากจนของครัวเรือน 2) สถานภาพของผู้ปกครอง 3) ความรุนแรงที่เกิดในครอบครัว 4) ความรุนแรงภายนอกครอบครัว 5) ความเอาใจใส่ต่อบุตรหลานของผู้ปกครอง 6) ความรับผิดชอบของตัวเด็กต่องานที่ได้รับมอบหมาย และให้ระดับปัญหาแต่ละด้าน 5 ระดับ นำมาวิเคราะห์พบว่ารูปแบบของระดับปัญหาของผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนไม่ซ้ำกัน แต่พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการ 5 คน จาก 10 คน (ไม่นำผู้เข้าร่วมโครงการนามสมมุติ K มาวิเคราะห์

ร่วมเนื่องจากเป็นครอบครัวเด็กพิเศษ) มีระดับปัญหาด้านสถานภาพผู้ปกครองอยู่ที่ระดับ 4 คือพ่อแม่หย่าร้างหรือเสียชีวิตและต้องอาศัยอยู่กับญาติ ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มสภาพปัญหาทางสังคมของชุมชนที่ส่งผลเป็นลูกโซ่วนเวียน (วงจร) กล่าวคือ พ่อแม่แต่งงานเร็วหรือมีครอบครัวตอนยังไม่พร้อม กลายเป็นพ่อแม่วัยหนุ่มสาว เกิดปัญหาหย่าร้าง เด็กเป็นกำพร้าหรือถูกทิ้งให้อยู่กับญาติ กลายเป็นเด็กมีปัญหาและกลับไปที่การมีครอบครัวโดยขาดความพร้อม

ตาราง 5.3 แสดงเกณฑ์การประเมินระดับความรุนแรงของปัญหา 6 ด้านของผู้เข้าร่วมโครงการ

หัวข้อ	เกณฑ์การประเมิน				
	ระดับ 1 (น้อยที่สุด)	ระดับ 2 (น้อย)	ระดับ 3 (ปานกลาง)	ระดับ 4 (มาก)	ระดับ 5 (มากที่สุด)
ยากจน (รายรับทั้งหมดในครอบครัวเฉลี่ยต่อคน)	มีรายได้มากกว่า 3,000 บาทต่อเดือน	มีรายได้ 2,000-3,000 บาท ต่อเดือน	มีรายได้ 1,000-2,000 บาทต่อเดือน	มีรายได้ 0-1,000 ต่อบาทเดือน	ไม่มีรายได้
สถานภาพผู้ปกครอง	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	พ่อหรือแม่หย่าร้างแต่ยังดูแลอยู่	พ่อหรือแม่เสียชีวิตแต่ยังดูแลอยู่	พ่อหรือแม่หย่าร้างหรือเสียชีวิตและต้องอาศัยอยู่กับญาติ	ไม่มีใครดูแล
ความรุนแรง (ภายในครอบครัว)	มีปากเสียง	ถูก(Bully)	ทะเลาะวิวาท	ทำร้ายร่างการ	ถูกล่วงละเมิดถูกคุกคาม
ความรุนแรง (ภายนอกครอบครัว)	มีปากเสียง	ถูก(Bully)	ทะเลาะวิวาท	ทำร้ายร่างการ	ถูกล่วงละเมิดถูกคุกคาม
บริบทความพร้อมความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง	ดูแลเคี่ยวเข็ญอย่างดี	ดูแลเคี่ยวเข็ญ	ดูแลตามปกติ	ดูแลตามอัตภาพ	ไม่สนใจใส่ใจ
ความรับผิดชอบของตัวเด็กต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย	มีความสนใจใส่ใจตั้งใจทำจนสำเร็จ	ทำอย่างสม่ำเสมอ	ทำเป็นบางครั้ง	ทำเฉพาะตอนที่ทวงถาม	ไม่สนใจใส่ใจ

หมายเหตุ การวิเคราะห์ปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล แสดงรายละเอียดใน ผนวก ค

ความต้องการความช่วยเหลือของเด็ก จากการติดตามและสำรวจความสนใจของผู้เข้าร่วมโครงการสามารถแบ่งความต้องการออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ยังไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนเนื่องจากอายุยังน้อยยังไม่มีเป้าหมายในชีวิต

กลุ่มที่ 2 มีความต้องการเรียนต่อมีจำนวน 6 คน โดยต้องการเรียน กศน. จำนวน 2 คน สายวิชาชีพช่างยนต์ 2 คน เข้าเรียนต่อโรงเรียนในสังกัด สพฐ. 1 คน อีก 1 คน ยังไม่แน่ใจว่าจะเรียนอะไร

กลุ่มที่ 3 ต้องการฝึกอาชีพผู้เข้ารวมโครงการ 2 คน ไม่ต้องการเรียนต่อแต่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนด้านอาชีพที่เข้ากับบริบทชีวิตของตนที่คลุกคลีอยู่กับงานด้านเกษตร โดยคณะทำงานได้พาไปดูงานด้านการเลี้ยงชันโรงที่ มจธ.ราชบุรี และที่บ้านลำพระ อ.บ้านคา ทั้ง 2 คนจึงมีความสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงชันโรง หรือผึ้งชันโรงเพื่อเป็นรายได้เสริม

กลุ่มที่ 4 เรียนแบบพิเศษ เนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการเป็นดาวน์ซินโดรมไม่สามารถเข้าไปเรียนในสถานศึกษาปกติได้

จากการดำเนินงานช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เข้าร่วมโครงการ ปัจจุบันสามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้เข้าระบบการศึกษาแล้ว 8 คน (สถานภาพ ณ ธันวาคม 2566) ได้แก่

1) วิทยาลัยการอาชีพปากท่อสาขาช่างยนต์ (ผู้เข้าร่วมโครงการนามสมมุติ E,F)
2) โรงเรียนชุมชนวัดรางบัว (ผู้เข้าร่วมโครงการนามสมมุติ G)
3) กศน.ตำบลรางบัว (ผู้เข้าร่วมโครงการนามสมมุติ A,B,C,D)
4) ฝึกอาชีพเลี้ยงผึ้งชันโรง (ผู้เข้าร่วมโครงการนามสมมุติ I) ได้เริ่มฝึกอาชีพเลี้ยงผึ้งชันโรงโดยคณะทำงานได้พาไปดูงานและทดลองเลี้ยงผึ้งชันโรงจำนวน 3 ครั้ง

มีผู้เข้าร่วมโครงการอีก 3 คน ที่ยังไม่ได้เข้าระบบการศึกษาหรือฝึกอาชีพดังนี้

1) ผู้เข้าร่วมโครงการนามสมมุติ J ต้องการฝึกอาชีพเลี้ยงผึ้งชันโรงแต่ยังไม่ได้เริ่มเนื่องจากบวชเป็นพระอยู่ยังไม่มีกำหนดลาสิกขา จึงต้องติดตามความเปลี่ยนแปลงต่อไป
2) ผู้เข้าร่วมโครงการนามสมมุติ H ออกนอกระบบเมื่อตอน ม.3 ไม่ต้องการเรียนที่เดิม และทางครอบครัวต้องการให้ไปเรียนนอกพื้นที่บ้านตนเองเพราะกลัวว่าเพื่อนของผู้เข้าร่วมโครงการจะพากันไปในทางที่ไม่ดี คณะทำงานจึงติดต่อโรงเรียนนอกพื้นที่ให้ แต่โรงเรียนที่ไปติดต่อไม่แนะนำให้เข้าเรียนเนื่องจากผลการเรียนติดศูนย์จำนวนมากทำให้เทียบโอนวิชาเรียนไม่ได้จึงต้องเริ่มที่ ม.1 ใหม่ ทำให้เด็กมีอายุมากกว่าเกณฑ์ในระดับชั้นมากและจะส่งผลให้เด็กเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ปัจจุบันครอบครัวและและตัวเด็กตัดสินใจเรียน กศน.ตำบลรางบัว โดยรอทาง กศน. เปิดรับสมัครในรอบต่อไป
3) ผู้เข้าร่วมโครงการนามสมมุติ K เนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการเป็นดาวน์ซินโดรมจึงไม่สามารถเข้าระบบการศึกษาแบบปรกติได้ อาจต้องสนับสนุนช่วยเหลือผู้ปกครองในการดูแลบุคคลที่มีลักษณะดาวน์ซินโดรม

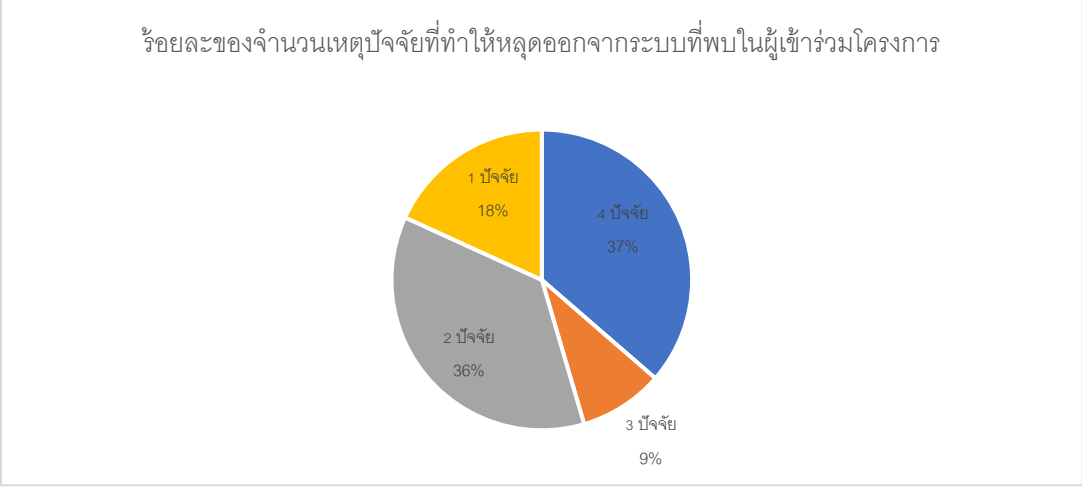
ทั้งนี้ นักวิจัยได้ทำการสำรวจการมีงานทำและรายได้ของเด็กที่หลุดจากโรงเรียนในพื้นที่รางบัว พบว่า 7 คนออกไปหางานทำและมีรายได้หนึ่ง จำนวน 3 คนยังไม่มีรายได้ ดังนี้

1) นามสมมุติ E รับจ้างทั่วไปตัดไม้ไผ่ และนักกีฬาทีมชาติ (กีฬาเชียร์) รายได้ 3,000 - 4,000 บาทต่อเดือน
2) นามสมมุติ D รับจ้างทั่วไป และหาปลา รายได้ 500 บาทต่อเดือน
3) นามสมมุติ B,F,H รับจ้างทั่วไป รายได้ 1,000 บาทต่อเดือน ยกเว้น F รายได้ 2,000 บาทต่อเดือน
4) นามสมมุติ I เกษตรกร รายได้ 5,000 บาทต่อเดือน
5) นามสมมุติ J เกษตรกร ปัจจุบันบวชอยู่

มีผู้เข้าร่วมโครงการอีก 3 คนที่ยังไม่มีอาชีพและไม่มีรายได้ ดังนี้

1) ผู้เข้าร่วมโครงการนามสมมุติ A,C,G (ไม่มีรายได้)

กล่าวโดยสรุป จากข้อมูลของเด็กนอกระบบที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 11 คน จะพบว่า หลายคนมีมากกว่า 1 ปัจจัยที่ทำให้เด็กหลุดจากระบบการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจครอบครัวยากจนร้อยละ 31 ซึ่งถือเป็นปัญหาหลัก และปัญหาครอบครัวร้อยละ 24 และเมื่อดูบริบทของครัวเรือนแล้วเกือบร้อยละ 50 พบว่าเป็นสภาพครอบครัวที่แตกแยก พ่อแม่แยกทางหรือเสียชีวิต ผู้ปกครองไม่ใช่พ่อแม่ ทำให้เด็กเหล่านี้ต้องเจอกับปัญหาความรุนแรงทั้งในและนอกครอบครัวโดยไม่มีที่พึงพาหรือแนะนำบ่มเพาะทักษะในการดำรงชีวิตที่ดี จนค่อยๆ สะสมเข้ามาในชีวิตเด็กและครอบครัวจนเป็นปัญหาที่ซับซ้อนแก้ไขยาก โดยเด็กบางคนมีเหตุปัจจัยที่ส่งผลให้หลุดออกนอกระบบการศึกษาถึง 4 ปัจจัย ถึง 4 คน จากทั้งหมด 11 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37

ซึ่งจากประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมาพบว่าชุมชนและสังคมมีส่วนช่วยทำให้ปัญหาเหล่านี้ดีขึ้นได้ โดยการให้โอกาสและช่วยเหลือสอดส่องดูแลไม่ด้อยค่าเด็ก สร้างพื้นที่ดีให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ทักษะชีวิตและอาชีพ และจากการทำงานเราจะพบว่ามีทางออกหลากหลายช่องทางมากที่จะช่วยกลุ่มเด็กเหล่านี้ เพียงแต่พวกเขาและครอบครัวเข้าไม่ถึงโอกาสและช่องทางต่างๆ เนื่องจากไม่รู้ ขาดการแนะนำ ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการเข้าถึงและเรียนรู้ เช่น ช่องทางเรียนต่ออย่างวิทยาลัยการอาชีพปากท่อที่เรียนฟรี มีที่พักอาหารให้ โรงเรียน กศน. ศูนย์ฝึกวิชาชีพต่างๆ

อย่างไรก็ตามเพื่อแก้หรือลดปัญหาการออกนอกระบบการศึกษา การเฝ้าระวังค้นหาเด็กที่เสียงหลุดจากระบบเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเข้าถึงความช่วยเหลือต่างๆ ของเด็กที่อยู่ในระบบการศึกษานั้นง่ายกว่ามาก โดยมีทุนสนับสนุนจากกลไกของรัฐและจากภาคเอกชนที่ผ่านองค์กรทางด้านการศึกษาอยู่ในระดับหนึ่ง ดังนั้นต้องสร้างกลไกเฝ้าระวังในโรงเรียนและชุมชน เช่น โรงเรียนคอยติดตามและประเมินเรื่องพฤติกรรมของเด็ก ทางชุมชน

ค่อยติดตามด้านความเป็นอยู่และประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าแนะนำช่วยเหลือครอบครัวจะทำให้ปัญหาเด็กหลุดออกนอกระบบการศึกษาลดลง

อนึ่ง ระบบรายงานสถานการณ์ภาพรวมปัจจัยของกลุ่มเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา ใช้ในการรายงานสถานการณ์ภาพรวมของเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดราชบุรี โดยได้ทำการสร้าง Profile status พื้นฐานในกลุ่มเด็กหลุดออกเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ภาพรวมลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มเด็กหลุดออก และทำการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงในการหลุดออก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและเปรียบเทียบกับข้อมูลเด็กในระบบและอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจำแนกปัญหาและปัจจัยที่ทำให้เด็กหลุดออก ไปจนถึงการคาดการณ์แนวโน้มของเด็กที่มีภาวะเสี่ยงในระยะต่อไป ในปัจจุบันนั้นอยู่ระหว่างการพัฒนาแพลทฟอร์มควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ปัจจัยอื่นๆเพิ่มเติม เพื่อนำมาสร้างเป็นโมเดลคาดการณ์และสามารถระบุเด็กนักเรียนที่มีแนวโน้มเสี่ยงที่จะหลุดออกจากระบบการศึกษาต่อไปได้ ทั้งนี้ในปัจจุบันยังมีข้อมูลเฉพาะในส่วนของกลุ่มเด็กหลุดออกที่ได้จากการสำรวจจากอาสาสมัคร ดังนั้นระบบรายงานสถานการณ์ภาพรวมปัจจัยของกลุ่มเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาจึงยังไม่สามารถทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลทำให้เด็กหลุดออกได้ ในระยะถัดไปของงานจึงต้องทำการรวบรวมข้อมูลของเด็กจากฐานข้อมูลอื่นๆดังที่ได้กล่าวไว้ นอกจากนี้ยังมีในส่วนของการปรับปรุงแบบฟอร์มแบบสอบถามเพื่อให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะต้องมีการสำรวจข้อมูลและศึกษาในระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นในลำดับต่อไป

บทที่ 6
การขับเคลื่อนเชิงระบบ

6.1 การจัดตั้งสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี

ภาคีเครือข่ายด้านการศึกษาทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันอุดมศึกษา และภาคประชาสังคม ได้ขับเคลื่อนการดำเนินการจัดตั้งสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยอาศัยความตามนัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนในการจัดการศึกษา

ทั้งนี้ จากการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนากฎหมายเพื่อนำร่องรูปแบบการตั้งคณะบุคคลในระดับจังหวัด ในการพัฒนาการศึกษาตามกฎหมายการศึกษาชาติ เพื่อให้การบริหารจัดการของคณะบุคคลที่ดูแลด้านการศึกษาในระดับจังหวัดราชบุรีดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลดีต่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเกิดคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการ และบริบทของจังหวัดราชบุรี และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาผ่านองค์คณะบุคคล และเพื่อสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาช่วยแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของจังหวัดตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ อันจะทำให้เกิดแนวทางในการดำเนินงาจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานของสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสมัชชา จึงมีการจัดทำร่างหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย

คณะกรรมการที่ปรึกษาสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี มีผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรีเป็นประธาน และมีอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เป็นประธานสมัชชา โดยมีศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่

- ศึกษาแนวทาง และจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อเป็นการนำร่อง การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ประชาชน ท้องถิ่นและองค์กรต่างๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาของจังหวัดราชบุรี
- เสนอแนะ แนวทาง ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดราชบุรี
- แนะนำ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานและภาพลักษณ์ที่ดีงามของสมัชชาการศึกษาต่อสาธารณชน

- แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสมัชชาการศึกษา
- ร่วมประชุม/สัมมนาวิชาการของสมัชชาการศึกษาและเครือข่ายของสมัชชาการศึกษา
- งานอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์และสร้างความเข้มแข็งให้กับสมัชชาการศึกษา

จากที่ประชุมการจัดตั้งสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี ครั้งที่ 2/2566 วันที่ 12 มิถุนายน 2566 มติที่ประชุมพิจารณาประเด็นเพื่อขับเคลื่อนหนุนเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด/ภูมิภาค และประเทศ และเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ปัจจุบัน จึงแต่งตั้งคณะคณะอนุกรรมการทำงานเฉพาะประเด็น 5 ประเด็น เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ได้แก่

1. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาจังหวัดราชบุรี มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1 เป็นประธาน

2. คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา/ความเสมอภาคทางการศึกษา มีที่ปรึกษาประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ (ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี) และศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ จิตระดับ (กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาสังคม ในกสศ.) มีรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ราชบุรี เป็นประธานกรรมการ

3. คณะกรรมการขับเคลื่อน ด้านศูนย์การเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ มีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเป็นประธานกรรมการ

4. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีคุณภาพสูงระดับจังหวัด มีผู้อำนวยการสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี เป็นประธานกรรมการ

5. คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีศึกษาธิการจังหวัดราชบุรีเป็นประธานกรรรมการ

ทั้งนี้ ศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการฝ่ายเลขานุการของสมัชชา

รายละเอียด หนังสือแต่งตั้ง ดู ผนวก ง.

6.2 การประสานงานกับหน่วยงานและผู้มีส่วนได้เสีย

ก. เวทีบูรณาการหน่วยงานเด็กและเยาวชนจังหวัดราชบุรี

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2566 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนโครงการและทุนการทำงานที่ดำเนินการในจังหวัดราชบุรี มีตัวแทนจากหน่วยงานเข้าร่วมประชุมประกอบด้วย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ศูนย์ช่วยเหลือเด็กในภาวะวิกฤติ กสศ. โรงเรียนในโครงการ TSQP และโรงเรียนในโครงการครูรักษ์ถิ่นเข้าร่วมประชุม ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรวบรวมทุนการทำงานจากโครงการต่างๆในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งจะเป็นทุนการทำงานสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ zero dropout ต่อไป ทุนการทำงานที่สำคัญประกอบด้วย

โรงเรียน TSQP (Teacher and School Quality Program)	โรงเรียนครูรักษ์ถิ่น (2563-66)	โครงการอื่นๆ
1. โรงเรียนอนุบาลจอมบึง (ต.จอมบึง อ.จอมบึง)	อำเภอปากท่อ	ทุนพัฒนาอาชีพ
2. โรงเรียนวัดอุบลวรรณา (ต.ศรีสุราษฎร์ ดำเนินสะดวก)	1. โรงเรียนบ้านไทรงาม	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านห้วยน้ำขาว อำเภอบ้านคา จำนวน
3. โรงเรียนวัดหัวโพ (ต.หัวโพ อ.บางแพ)	2. โรงเรียนบ้านหินสี	เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย
4. โรงเรียนวัดมหาราช (ต.กรับใหญ่ อ.บ้านโป่ง)	อำเภอจอมบึง	789 คน
5. โรงเรียนวัดบ้านฆ้องน้อย (ต.ท่าผา อ.บ้านโป่ง)	3. โรงเรียนบ้านพุตะเคียน	เวทีเด็กนอกระบบ ปีที่ 1 รวม
6. โรงเรียนวัดโคกทอง (ต.เตาปูน อ.โพธาราม	4. โรงเรียนกลุ่มนักข่าวหญิง2	400+ คน (เมืองราชบุรี, บ้านโป่ง,
7. โรงเรียนวัดเจติยาราม (ต.เจดีย์หัก เมืองราชบุรี)	อำเภอสวนผึ้ง	จอมบึง, สวนผึ้ง และบ้านคา)
8. โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง (ต.ป่าหวาย อ.สวนผึ้ง)	5. โรงเรียนบ้านท่ามะขาม	ศูนย์ช่วยเหลือเด็กและยาวชนในภาวะวิกฤติ
	6. โรงเรียนบ้านหนองหม้อข้าว	สพป.เขต1 และ เขต2
	7. โรงเรียนวัดนาขุนแสน	อาสาสมัครเพื่อการศึกษาหมู่บ้าน (อศม.) ในอำเภอสวนผึ้ง
	อำเภอบ้านคา	โครงการเพื่อการจัดสรร
	8. โรงเรียนบ้านคาวิทยา (ร.ร.ต้นทาง)	ทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือ
	9. โรงเรียนบ้านพุน้ำร้อน	นักเรียนช่วงชั้นรอยต่อ
	10. โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบน	
	11. โรงเรียนบ้านโป่งเจ็ด	

บทที่ 7
ข้อเสนอ Road Map และแนวทางการดำเนินงาน

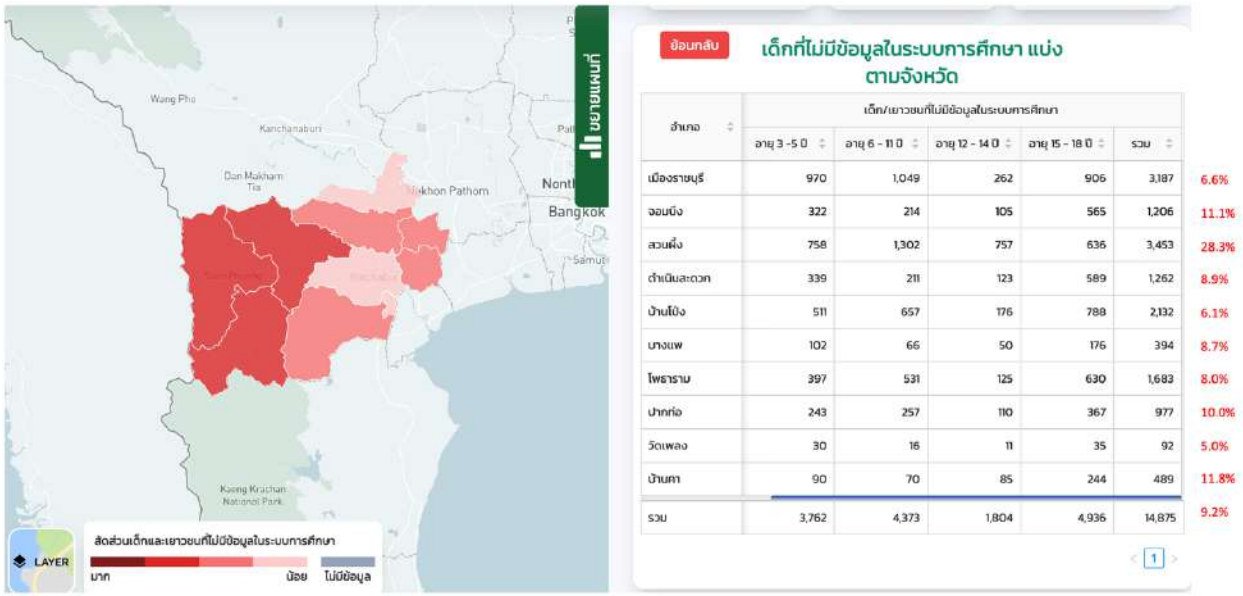
ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยภายใต้โครงการนี้ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้มีการขับเคลื่อนระดับนโยบายชาติ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ถูกบรรจุอยู่ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการศึกษา กำหนดเป้าหมายให้เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษากลับเข้าศึกษาต่ออย่างน้อยจนจบการศึกษาภาคบังคับ และได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัด และมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อยู่ในวังวนของครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นจะสามารถช่วยเหลือเลี้ยงดูครอบครัวของตนเองให้หลุดพ้นจากความยากจนได้

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้บูรณาการทำงานร่วมกับ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี ฯพณฯ เศรษฐา ทวีศิลป์ ตามหนังสือที่ นร. 0403 (กน) / 9047 เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2566 เรื่อง การดำเนินงานตามนโยบายด้านความเสมอภาคทางการศึกษา ทำการเชื่อมโยงข้อมูลนักเรียนในระบบการศึกษาจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ กับข้อมูลทะเบียนราษฎร์ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นรายบุคคล พบว่า เด็กและเยาวชนช่วงอายุ 3 - 18 ปี (เด็กที่เกิดระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2549 - 31 ธันวาคม 2563) ที่ไม่มีชื่ออยู่ในระบบการศึกษา ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2566 มีจำนวน 1,025,514 คน ในจำนวนนี้ แบ่งออกเป็น (1) เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3) จำนวน 394,039 คน (2) กลุ่มปฐมวัยและกลุ่มสูงกว่าภาคบังคับ (อนุบาล 1 - 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) จำนวน 631,475 คน และสามารถแสดงข้อมูลเป็นรายบุคคลตามจังหวัด อำเภอ และตำบล ดูรูป 6-1 ประกอบ

เมื่อพิจารณาลงในรายละเอียดของจังหวัดราชบุรี จะพบว่า ราชบุรีมีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ไม่พบชื่อในระบบการศึกษาราว 14,875 คน คิดเป็นร้อยละ 1.45 ของกลุ่มประชากร เมื่อวิเคราะห์แยกเฉพาะตามรายอำเภอในจังหวัดราชบุรีเอง จะพบว่า อำเภอที่มีจำนวนเด็กที่ไม่มีรายชื่ออยู่ในระบบการศึกษาสูงสุด อยู่ที่ อำเภอสวนผึ้ง บ้านโป่ง เมือง และโพธาราม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนร้อยละต่อกลุ่มประชากร (cohort) จะพบว่า อำเภอสวนผึ้ง บ้านคา และจอมบึง มีสัดส่วนเด็กที่ไม่มีรายชื่อต่อกลุ่มประชากรสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 28.8, 11.8 และ 11.1 ตามลำดับ ดูรูป 6-2 ประกอบ

<u>รูป 7-1</u> ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ไม่มีชื่อระบบการศึกษารายพื้นที่ (ที่มา : กสศ.)

ที่มา : กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

<u>รูป 7 - 2</u> ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ไม่มีข้อมูลในระบบการศึกษา แยกตามตำบล จังหวัดราชบุรี

7.1 การขับเคลื่อนระดับนโยบาย

เพื่อการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย กสศ.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอคณะรัฐมนตรีรับทราบมาตรการขับเคลื่อนประเทศไทยเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 11 หน่วยงาน รับไปพิจารณาดำเนินการ ดังต่อไปนี้

มาตรการที่ 1 การค้นหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ผ่านการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การค้นพบเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา โดย

1) บูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลของเด็กและเยาวชนระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ของกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งข้อมูลจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเริมการศึกษาเอกชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม กรทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงสาธารณสุข โดยเห็นควรให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหัก ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) พัฒนาระบบสารสนเทศกลางในระยะยาวเพื่อรองรับการบูรณาการข้อมมูลและค้นหาให้มีประสิทธิภาพ โดยจะเสนอคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการกลางระดับชาติขึ้น มีองค์ประกอบเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรการที่ 2 การติดตาม ช่วยเหลือ ส่งต่อ และดูแลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา โดยบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการช่วยเหลือเด็กและเยาชนแต่ละราย ทั้งด้านการศึกษา สุขภาวะ พัฒนาการ สภาพความเป็นอยู่ และสภาพสังคม

1) จัดการศึกษาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการด้วยกลไกคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัด และศึกษาธิการจังหวัดเป็นรองประธาน และหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ

2) ช่วยเหลือ ดูแล และส่งต่อเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาด้วยระบบการจัดการรายกรณี (Case Management System : CMS) และการบูรณาการของหน่วยงานในพื้นที่ โดยเห็นควรให้กระทรวงหมหาดไทย

(โดยผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกสศ.

มาตรการที่ 3 การจัดการศึกษาและเรียนรู้แบบยืดหยุ่น มีคุณภาพ และเหมาะสมกับศักยภาพของเด็กและเยาวชนแต่ละราย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาและพัฒนาเต็มศักยภาพของตนเอง

1) จัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น โดยให้การรับรองคุณวุฒิหรือเทียบโอนคุณวุฒิการศึกษา ใบประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ ระหว่างการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

2) ยกระดับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและองค์กรระดับพื้นที่ ท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับพื้นที่และสภาพสังคม

3) ส่งเสริมการจัดการศึกษาหรือเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน หรือที่เรียกว่า Learn to Earn ร่วมกับผู้ประกอบการภาคเอกชน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ/วิชาชีพของเด็กและเยาวชนในการทำงานจริง ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และให้มีรายได้เสริมในระหว่างการศึกษา

ในการขับเคลื่อนมาตรการนี้ เห็นควรให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาหรือเรียนรู้ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงแรงงาน หน่วยจัดการเรียนรู้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรทางศาสนา หรือหน่วยงานอื่นๆ มีส่วนร่วมดำเนินการ

มาตรการที่ 4 การส่งเสริมผู้ประกอบการภาคเอกชนให้เข้ามาร่วมจัดการศึกษาหรือเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ในลักษณะ Learn to Earn ให้เด็กและเยาวชนอายุ 15 - 18 ปี ได้พัฒนาทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน เหมาะสมตามศักยภาพและมีรายได้เสริมระหว่างการศึกษา

1) ส่งเสริมหรือจูงใจผู้ประกอบการที่เข้าร่วมจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงานด้วยมาตรการหรือกลไกทางภาษี โดยเห็นควรให้กระทรวงการคลังพิจารณาดำเนินการต่อไป

2) สนับสนุนให้สถานประกอบการเข้าร่วมจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน โดยเห็นควรให้กระทรวงแรงงานพิจารณากำหนดมาตรการที่เหมาะสม

ด้านการขับเคลื่อน กสศ. เสนอการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการ 3 ระดับ ได้แก่

1) คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ (คกก. TZD ระดับชาติ) ซึ่งแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี มีบทบาทและหน้าที่กำกับดูแล พัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหา และส่งเสริมคณะกรรมการระดับจังหวัดให้สามารถดำเนินการให้ตามวัตถุประสงค์

2) คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้เป็นศูนย์ระดับจังหวัด (คกก. TZD ระดับจังหวัด) มีบทบาทและหน้าที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับจังหวัดและพื้นที่กำหนดกระบวนการค้นหา ติดตาม ช่วยเหลือ ออกแบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น พัฒนาให้เกิดตำบลหรือพื้นที่ต้นแบบเพื่อการขยายผล

3) คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้เป็นศูนย์ระดับตำบล (คกก. TZD ระดับตำบล) มีบทบาทและหน้าที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับตำบล ปฏิบัติการค้นหา ติดตาม ช่วยเหลือ จัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น พัฒนาเป็นตำบลหรือพื้นที่ต้นแบบเพื่อการขยายผล

ด้านโครงสร้างการบริหารระดับพื้นที่ ยังมีการกำหนดบุคคลหรือคณะทำงานสนับสนุน ได้แก่

- ผู้ดูแลระบบระดับจังหวัด (Admin จังหวัด) และผู้ดูแลระบบระดับตำบล (Admin ตำบล) ทำหน้าที่บริหารบัญชีผู้ใช้งานระบบข้อมูลเด็กและเยาวชนของจังหวัดและตำบล ผ่าน application Thai Zero Dropout

- คณะกรรมการสหวิชาชีพระดับจังหวัด (Case Manager System หรือ CMS จังหวัด) และระดับตำบล (CMS ตำบล) เพื่อจัดทำแผนการดูแลให้ความช่วยเหลือในรูปแบบตามสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนในมิติสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ หรืออื่นๆ รวมทั่งการจัดทำแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan)

นอกจากนั้น กำหนดแนวทางและกระบวนการทำงานสำคัญ ประกอบด้วย

1. การคัดกรองข้อมูลเบื้องต้น (First Screen) โดยคณะกรรมการระดับตำบล
2. การค้นหา คัดกรอง โดยผู้ทำหน้าที่สำรวจ

3. การยืนยันข้อมูลเพื่อทำแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan) โดยคณะกรรมการระดับตำบล
4. การจัดทำแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan) โดยคณะกรรมการสหวิชาชีพระดับตำบล
5. การช่วยเหลือ ส่งต่อ โดยสหวิชาชีพหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.2 โรงเรียนในฐานะข้อกลางของการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ต้นแบบนวัตกรรมการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น : หนึ่งโรงเรียนสามรูปแบบ

ในการดำเนินโครงการนี้ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนที่ยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ ไม่เฉพาะจะต้องมาเรียนในห้องเรียนในโรงเรียนเท่านั้น ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนตามความสนใจ ความถนัด หรือภายใต้สถานการณ์ของชีวิตที่ตนเองมีอยู่

แนวคิดของการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น มีองค์ประกอบในหลายด้าน ทั้งความยืดหยุ่นในตัวผู้เรียน ที่สามารถเรียนรู้ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากประสบการณ์ชีวิต จากเงื่อนไขของตนเองที่แตกต่างกันในแต่ละคน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ ความยืดหยุ่นด้านผู้สอน เนื้อหาวิชาเรียน และรูปแบบการเรียน ก็ต้องมีความสอดคล้อง เหมาะสม เอื้อให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการ ประยุกต์ความรู้ และเชื่อมประสบการณ์จากชีวิตจริง เพื่อให้เกิดความรู้และสมรรถนะที่จำเป็น สำหรับการประกอบอาชีพ และการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต

คณะผู้วิจัยได้ริเริ่มขับเคลื่อนแนวทาง 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ภายใต้พรบ.การศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยศูนย์การเรียนรู้ตาม มาตรา 12 โครงการได้ดำเนินการ โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง เกิดกระบวนการกระบวนการพัฒนาและป้องกันปัญหาเด็กหลุดออกจากโรงเรียน และจัดการศึกษานอกระบบการศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่ายคนทำงานด้านเด็กเยาวชนนอกระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการทำงาน การออกแบบรูปแบบการช่วยเหลือ กิจกรรมสร้างสรรค์ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพตามความเหมาะสมของเด็กเยาวชนในแต่ละกลุ่มประเด็นปัญหา รวบรวมเป็นองค์ความรู้เฉพาะด้านที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านเด็กเยาวชนนอกระบบในจังหวัดราชบุรีได้อย่างหลากหลายและเป็นรูปธรรม กระบวนการในการขับเคลื่อนงาน เพื่อพัฒนาและสร้างต้นแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย 2 ประเภทคือ 1. เด็กเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา และ 2. เด็กนอกระบบการศึกษาที่มีภาวะเปราะบางเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านร่างกาย จิตใจ และสภาพครอบครัว

มีโรงเรียนต้นแบบในพื้นที่จังหวัดราชบุรีที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนา 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมหาราช 7 โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง โรงเรียนวัดดอนตลุง(ราษฎร์ศรัทธาทาน) และ โรงเรียนเนกขัมวิทยา สามโรงเรียนแรกเป็นโรงเรียนขยายโอกาส มีหนึ่งโรงเรียนเป็นโรงเรียนมัธยม

ในการแก้ปัญหาเด็กหลุดออกจากโรงเรียน ต้องอาศัยการบูรณาการร่วมมือกับหลายภาคส่วน อย่างไรก็ตาม เราปฏิเสธไม่ได้ว่า การมีหน่วยจัดการในพื้นที่ยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการเป็นกลไกเชื่อมต่อและบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วน หน่วยจัดการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญยังคงเป็น โรงเรียนในท้องถิ่น ท้องที่และศูนย์การเรียนรู้ (ศกร.) แต่ภายใต้กรอบภาระหน้าที่ที่โรงเรียนจัดการศึกษาเฉพาะการศึกษาในระบบ ทำให้หน่วยจัดการศึกษาในพื้นที่ไม่มีความยืดหยุ่นในการประสานบูรณาการ ไม่สามารถแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ซับซ้อนได้ การริเริ่มการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ผ่านโครงการ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ จึงเป็นโอกาสและเครื่องมือให้กับผู้บริหาร ครู สามารถขับเคลื่อนติดตาม ออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ที่ตอบเงื่อนไขสถานการณ์ของเด็กที่แตกต่างหลากหลายได้ และสร้างทางเลือกการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนที่มีเงื่อนไขสถานการณ์ของเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกัน

7.3 การสร้างฐานการเรียนรู้ครอบครัวและชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากฐานล่างสู่การเชื่อมนโยบายแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากโรงเรียน

จากการบูรณาการจากหน่วยงานทุกภาคส่วนที่ช่วยกันขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากโรงเรียน ทำให้เกิดการขับเคลื่อนผลักดันเชิงนโยบาย และการสร้างระบบกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานที่เอื้อให้เกิดการคัดกรอง ติดตาม วางแผนช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล ออกแบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นและมีกลไกระบบส่งต่อเพื่อให้เด็กกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม ในข้อเท็จจริง การแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากโรงเรียน เป้าหมายสำคัญก็คือการพาเด็กกลับไปสู่ระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ได้รับการศึกษาที่จำเป็นและเพียงพอต่อการพัฒนาทักษะเรียนรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต เพื่อการพัฒนาเป็นพลเมืองที่มีความพร้อมต่อการพัฒนาตนเองและสังคมในอนาคต หรืออาจจะมากไปกว่านั้นคือการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและมีคุณภาพในระบบโรงเรียนโดยตรง เพื่อทำให้การเรียนมีความหมายและสร้างแรงบันดาลใจเป้าหมายการศึกษาให้กับเด็ก โดยเฉพาะในกลุ่มชายขอบ อีกทั้งยังจะป้องกันปัญหาเด็กที่มีความเสี่ยงที่จะหลุดออกจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้ ในข้อเท็จจริงของการปฏิบัติ การออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นที่สอดคล้องกับเด็กที่มีสถานการณ์ปัญหาที่แตกต่างกันแต่ละคน เป็นเรื่องที่ยากและท้าทาย ต้องใช้พละกำลังและความร่วมมือจากหลายฝ่าย แม้ว่าจะเกิดนวัตกรรม 1 โรงเรียน 3

รูปแบบ ที่เปิดโอกาสให้คุณครูจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นต้องใส่พละกำลังและความร่วมมือจากหลายฝ่าย นอกจากนั้น ยังต้องสามารถออกแบบการวัดประเมินผลเพื่อเทียบโอนขั้นต่ำ (minimum) ที่เป็นที่ยอมรับได้ด้วย

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในระดับหมู่บ้านในพื้นที่ให้บริการของหน่วยจัดการศึกษา ซึ่งก็คือโรงเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ (ศกร.) การขับเคลื่อน 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ เป็นนวัตกรรมที่สำคัญ แต่จะเป็นภาระของครูอย่างยิ่ง การหามาตรการสนับสนุนช่วยเหลือให้ครูทำงานได้ ต้องได้รับแรงสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องในชุมชน

ในระยะเวลาเดียวกับการดำเนินโครงการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก บพท. ทำโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้สมรรถนะฐานอาชีพสำหรับนักเรียนด้อยโอกาส และนวัตกรรมเชิงระบบเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในโรงเรียนชายขอบจังหวัดราชบุรี ในโครงการนี้ ได้วิเคราะห์ปัญหาที่เป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญของปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และมีผลต่อปัญหาการหลุดออกจากโรงเรียนของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชายขอบ โดยให้ความสำคัญกับต้นเหตุของปัญหาที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. การออกแบบหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนรู้เป็นความรู้จากส่วนกลาง ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในชนบทและพื้นที่ชายขอบ ทำให้เด็กขาดแรงบันดาลใจ และไม่เห็นความสำคัญและผลที่จะได้รับประโยชน์จากการศึกษา

2. พ่อแม่ผู้ปกครองจำนวนมากมีปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคม หลายครอบครัวผู้ปกครองไม่ได้จบการศึกษาที่สูง ผลที่เกิดขึ้นทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองไม่สามารถให้คำปรึกษาและส่งเสริมสนับสนุนการเรียนของเด็กได้ แตกต่างจากเด็กในเมือง ที่ผู้ปกครองจะให้ความใส่ใจและมีแหล่งเรียนรู้และสื่อจำนวนมากที่คอยสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับบุตรหลาน

3. ระบบการผลิตนักศึกษาครูไม่ได้เตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาครูที่จบใหม่ ให้เข้าใจบริบทของโรงเรียนในชนบท ที่ขาดความพร้อม นักศึกษาครูจะได้รับการฝึกอาชีพครูในโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาตามระเบียบของกระทรวงเท่านั้น แต่เมื่อจบการศึกษา กลับต้องไปบรรจุในโรงเรียนห่างไกลที่ไม่มีความพร้อม ทำให้ขาดภูมิคุ้มกันและไม่สามารถช่วยเหลือการศึกษาของเด็กชายขอบได้

เพื่อแก้ไขปัญหา pain-point ข้างต้น โครงการวิจัยได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา แบ่งออกเป็น 3 แนวทาง ซึ่งใน 3 แนวทางนี้ มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับการส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมและกลไก

สนับสนุนการเรียนรู้ระดับหมู่บ้าน และจะเป็นแรงปัจจัยหนุนเสริมการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากโรงเรียน ให้กับหน่วยจัดการศึกษา ที่เป็นโรงเรียนทั่วไป และ/หรือโรงเรียนที่เข้าโครงการ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ มีข้อเสนอแนวทางในการสนับสนุน 3 มาตรการ ได้แก่

มาตรการ 1 การออกแบบหลักสูตรสมรรถนะอาชีพชุมชน

สำหรับโรงเรียนในชนบทและพื้นที่ห่างไกล ที่เป็นกลุ่มชายขอบ การศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศและเพื่อมุ่งสู่การเรียนต่อมหาวิทยาลัยนั้น ดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่ห่างไกลความฝันของเด็กๆ เราจะพบว่า หลายๆ โรงเรียนจะจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะอาชีพ ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดฐานการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพ ตัวอย่างของฐานการเรียนรู้อาชีพที่พบได้โดยทั่วไป ได้แก่ ทักษะอาชีพเลี้ยงไก่ ปลา เห็ด แปลงเกษตร บางโรงเรียนในราชบุรี จัดให้มีฐานการเรียนรู้โคกหนองนา นาข้าว การทำถ่าน การแปรรูปอาหาร ฐานการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นในโรงเรียน ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ ที่สำคัญ หากได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ทักษะอาชีพนี้สามารถสนับสนุนอาชีพให้กับครอบครัวได้ด้วย

อย่างไรก็ตาม การจัดทำฐานการเรียนรู้ของโรงเรียนเกือบทั้งหมดนั้น เน้นการปฏิบัติ แต่ยังขาดการเชื่อมโยงกับความรู้ (knowledge) ที่เกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง รวมไปถึงการประเมินผลลัพธ์ด้านสมรรถนะที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ถ้าหากมีการสนับสนุนการออกแบบหลักสูตรสมรรถนะอาชีพที่เชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนดังที่โรงเรียนได้ออกแบบฐานการเรียนรู้ต่างๆข้างต้น เชื่อมโยงบูรณาการกับความรู้ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับอาชีพนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น เกษตร (วิทยาศาสตร์-การสังเคราะห์แสง, ดินและองค์ประกอบของดิน, การเจริญเติบโตของพืช) ไก่ (คณิตศาสตร์ - สถิติ การบันทึกปริมาณการให้อาหารไก่ อัตราการเจริญเติบโตของไก่ การคำนวนอัตราแลกเนื้อ -- ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของปศุสัตว์) เป็นต้น หลักสูตรสมรรถนะอาชีพนี้จะช่วยให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติ (skill) ได้ความรู้ (knowledge) และได้ทัศนคติต่ออาชีพที่ดี (attitude) จะช่วยการเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน และการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่บ้านได้ด้วย

ในการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะอาชีพนี้ต้องมีการบูรณาการความรู้จากหลายวิชา แต่ภาระงานของครูมาก ทำให้ไม่สามารถทำงานร่วมกันเพื่อออกแบบหลักสูตรแบบบูรณาการ หากมีการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะอาชีพนี้ร่วมกัน ก็จะทำให้เกิดหลักสูตรสมรรถนะอาชีพที่สัมพันธ์กับบริบทของชุมชน จะมีส่วนทำให้การเรียนของเด็กๆมีความหมายมากขึ้น รวมไปถึงการต่อยอดไปยังหลักสูตรอาชีพอื่นๆที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับท้องถิ่น จะทำให้การศึกษาในโรงเรียนมีความหมายมากขึ้น

ยกตัวอย่างเช่น ในโรงเรียนเนกขัมวิทยา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นหนึ่งในโรงเรียนต้นแบบที่ขับเคลื่อน 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ เด็กจำนวนหนึ่งไม่มาโรงเรียน เพราะไปประกอบอาชีพเก็บมะพร้าวได้ค่าแรงสูงกว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนเนกขัมวิทยา ร่วมกับนักวิจัย มจธ. และล้ง (ผู้ประกอบการ) มะพร้าวในพื้นที่ ได้ร่วมกันออกแบบหลักสูตรมะพร้าว บูรณาการเชื่อมโยงกับความรู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณิตศาสตร์ (การวัดที่ดิน) วิทยาศาสตร์ (การเจริญเติบโตของมะพร้าว, ความถ่วงจำเพาะเพื่อดูมะพร้าวที่จมหรือลอย) ไทย (วรรณคดี) จีน (คำศัพท์) เป็นต้น การออกแบบการเรียนรู้ในลักษณะนี้ นอกเหนือจะทำให้เกิดหลักสูตรการเรียนรู้ในโรงเรียนแล้ว สำหรับนักเรียนที่มีแนวโน้มจะหลุดหรือต้องไปทำงานในสวนมะพร้าว ก็จะสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ทำงานจริง กลับมายังสาระความรู้ที่เชื่อมโยงและวัดได้ตามมาตรฐานหลักสูตรอีกด้วย ตัวอย่างของการออกแบบหลักสูตรที่สัมพันธ์กับท้องถิ่น เช่น โรงเรียนในอำเภอหนองโพ - หลักสูตรเลี้ยงโคนม อำเภอดำเนินสะดวก - เกษตร อำเภอบ้านโป่ง - ช่างและอู่รถยนต์ เป็นต้น ลักษณะของการออกแบบหลักสูตรสมรรถนะอาชีพที่เชื่อมโยงเช่นนี้ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยและผู้ประกอบการในชุมชนเพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตรอาชีพที่มีความหมายและมีความสัมพันธ์กับบริบทเศรษฐกิจของชุมชน และจะมีส่วนผลักดันในการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะแรงงานในชุมชนและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก

มาตรการ 2 นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ครอบครัวเป็นฐาน (family-based learning)

เมื่อโรงเรียนได้รับการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะอาชีพที่สัมพันธ์กับบริบทของชุมชน โดยเฉพาะอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอาหารและการเกษตร การส่งเสริมให้ครอบครัวร่วมทำกิจกรรมภายใต้หลักสูตรอาชีพ โดยเฉพาะในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอาหารและปากท้อง เช่น เลี้ยงไก่ ปลา เกษตร จะช่วยทั้งสนับสนุนการเรียนของเด็กและการมีงานทำของครอบครัวได้ระดับหนึ่ง โรงเรียนอาจใช้กลไก 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ คัดกรองเด็กที่หลุดออกจากโรงเรียน ให้ได้รับการเรียนในรูปแบบของการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย สามารถฝึกทักษะอาชีพที่บ้านในขณะเดียวกันก็ได้รับใบงานที่สรุปและประมวลความรู้ที่สามารถมาเทียบโอนเป็นหน่วยกิตกับโรงเยนได้ด้วย

ในการส่งเสริมบทบาทของครอบครัวเพื่อการเรียนรู้ ในรูปแบบของ family-based learning จะนำหลักสูตรสมรรถนะอาชีพที่พัฒนาขึ้นใช้กับนักเรียนในโรงเรียน มาประยุกต์และสนับสนุนให้เกิดการลงมือทำจริงให้เป็นอาชีพให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองได้ทำร่วมกับเด็ก สร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวและเป็นแปลงฝึกอาชีพจริงให้กับเด็กนักเรียนได้ทำคู่ขนานไปกับการเรียนในโรงเรียน

มาตรการ 3 การสนับสนุนการพัฒนาอาสาสมัครการศึกษาหมู่บ้าน (อศม.) และให้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงการเรียนรู้ครอบครัว/ชุมชน

ในการขับเคลื่อนสร้างการเรียนรู้ฐานครอบครัวตามมาตรการที่ 2 ครูจะต้องให้ความใส่ใจในการติดตามให้แรงบันดาลใจแก่นักเรียน ในขณะเดียวกันก็ต้องหมั่นออกเยี่ยมติดตามบ้านและครอบครัวของเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่หลุดหรือเสี่ยงจะหลุดออกจากโรงเรียน ในการดำเนินงาน จะเพิ่มภาระของครูมาก เพราะนอกเหนือจากการสอนในห้องเรียนแล้ว ยังต้องออกติดตามนักเรียนนอกห้องเรียนด้วย ดังนั้น การส่งเสริมให้เกิดระบบอาสาสมัครการศึกษาหมู่บ้าน (อศม.) จะเป็นตัวช่วยเหลือสนับสนุนครูได้ทางหนึ่ง

อศม.เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่อาสาสมัคร อาจเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คนในชุมชน หรือนักเรียนรุ่นพี่ อศม.จะต้องได้รับการอบรมพัฒนาทักษะการเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (facilitator) เบื้องต้น เพื่อเป็นเสมือนบุคลากรช่วยติดตามและสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับเด็กและผู้ปกครองที่บ้าน และประสานงานกับครูและโรงเรียนเพื่อติดตามพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของเด็กและการมีงานทำหรืออาชีพเสริมของพ่อแม่ ในการดำเนินงาน จะต้องมีการกำหนดสมรรถนะที่จำเป็นอศม.ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงชุมชน รวมถึงสร้างเครื่องมือวัดสมรรถนะของพี่เลี้ยงชุมชนและนักศึกษาครูอาสา

ในเบื้องต้น สรุปบทบาทของของ อศม.ที่ทำหน้าที่พี่เลี้ยงชุมชน ประกอบด้วย

1. รับฟังเพื่อให้ผู้เรียนและผู้ปกครองได้อธิบายปัญหาที่พบ
2. ตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนและครอบครัวได้ทบทวนสิ่งที่รู้ และสิ่งที่ยังไม่รู้
3. ลงพื้นที่เพื่อให้เข้าใจบริบทและสภาพปัญหา
4. จับประเด็นและสะท้อนความคิดเพื่อให้ผู้เรียนได้ชัดเจนในสภาพปัญหาของตน
5. ชวนสนทนาเพื่อระดมสมอง โดยการสร้างบรรยากาศแบบไม่มีถูกผิด
6. พาผู้เรียนไปเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลาย เช่นการเดินทางไปเรียนรู้ยังแหล่งเรียนรู้จริง การช่วยสืบค้นข้อมูลแล้วนำเสนอให้ผู้เรียนได้ทราบ แต่ไม่ชี้นำให้เลือก
7. จับประเด็นเพื่อให้ผู้เรียนและครอบครัวได้เห็นแนวทางทั้งหมดที่เป็นไปได้เพื่อให้ความคิดของผู้เรียนเปิดกว้าง
8. ร่วมกันทบทวนทางเลือกในการแก้ไขที่ผู้เรียนและครอบครัวได้เลือกไว้
9. สอบถามถึงประเด็นที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เพิ่มเติม ผู้ที่จะมีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงทรัพยากรที่คาดว่าจะต้องใช้
10. ร่วมกับเขียนแผนการดำเนินงานแต่ละเดือน
11. ออกแบบตารางการเก็บข้อมูลในช่วงการลงมือปฏิบัติ

12. อยู่กับผู้เรียนในช่วงที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (ในช่วงแรกๆ)
13. ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียน
14. ติดตามผล

นอกเหนือจากอศม. แล้ว การประสานการทำงานร่วมกับสถาบันการผลิตครูในพื้นที่ ก็จะมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของโรงเรียนทั้ง 3 รูปแบบได้ และมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่นักศึกษาครูควรได้รับประสบการณ์ในการออกแบบการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และต้องมีประสบการณ์ทำงานกับโรงเรียนที่อยู่ในสภาพไม่พร้อมสมบูรณ์ได้ ทั้งนี้ บทบาทของนักศึกษาฝึกสอนมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการเตรียมบุคลากรครูเพื่อไปช่วยจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ขาดแคลนและมีความต้องการ ปัญหาสะท้อนจากผู้บริหารโรงเรียนชายขอบ สะท้อนปัญหาข้อเท็จจริงว่า โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลมักจะประสบปัญหาขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น ไม่ครบวิชา ครูย้ายออกบ่อย จากสภาพความไม่พร้อมของโรงเรียน ทำให้นักศึกษาครูฝึกสอนไม่ได้รับการสนับสนุนให้มาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานกับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล แต่กลับไปฝึกสอนที่โรงเรียนในเมือง ที่ค่อนข้างมีความพร้อมกว่า

การคัดเลือกนักศึกษาครูอาสาจำนวนหนึ่งให้ไปลงวิชาฝึกสอนในโรงเรียน 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ จะเป็นกำลังเสริมสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ในชุมชนได้ รวมถึงช่วยในการบรรเทาปัญหาเด็กและนักเรียนที่หลุดออกจากโรงเรียนได้บ้าง

รูป 7 - 3 แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของโรงเรียน 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ และการส่งเสริมการเรียนรู้ฐานครอบครัว ผ่านกลไกเชื่อมที่เป็นหลักสูตรสมรรถนะอาชีพ และกลไกอศม. หรือนักศึกษาฝึกสอนที่ช่วยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและผู้สนับสนุนการเรียนรู้ชุมชน (facilitator)

รูป 7 - 3 ความสัมพันธ์ของการศึกษาในโรงเรียนและการเรียนรู้ฐานครองครัว และบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

7.4 ความเป็นไปได้ของมาตรการทางการเงินเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากโรงเรียน

ในการริเริ่มโครงการ Zero Dropout ของจังหวัดราชบุรี ได้เกิดนวัตกรรมทางการเงินด้านการศึกษาที่น่าสนใจ และเป็นตัวอย่างที่ดีของการมีส่วนร่วมของบริษัทเอกชนในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษา โดยในระยะ 3 ปีแรกของการทำโครงการนำร่อง บริษัท แสนศิริ จำกัด (มหาชน) ได้ระดมทุนเพื่อการศึกษา ผ่านการออกหุ้นกู้ในรูปแบบ Corporate Bond ระดมทุนจากผู้สนใจทั่วไป สนับสนุนให้เกิดเงินลงทุนเพื่อสร้างผลกระทบทางสังคม (Social Impact Bond) ผู้ลงทุนบริจาคเงินให้กับ กสศ. เพื่อนำเงินที่ระดมทุนได้ไปใช้ทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในกลุ่มเด็กเปราะบางที่หลุดออกจากระบบโรงเรียนหรือมีแนวโน้มว่าจะหลุดออก (Drop-out) มีกลไกการทำงาน ดังนี้

1. บริษัทเอกชนระดมทุนและบริจาคให้เงินให้กับ กสศ. กสศ.ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการและบริหารจัดการเงินทุนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้ให้ทุน ทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อม (intermediary) ในด้านที่สำคัญประกอบด้วย

ก. ประสานทำความเข้าใจและสร้างพันธะสัญญาร่วม (commitment) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญ (strategic stakeholders) ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม

ข. ร่วมกำหนดทิศทางและกำกับติดตามการทำงานในระดับพื้นที่

ค. บริหารและจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานและโครงการที่ผ่านการพิจารณาและสร้างผลกระทบต่อเด็กกลุ่มเป้าหมาย

ง. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและผลกระทบให้กับผู้ให้ทุน หน่วยงานที่รับผิดชอบ (คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด, สพฐ., ผู้ว่าราชการจังหวัด) และรายงานต่อสาธารณชน (public)

2. มจธ. ในฐานะหน่วยงานให้บริการวิชาการและเป็นหน่วยงานผู้รับทุนเพื่อศึกษาและขับเคลื่อนแนวทางนำร่องในการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากโรงเรียน ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานรับทุนและประสานงาน กสศ. ในฐานะผู้ให้ทุน รวมถึงประสานงานกับหน่วยงานกำกับนโยบาย และหน่วยปฏิบัติงานระดับพื้นที่ (area base) ทำหน้าที่ ก. เชื่อมโยงนโยบายและแผน กำกับทิศทางการทำงาน บริหารโครงการเชิงบูรณาการร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติการในระดับพื้นที่ ทั้งที่เป็นองค์กรภาครัฐ ประชาสังคม หรือพลเมืองอาสาสมัครกลุ่มต่างๆ ข. สร้างกลไกแลกเปลี่ยน ติดตาม สังเคราะห์การทำงานของภาคีเครือข่าย เพื่อรวบรวมสังเคราะห์รวมถึงการวิเคราะห์ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impacts) ที่เกิดขึ้น เพื่อลดปัญหาเด็กตกออกจากระบบการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำ ค. จัดทำรายงานสรุปและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อประสานปรับทิศทางการทำงานร่วมกับ กสศ. และหน่วยงานระดับนโยบาย เพื่อให้การทำงานขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันและให้โครงการบรรลุเป้าหมาย

3. ประสานเชื่อมโยงกับหน่วยปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนการทำงานเชิงวาระเชิง เชิงประเด็น เช่น การให้ทุนสนับสนุนช่วยเหลือเด็กในภาวะวิกฤติ หรือการช่วยเหลือวางแผนเด็กเป็นรายบุคคล หน่วยปฏิบัติงานและให้บริการ (Service Delivery Units - SDU) จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อทำภารกิจตามที่กำหนดและเสนอต่อแหล่งทุน (กสศ.) โดยจัดทำข้อเสนอแผนการทำงาน งบประมาณ และส่งส่งมอบ ให้กับ กสศ.พิจารณา โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับตัวของเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ทั้งที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่หลุดออกจากโรงเรียน และ/หรือ เด็กกลุ่มเสี่ยงหรือมีแนวโน้มจะหลุดออกจากโรงเรียน

4. สร้างกลไกการทำงานในระดับพื้นที่ (area base) เพื่อให้การบริหารงบประมาณสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ (impact) ที่วัดได้ตรงกับเป้าหมายที่ตัวเด็ก ควรให้มีกลไกการกำกับตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนกับตัวเด็กกลุ่มเป้าหมาย ในการดำเนินงานจะได้มีการจัดตั้งหน่วยงานนโยบายและหน่วยงานฟังก์ชั่นในพื้นที่ โดยเฉพาะคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) รวมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา(สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานการอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน หน่วยงานฟังก์ชั่นในจังหวัด สถาบันอุดมศึกษาและผู้แทนภาคเอกชนในพื้นที่ ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมในการกำกับนโยบายและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ โดยจะติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับ

ก. รายงานการติดตามและวิเคราะห์ข้อมูลเด็ก Drop-out และเด็กกลุ่มที่มีแนวโน้มและความเสี่ยงที่จะหลุดออกจากระบบ

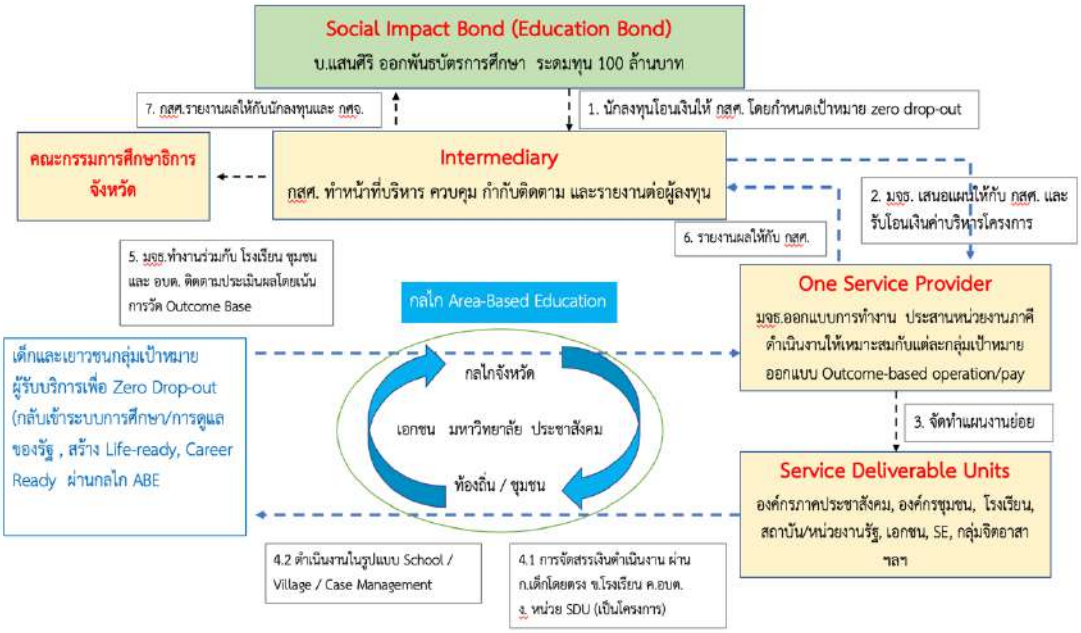
ข. กิจกรรม/โครงการที่หน่วยงาน SDU ได้ดำเนินการเพื่อขอความเห็นเชิงนโยบายและการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ค. พิจารณาอนุมัติเงินช่วยเหลือสมทบรายหัวให้กับเด็กนักเรียนที่ต้องการเงินช่วยเหลือพิเศษ (ตามหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดขึ้น)

5. การรายงานผลในลักษณะของผลสัมฤทธิ์ (outcome) เสนอต่อ กสศ.ในฐานะผู้ให้ทุนการศึกษา และเพื่อรวบรวมรายงานจากการให้บริการการศึกษาของทุก SDU เพื่อนำเสนอต่อบริษัทเอกชนผู้ให้ทุน และนำเสนอต่อผู้ลงทุนและรายงานสาธารณะต่อไป

ทั้งนี้ อาจมีการศึกษาเพื่อตั้งหน่วยงานอิสระที่จะทำการวัดผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงและมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน (Independent Validator) จัดทำแนวทางและการวัดเป้าหมายจำนวน Zero Dropout และผลกระทบ (impact) ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อรายงานต่อสาธารณะ

กลไกการทำงานที่เกิดขึ้นมีลักษณะดังรูป 7-4

รูป 7 - 4 ข้อเสนอการออกแบบกลไกการสนับสนุนงบประมาณด้วยการระดมทุนจากภาคเอกชน

บทที่ 8
บทสรุป

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นอุปสรรคสำคัญที่ฉุดรั้งการพัฒนาคน ซึ่งประเทศไทยได้พยายามแก้ไขโดยตลอด กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) เป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และมีการกำหนดบทบาทขององค์กรเป็นกลไกเหนี่ยวนำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิรูปการศึกษาในจุดที่จะส่งผลแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเชิงระบบ ร่วมไปกับการช่วยเหลือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ยากลำบากที่สุด จากการดำเนินงาน กสศ. บรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กลุ่มเด็กที่ขาดโอกาสและกลุ่มเด็กเปราะบาง โดยมุ่งกลุ่มประชากรที่ยากจนที่สุดตามฐานะเศรษฐกิจ ร้อยละ 15 ของประเทศ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการสนับสนุนของ กสศ.จะครอบคลุมเด็กกลุ่มเป้าหมายได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่จากการสำรวจข้อมูลเชิงพื้นที่พบว่า ยังมีเด็กกลุ่มเปราะบางอีกจำนวนหนึ่ง ที่ยังขาดกลไกในการสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อให้ได้รับโอกาสการศึกษาและ/หรือสร้างโอกาสด้านการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา โดยประมาณการว่ามีเด็กกลุ่มเป้าหมายที่หลุดออกจากระบบการศึกษาระดับอนุบาล (3-5 ปี) จำนวน 287,000 คน ระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป.1 - ม.3) จำนวน 524,000 คน และระดับ ม.ปลาย/ปวช. จำนวน 377,000 คน

ปัญหาของกลุ่มเด็กด้อยโอกาสมักจะมีเหตุปัจจัยหลักมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม ซึ่งปัจจุบัน มีการให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะจากปัญหาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้น ยังมีสาเหตุอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลให้มีกลุ่มเด็กอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษา หรือทำให้มีแนวโน้มจะหลุดออกจากระบบโรงเรียน สามารถแบ่งสาเหตุออกได้เป็น 4 ข้อหลัก ประกอบด้วย ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางกายภาพหรือสุขภาพของเด็ก เช่น ปัญหาเด็กพิการ ออทิสติก บกพร่องการเรียนรู้ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ กลุ่มเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กเคยต้องคดี หรือเด็กกลุ่มค้าบริการทางเพศ และกลุ่มเด็กที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ลูกหลานแรงงานต่างด้าว เด็กที่ล้มเหลวจากระบบการศึกษา เป็นต้น มีรายงานการวิจัยที่ยืนยันว่าการลงทุนทางการศึกษาให้ผลตอบแทนของการลงทุนที่สูงกว่าโอกาสของการลงทุนในด้านอื่นๆ ในปี 2540 ประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ส่งผลต่อความกังวลต่อปัญหาการหลุดออกจากโรงเรียนของเด็ก พบสาเหตุสำคัญสืบเนื่องจากผลทางเศรษฐกิจและความยากจน

ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 กสศ. และบริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน) ได้ลงนามในบันทึกความตกลงเพื่อสนับสนุนมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมีโครงการมาตรการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จังหวัดราชบุรี (Zero Dropout) "เด็กหลุดจากระบบการศึกษาเป็นศูนย์" เป็นโครงการหนึ่งภายใต้ความ

ร่วมมือ เพื่อวิจัยข้อเสนอนโยบายสาธารณะ สำหรับการขยายผลในจังหวัดอื่นๆ ทั้งนี้ บริษัทฯได้ทำการระดมทุนและสนับสนุนงบประมาณ 100 ล้านบาท ผ่านการบริจาคเงินให้แก่ กสศ. ภายใต้กรอบระยะเวลา 3 ปี กสศ.ได้พิจารณาและเลือกพื้นที่จังหวัดราชบุรีเป็นพื้นที่นำร่องในการดำเนินโครงการ

ด้านสถานการณ์ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบของจังหวัดราชบุรี พบว่าในปี 2563 มีเด็กและเยาวชนที่ไม่พบข้อมูลในระบบการศึกษาอยู่ถึง 14,484 คน คิดเป็นร้อยละ 7.81 ของทั้งหมด

โครงการพัฒนา Roadmap และการบริหารจัดการสำหรับโครงการ Zero Dropout จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแผนการทำงาน (Roadmap) 3 ปี สำหรับโครงการมาตรการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจังหวัดราชบุรี (Zero Dropout) ที่มีความสอดคล้องตามเป้าหมาย และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อขยายผลอย่างยั่งยืน สำหรับเป้าหมายของการดำเนินงานระยะ 3 ปี กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ก. เด็กที่อยู่ในช่วงวัยการศึกษาภาคบังคับ และสถานศึกษา: ป้องกันความเสี่ยงของการหลุดระบบของเด็กนักเรียนในระบบที่เปราะบาง สนับสนุนเด็กนอกระบบการศึกษาในช่วงวัยดังกล่าวให้เข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนที่เหมาะสมในสถานศึกษา หรือหลักสูตรทางเลือกเพื่อสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายสำเร็จการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับได้ ข. เด็กและเยาวชน: อายุไม่เกิน 24 ปี ในระบบและนอกระบบการศึกษา ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาทักษะ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ และ ค. กลไกจังหวัด: การสร้างเครือข่ายและฐานข้อมูลเพื่อการทำงานในพื้นที่เพื่อให้เกิดความร่วมมือ มีฐานข้อมูลที่แม่นยำ และกลไกการทำงานเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายได้ในระยะยาว

ด้านผลการดำเนินงาน คณะวิจัยได้ประสานงานกับผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งในระดับจังหวัดผ่านคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน การทำงานร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติการ (function) โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายชุมชน และเครือข่ายประชาสังคม จัดตั้งเครือข่ายเวทีประชาคมใน 3 ระดับ ได้แก่ เวทีอำเภอ เวทีตำบล เพื่อค้นหา คัดกรอง พัฒนา และส่งต่อ การทำงานเน้นพัฒนาช่วยเหลือเด็กนอกระบบใน 4 กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ก. เด็กหลุดจากระบบ ข. เด็กเปราะบาง ซึ่งหมายถึงกลุ่มเด็กบกพร่องพิการด้านร่างกายและจิตใจ, กลุ่มเด็กติดสารเสพติด, กลุ่มเด็กบนท้องถนน และกลุ่มแม่วัยใส ค. กลุ่มเด็กชาติพันธุ์และเด็กไร้สัญชาติ และ ง. กลุ่มเด็กในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ กำหนดพื้นที่ดำเนินงานใน 5 อำเภอ 32 ตำบล ประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอจอมบึง ผลการดำเนินงานทำการคัดกรองโดยอาสาสมัครจากชุมชน พบเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา 400 คน

การขับเคลื่อนเครือข่ายระดับตำบลเป็นกลไกสำคัญในการทำงานเชิงรุกในพื้นที่ โดยคัดเลือกอาสาสมัครหรือสมาชิกที่อยู่ในชุมชน ทำให้สามารถชี้และระบุตัวเด็กในหมู่บ้าน ในชุมชนได้ เพราะโครงสร้างสังคมชนบทยังมีลักษณะความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันอยู่ และยังมีความใกล้ชิด อีกทั้งผู้นำการปกครองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาชุมชน (อพม.) หรือครูที่อยู่ในชุมชน จะมีข้อมูลการเยี่ยมบ้านของสมาชิกในชุมชนอยู่แล้ว ทำให้มีพื้นฐานข้อมูลในระดับหนึ่ง ในการลงพื้นที่เพื่อทำการคัดกรองโดยอาสาสมัครเครือข่ายเวทีระดับตำบล จะทำหน้าที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ รวบรวมรายชื่อ แจ้งพิกัด ของเด็กเยาวชนเป้าหมาย วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เยาวชนกำลังเผชิญอยู่เบื้องต้น เสนอแนะและออกแบบรูปแบบการช่วยเหลือตามความเหมาะสมของเยาวชนแต่ละพื้นที่ ลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน ตำบลเพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจกับเด็กเยาวชนและครอบครัวกลุ่มเป้าหมายเป็นรายกรณี และเก็บข้อมูลตามแบบสำรวจ สัมภาษณ์เพื่อออกแบบรูปแบบการพัฒนาศักยภาพและวางแผนชีวิตร่วมกันระหว่างเด็กเยาวชนและครอบครัว โดยมีทีมประสานแกนอำเภอเป็นผู้ให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษา อาสาสมัครได้ทำการเก็บแบบสำรวจและนำข้อมูลสารสนเทศเข้าสู่ระบบเพื่อทำการวิเคราะห์ ด้านการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น คณะผู้วิจัยจะวางแผนร่วมกับแกนนำเครือข่ายตำบลออกแบบวางแผนช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล ทำกระบวนการให้เด็กค้นหาตัวเองและวางแผนเป้าหมายชีวิต กสศ.สนับสนุนเงินเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมอาชีพเบื้องต้น

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมโดยอาสาสมัครอำเภอและตำบล คัดกรองเด็กได้ 400 คน ลงบันทึกข้อมูล 399 คน (ข้อมูลตกหล่น 1 คน) พบว่า เด็กและเยาวชนนอกระบบที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่รวมเด็กที่ลงทะเบียนเรียนในสังกัดศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต (ศกร.) มีอายุเฉลี่ย 18.74 ปี เป็นชาย 56.9% และหญิง 43.1% เมื่อพิจารณาอายุของเด็กนอกระบบ เป็นเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี (เด็กในวัยเรียนที่หลุดออกและยังไม่สำเร็จชั้นประถมศึกษา) รวม 27 คน (6.7%) และระหว่าง 13-15 (เด็กในวัยเรียนนอกระบบที่ยังไม่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) รวม 40 คน (10.0%) ในขณะที่เด็กที่หลุดออกจากโรงเรียนและอยู่ในเกณฑ์ที่พ้นจากการศึกษาภาคบังคับ และยังไม่สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นที่ มีจำนวนสะสมและเป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างอายุ 16 - 18 ปี 93 คน (23.3%) และมากกว่า 18 ปี 239 คน (58.9%) เมื่อพิจารณาจากพื้นที่อำเภอและตำบลที่มีการสำรวจพบเด็กและเยาวชนนอกระบบโดยกลุ่มอาสาสมัคร ได้มีการสำรวจใน 5 อำเภอหลัก พบเด็กนอกระบบจำแนกตามอำเภอ ดังนี้ บ้านคา 102 คน บ้านโป่ง 85 คน เมือง 84 คน สวนผึ้ง 71 คน จอมบึง 44 คน และมีการสำรวจในบางตำบลของอำเภอข้างเคียง ทำให้มีข้อมูลของการสำรวจครอบคลุมในพื้นที่อำเภออื่นๆเพิ่มเติมในอีก 4 อำเภอ ได้แก่ ดำเนินสะดวก (6) โพธาราม (3) กำแพงแสน (2) และปากท่อ (2)

นักวิจัยมจธ.ทำการติดตามและให้คำปรึกษาแก่เด็กนอกระบบของอำเภอจอมบึงจำนวน 13 ราย พบว่า สำหรับเด็กที่หลุดออกจากโรงเรียนไปแล้ว การจะช่วยพาน้องกลับสู่โรงเรียนอีกครั้ง ข้อค้นพบสำคัญของการลงติดตามต่อเนื่อง พบว่าเด็กที่หลุดออกจากโรงเรียนมานาน การประสานและส่งต่อ ไม่เพียงพอที่จะทำให้เด็กสนใจกลับไปเรียนต่อ ถึงแม้ว่าจะมีทุนการศึกษาช่วยเหลือและสถาบันการศึกษาเปิดโอกาสรับกลับเข้าไปเรียนต่อในสาขาที่เด็กสนใจ เหตุผลสำคัญคือเป็นเรื่องของการขาดแรงบันดาลใจของตัวเด็ก

สำหรับข้อเสนอ Road Map และแนวทางการดำเนินงานระยะต่อไป ให้ดำเนินการทั้งในระดับนโยบายที่ทางกสศ.ได้บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และเป็นคำสั่งมติคณะรัฐมนตรีให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาดำเนินการ แบ่งออกเป็น 4 มาตรการ ได้แก่

มาตรการที่ 1 การค้นหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ผ่านการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การค้นพบเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา

มาตรการที่ 2 การติดตาม ช่วยเหลือ ส่งต่อ และดูแลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา โดยบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการช่วยเหลือเด็กและเยาชนแต่ละราย ทั้งด้านการศึกษา สุขภาวะ พัฒนาการ สภาพความเป็นอยู่ และสภาพสังคม

มาตรการที่ 3 การจัดการศึกษาและเรียนรู้แบบยืดหยุ่น มีคุณภาพ และเหมาะสมกับศักยภาพของเด็กและเยาวชนแต่ละราย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาและพัฒนาเต็มศักยภาพของตนเอง

มาตรการที่ 4 การส่งเสริมผู้ประกอบการภาคเอกชนให้เข้ามาร่วมจัดการศึกษาหรือเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ในลักษณะ Learn to Earn ให้เด็กและเยาวชนอายุ 15 - 18 ปี ได้พัฒนาทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน เหมาะสมตามศักยภาพละมีรายได้เสริมระหว่างการศึกษา

นอกเหนือจากการผลักดันนโยบาย โครงการได้ริเริ่มนวัตกรรมสำคัญที่จะช่วยให้โรงเรียนทำหน้าที่เป็นข้อกลางของการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เกิดเป็นต้นแบบนวัตกรรมการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น : หนึ่งโรงเรียนสามรูปแบบ มีโรงเรียนต้นแบบในพื้นที่จังหวัดราชบุรีที่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนา 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมหาราช 7 โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง โรงเรียนวัดดอนตลุง(ราษฎร์ศรัทธาทาน) และ โรงเรียนเนกขัมวิทยา สามโรงเรียนแรกเป็นโรงเรียนขยายโอกาส มีหนึ่งโรงเรียนเป็นโรงเรียนมัธยม

การขับเคลื่อนการเรียนรู้ระดับฐานล่าง ระดับตำบล เป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงจากฐานล่าง มีข้อเสนอในการสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนที่ยืดหยุ่น โดยร่วมกับมหาวิทยาลัย และผู้ประกอบการธุรกิจในชุมชน จัดทำหลักสูตรสมรรถนะอาชีพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน และสามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นได้ ส่งเสริมให้เกิดการสร้างฐานการเรียนรู้ครอบครัวและชุมชน (family-based learning) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากฐานล่างสู่การเชื่อมนโยบายแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากโรงเรียน มีข้อเสนอแนวทางในการสนับสนุน 3 มาตรการ ได้แก่

มาตรการ 1 การออกแบบหลักสูตรสมรรถนะอาชีพชุมชน

มาตรการ 2 นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ครอบครัวเป็นฐาน (family-based learning)

มาตรการ 3 การสนับสนุนการพัฒนาอาสาสมัครการศึกษาหมู่บ้าน (อศม.) และให้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงการเรียนรู้ครอบครัว/ชุมชน

อศม.เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่อาสาสมัคร อาจเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คนในชุมชน หรือนักเรียนรุ่นพี่ อศม.จะต้องได้รับการอบรมพัฒนาทักษะการเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (facilitator) เบื้องต้น เพื่อเป็นเสมือนบุคลากรช่วยติดตามและสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับเด็กและผู้ปกครองที่บ้าน และประสานงานกับครูและโรงเรียนเพื่อติดตามพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของเด็กและการมีงานทำหรืออาชีพเสริมของพ่อแม่ ในการดำเนินงาน จะต้องมีการกำหนดสมรรถนะที่จำเป็นอศม.ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงชุมชน รวมถึงสร้างเครื่องมือวัดสมรรถนะของพี่เลี้ยงชุมชนและนักศึกษาครูอาสา

รายงานการศึกษานี้เป็นรายงานเบื้องต้นของการศึกษาแนวทางและการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกนอกระบบ และจัดหาแนวทางเพื่อช่วยเหลือให้เด็กหลุดออกเป็นศูนย์ และเพื่อเป็นพื้นที่นำร่องของการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาเด็กหลุดออกจากโรงเรียนให้เป็นศูนย์ในพื้นที่อื่นๆทั่วประเทศต่อไป

บรรณานุกรม

Clive R. Belfield and Henry M. L. (2007), The Economic Losses from High School Dropouts in California, Policy Brief1, California Dropout Research Project, UC Santa Barbara/Gevirtz Graduate School of Education, retrieved from: https//www.lmri.uscb.eud/dropouts.

Chairassamee, N., Chancharoenchai K, Saraithong W, Temsumrit N., Education Inequality During the COVID-19 Pandemic in Thailand., Department of Economics, Kasetsart University, Thailand, retrieved from: https://www.adb.org/sites/default/files/event/828836/files/panel-3-nattanicha-et-al-final-rev.pdf

Huisman J. and J. Smits (2015), Keeping Children in School : Effects of Household and Context Characteristics on School Dropout in 363 Districts of Developing Countries., retrieved from

Jeharsae, R., Alisa H, Muhammadfahmee T., Haneefah J., Hansa T., Jitlada P. (2019), Situation Analysis of Children in the Southern Border Provinceds (2018 - 2019), Prince of Songkla University.

Mildred B. Levy (1971), Determinants of Primary School Dropouts in Developing Countries, Comparative Education Review, Vol.15, No.1, Feb. 1971)

Lamb S. and Shuyan H. (2017), Counting the Costs of Lost Opportunity in Australia Education, Mitchell Institute Report No.02/2017, June 2017

Naicaise, I., Pawadee T. and Lise F. (2000), School Dropout in Thailand: Causes and Remedies, Katholieke University Leuven.

Scott J. South, Haynie D. and Bose S. (2007), Social Science Research, Vol.36, Issue 1, March 2007, p. 68-94

Tharmmapornphilas, R. (2013), Impact of Household Factors on Youth's School Decisions in Thailand, Economics of Education Review, Vol.37, December 2013, P.258-272, retrieved from https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2013.09.007

ขจีมาส สุภาพันธุ์ (2563), ความเสมอภาคทางการศึกษา : สามทศวรรษของ "การศึกษาเพื่อปวงชน" สู่ "ปวงชนเพื่อการศึกษา", แปล, ผู้เชียน Juan Miguel Luz.

พูลทรัพย์ อารีกิจ, กชกร จุ๋ยมณี (2564), การดูแลตนเองของครูนอกระบบการศึกษา, หน่วยปฏิบัติการวิจัยเพื่อการพัฒนาด้านเด็กและเยาวชน, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ISBN 978-61693691-5-8

ซุนเฟียน เจ๊ะมะ และชวลิต เกิดทิพย์ (2021), เหตุปัจจัย มุมมอง และแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนของรัฐ จังหวัดปัตตานี ที่ได้รับผลกระทบจากสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว, วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, Vol.8, No.9 (September 2021)

บทสรุปผู้บริหาร

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นอุปสรรคสำคัญที่ฉุดรั้งการพัฒนาคน กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ประสานบูรณาการเพื่อสร้างกลไกเหนี่ยวนำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิรูปการศึกษาในจุดที่จะส่งผลแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเชิงระบบ ด้านปัญหาเด็กหลุดออกจากโรงเรียน กสศ.สำรวจข้อมูลเชิงพื้นที่ปพบว่า ยังมีเด็กกลุ่มเปราะบางอีกจำนวนหนึ่ง ที่ยังขาดกลไกในการสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อให้ได้รับโอกาสการศึกษาและ/หรือสร้างโอกาสด้านการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา โดยประมาณการว่ามีเด็กกลุ่มเป้าหมายที่หลุดออกจากระบบการศึกษาระดับอนุบาล (3-5 ปี) จำนวน 287,000 คน ระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป.1 - ม.3) จำนวน 524,000 คน และระดับ ม.ปลาย/ปวช. จำนวน 377,000 คน ด้านสถานการณ์ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบของจังหวัดราชบุรี พบว่าในปี 2563 มีเด็กและเยาวชนที่ไม่พบข้อมูลในระบบการศึกษาอยู่ถึง 14,484 คน คิดเป็นร้อยละ 7.81 ของทั้งหมด

ปัญหาของกลุ่มเด็กด้อยโอกาสมักจะมีเหตุปัจจัยหลักมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม แต่ยังมีสาเหตุอื่นๆ สามารถแบ่งสาเหตุออกได้เป็น 4 ข้อหลัก ประกอบด้วย ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางกายภาพหรือสุขภาพของเด็ก เช่น ปัญหาเด็กพิการ ออทิสติก บกพร่องการเรียนรู้ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ กลุ่มเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กเคยต้องคดี หรือเด็กกลุ่มค้าบริการทางเพศ และกลุ่มเด็กที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ลูกหลานแรงงานต่างด้าว เด็กที่ล้มเหลวจากระบบการศึกษา เป็นต้น

ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 กสศ. และบริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน) ได้ลงนามในบันทึกความตกลงเพื่อสนับสนุนมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมีโครงการมาตรการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จังหวัดราชบุรี (Zero Dropout) "เด็กหลุดจากระบบการศึกษาเป็นศูนย์" เป็นโครงการหนึ่งภายใต้ความร่วมมือ เพื่อวิจัยข้อเสนอนโยบายสาธารณะ สำหรับการขยายผลในจังหวัดอื่นๆ ทั้งนี้ บริษัทฯได้ทำการระดมทุนและสนับสนุนงบประมาณ 100 ล้านบาท ผ่านการบริจาคเงินให้แก่ กสศ. ภายใต้กรอบระยะเวลา 3 ปี กสศ.ได้พิจารณาและเลือกพื้นที่จังหวัดราชบุรีเป็นพื้นที่นำร่องในการดำเนินโครงการ

โครงการพัฒนา Roadmap และการบริหารจัดการสำหรับโครงการ Zero Dropout จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแผนการทำงาน (Roadmap) 3 ปี สำหรับโครงการมาตรการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจังหวัดราชบุรี (Zero Dropout) ที่มีความสอดคล้องตามเป้าหมาย และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อขยายผลอย่างยั่งยืน สำหรับเป้าหมายของการดำเนินงานระยะ 3 ปี กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ก. เด็กที่อยู่ในช่วง

วัยการศึกษาภาคบังคับ และสถานศึกษา: ป้องกันความเสี่ยงของการหลุดระบบของเด็กนักเรียนในระบบที่เปราะบาง สนับสนุนเด็กนอกระบบการศึกษาในช่วงวัยดังกล่าวให้เข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาค และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนที่เหมาะสมในสถานศึกษา หรือหลักสูตรทางเลือกเพื่อสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายสำเร็จการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับได้ ข. เด็กและเยาวชน: อายุไม่เกิน 24 ปี ในระบบและนอกระบบการศึกษา ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนาทักษะ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ และ ค. กลไกจังหวัด: การสร้างเครือข่ายและฐานข้อมูลเพื่อการทำงานในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ มีฐานข้อมูลที่แม่นยำ และกลไกการทำงานเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายได้ในระยะยาว

ด้านผลการดำเนินงาน คณะวิจัยได้ประสานงานกับผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งในระดับจังหวัดผ่านคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน การทำงานร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติการ (function) โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายชุมชน และเครือข่ายประชาสังคม ค้นหา คัดกรอง พัฒนา และส่งต่อ การทำงานเน้นพัฒนาช่วยเหลือเด็กนอกระบบในจังหวัดราชบุรี พื้นที่ดำเนินงานมี 5 อำเภอ 32 ตำบล ประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอจอมบึง ผลการดำเนินงานทำการคัดกรองโดยอาสาสมัครจากชุมชน คัดกรองเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา 400 คน

กสศ.ได้จัดทำรายงานและมีข้อเสนอ Road Map นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี กำหนดแนวทางการดำเนินงานใน 4 มาตรการหลัก ได้แก่

มาตรการที่ 1 การค้นหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ผ่านการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การค้นพบเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา

มาตรการที่ 2 การติดตาม ช่วยเหลือ ส่งต่อ และดูแลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา โดยบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการช่วยเหลือเด็กและเยาชนแต่ละราย ทั้งด้านการศึกษา สุขภาวะ พัฒนาการ สภาพความเป็นอยู่ และสภาพสังคม

มาตรการที่ 3 การจัดการศึกษาและเรียนรู้แบบยืดหยุ่น มีคุณภาพ และเหมาะสมกับศักยภาพของเด็กและเยาวชนแต่ละราย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาและพัฒนาเต็มศักยภาพของตนเอง

มาตรการที่ 4 การส่งเสริมผู้ประกอบการภาคเอกชนให้เข้ามาร่วมจัดการศึกษาหรือเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ในลักษณะ Learn to

Earn ให้เด็กและเยาวชนอายุ 15 - 18 ปี ได้พัฒนาทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน เหมาะสมตามศักยภาพและมีรายได้เสริมระหว่างการศึกษา

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การขับเคลื่อนการทำงานสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันทั้งในระดับนโยบาย การขับเคลื่อนการระดับฐานล่างและการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ระดับตำบล จะเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงจากฐานล่าง (bottom-up) ที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ รายงานนี้มีข้อเสนอเพิ่มเติม ให้สนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนที่ยืดหยุ่น โดยร่วมกับมหาวิทยาลัย และผู้ประกอบการธุรกิจในชุมชน จัดทำหลักสูตรสมรรถนะอาชีพเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน และสามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นได้ ส่งเสริมให้เกิดการสร้างฐานการเรียนรู้ครอบครัวและชุมชน (family-based learning) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากฐานล่างสู่การเชื่อมนโยบายแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากโรงเรียน มีข้อเสนอแนวทางในการสนับสนุน 3 มาตรการเพิ่มเติมในการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ ได้แก่

มาตรการ 1 การออกแบบหลักสูตรสมรรถนะอาชีพชุมชน

มาตรการ 2 นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ครอบครัวเป็นฐาน (family-based learning)

มาตรการ 3 การสนับสนุนการพัฒนาอาสาสมัครการศึกษาหมู่บ้าน (อศม.) และให้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงการเรียนรู้ครอบครัว/ชุมชน

ผนวก ก

ตารางสรุปกิจกรรมและรายละเอียดการดำเนินงาน

<u>ขั้นตอนที่</u> <u>1</u> การประชุมทีมวิจัยและคณะทำงาน

1. ประชุมการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา 21 มิถุนายน 2565 ณ มหาวิทยาพระจอมเกล้าธนบุรี อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **3** คน - เจ้าหน้าที่ กสศ. **3** คน **-** เจ้าหน้าที่มจธ. **4** คน **รวมจำนวน 14 คน**	 คณะทำงานได้ชี้แจงสถานการณ์ด้านเด็กนอกระบบในพื้นที่ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนิยามของ “เด็กเยาวชนนอกระบบ” และปักหมุดพื้นที่อำเภอ ตำบลที่จะเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานด้านเด็กเยาวชนนอกระบบในพื้นที่จังหวัดราชบุรีที่ผ่านมาในปี 2563 ร่วมกับคณะทำงานในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงาน ผ่านการพัฒนาในรูปแบบการค้นหา พัฒนา และส่งต่อ เด็กเยาวชนนอกระบบให้ได้รับการพัฒนาอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยคณะทำงานและแกนประสานในระดับอำเภอได้ชี้แจงถึงข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเชิงพื้นที่ รวมทั้งข้อจำกัดในการเข้าถึงเด็กเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิควิธีการ รวมถึงการสร้างความไว้วางใจทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม นำไปสู่การวางแผนการทำงานที่จำเป็นต้องเชื่อมประสานความร่วมมือกับเพื่อสร้างรูปแบบการค้นหา พัฒนาและส่งต่อ

	ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละอำเภอ นำไปสู่การนำเสนอให้เกิดเวทีการประชุมคณะทำงานแกนประสานในระดับอำเภอ 5 อำเภอเพื่อได้สร้างความตระหนักรู้และรับทราบสถานการณ์ และการออกแบบการทำงานเพื่อรับมือกับปัญหาและร่วมกันกำหนดทิศทางการทำงานด้านเด็กเยาวชนนอกระบบร่วมกัน
2. ประชุมเพื่อหารือทิศทางการส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับอำเภอ 5 อำเภอ 24 มิถุนายน 2565 ณ มหาวิทยาพระจอมเกล้าธนบุรี อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **15** คน **-** เจ้าหน้าที่มจธ. **4** คน **รวมจำนวน 23 คน**	คณะทำงานได้ชี้แจงเนื้อหาโครงการวัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงาน เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับแกนนำระดับอำเภอทั้ง **5** อำเภอ ชี้แจงโครงการสร้างการทำงานกระบวนการช่วยเหลือซึ่งเน้น กระบวนการค้นหา พัฒนาและส่งต่อ โดยมุ่งเป้าไปที่เด็กแขวนลอย/เด็กหลุดจากระบบและเด็กเปราะบางในแต่ละพื้นที่ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อการช่วยเหลือเด็กนอกระบบการศึกษาให้ได้มีการศึกษาพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยแบ่งจำนวนกลุ่มเป้าหมายในเฟสที่ **1** ไว้ดังนี้ อำเภอเมือง จำนวน **80** คน อำเภอบ้านโป่ง จำนวน **80** คน อำเภอจอมบึง จำนวน **70** คน อำเภอสวนผึ้ง จำนวน **100** คน อำเภอบ้านคา จำนวน **70** คน ทั้งนี้คณะทำงานแกนประสานระดับอำเภอได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นเรื่องสถานการณ์ประเด็นปัญหาของเด็กเยาวชนนอกระบบในพื้นที่ พบว่าเด็กเยาวชนนอกระบบกำลังเผชิญ

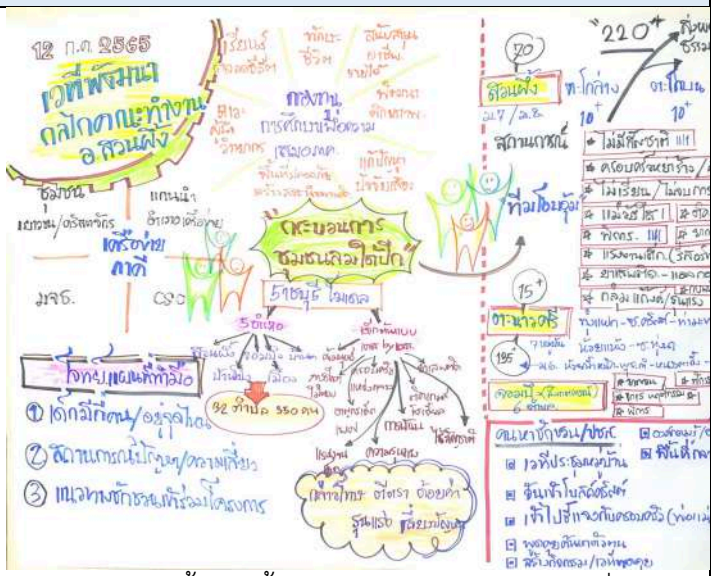
	กับปัญหาจำนวน 22 ประเด็นปัญหา โดยแบ่งออกเป็นปัญหาที่สำคัญ จำนวน 10 ประเด็นปัญหา เช่น การค้ามนุษย์ การพนัน ยาเสพติด อาชญากรเด็ก เด็กติดเกมส์ เด็กในกระบวนการยุติธรรม เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง เยาวชนแรงงานนอกระบบราคาถูก/ไร้ฝีมือ ความรุนแรงทางเพศและโรคติดต่อ และปัญหาด้านจิตเวช และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประสบการณ์การทำงานของแต่ละพื้นที่ รวมถึงการจัดตั้งแกนประสานในระดับหมู่บ้านและตำบล รวมถึงการแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการทำงานและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความเปราะบางในพื้นที่ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจในการทำงานให้กับแกนประสานในระดับอำเภอ ทั้งนี้ได้รวมกำหนดวันในการลงพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับทีมงานประสานระดับหมู่บ้าน ตำบล และเริ่มทำการทดลองสำรวจกลุ่มเป้าหมายเป็นรายอำเภอต่อไป

<u>ขั้นตอนที่ 2</u> **การประชุมเชิงปฏิบัติการและขับเคลื่อนเวทีผู้ประสานงานอำเภอ และเวทีตำบล**

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
3. ประชุมเพื่อหารือทิศทางการส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับอำเภอสวนผึ้ง 14 มิถุนายน 2565 ณ ฟอร์นเทียร์โฮม สเตย์ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี **-** เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **7** คน - เด็กเยาวชน **3** คน **รวมจำนวน 14 คน**	 คณะทำงานได้ชี้แจงเนื้อหาโครงการวัตถุประสงค์เพื่อความเข้าใจและร่วมกันออกแบบแนวทางในการดำเนินงาน ร่วมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมดำเนินงานในโครงการฯ เกิดความเข้าใจร่วมกัน และแผนการดำเนินงานในพื้นที่ และลงรายละเอียด เพื่อการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ โดยเริ่มการประสานงานผู้นำตามพื้นที่เป้าหมาย **4** ตำบล ประกอบด้วย **1.** ตำบลสวนผึ้ง **2.** ตำบลป่าหวาย **3.** ตำบลท่าเคย **4.** ตำบลตะนาวศรี โดยได้มีการนำเสนอชื่อแกนประสานในระดับตำบล และร่วมกันระดมสถานการณ์เรื่องเด็กเยาวชนนอกระบบในแต่ละตำบล รวมถึงการนำความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเด็กเยาวชนนอกระบบตามความต้องการเน้นกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาต่อได้และเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนทั้งต่อตัวเด็กเยาวชน ครอบครัวและชุมชน

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	
4. ประชุมเพื่อหารือทิศทางการส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับอำเภอบ้านคา 4 กรกฎาคม 2565 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านคา- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **12** คน **-** เจ้าหน้าที่มจธ. **2** คน **รวมจำนวน 18 คน**	 คณะทำงานได้ชี้แจงเนื้อหาโครงการวัตถุประสงค์เพื่อความเข้าใจและร่วมกันออกแบบแนวทางในการดำเนินงาน ร่วมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมดำเนินงานในโครงการฯ เกิดความเข้าใจร่วมกัน และแผนการดำเนินงานในพื้นที่ และลงรายละเอียด เพื่อการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ โดยเริ่มการประสานงานผู้นำตามพื้นที่อำเภอบ้านคา เป้าหมาย **3** ตำบล ประกอบด้วยด้วย **1.** ตำบลบ้านคา **2.** ตำบลบ้านบึง **3.** ตำบลหนองพันจันทร์

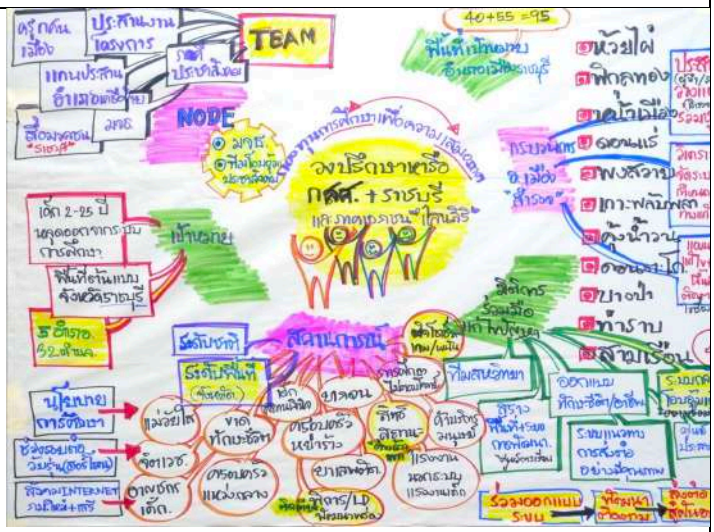
กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 ผลจากการแลกเปลี่ยนสถานการณ์ด้านเด็กเยาวชนนอกระบบในพื้นที่พบว่า เด็กเยาวชนส่วนใหญ่ที่หลุดออกจากระบบการศึกษา ประสบกับปัญหาความยากจน อยู่ในครอบครัวเปราะบาง มีความเสี่ยงต่อเรื่องเพศ ยาเสพติด มีสภาวะความพิการทางด้านร่างกายและส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องสถานะบุคคลและสัญชาติ มีเป้าหมายร่วมกันเพื่อค้นหาเด็กเยาวชนนอกระบบใน 3 ตำบล จำนวน 70 คน ผ่านกลไกความร่วมมือของอาสาสมัครในแต่ละตำบล โดยใช้กระบวนการ ค้นหา พัฒนา ส่งต่อ เป็นกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กเยาวชนอำเภอบ้านคา ให้สามารถค้นหาตัวตน กำหนดชีวิต และมีโอกาสเข้าถึงสวัสดิการต่างๆได้อย่างเท่าเทียม ทั้งยังสามารถเข้าถึงการพัฒนาด้านอาชีพตามความสนใจตามบริบทของชุมชนทั้งในรูปแบบของรายบุคคลและรายกลุ่ม หลังจากนี้ทางแกนประสานตำบลจะเริ่มลงสำรวจกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อีกครั้ง เพื่อประเมินสถานการณ์และความต้องการของเด็กเยาวชนตามความเป็นจริง

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
5. ประชุมเพื่อหารือทิศทางการส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับอำเภอสวนผึ้ง 12 กรกฎาคม 2565 ณ ที่ว่าการอำเภอจอมบึง - เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **10**คน - เจ้าหน้าที่มจธ. **2** คน - เด็กเยาวชน ผู้ปกครอง**10**คน **รวมจำนวน** 26 **คน**	 คณะทำงานได้ชี้แจงเนื้อหาโครงการวัตถุประสงค์เพื่อความเข้าใจและร่วมกันออกแบบแนวทางในการดำเนินงาน ร่วมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมดำเนินงานในโครงการฯ เกิดความเข้าใจร่วมกัน และแผนการดำเนินงานในพื้นที่ และลงรายละเอียด เพื่อการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ โดยเริ่มการประสานงานผู้นำตามพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง เป้าหมาย **3** ตำบล ประกอบด้วย **4** พื้นที่ ตำบลสวนผึ้ง บ้านตะโกล่าง บ้านตะโกบน บ้านห้วยผาก บ้านน้ำขาว ตำบลตะนาวศรี จำนวนเด็ก **220** คนในเบื้องต้น

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	โดยมีโจทย์ในการทำงานร่วมกัน 3 ประเด็นหลักคือ 1. สถานการณ์ปัญหาและความเสี่ยงของเด็กเยาวชนนอกระบบ 2. จำนวนเด็กนอกระบบในแต่ละตำบล 3. แนวทางในการชักชวนเด็ก เยาวชนและครอบครัวเข้าร่วมโครงการ และได้มีการรวบรวมสถานการณ์ประเด็นปัญหาที่เด็กเยาวชนกำลังเผชิญอยู่ประกอบด้วย ประเด็นปัญหาหลักดังนี้ ปัญหาการไม่มีสถานะทางบุคคล ปัญหาครอบครัวหย่าร้าง ปัญหาการศึกษาไม่ตอบโจทย์ชีวิต ปัญหาแม่วัยใส ปัญหาเด็กพิการยากจน ติดเกมส์ติดโซเชียล ปัญหายาเสพติด เด็กแก๊งกลุ่มเปราะบาง ปัญหาการพนันและความรุนแรง ทางเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ได้นำเสนอ **“กระบวนการชุมชนลมใต้ปีก”** ซึ่งเป็นกระบวนการเพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างทักษะชีวิต สนับสนุนด้านอาชีพและรายได้ แก้ไขปัญหาความเสี่ยงต่างๆ เสริมสร้างภาวะผู้นำ และสร้างพื้นที่ปลอดภัยสร้างสรรค์สำหรับเด็กเยาวชนในพื้นที่ โดยทีมพี่เลี้ยงจะเป็นทีมผู้โอบอุ้ม และคอยให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชนในการกำหนดอนาคตและเส้นทางชีวิตของตนเอง

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
6. ประชุมเพื่อหารือทิศทางการส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับอำเภอบ้านโป่ง 25 กรกฎาคม 2565 ณ เทศบาลตำบลบ้านโป่ง **-** เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **10**คน **-** เจ้าหน้าที่มจธ. **2** คน **-** เด็กเยาวชน ผู้ปกครอง**10**คน **รวมจำนวน** 26 **คน**	 คณะทำงานได้ชี้แจงเนื้อหาโครงการวัตถุประสงค์เพื่อความเข้าใจและร่วมกันออกแบบแนวทางในการดำเนินงาน ร่วมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมดำเนินงานในโครงการฯ เกิดความเข้าใจร่วมกัน และแผนการดำเนินงานในพื้นที่ และลงรายละเอียด เพื่อการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ โดยเริ่มการประสานงานผู้นำตามพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง เป้าหมาย **8** ตำบล ประกอบด้วย ตำบลบ้านโป่ง ตำบลปากแรด ตำบลหนองกบ ตำบลกรับใหญ่ ตำบลสวนกล้วย อำเภอนครชุม อำเภอท่าผา อำเภอบ้านม่วง โดยได้ร่วมระดมประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กเยาวชนนอกระบบในพื้นที่ พบว่า เด็กและเยาวชนกำลังเผชิญอยู่กับปัญหายาเสพติด ปัญหาทางด้านพฤติกรรม ปัญหาความยากจน ปัญหาแม่วัยใส และกลุ่มเด็กเยาวชนเปราะบาง ทั้งนี้ได้มีกลไกในการทำงานโดยการสร้างความร่วมมือระหว่าง กศน. แกนนำ เทศบาล ท้องถิ่นท้องที่ และผู้นำชุมชน นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครเชิงพื้นที่ ในรูปแบบของอาสาสมัครทางการศึกษา อาสาสมัครที่สร้างพื้นที่การเรียนรู้ และ

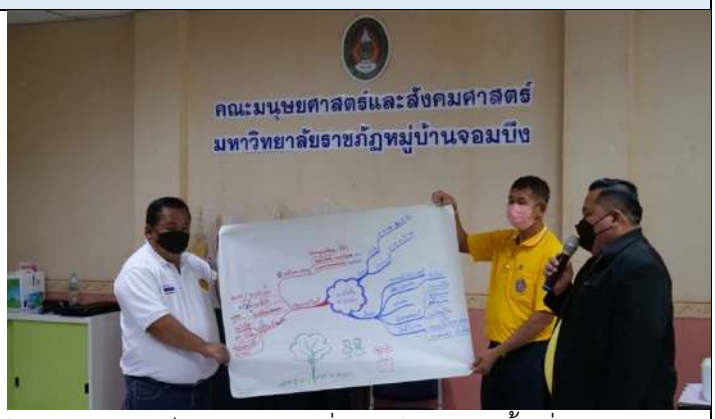
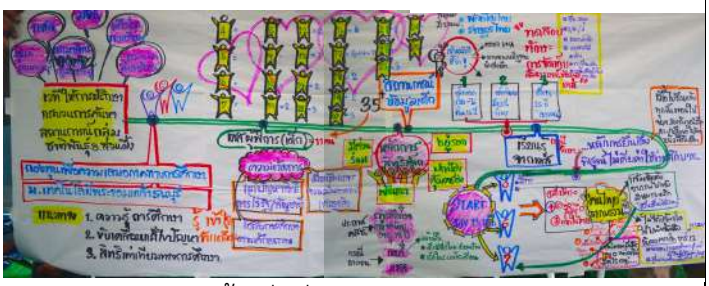
กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	อาสาสมัครที่สร้างพื้นที่การประกอบวิชาชีพให้เด็ก โดยมีแนวทางการดำเนินงานผ่านการค้นหา/พูดคุย สร้างแรงใจ/สร้างแรงบันดาลใจ การสร้างพื้นที่ปลอดภัยและความไว้วางใจให้กับเด็กนอกระบบ มีเป้าหมายร่วมกันเพื่อสร้างพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา ที่สร้างการศึกษาตลอดชีวิต ผ่านกลไกการทำงานของทีมงานแกนประสานระดับตำบล อำเภอ เพื่อให้เด็กเยาวชนนอกระบบสามารถเกิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเข้าใจในตนเอง จนสามารถวางแผนชีวิต ไม่ว่าจะเป็นทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะวิชาการ ได้อย่างสอดคล้อง เหมาะสมกับตนเองและบริบทของพื้นที่
7. ประชุมเพื่อหารือทิศทางการส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับเทศบาลเมืองจอมพล อำเภอจอมบึง 1 สิงหาคม 2565 ณ คาเฟ่อเมซอน ปตท. อำเภอจอมบึง- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **10**คน รวม **14** คน	 คณะทำงานได้ชี้แจงเนื้อหาโครงการวัตถุประสงค์เพื่อความเข้าใจและร่วมกันออกแบบแนวทางในการดำเนินงาน ร่วมทั้ง

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	กำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมดำเนินงานในโครงการฯ เกิดความเข้าใจร่วมกัน และแผนการดำเนินงานในพื้นที่ และลงรายละเอียด เพื่อการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ โดยเริ่มการประสานงานผู้นำในพื้นที่เทศบาลเมืองจอมพล โดยมีนายกเทศบาลเมืองจอมพลเป็นผู้นำในการวางแผนการทำงานร่วมกับทีมงานประสาน ช่วยกันนิยามความหมายคำว่า “เยาวชนนอกระบบ” เพื่อค้นหาเด็กเยาวชนนอกระบบในพื้นที่ ทั้งนี้ได้ช่วยกันประเมินจำนวนเด็กเยาวชนนอกระบบใน **10** หมู่บ้าน พบประเด็นปัญหาเด็กเยาวชนนอกระบบส่วนใหญ่ หลุดออกจากระบบเนื่องจากความยากจน ต้องการทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัว เป็นเยาวชนติดเกมส์ติดโซเชียล และปัญหาการรวมกลุ่มแก๊งค์ขับมอเตอร์ไซต์ก่อกวนในชุมชน จากการนิยามความหมายและรวบรวมประเด็นปัญหาในชุมชนทำให้แกนประสานในพื้นที่เกิดความเข้าใจในการทำงานเพื่อออกแบบการช่วยเหลือเด็กเยาวชนนอกระบบในพื้นที่ได้อย่างเข้าใจ เกิดการแลกเปลี่ยนกรณีศึกษา และการยกตัวอย่างการวางแผนการช่วยเหลือให้แต่ละกรณีศึกษา หลังจากนั้นได้มีการนัดหมายเพื่อลงพื้นที่ ค้นหากลุ่มเป้าหมาย และเริ่มกระบวนการในการเก็บข้อมูลเชิงลึกร่วมกับทีมงาน
8. ประชุมเพื่อหารือทิศทางการส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับอำเภอเมือง 5 สิงหาคม 2565 ณ สถาบันการเรียนรู้ด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จังหวัดราชบุรี - เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **20**คน - เจ้าหน้าที่มจธ. **1** คน	

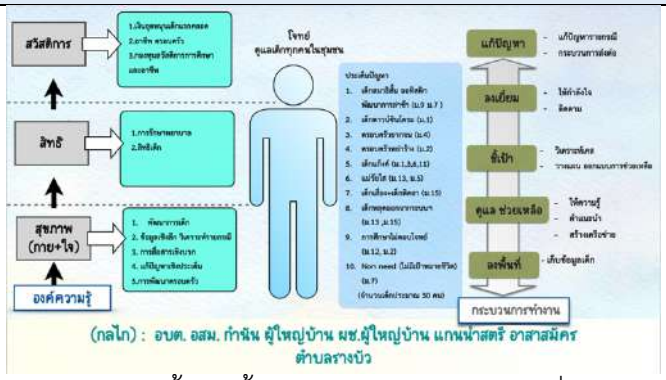
กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
รวมจำนวน 25 **คน**	คณะทำงานได้ชี้แจงเนื้อหาโครงการวัตถุประสงค์เพื่อความเข้าใจและร่วมกันออกแบบแนวทางในการดำเนินงาน ร่วมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมดำเนินงานในโครงการฯ เกิดความเข้าใจร่วมกัน และแผนการดำเนินงานในพื้นที่ และลงรายละเอียด เพื่อการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ โดยเริ่มการประสานงานผู้นำในพื้นที่เทศบาลเมือง โดยมีแกนนำประสานระดับตำบล ประกอบด้วย ตำบลห้วยไผ่ , พิกุลทอง,หน้าเมือง,ดอนแร่,พงสวาย,เกาะพลับพลา,คุ้งน้ำวน ,ดอนตะโก,บางป่า,ท่าราบ และสามเรือนโดยมีกระบวนการในการทำงานเพื่อประสานการทำงานกับผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่ายในระดับตำบลประกอบด้วย ภาคีภาคประชาสังคม แกนนำประสานอำเภอเครือข่าย ครูกศน.อำเภอเมืองและสื่อมวลชนจังหวัดราชบุรี

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ร่วมกันวางแผน สำรวจกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์จัดระบบ และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกันวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กในแต่ละประเด็น สร้างกลไกในระดับหมู่บ้าน ตำบล เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของเด็กเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านกลไกโอบอุ้มคุ้มครองเด็ก ภายใต้สถานการณ์ปัญหาเด็กเยาวชนที่ต้องเผชิญอยู่กับปัญหาจำนวน 95 คน โดยมีประเด็นปัญหาได้แก่ แม่วัยใส ปัญหาจิตเวช ปัญหาอาชญากรเด็ก ขาดทักษะชีวิต อยู่ท่ามกลางครอบครัวแหว่งกลาง ครอบครัวหย่าร้าง ยากจน ยาเสพติด พิการและพัฒนาการบกพร่อง ในมิติของการสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาโดยใช้ทีมสหวิชาชีพ เพื่อสร้างพื้นในการพัฒนาศักยภาพและแนวทางในการส่งต่ออย่างมีคุณภาพ สร้างนโยบายทางการศึกษา ทั้งในระดับพื้นที่(จังหวัด) และชาติ โดยมีเป้าหมายร่วมเพื่อให้เด็กเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 2-25 ปีที่หลุดออกจากระบบการศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดีและเข้าถึงการศึกษาอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท และให้ราชบุรีเป็นต้นแบบนวัตกรรมทางการศึกษา

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
9. ประชุมเพื่อหารือทิศทางการส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับอำเภอจอมบึง 9 สิงหาคม 2565 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏจอมบึง **-** เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **10** คน **-** เด็กเยาวชนนอกระบบและผู้ปกครอง **10** คน **-** เจ้าหน้าที่มจธ. **3** คน **รวมจำนวน** 27 **คน**	 คณะทำงานได้ชี้แจงเนื้อหาโครงการวัตถุประสงค์เพื่อความเข้าใจและร่วมกันออกแบบแนวทางในการดำเนินงาน ร่วมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมดำเนินงานในโครงการฯ เกิดความเข้าใจร่วมกัน และแผนการดำเนินงานในพื้นที่ และลงรายละเอียด เพื่อการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ โดยเริ่มการประสานงานผู้นำในพื้นที่อำเภอจอมบึง ร่วมกับเด็กเยาวชน และผู้ปกครองในพื้นที่ ระดมสถานการณ์ปัญหาของเด็กเยาวชนในพื้นที่อำเภอจอมบึง ในระดับตำบล ประกอบด้วย ตำบลแก้มอ้น ตำบลปากช่อง ตำบลจอมบึง ตำบลรางบัว ประกอบด้วยปัญหาเด็กติดเกมส์ ยาเสพติด ลักขโมย ความยากจน เด็กแว๊นท์มอเตอร์ไซค์ ปัญหาครอบครัวหย่าร้าง เด็กไร้สถานะ ลูกแรงงานเคลื่อนย้าย เด็กไม่มีผู้ดูแล ปัญหาครอบครัวแหว่งกลาง เด็กที่พ่อแม่ไม่ให้ความสำคัญเรื่องการเรียน ปัญหาจิตเวช เด็กแขวนลอย

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 โดยมีจำนวนเด็กนอกระบบที่ระดมในแต่ละพื้นที่จำนวน **107** คน มีกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ โดยเริ่มตั้งแต่ค้นหากลุ่มเป้าหมายผ่านกลไกท้องที่ ท้องถิ่น ร่วมกับแกนนำชุมชน ครูกศน. ตำบล และทีมผู้ประสานเพื่อพูดคุยสร้างความเข้าใจและสร้างความไว้วางใจ รวมทั้งสร้างพื้นที่ปลอดภัย โดยใช้กระบวนการค้นหา พัฒนา ต่อ เพื่อให้เกิดกลไกการทำงานในระดับหมู่บ้าน และตำบล
10.สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา บ้านพุระกำ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง 15 สิงหาคม 2565 ณ คริสจัตรบ้านพุระกำ ต.ตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี **-** เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **2** คน **-** เจ้าหน้าที่พมจ. **1** คน **-**เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย **1** คน **-** เด็กเยาวชนนอกระบบและผู้ปกครอง **60** คน **-** เจ้าหน้าที่มจธ. **2** คน **รวมจำนวน** 70 **คน**	 คณะทำงานได้ลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้กลุ่มเป้าหมาย และผู้ปกครองเด็กเยาวชนนอกระบบ ในรูปแบบของเวทีให้คำปรึกษาและกระบวนการค้นหาสถานการณ์กลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอสวนผึ้ง โดยมีแนวทางดังนี้คือ การให้ความรู้การศึกษา การขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขในประเด็นปัญหาเด็กเยาวชนตกหล่นจากทะเบียนราษฎร ส่งผลให้ไม่มีสถานะบุคคล

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 และกลุ่มประเด็นปัญหาเด็กเยาวชนพิการบกพร่องทางด้านร่างกาย พิการซ้ำซ้อน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 35 คน โดยมีเด็กพิการจำนวน 11 คน ทั้งนี้ได้รับความร่วมมือจาก คุณสุรพงษ์ กองจันทึก ประธานมูลนิธิผสานวัฒนธรรม มาให้ความรู้เรื่องสิทธิทางสถานะให้กับกลุ่ม “คนไทยตกหล่น” ในพื้นที่ โดยมีต้นตอปัญหามาจากการไม่ได้แจ้งเกิดเพื่อขอหนังสือรับรองการเกิด ทร.12 และพ่อแม่มีเลข 0 และไม่มีเอกสารอะไรเลย จากนั้นได้นำเสนอช่องทางในการแก้ไขปัญหาเป็นรายกลุ่มกรณี แบ่งกลุ่มปัญหา รับเรื่องและชี้แจงขั้นตอนการเดินเรื่องตามกฎหมาย รวมทั้งให้ออกแบบความช่วยเหลือกรณีเด็กพิการบกพร่องทางด้านร่างกายให้สามารถเข้าถึงสิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิทางด้านการศึกษา และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและอาชีพตามความสนใจเป็นรายกรณี

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
11. แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง 23 ธันวาคม 2565 ณ มหาวิทยาพระจอมเกล้าธนบุรี อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี - เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - เจ้าหน้าที่มจธ. **2** คน - แกนประสานระดับตำบล **12** คน **รวมจำนวน** 18 **คน**	 คณะทำงานได้ชี้แจงเนื้อหาโครงการวัตถุประสงค์เพื่อความเข้าใจ ร่วมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมดำเนินงานในโครงการฯ เกิดความเข้าใจร่วมกัน แผนการดำเนินงานในพื้นที่และลงรายละเอียด เพื่อการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ และร่วมออกแบบรูปแบบการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชนนอกระบบในตำบลรางบัว ซึ่งประกอบด้วยแกนประสานใน **15** หมู่บ้าน ทั้งนี้ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนสถานการณ์ปัญหาเด็กนอกระบบในหมู่บ้าน ซึ่งพบประเด็นปัญหาจำนวน **10** ประเด็นประกอบด้วย **1.** เด็กสมาธิสั้น ออทิสติก พัฒนาการล่าช้า (ม.9 ม.7) **2.** เด็กดาวน์ซินโดรม (ม.1) **3.** ครอบครัวยากจน (ม.4) **4.** ครอบครัวหย่าร้าง (ม.2) **5.** เด็กแก๊งค์ (ม.1,3,6,11) **6.** แม่วัยใส (ม.13**,** ม.5) **7.** เด็กเสี่ยง+เด็กติดยา (ม.15) **8.** เด็กหลุดออกจากระบบฯ (ม.13 **,**ม.15) **9.**การศึกษาไม่ตอบโจทย์ (ม.12**,** ม.2) **10.Non need (**ไม่มีเป้าหมายชีวิต) (ม.7)

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 เบื้องต้นมีจำนวนเด็กเยาวชนนอกระบบ 30 คน เกิดกระบวนการค้นหาเด็กเยาวชนใน **15** หมู่บ้าน ซึ่งมีโจทย์ในการทำงานร่วมกันคือ “ดูแลเด็กทุกคนในชุมชน” โดยมีกระบวนการค้นหาผ่านกลไกกรรมการ เกิดข้อเสนอแนะในการทำงานโดยเริ่มจากการสำรวจความสนใจของเด็กเยาวชนเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กเยาวชนในโรงเรียน ให้การช่วยเหลือด้านการศึกษา ด้านอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวของเด็กเยาวชนนอกระบบ ทั้งนี้ได้เกิดแผนตำบลและคณะทำงานตำบลรางบัว ประกอบด้วย อบต. อสม. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แกนนำสตรี อาสาสมัคร

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด

<u>ขั้นตอนที่</u> 3 การนำเสนอข้อค้นพบเบื้องต้นให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

12.ประชุมรายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษาร่วมกับนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี 15 ธันวาคม 2565 ณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี - เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - เจ้าหน้าที่มจธ. **2** คน - เจ้าหน้าที่กสศ. **4** คน - เจ้าหน้าที่อบจ. **4** คน **รวมจำนวน** 8 **คน**	 คณะทำงานได้ชี้แจงเนื้อหาโครงการวัตถุประสงค์เพื่อความเข้าใจและร่วมกันออกแบบแนวทางในการดำเนินงาน ให้กับนายวิวัฒน์ นิติกาญจนา นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี และผศ.พิเศษ จิตติมา พักเพียง รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเพื่อร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่และทิศทางการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา ใน**5**อำเภอ **32** ตำบล โดยได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับเด็กเยาวชนในจังหวัดราชบุรี และเกิดข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนงานร่วมกัน โดยทาง ผศ.พิเศษ จิตติมา พักเพียง นำเสนอโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี เข้าร่วมโครงการเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กเยาวชนแบบรอบด้าน

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 และนายวิวัฒน์ นิติกาญจนา นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ได้ให้การสนับสนุน หนุนเสริม และพร้อมอำนวยความสะดวกให้ทีมงานโครงการในการดำเนินงานในพื้นที่ พร้อมทั้งเสนอแนะให้ขยายพื้นที่ทำงานเพื่อช่วยเหลือเด็กเยาวชนนอกระบบทั่วทั้งจังหวัดราชบุรี โดยทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเป็นกลไกสำคัญในการทำงานร่วมเพื่อร่วมกับแก้ไขปัญหาเด็กตกหล่น เด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา และเด็กเยาวชนนอกระบบให้สามารถกลับคืนสู่ระบบการศึกษา หรือได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและข้อจำกัดในชีวิตแบบทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มตามความสนใจและความถนัด โดยให้เด็กเยาวชนเป็นศูนย์กลางของการขับเคลื่อนงาน

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด

<u>ขั้นตอนที่</u> <u>4</u> **การประชุมสรุปผลการทำงานและการวางแผนการทำงานร่วมกันของคณะทำงานเวทีระดับอำเภอและตำบล**

13.ประชุมรายงานความก้าวหน้าคณะทำงานการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา (5อำเภอ32 ตำบล) 22 ธันวาคม 2565 ณ สถาบันการเรียนรู้ด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จังหวัดราชบุรี - เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน **-** เจ้าหน้าที่มจธ. **1** คน **-**เจ้าหน้าที่กสศ. **1** คน **-** แกนประสานระดับอำเภอและตำบล **28** คน **รวมจำนวน คน**	 คณะทำงานแกนประสานระดับอำเภอและตำบล รายงานความก้าวหน้าในการสำรวจจำนวนเด็กเยาวชนนอกระบบในระดับหมู่บ้าน และแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งยังได้ออกแบบรูปแบบการช่วยเหลือรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กเยาวชนนอกระบบ โดยมีรูปแบบในการพัฒนาเด็กเยาวชน **3** รูปแบบ ประกอบด้วย กลุ่มเด็กเยาวชนที่ต้องการกลับคืนสู่ระบบการศึกษา กลุ่มเด็กเยาวชนที่ต้องการอบรมพัฒนาศักยภาพด้านการประกอบอาชีพหรือการเป็นผู้ประกอบการ และกลุ่มเด็กเยาวชนที่ต้องการศึกษาต่อศูนย์การเรียนตามมาตรา**12** พร้อมทั้งทำงานเพื่อเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัว ทั้งนี้ได้มีการวางเป้าหมายในการขับเคลื่อนงาน “ตำบลจัดการตนเอง สร้างพื้นที่ชีวิตเด็กเยาวชนเพื่อการแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา”

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 ร่วมกันออกแบบและวางปฏิทินการขับเคลื่อนงาน แบ่งออกเป็นหัวข้อดังนี้ - เดือนที่ **1-3 “กระบวนการเก็บข้อมูล”** ค้นหาเด็กทบทวนบทบาทหน้าที่ จัดตั้งคณะทำงาน ออกแบบการเก็บข้อมูล จัดลำดับความต้องการของเด็กเยาวชน พัฒนาศักภาพ สร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ทำระบบฐานข้อมูล - เดือนที่ **3-6 “การช่วยเหลือ”**กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เด็กกลับคืนสู่ระบบการศึกษา ส่งเสริมอาชีพ โดยการจัดทำแผนชีวิต ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกแบบการช่วยเหลือระยะนยาวผ่านการจัดตั้งกองทุน (ออมบุญวันละบาท) เพื่อฝึกอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย - เดือนที่ **7 “เวทีตำบล”**สรุปภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องจัดทำกองทุนตำบล ถอดบทเรียนคณะทำงาน - เดือนที่ **8 “เวทีอำเภอ/ชุมชน”** คืนข้อมูลพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานในระดับตำบล สร้างกลไกระดับอำเภอ นำเสนอรูปแบบการช่วยเหลือในระดับอำเภอ นำเสนอนโยบายระดับประเทศ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ติดตามงาม ประเมินการทำงานของคณะทำงานและ กสศ. - เดือนที่ **4-10 "ติดตาม"** สร้างกลไกติดตาม ถอดบทเรียน สื่อสารสาธารณะ สรุปข้อมูลการทำงาน
14.พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้อง และเหมาะสมสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่ (วิชาชีพ วิชาชีวิต วิชาการ) "เวทีการพัฒนาคู่มือกระบวนการพัฒนาและป้องกันปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา26 ธันวาคม 2565 ณ โรงแรมอมารี ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร" **-** เจ้าหน้าที่โครงการฯ **5** คน **-** เจ้าหน้าที่มจธ. **4** คน **-** คนทำงานด้านเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา **6** คน **รวมจำนวน** 15 **คน**	 คณะทำงานได้จัด **"เวทีการพัฒนาคู่มือกระบวนการพัฒนาและป้องกันปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา"**ขึ้น เพื่อค้นหาเครื่องมือหรือรูปแบบในการช่วยเหลือเด็กเยาวชนนอกระบบจากประสบการณ์การทำงานของคนทำงานด้านเด็กและเยาวชนนอกระบบที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาคู่มือการทำงานกับเด็กนอกระบบเชิงพื้นที่ พบว่าเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเชิงตัวพื้นที่ ประเด็นเรื่องสิทธิและสวัสดิการสะท้อนมาจากกลุ่มคนไรบ้าน เรื่องเครื่องมือการคุ้มครองเด็ก ที่ทำให้เห็นว่ากระบวนการคุ้มครองเด็ก ด้วย 7 ขั้นตอนมีเครื่องมือ 8 ชิ้น เครื่องมือการก้าวข้ามข้อจำกัดผ่านกระบวนการสร้างพื้นที่ปลอดภัยพื้นที่สร้างสรรค์พื้นที่เรียนรู้และมีสังคมให้เขามีพื้นที่ทางสังคมให้เขาด้วย โดยผ่านกระบวนการที่ของเครื่องมือ 13 ชิ้นด้วยกัน อีกส่วนหนึ่งเครื่องมือการทำงานด้านชุมชน ทำให้เห็นเรื่องข้อมูลกลไก

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ช่วยเหลือ และการเติมทักษะชีวิตเรื่องการสร้างกลุ่มเครือข่าย สู่ระบบสังคมการพัฒนา ระบบพี่เลี้ยงผ่าน 4 โมดุล อันที่ 4 เครื่องมือการทำงานเชิงครอบครัว เป็นครอบครัวเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นกระบวนการกลุ่มเรื่องการปรึกษา การทำงานเชิงกระบวนการทำให้เกิดกลไกการลดความรุนแรงในครอบครัว เครื่องมือของการสื่อสารการสื่อสารแบ่ง 3 ระดับด้วยกัน ระดับของเชิงคน เชิงพื้นที่เชิงเครือข่าย เชิงสังคม On Ground Online On site เครื่องมือในการทำงานเชิงพื้นที่ของนครพนมโมเดล การศึกษาเชิงพื้นที่ตั้งแต่ฐานข้อมูลกลไกการสร้างต้นแบบโรงเรียนต้นแบบตำบลต้นแบบ การศึกษาทางเลือกศูนย์การเรียนโรงเรียนระบบมือถือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมอันนี้คือนครพนมโมเดล การศึกษาเชิงพื้นที่ เครื่องมือชาติพันธุ์ชุมชนและชายขอบ เรื่องครอบครัวเรื่องการสร้างคนบนฐานวิถีของวัฒนธรรมพื้นที่สร้างสรรค์ความมั่นคงทางอาหารและอาชีพด้วยการศึกษาเชิงวัฒนธรรม เครื่องมือในการพัฒนาจิตปัญญา เพื่อเรียนรู้ภายในวิเคราะห์ตัวเองได้วางแผนชีวิตได้เชื่อมโยงระหว่างตัวเองกับสังคมได้ทักษะชีวิตได้มีอาชีพเข้ามา ฐานของผู้ประกอบการ สร้างพี่เลี้ยง สร้างความเข้มแข็งในการทำงาน เครื่องมือของจิตวิทยา การเรียนรู้เชิงภายในภูเขาน้ำแข็ง ผ่านงานศิลปะ กำหนดประเด็นของเด็กที่มีความหลากหลายซับซ้อนวิเคราะห์เชิงจิตทำงานเชิงกลุ่มด้วยทำงานเชิงครอบครัว ทำให้เห็นว่าในการทำงานเรื่องเด็กนอกระบบอย่างน้อยต้องมี 61 เครื่องมือซึ่งเป็นเครื่องมือที่ต้องคำนึงถึงการเรียนรู้บนฐานของความเป็นมนุษย์

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	
15. ประชุมจัดทำแผนการเก็บข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาเพื่อกรอกเข้าระบบสารสนเทศของ กสศ. ระดับอำเภอเมือง 24 มกราคม 2566 ณ สถาบันการเรียนรู้ด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จังหวัดราชบุรี- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - เจ้าหน้าที่มจธ. **1** คน - แกนนำประสานอำเภอเมือง **2** คน - แกนนำประสานตำบล **18** คน **รวมจำนวน** 25 **คน**	 คณะทำงานแกนประสานอำเภอเมือง จัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจร่วมกับทีมแกนประสานระดับตำบลในเรื่องการเก็บข้อมูลสำรวจสภาพปัญหากลุ่มเป้าหมาย และการกรอกข้อมูลเข้าระบบสารสนเทศของกสศ. โดยทางคณะทำงานโครงการได้ชี้แจงรายละเอียดของคำถามในแต่ละข้อเพื่อไขข้อข้องใจ จนทีมงานแกนประสานสามารถกรอกข้อมูลเข้าระบบได้อย่างมีความเข้าใจและถูกต้อง ทั้งนี้ได้มีการสรุปข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์สภาพปัญหา แลกเปลี่ยนประสบการณ์การลงพื้นที่ของแกนประสานในแต่ละตำบล พร้อมทั้งรายงานความก้าวหน้าในการลงพื้นที่เพื่อค้นหาเด็กเยาวชนนอกระบบ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	และเริ่มมีการวางแผนการช่วยเหลือร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
16. อบรมเชิงปฏิบัติการครูแกนนำเพื่อทบทวนหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูนอกระบบการศึกษา “เวทีพัฒนาการศึกษาทางเลือกของเด็ก 1 โรงเรียน 3 ระบบ” 18 กุมภาพันธุ์ 2566 ณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - เจ้าหน้าที่มจธ. **2** คน - ศึกษาธิการจังหวัด **1** คน - เขตพื้นที่การศึกษา **2** คน - ผู้บริหารสถานศึกษา **10** คน - แกนนำประสานอำเภอ **18** คน	คณะทำงานโครงการได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการครูแกนนำเพื่อทบทวนหลักสูตรพัฒนาศักยภาพครูนอกระบบการศึกษา “เวทีพัฒนาการศึกษาทางเลือกของเด็ก 1 โรงเรียน 3 ระบบ” เพื่อพัฒนารูปแบบทางเลือกการช่วยเหลือเด็กเยาวชนนอกระบบ ที่ต้องการกลับคืนสู่ระบบศึกษา แต่ไม่สามารถไปเรียนที่โรงเรียนในระบบได้ ด้วยข้อจำกัดของชีวิต เช่นต้องทำงานหารายได้ , ท้องในวัยเรียน ,ป่วยเรื้อรัง หรือแม้กระทั่งการศึกษาในระบบไม่ตอบโจทย์กับชีวิต ให้กับครูแกนนำระดับตำบลและอำเภอ โดยได้รับความรู้จากวิทยากรจากศูนย์การเรียน CYF และ ผู้บริหารจากโรงเรียนนิวิฐราษฎร์อุปถัมภ์ ที่สามารถเปิดการเรียนการสอน 1 โรงเรียน 3 ระบบ ให้แก่นักเรียนทุกคนได้ ด้วยความร่วมมือจากคุณครูทุกคนในโรงเรียน

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	โดยมีหน่วยงานหลักที่เข้าร่วมคือเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษาธิการจังหวัดเข้าร่วมฟังข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาเด็กเยาวชนนอกระบบ มีโรงเรียนต้นแบบเข้าร่วมจำนวน 5 สถาบันการศึกษา ประกอบด้วย โรงเรียนเนกขัมวิทยา โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการราชบุรี โรงเรียนหนองโพวิทยา และ กศน. (อำเภอเมืองและอำเภอบ้านโป่ง) โดยมีความร่วมมือจากสพฐ อบต. ท้องถิ่น ท้องที่ วัด องค์กรเอกชน ผู้ปกครอง ภาครัฐ ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และอสม. เพื่อเป้าหมายร่วมกันว่า **“เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษา”** เกิดการจัดทำแผนการศึกษา และหลักสูตร (ทักษะชีวิต ทักษะชีวิต ทักษะวิชาการ) บนฐานของความยืดหยุ่น เรียนรู้ สร้างสรรค์ที่ตอบโจทย์ชีวิต เพื่อให้จังหวัดราชบุรีเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและผลักดันสู่นโยบายจังหวัดต่อไป

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
17.สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง และ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ร่วมกันเจ้าหน้าที่บริษัทแสนสิริ 22 กุมภาพันธ์ 2566 ณ หมู่ที่ 2 ตำบลรางบัว- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **3** คน - เจ้าหน้าที่มจธ. **3** คน - แกนนำประสานตำบลรางบัว **2** คน - เจ้าหน้าที่บริษัทแสนสิริ **2** คน **รวมจำนวน** 10 **คน**	 คณะทำงานโครงการ พร้อมด้วยแกนประสานระดับตำบลรางบัวและเจ้าหน้าที่บริษัทแสนสิริ ได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายประเด็นเด็กเยาวชนที่มีความบกพร่องพิการทางด้านร่างกายสติปัญญา “น้องออม” อายุ 21 ปี บกพร่องพิการด้วยอาการโรคออทิสติก น้องสามารถดูแลตัวเองได้ แต่ไม่สามารถพูดคุยสื่อสารกับคนแปลกหน้าได้ จากการปรึกษาพูดคุยกับพ่อแม่ของน้องออม มีความยินดีเข้าร่วมโครงการและมีความต้องการให้ทางคณะโครงการช่วยเหลือในการสนับสนุนพัฒนาการตามช่วงวัยเพื่อให้น้องสามารถดูแลตัวเองได้และสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ได้มีการวางแผนรูปแบบการช่วยเหลือไว้ โดยจะประสานทีมนักพัฒนาการ นักจิตวิทยา เพื่อช่วยกันประเมินพัฒนาการและวางแผนขั้นตอนในการฟื้นฟูอย่างเป็นขั้นเป็นตอนร่วมกับครอบครัวอีกครั้ง

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ทั้งนี้ได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เด็กเยาวชนบกพร่องพิการด้านร่างกายและสติปัญญา ที่วัดห้วยหมู ศูนย์สาธารณะส่งเคราะห์เด็กพิเศษ ซึ่งเป็นสถานรับเลี้ยงดูกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 42 คน ที่อยู่ในความดูแลของพระครูจันทสีราภร เจ้าอาวาส ซึ่งท่านยินดีเข้าร่วมโครงการ พบว่ามีเด็กเยาวชนที่บกพร่องพิการด้านสติปัญญา ด้วยปัญหาดาวซินโดรม จำนวน 11 คนต้องการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา และมีเด็กเยาวชนพิการที่ต้องการการช่วยเหลือด้านพัฒนาการและกิจกรรมเรียนรู้เพื่อกระตุ้นทักษะด้านกายใจสังคมต่อไป ทั้งนี้ได้ลงพื้นที่ในตำบลรางบัวเพื่อพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นเยาวชนนอกระบบ “แก็งค์น้ำไม่อาบ” เบื้องต้นได้คุยกับสมาชิกกลุ่ม เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยววัตถุประสงค์โครงการและให้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพ ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายของกลับไปปรึกษากับสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆอีกครั้ง แล้วจะให้คำตอบว่าต้องการเข้าร่วมโครงการหรือไม่อย่างไร หลังจากนั้นทางคณะทำงานได้ประชุมถอดบทเรียนการลงพื้นที่เพื่อหาข้อสรุปในการดำเนินงานเพื่อวางแผนการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายและหารือถึงกระบวนการการลงพื้นที่ในครั้งถัดไปร่วมกัน
18. ประชุมจัดทำแผนการเก็บข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา เพื่อกรอกเข้าระบบสารสนเทศของ กสศ. ระดับอำเภอบ้านโป่ง 26 เมษายน 2566 ณ กศน.บ้านโป่ง จังหวัดราช- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **2** คน - แกนนำประสานอำเภอบ้านโป่ง **8** คน **รวมจำนวน** 10 **คน**	 คณะทำงานได้ประชุมจัดทำแผนการเก็บข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอก

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
บุรี	ระบบการศึกษาเพื่อกรอกเข้าระบบสารสนเทศของ กสศ. ระดับอำเภอบ้านโป่ง ร่วมกับแกนประสานอำเภอ (กศน.บ้านโป่ง) ซึ่งแบ่งออกเป็นหัวข้อดังนี้ **1.การค้นหาเด็ก** กศน.เมืองบ้านโป่ง แบ่งได้ทั้งหมด 8 ตำบล ประกอบด้วย - ตำบลบ้านม่วง มีเด็กในเบื้องต้น 8 ราย - ตำบลบ้านโป่ง มีเด็ก ในเบื้องต้น 4 ราย - ตำบลหนองกบ มีเด็กในเบื้องต้น 10 ราย - ตำบลท่าผา มีเด็กในเบื้องต้น 8 ราย - ตำบลสวนกล้วย มีเด็กในเบื้องต้น 4 ราย - ตำบลนครชุมน์ มีเด็กในเบื้องต้น 1 ราย - ตำบลกรับใหญ่ มีเด็กในเบื้องต้น 8 ราย - ตำบลปากแรต มีเด็กในเบื้องต้น 11 ราย ปัญหาในการค้นหาเด็ก พบว่า - เด็กไม่เชื่อมั่น ในตัวโครงการว่าจะทำได้จริง - ที่ผ่านมา ทาง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ มีการทิ้งช่วงเวลาให้เนิ่นนาน ทำให้การดำเนินงาน ที่เคยมีการประสานเด็ก ที่จะเข้าร่วมโครงการฯ มีความช้ามาก ทำให้เด็ก เคลื่อนย้าย เช่น ออกไปทำงานยังต่างจังหวัด โยกย้ายถิ่นฐาน เลิกกับแฟน ฯลฯ **2. การแยกประเด็นปัญหาเด็ก** - ความยากจน - พิการ ด้าน การเรียนรู้ช้า พัฒนาการช้า การเคลื่อนไหว **3.การเก็บข้อมูล การกรอกแบบสอบถาม** - เมื่อกรอกเข้าในระบบ Google แล้ว ไม่สามารถเข้าไปดำเนินการเพิ่มเติมข้อมูล หรือ แก้ไขข้อมูลที่อัพเดทใหม่ ของเด็กได้

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	- เด็ก ไม่ยินยอมให้ข้อมูลบางอย่าง หรือ ข้อมูลบางอย่างในแบบกรอก เด็ก ไม่ทราบ **4. การให้ความช่วยเหลือเด็ก** พบว่า เด็ก ในพื้นที่ ส่วนใหญ่ประสบปัญหาความยากจน มีความต้องการ - กลับเข้าศึกษาต่อสายสามัญ และ สายอาชีพ - ต้องการฝึกทักษะด้านอาชีพ เพื่อประกอบกิจการเป็นของตนเอง - เงินทุน ในการเรียนต่อ และการประกอบอาชีพ
19. ประชุมจัดทำแผนการเก็บข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาเพื่อกรอกเข้าระบบสารสนเทศของ กสศ. ระดับอำเภอเมือง วัดห้วยหมู 27 เมษายน 2566 ณ วัดห้วยหมู อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **2** คน **รวมจำนวน** 2 **คน**	 คณะทำงานโครงการ ได้วางแผนการเก็บข้อมูลและติดตามวิเคราะห์ข้อมูลเด็กนอกระบบ ร่วมกับพระครูจันทสีราภร เจ้าอาวาสวัดห้วยหมู ศูนย์สาธารณะส่งเคราะห์เด็กพิเศษ และชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเยาวชนนอกระบบ รวบรวมประวัติเด็กเยาวชนที่เข้าเกณฑ์ จำนวน 42 คน คัดเลือกประเภทเด็ก ออทิสติก ดาวซินโดรม และป่วยเรื้อรังติดเตียง ทั้งนี้ได้เกิดแผนอนาคตโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ - กลุ่มที่ 1 ศึกษาต่อในระบบศูนย์การเรียนตามมาตรา 12 จำนวน 10 คน ตั้งแต่ชั้นประถมถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 - กลุ่มที่ 2 เสริมสร้างพัฒนาการด้านสังคม กาย ใจ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	- กลุ่มที่ 3 ส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบรอบด้าน
20. ประชุมจัดทำแผนการเก็บข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาเพื่อกรอกเข้าระบบสารสนเทศของ กสศ. ระดับอำเภอเมือง เทศบาลเมืองจอมพล อำเภอจอมบึง 28 เมษายน 2566- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **3** คน **-** แกนนำประสานเทศบาลจอมพล **5** คน **-** เจ้าหน้าที่กสศ. **2** คน **รวมจำนวน** 10 **คน** ณ เทศบาลเมืองจอมพล อำเภอจอมบึง	 คณะทำงานโครงการ ได้วางแผนการเก็บข้อมูลและติดตามวิเคราะห์ข้อมูลเด็กนอกระบบ ร่วมกับแกนประสานเทศบาลจอมพล อำเภอจอมบึง **ประชุมที่เทศบาลเมืองจอมพล** - ค้นหาเด็กเยาวชน แบ่งออกเป็น 10 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดงไผ่ บ้านหนองบัว บ้านตลาดควาย บ้านชุกหว้า บ้านหนองมะค่า บ้านรางม่วง บ้านหนองขนาก บ้านแสงกะบะ บ้านหนองกระทุ่ม บ้านปากบึง - พบประเด็นปัญหาเด็กเยาวชนกลุ่มเสี่ยงยาเสพติดและพิการซ้ำซ้อน มีการหารือได้ข้อสรุปว่า เด็กทั้ง 10 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 3 คนรวมกลุ่มเป้าหมาย 30 คน พร้อมเข้าช่วยเหลือ มีการพูดคุยเรื่องกองทุนวันละบาท โดยนายกเทศบาลเมืองจอมพลมีความเห็น และศึกษาแนวทางนำกองทุนวันละหนึ่งบาทเข้ามาช่วยเหลือเด็ก โดยจะต้องวางแผนการช่วยเหลือ เด็กในระยะยาว จนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ โดยทางตัวแทน กสศ.มีความเห็นว่า กองทุนนี้มีความน่าสนใจ จะร่วมวางแผนจัดตั้งกองทุนสำหรับช่วยเหลือเด็ก แนวทาง

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	แบ่งเป็น จากงบกสศ. งบจากเทศบาล และงบจากองค์กรเอกชน นำงบมาบูรณาการกันเพื่อวางแผนการทำงานต่อไป **ประชุมที่วัดห้วยหมู** - เกิดการจัดเก็บข้อมูลเด็กเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 42 คน ได้มีการกรอกข้อมูลแล้วเสร็จจำนวน 10 คน ซึ่งเป็นเด็กที่ไม่มีผู้ปกครองดูแล และพักอาศัยอยู่ที่วัด - มีการคัดแยกกลุ่มเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือเด็กออทิสติก จำนวน 19 คน เด็กดาวซินโดรม จำนวน 6 คน และเด็กป่วยติดเตียง จำนวน 9 คน มีการเตรียมวางแผนการช่วยเหลือเด็กแต่ละกลุ่ม - วางแผนการช่วยเหลือเด็กในระยะยาว โดยทางทีมกสศ. ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีกองทุนสำหรับการช่วยเหลือในระยะยาว และจัดหาครูที่มีความชำนาญด้านเด็กทั้ง 3 ประเภทเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างพัฒนาการที่ถูกต้องและเหมาะสม - แนวทางในการพัฒนาครูพี่เลี้ยง ควรจัดให้มีการฝึกอบรมองค์ความรู้ในการดูแลเด็กทั้ง3 ประเภทอย่างถูกต้องตามหลัก

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	- จัดอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการสำหรับเด็กในทุกช่วงวัย
21. ประชุมจัดทำแผนการเก็บข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาเพื่อกรอกเข้าระบบสารสนเทศของ กสศ. ระดับอำเภอสวนผึ้ง 30 เมษายน 2566- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **3** คน **-** แกนนำประสานอำเภอ **2** คน **-** เจ้าหน้าที่มจธ. **1** คน **-** เด็กเยาวชนนอกระบบ **15** คน **รวมจำนวน** 21 **คน** ณ คริสตจักรนาวา บ้านห้วยแห้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	 คณะทำงานโครงการได้ลงพื้นที่เพื่อจัดทำแผนการเก็บข้อมูลร่วมกับแกนประสานอำเภอสวนผึ้ง และกรอกข้อมูลเข้าระบบสารสนเทศของกสศ. เริ่มเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ในแบบสอบถาม และชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกรอกแบบสอบถาม - เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 11 คน ได้กรอกแบบสอบถามและเริ่มวางแผนชีวิต แบ่งได้เป็นเข้าศึกษาต่อ จำนวน 11 คน และฝึกทักษะทางอาชีพด้าน ช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมมอเตอร์ไซต์ ช่างซ่อมแอร์ และประกอบอาชีพค้าขายออนไลน์ - มีเด็กเยาวชนจำนวน 11 คน ต้องการเข้าศึกษาประสงค์เข้าเรียนต่อในศูนย์การเรียนตามมาตรา 12 ตามระดับชั้นของแต่ละบุคคล

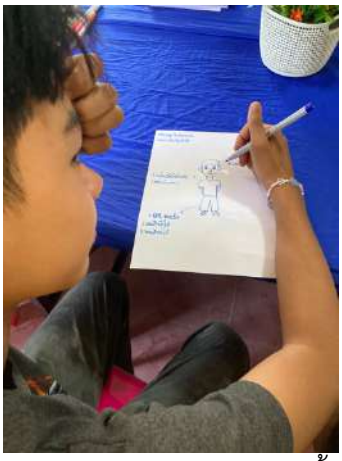
กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
22. ประชุมจัดทำแผนการเก็บข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาเพื่อกรอกเข้าระบบสารสนเทศของ กสศ. ระดับอำเภอเมือง วัดห้วยหมู 3 พฤษภาคม 2566 ณ วัดห้วยหมู อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี และ ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **5** คน **รวมจำนวน** 5 **คน**	 **ประชุมเก็บข้อมูลเด็กเยาวชนนอกระบบ ณ วัดห้วยหมู** คณะทำงานโครงการได้ลงพื้นที่เพื่อจัดทำแผนการเก็บข้อมูลและกรอกข้อมูลเข้าระบบสารสนเทศของกสศ. เริ่มเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ในแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเด็กเยาวชนในกลุ่มที่มีปัญหาด้านความบกพร่องทางด้านร่างกายและสติปัญญาแล้วเสร็จจำนวน 42 คน **ประชุมกรณีเด็กที่เสี่ยงหลุดออกนอกระบบและเด็กออกกลางคัน** คณะทำงานโครงการได้เข้าร่วมประชุมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อรับทราบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และความก้าวหน้าในการดำเนินการติดตามค้นหาและให้ความช่วยเหลือเด็กออกนอกระบบและเด็กที่เสี่ยงหลุดออกจากระบบ และเด็กออกกลางคัน ปีการศึกษา 2565 ซึ่งเป็นออกเป็น 1. เรียนต่อศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 31 ราย 2. กลับมาเรียนในระบบ จำนวน 18 ราย 3. ส่งต่อศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดราชบุรี จำนวน 3 ราย 4. จำหน่ายออกจากทะเบียนนักเรียน จำนวน 16 ราย

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	และอยู่ในระหว่างการดำเนินการ จำนวน 12 ราย ทั้งนี้คณะทำงานโครงการได้ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับระบบการศึกษาทางเลือก แบบ 1 โรงเรียน 3 ระบบ และ ศูนย์การเรียนตามมาตรา 12 เพื่อเป็นช่องทางในการแก้ไขปัญหาที่มีความเป็นไปได้ที่จะสอดคล้องกับบริบทของชุมชนข้อจำกัด สภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่กำลังเผชิญอยู่
23. ประชุมรายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง5 พฤษภาคม 2566 ณ มหาวิทยาพระจอมเกล้าธนบุรี อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน **-** แกนนำประสานตำบล **10** คน **-** เจ้าหน้าที่มจธ. **3** คน **รวมจำนวน** 17 **คน**	 แกนประสานตำบลรางบัวรายงานความก้าวหน้าประเด็นการค้นหากลุ่มเป้าหมาย และร่วมกันกำหนดบทบาทของพี่เลี้ยงอาสาสมัครในตำบลรางบัว โดยมีบทบาทภารกิจดังนี้ - ติดตาม ความต้องการ ความตั้งใจ และเป้าหมายของเด็ก - สอบถามถึงปัญหาที่เด็กเยาวชนกำลังเผชิญอยู่ โดยประเมินสภาพการณ์ทั้งด้านกาย ใจ และสังคม - รู้ถึงความตั้งใจและเป้าหมายของเด็ก - ประสานงานกับครอบครัว เด็ก เยาวชน - รู้ถึงความต้องการที่แท้จริงของเด็ก เยาวชน - สร้างความคุ้นเคยและเข้าถึงเด็ก เยาวชน - วิเคราะห์ข้อมูล และวางแผนช่วยเหลือ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	- ประเมินสภาพแวดล้อมรอบเด็ก เยาวชน ครอบครัว และชุมชน - ให้ความสำคัญกับเด็ก เยาวชน โดยใช้เด็กเป็นตัวตั้งในการทำงาน - โน้มน้าวให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและร่วมช่วยกันแก้ไปปัญหาของเด็กเยาวชน
24. ประชุมรายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนวาระตำบลในการสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตเยาวชนนอกระบบการศึกษา อำเภอเมือง 10 พฤษภาคม 2565 ณ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคนทำงานเด็กนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี **-** เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน **-** แกนนำประสานอำเภอ **11** คน **รวมจำนวน** 15 **คน**	 คณะทำงานโครงการได้ประชุมเพื่อรายงานความก้าวหน้าวาระตำบล เพื่อร่วมกันตรวจสอบรายชื่อเด็กเยาวชนใน 11 ตำบล จำนวน 47 คน และจัดเก็บฐานข้อมูลเด็กเยาวชนนอกระบบในระดับตำบล โดยมีรูปแบบการช่วยเหลือใน 2 รูปแบบที่สำคัญ คือ 1. กลับคืนสู่ระบบการศึกษาในภาคปกติและกศน. และ 2. ต้องการอบรมด้านอาชีพเพื่อการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจเป็นรายกรณี โดยเบื้องต้นได้มีการประสานข้อมูลกับผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเด็ก โดยให้ความสำคัญในการฟื้นฟูด้านสุขภาพใจ สุขภาพกายและด้านสังคม ได้มีการแลกเปลี่ยนสถานการณ์ในการเก็บข้อมูลดังนี้ - เด็กไม่อยากเข้าเรียน แต่ผู้ปกครองอยากให้เรียน - เด็กติดยาเสพติด/สนใจกิจกรรมอื่นๆเช่นเลี้ยงวัว วัวลาน

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	- ผู้ปกครองบางส่วนไม่ต้องการให้เด็กเรียนต่ออยากให้ทำงานมากกว่า - ครอบครัวมีปัญหาความรุนแรง - เด็กไม่มีเอกสารสถานะบุคคล ทั้งนี้ได้ร่วมกันกำหนดวาระในการลงพื้นที่เพื่อวางแผนการช่วยเหลือเด็กเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการเป็นรายตำบล เพื่อสร้างต้นแบบในการช่วยเหลือเด็กเยาวชนเป็นรายกรณี เพื่อให้ตำบลอื่นๆได้สามารถปรับนำไปใช้ในการทำงานได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยจะมีการลงพื้นที่ตำบลสามเรือน เพื่อวางแผนอนาคตร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย ในวันที่ 30 พค.66
24. ประชุมเก็บข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา อำเภอบ้านคา 11 พฤษภาคม 2565 ณ ศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี - เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนนำประสานอำเภอ **4** คน - เจ้าหน้าที่ กสศ. **1** คน - เจ้าหน้าที่โครงการโรงเรียนวันเสาร์ **3** คน - เจ้าหน้าที่บริษัท **CJ 1** คน - เจ้าหน้าที่บริษัท **Chang Fusion** จำนวน **1** คน - เยาวชนนอกระบบ **15** คน - พี่เลี้ยงตำบล จำนวน **4** คน **รวมจำนวน** 33 **คน**	 คณะทำงานโครงการได้ลงพื้นที่อำเภอบ้านคา เพื่อสำรวจความต้องการของเยาวชนนอกระบบที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 15 ผ่านกิจกรรม “Body Scan” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้จักบุคลิกภาพเบื้องต้นของตนเองแล้วจึงค่อยๆ ออกแบบรูปแบบอนาคตของตนเองตามความชอบและความถนัด โดยมีหัวข้อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเยาวชน พี่เลี้ยง และทีมงานดังนี้คือ - จุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเรา - สิ่งที่เยาวชนทำอยู่ในขณะนี้ - สิ่งที่ต้องการทำในอนาคต

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	- ความฝันสูงสุด - การวางแผนเพื่อให้ฝันนั้นเป็นจริง ผลจากกิจกรรม พบว่าเยาวชนจำนวน 11 คนต้องการมีอาชีพที่มั่งคง เช่น ค้าขายออนไลน์ เปิดร้านขายลูกชิ้นทอด เปิดร้านเสริมสวยแต่งหน้า ปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์ เปิดอู่ซ่อมรถ และเยาวชนที่ต้องการกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา จำนวน 4 คน ประกอบด้วย กลับไปเรียนต่อระดับปวส. จำนวน 1 คน กลับไปเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนเดิม จำนวน 1 คนและต้องการศึกษาต่อพร้อมกับประกอบอาชีพ โดยต้องการเข้าเรียนที่ศูนย์การเรียน CYF จำนวน 2 คน

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ทางคณะทำงานระดับอำเภอได้ร่วมรับฟังความต้องการของเยาวชนและวางแผนลำดับขั้นตอนการช่วยเหลือเด็กเป็นรายกรณีเพื่อให้เยาวชนทุกคนสามารถมีทางเลือก มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและอาชีพอีกครั้ง โดยจะมีการนัดหมายเพื่อวางแผนรูปแบบการเข้าถึงโอกาสเป็นรายบุคคลต่อไป
25. ประชุมเก็บข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา ตำบลสามเรือน อำเภอเมือง ราชบุรี 1 มิถุนายน 2566 ณ กศน.สามเรือน จังหวัดราชบุรี- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **3** คน - แกนประสานอำเภอ **4** คน - เด็กเยาวชน **8** คน **-** ผู้ปกครอง **3** คน **รวมจำนวน คน**	ทีมแกนประสานงานอำเภอ ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ บทบาทในการทำงาน และสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน และร่วมกันวางแผนอนาคตเป็นรายบุคคล คณะทำงานโครงการได้ลงพื้นที่ตำบลสามเรือน อำเภอเมือง เพื่อสำรวจความต้องการของเยาวชนนอกระบบที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 13 คน ผ่านกิจกรรม “Body Scan” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้จักบุคลิกภาพเบื้องต้นของตนเองแล้วจึงค่อยๆออกแบบรูปแบบอนาคตของตนเองตามความชอบและความถนัด โดยมีหัวข้อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเยาวชน พี่เลี้ยง และทีมงานดังนี้คือ - จุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเรา - สิ่งที่เยาวชนทำอยู่ในขณะนี้ - สิ่งที่ต้องการทำในอนาคต - ความฝันสูงสุด - การวางแผนเพื่อให้ฝันนั้นเป็นจริง

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	
26. ประชุมเก็บข้อมูล สำรวจปัญหาและความต้องการของข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี 3-4 มิถุนายน 2566 ณ ศูนย์ประสานงานเด็กเยาวชนนอกระบบ- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - แกนประสานอำเภอ **2** คน - เด็กเยาวชน **14** คน **-** ผู้ปกครอง **1** คน **รวมจำนวน** 21 **คน**	ทีมแกนประสานงานอำเภอ ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ บทบาทในการทำงาน และสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน และร่วมกันวางแผนอนาคตเป็นรายบุคคล คณะทำงานโครงการได้ลงพื้นที่ อำเภอบ้านคา เพื่อสำรวจความต้องการของเยาวชนนอกระบบที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 14 คน ผ่านกิจกรรม “Body Scan” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้จักบุคลิกภาพเบื้องต้นของตนเองแล้วจึงค่อยๆ ออกแบบรูปแบบอนาคตของตนเองตามความชอบและความ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ถนัด โดยมีหัวข้อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเยาวชน พี่เลี้ยง และทีมงานดังนี้คือ - จุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเรา - สิ่งที่เยาวชนทำอยู่ในขณะนี้ - สิ่งที่ต้องการทำในอนาคต - ความฝันสูงสุด
27. ศึกษาดูงานรูปแบบการเรียนการสอนแบบ 1 **โรงเรียน** 3 **ระบบ** **7** มิถุนายน 2566 ณ โรงเรียนนิวิฐราชอุปภัมป์- เจ้าหน้าที่โครงการฯ **4** คน - โรงเรียนนิวิฐราชอุปภัมป์ **14** คน โรงเรียนมหาราช **7** โรงเรียนสวนผึ้ง **4** **รวมจำนวน** 28 **คน**	ศึกษารูปแบบการเรียนการสอน 1 ห้องเรียนแห่งโอกาสเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับเด็กเยาวชนทุกคนตามบริบท ในกลุ่มนักเรียนที่เสี่ยงต่อการตกหล่นจากระบบการศึกษา เพื่อสร้างต้นแบบของราชบุรี

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 โดยเริ่มจากการค้นหาสภาพปัญหาของเด็ก และตัดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กตกหล่น โดยใช้ในแนวคิดในการจัดการศึกษา การยึดเรื่องความเสมอภาคและการมีส่วนร่วม ของเด็กครอบครัว เพื่อลดอัตราการออกกลางคันและเพิ่มคุณภาพชีวิต กลยุทธ์ในการดำเนินงาน คือ การสร้างความเข้าใจร่วมกันกับครูในโรงเรียน และผู้ปกครองเด็ก โดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์การเรียนซีวายเอฟ พัฒนาสังคมและความมั่นคงกาญจนบุรี มาให้ความรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับครู เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกัน เมื่อมีความเข้าใจร่วมกันจึงเริ่มดำเนินการ - ค้นหานักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ออกกลางคัน และหลุดจากระบบการศึกษา จากระบบฐานข้อมูล DMC คัดเลือก คัดกรอง นักเรียนออกมา ผ่านการวางแผนกำหนดแนวทาง จัดทำระบบเด็กตามกลุ่มปัญหา ติดตามเด็กที่หลุดออกจากระบบกลับเข้ามาเรียน จำนวนกว่า 20 คนที่สนใจกลับเข้ามาเรียนต่อ - พัฒนารูปแบบการศึกษาให้สอดคล้องกับกลุ่มเด็ก และมีความเหมาะสม เริ่มจากการพัฒนารูปแบบ จัดการศึกษานอกระบบ นรอ. ให้โอกาส ให้เด็กในกลุ่มปัญหาต่างๆเข้าเรียนในเว็บไซต์ห้องเรียนออนไลน์

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ออนไลน์ ออนแฮนด์ ออนดีมานท์ อยู่ที่ไหนก็เรียนได้ เพื่อสร้างความสะดวกให้กับเด็ก มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน พัฒนารูปแบบให้ทันสมัย เด็กจากโรงเรียนอื่นก็สามารถเข้ามาเรียนในเว็บไซต์ของโรงเรียนได้ สอบได้ มีทุกหน่วยทุกตัวชี้วัด เกิดจากความขยันและอดทนของครูในโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือเด็กให้สามารถเรียนจบได้ตามข้อจำกัดของแต่ละคน - รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามกลุ่มปัญหา สิ่งที่สำคัญคือ หลักสูตร ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง เพิ่มเรื่องการฝึกอาชีพร่วมกับกรมฝีมือแรงงาน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนไม่ให้เด็กออกกลางคัน ผ่านการจัดเวลาการเรียนให้ยืดหยุ่น สามารถเรียนได้ตลอดเวลา จบตอนไหนก็ได้ ปรับวิธีการวัดผลประเมินผล ยืดหยุ่นตามระดับสติปัญญา เกิดการเรียนแบบบูรณาการ รอกลุ่มเด็กตามอัธยาศัยที่ต้องการเทียบโอนประสบการณ์ จากการทำงานในชีวิตประจำวัน กับรายวิชา เพื่อเพิ่มแรงบันดาลใจให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนตามความสนใจ มีการฝึกวิชาชีพในวันจันทร์ 2 ชั่วโมงท้าย ตามความสนใจ เช่น เบอเกอรี่ เสริมสวย กีฬา ทำเหรียญโปรยทาน น้ำสมุนไพร ตามความถนัดของครู มีการประเมินผลผ่านการเปิดตลาดนัดอาชีพ - การสร้างภาคีเครือข่าย เป็นกลไกความร่วมมือ ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา 3 ระบบในโรงเรียนให้มีความสำเร็จ ร่วมกับผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน กรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครองจัดประชุมผู้ใหญ่บ้านของความร่วมมือ โดยใช้ระบบสารสนเทศในการค้นหาเด็ก กลไกคือ ผู้บ้าน1 คน ครู1 คนช่วยกันค้นหาและติดตามเด็กในชุมชน กลไกสำคัญคืออสม.

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ต้องมีทุกภาคส่วนในการช่วยกันตั้งแต่ต้นทางเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เด็กสร้างแนวคิดที่ดีในการสร้างอนาคตของตนเอง ผ่านการศึกษา การสร้างภาคีเครือข่ายคือหัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหา ที่สำคัญคือ การสร้างสวัสดิการรถรับส่งฟรี ให้กับกลุ่มเด็กที่มีปัญหา ผ่านการทอดผ้าป่า เพื่อให้เด็กได้เรียนหนังสือ และมีทุนการศึกษาของมูลนิธิยุวพัฒน์ เพื่อมอบให้กับเด็กที่ยากจนในวันไหว้ครู มีประกันชีวิตเด็กจำนวน 200 บาท ค่าหนังสือ ค่าเสื้อผ้า - ความสำเร็จ จากเงินอุดหนุน และเงินจากร้านค้า ครูช่วยกันขายของ บริหารงานเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ○ มีหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ○ เว็บไซต์ห้องเรียนออนไลน์ทุกวิชา ○ คู่มือประกอบการเรียนการสอน ○ ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ○ นักเรียนกลับเข้ามาเรียนรู้จำนวน 20 คน - วิธีการปฏิบัติ เริ่มจากการสร้างการตระหนักรู้ให้กับครูในโรงเรียนเพื่อให้เห็นความสำคัญกับเด็กทุกคน ในเวอร์ชั่น ครู 4.0 เริ่มจากการจัดทำหลักสูตรตามตัวชี้วัดในระบบ พื้นฐานเรียนตามปกติ แต่ยืดหยุ่นในวิชาเลือก วิเคราะห์สภาพปัญหาผ่านระบบการคัดกรอง กลุ่มเสี่ยง ตกหล่น ออกกลางคัน ฝ่ายวิชาการป้องกันเด็กกลุ่มเสี่ยงให้โอกาสเด็ก พูดคุยกันเพื่อแก้ไขปัญหา ในกรณีเด็กตกหล่น/หลุดออกจากระบบ สร้างกลไกแต่งตั้งกรรมการร่วมกับผู้นำชุมชนในการติดตามเด็ก เมื่อตามเด็กได้ก็ให้เด็กเลือกเรียนตามแผนที่สนใจและเหมาะสม ฝ่ายวิชาการมีความยืดหยุ่น เรื่องเวลา

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ในการส่งงานของเด็ก โดยไม่ยึดติดว่าเรียนที่ไหน ต้องมีใบงานก่อนเรียนหลังเรียนส่งให้ครู ถ้าเด็กทำครบจะสามารถวัดผลการเรียนผ่านตัวชี้วัด “ต้องรู้” ผ่านเว็บไซต์ห้องเรียนออนไลน์ ก็สามารถเรียนจบได้ เกิดโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ความสำเร็จอีกข้อคือการลงชุมชน เข้าไปอยู่ในชุมชนทำให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญและเด็ก100% ไม่หลุดออกจากระบบ ผู้นำชุมชนก็ร่วมให้กำลังใจและช่วยเฝ้าระวังเด็กเสี่ยงในชุมชน **<u>สรุปกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงาน</u>** 1. พัฒนาข้อมูลสารสนเทศเพื่อค้นหาจำนวนเด็ก แต่งตั้งคณะกรรมการ และพัฒนาระบบสารสนเทศร่วมกัน 2. พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา 3. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเข้าใจว่าไม่ใช่แค่ต้องเรียนในโรงเรียนเท่านั้น เรียนได้จริง จบได้จริง 4.กลไกภาคีเครือข่ายในการช่วยกันขับเคลื่อน แบบสหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในระยะสั้น และมีหน่วยงานในการช่วยสนับสนุน ผ่านการศึกษาดูงาน <u>ประเด็นแลกเปลี่ยน</u>

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	○ เด็กที่จะเข้าเรียน นรอ.ได้ต้องเป็นเด็กที่ตกค้าง หรือออกกลางคัน ตกหล่นเท่านั้น ยังไม่มีเคสเด็กที่เกเรแล้วต้องการขอเปลี่ยนมาเรียนออนไลน์ ○ มีการ MOU และมีระบบการส่งต่อเด็กไปเรียนต่อที่กศน. ○ ห้องเรียนออนไลน์ เหมือนกับบทเรียนสำเร็จรูปที่เด็กสามารถเข้าในไปเรียนได้เมื่อพร้อม ○ เป็นภาระของครูไหม ไม่ เป็นความภาคภูมิใจที่สามารถทำให้เด็กเรียนจบได้ ○ กรณีเด็กจากโรงเรียนอื่นๆที่มาสอบซ่อมเป็นรายวิชาต้องเข้าร่วมเรียนผ่านระบบออนไลน์ อย่างน้อย 1 ภาคเรียนหรือ2 ภาคเรียน ○ กรณีเด็กติดศูนย์ จะถูกย้ายเข้าโครงการ นรอ.ให้โอกาส เด็กจะจบเมื่อไหร่ก็ได้ตามความสามารถ หรือจบภายในภาคเรียนการศึกษาตามระบบ โดยยึดตามมาตราฐานใบงานต้องรู้ ○ ยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถสอบใหม่ได้จนกว่าจะได้คะแนนที่พึงพอใจ การขับเคลื่อนเรื่อง มีทั้งหมด 13 จังหวัด จะมีการสร้างต้นแบบ คือโรงเรียนมหาราช 7 โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง และโรงเรียนเนขัมวิทยา ○ คู่มือเจาะลึกราชบุรี 1 โรงเรียน ○ คู่มือเทียบประสบการณ์ ○ โรงเรียนต้นแบบ เพื่อสร้างรูปธรรมในการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ หลากหลาย และจัดการชีวิตตนเองได้

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 <u>เว็บไซต์ห้องเรียนออนไลน์ “โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้”</u> ● ออกแบบแผนการสอนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดรายวิชา ● แบบทดสอบก่อน – หลังเรียน ● บทเรียนออนไลน์/ใบงาน ● บทเรียนออนไลน์สามารถออกแบบเองได้ เป็นบทเรียนของตัวเอง หรือนำลิงค์ความรู้จากเว็บไซต์มารวบรวมไว้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามหัวข้อสาระรายวิชานั้นๆ ● มองที่ธรรมชาติของเด็กว่าเด็กแต่ละคนมีพื้นฐานต้นทุนไม่เท่ากัน เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพของเขา ● การทำเรื่องของหลักสูตร 8 สาระ ควรมีการควบรวมตัวชี้วัดทำให้สามารถบูรณาการ 8 สาระผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้ ไม่ว่าทักษะวิชาชีพ วิชาชีวิต เทียบกับผู้ประกอบการและกรมฝีมือแรงงาน เป็นการศึกษาแบบไร้รอยต่อ ● วิชาไหนที่มีตัวชี้วัดคล้ายกันให้เอามารวมกัน บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ คลี่ตัวชี้วัดออกมาก่อน จะรู้ว่าบางตัวใช้ด้วยกันได้ เพิ่มรายวิชาเพิ่มเติม

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	• สิ่งที่ได้พูดทั้งหมดคือ สัญญาใจและเป็นมิติเชิงพื้นที่ที่ดีในการขับเคลื่อน และเป็นจังหวะที่ดีที่ทางกระทรวงต้องการปรับข้อจำกัดต่างๆให้ดียิ่งขึ้น ได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ จัดระบบ สื่อสารและขับเคลื่อนต้นแบบในการสร้างนวัตกรรมการศึกษาร่วมกัน • ความหนักใจที่เคยรู้สึกกังวลก็ได้รับการคลี่คลาย หวังว่าเด็กที่หลุด ตกหล่น ของเราจะได้รับการพัฒนาและแก้ปัญหา ยังต้องการพี่เลี้ยงในการช่วยขับเคลื่อนงานต่อไป เพื่อดึงเด็กกลับคืนสู่ระบบการเรียนอีกครั้ง ตั้งใจจะให้ประสบความสำเร็จในที่สุด • การศึกษาดูงานครั้งนี้ จะเกิดการขยายผลไปยังโรงเรียน ขอให้การขับเคลื่อนเกิดการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องให้เกิดการขยายเครือข่าย โรงเรียนกองทุนเป็นสำนักงานเขต 1 โรงเรียน 3 ระบบ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง •
28. ปฐมนิเทศโรงเรียนมือถือในกลุ่มเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษาตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา และ ตำบลสามเรือนอำเภอเมือง **8** มิถุนายน 2566 เจ้าหน้าที่ **2** คน เจ้าหน้าที่ CYF **2** คน พี่เลี้ยง **2** คน เด็กเยาวชน **10** คน รวม **16** คน	จัดปฐมนิเทศโรงเรียนมือถือ มีเด็กเยาวชนที่ต้องการศึกษาต่อในศูนย์การเรียน CYF จำนวน 13 คน ทางเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนได้ทำการปฐมนิเทศน์และให้กลุ่มเป้าหมายกรอกใบสมัครพร้อมทั้งชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนในรูปแบบโมบายสคูล

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
29. เวทีแนวทางพัฒนาหลักสูตรศูนย์การเรียน ราชบุรี ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม เขต 1 ราชบุรี 9 มิถุนายน 2566 เจ้าหน้าที่ **4** คน เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตการศึกษา **10** คน เจ้าหน้าที่มจธ. **2** คน รวม **16** คน	 การขับเคลื่อนรูปแบบการเรียน 1 โรงเรียน 3 ระบบ ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 เป้าหมายคือคุณภาพของการเรียนและต้องจบการศึกษาอย่างถูกต้อง การจัดตั้งศูนย์การเรียนต้องยั่งยืน ภายใต้การร่วมคิดร่วมทำ กล้าที่จะแตกต่างอย่างถูกต้อง ○ **ชี้แจงวัตถุประสงค์การประชุม** 1 โรงเรียน 3 ระบบจะมีการผลักดันจากสพฐ. อย่างเป็นรูปธรรม จังหวัดราชบุรีจะเป็นโมเดล ในการค้นหาเขตการศึกษาเพื่อสร้างต้นแบบการขับเคลื่อนร่วมกัน โดยเริ่มจากโรงเรียนมหาราช 7 โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (โรงเรียนกองทุน) อีกส่วนที่สำคัญสำหรับเด็กที่ตกหล่น ออกจากระบบการศึกษาและมีปัญหาทับซ้อน ไม่สามารถใช้รูปแบบในระบบมาจัดการให้ จึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา มาเป็นการเรียนผ่านศูนย์การเรียนตามมาตรา 12 ○ **นำเสนอศูนย์การเรียนตามมาตรา 12 โรงเรียนมือถือ มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน (CYF)** ศูนย์การเรียนห้วยพ่าน คือศูนย์การเรียนแรกของประเทศไทย เมื่อ 8 ปีที่แล้ว ผอ.เขต พูดว่ามีภารกิจที่ต้องเดินข้ามคลอง เราจะเปลี่ยนไหม ให้กลับไปเปิดศูนย์การเรียนทันที อย่าให้เด็ก

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	พลาดโอกาส โดย “เอาโอกาสของเด็กเป็นที่ตั้ง” สำหรับที่นี่ทุกอย่างพร้อมหมด ปัจจุบันกฎหมายมาตรา 12 มีกฎกระทรวงจำนวน 6 ฉบับ 1. ครอบครัว 2. สถานประกอบการ 3. พระพุทธศาสนา 4. บุคคล 5. องค์กรวิชาชีพ 6. องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน “ทุกคนคือครูได้” ไม่จำเป็นต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู ตามกฎกระทรวงมาตราที่ 18(3)องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชนสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบนอกระบบหรือตามอัธยาศัย โดยจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนสำหรับผู้ที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ เพื่อให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียน การวัดประเมินผล โดยประเมินผลจากสภาพความเป็นจริงของพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล จังหวัดราชบุรีอยู่ใน 13 จังหวัดนำร่องเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กตกหล่น หลุดออกจากระบบการศึกษา ในศูนย์ฝึกราชบุรี มีเด็กเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกว่า 100 คน มีรายจ่ายต่อหัวในการดูแลเป็นเงิน 70,000 บาท สถานพินิจกับศูนย์ฝึกสามารถรับเด็กได้เพียง 7,000 คนทั่วประเทศ เกิดโควิดตัดงบครึ่งนึง กระบวนการศาลจึงปล่อยเด็กให้กลับไปอยู่บ้านมารายงานตัวเดือนละ1ครั้ง มีเด็กที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมเป็นหมื่นคน 90% ถูกดำเนินคดียาเสพติด ○ **แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียน** เริ่มต้นจากการสร้างแรงบันดาลใจ จากการเปิดศูนย์การเรียนห้วยพ่าน “เราปลูกต้นกล้าแบบไหนก็ได้ต้นนั้น วันนี้เราต้องปลูกต้นกล้าทางการศึกษา เด็กในชุมชนก็จะมีการศึกษา” การ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	แลกเปลี่ยนการจัดตั้งศูนย์การเรียนโดยมูลนิธิ แนวทางในการจัดตั้งศูนย์การเรียน <u>การจัดตั้ง</u> โดยเรียนรู้ผ่านหลักสูตร “โรงเรียนมือถือ” - การใช้โรงเรียนมือถือ รูปแบบบันได 4 ขั้น สู่ฝันเป็นจริง ชิม ชอบ โชกโชน เชี่ยวชาญ เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เยาวชนใช้เป็นประจำ - ระบบติดตามเด็กผ่านไลน์ กลูเกิ้ลฟอร์ม - เรียนรู้หลักสูตรศูนย์การเรียน CYF เป็นตัวอย่าง - ศึกษาแบบยื่นความประสงค์ขอจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยองค์กรเอกชน ในศูนย์การเรียน - ขั้นตอนในการทำงานของเขต เริ่มจากศูนย์การเรียนยื่นขอจัดตั้ง ประชุมพิจารณาหลักสูตรและแผน ปรับหลักสูตรและแผน ประกาศจัดตั้ง สุดท้าย แจ้งเพื่อทราบ กศจ. - เด็กที่มีสิทธิเข้าศูนย์การเรียนจำเป็นต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเดียวกับที่ตั้งของศูนย์การเรียนหรือไม่/ไม่จำเป็น เพราะสภาการศึกษาไม่ได้กำหนดไว้ อยู่ที่ศักยภาพของศูนย์การเรียน แต่ควรพิจารณาเด็กในจังหวัดนั้นๆก่อน - ปัจจุบันใช้ศูนย์การเรียนกว่า 6 ศูนย์ที่ออกวุฒิม.3 ทั้งหมดแต่มีปัญหาว่าเด็กที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมประมาณ 8% ไม่จบชั้นป.6 - ชี้แจงที่มาและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์การเรียน ภารกิจ เป้าประสงค์ รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่มีการปิดเทอม คุณสมบัติผู้เรียนคือเด็กที่ขาดโอกาสจากการเรียนในระบบปกติ หรือตามประเด็นปัญหา 15 ประเด็นปัญหา เข้าเรียนตามเกณฑ์อายุ หรือที่เคยเรียนตามระดับชั้น มีการจัดกลุ่มสาระการเรียนรู้และ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	รายวิชา หลักสูตรต่างๆจะอ้างอิงตามหลักสูตรตามมาตราฐาน โครงสร้างเวลาเรียนตามระเบียบของกระทรวง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะเพิ่มเติมเป็นกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ จิตอาสา กิจกรรมชุมชนการเรียนรู้และทักษะชีวิต - ตารางเรียนวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ตามความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย - ประเมินผลวัดผล ผ่านการสอบ การสังเกต สัมภาษณ์ ทดสอบ จากชิ้นงาน ภาระงาน ความรู้ทักษะ ประสบการณ์การทำงาน และการดำเนินชีวิต การตัดสินเป็นรายภาคเรียน และเวลาเรียน - การเทียบโอน เป็นการนำผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งจากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย หรือจากประสบการณ์การทำงาน หรือการดำเนินชีวิต มาเทียบโอนผลการเรียน - สัดส่วนในการเทียบโอน ผ่านเครื่องมือการสัมภาษณ์ 60% แฟ้มผลงาน 30% และการสอบ 10% (กรณีเด็กในกระบวนการยุติธรรม) - หน่วยจัดการเรียนรู้ หลักสูตรชุมชน หลักสูตรอาชีพ หลักสูตรแกนกลาง (สพฐ.) - เน้นหลักสูตรอ่าน ออก เขียนได้ ในเด็กประถมศึกษา ○ **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสำหรับเด็กนอกระบบราชบุรีโมเดล และสรุปแนวทางการจัดตั้งศูนย์และการพัฒนาหลักสูตรฯ** - ขอดูขั้นตอนในการจัดตั้งศูนย์การเรียน เพื่อให้กรรมการพิจารณาก่อน - ปรับหลักสูตรให้เหมาะกับชั้นปฐมศึกษา - เพิ่มเติมหลักสูตรอ่านออกเขียนได้

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	- ยื่นจดจัดตั้งศูนย์การเรียน - เวทีพิจารณาหลักสูตรและแผน ปรับแผน ปรับหลักสูตร - ประกาศจัดตั้ง /เสนอกศจ. ประสานสพฐ.นโยบายและแผน - แถลงข่าวการเปิดนโยบาย 1 โรงเรียน 3 ระบบและศูนย์การเรียน - ทำ MOU ร่วมกับสพฐ หรือกรมพินิจ - ออกแบบไทม์ไลการทำงานร่วมกัน - เสนอแนวนโยบายการศึกษาแบบไร้รอยต่อ เริ่มจากชั้นประถมศึกษา “นวัตกรรมการศึกษา”
30.ถอดบทเรียนโรงเรียนต้นแบบ **โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง**12 มิถุนายน 2566 เจ้าหน้าที่ **3** คน ผอ.โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง **1** คน รวม **4** คน	**ถอดบทเรียนโรงเรียนต้นแบบ : โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง** จำนวนเด็ก 373 คน มีเด็กพม่า จำนวน 10 คน อยู่ในการดำเนินการขอเลข G **ประเด็นที่สำคัญ** ● เด็กพม่าเกิดประเทศไทย อายุ 14 ปีพ่อแม่ไม่มีสัญชาติมีหมายเลข 7 ย้ายไปเรียนที่พม่าตอนป.2 จนจบม.1 มา กลับมาที่ไทยต้องการเรียนต่อชั้น ม.2 ไม่สามารถ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	เทียบโอนม.2 ให้ได้ มีวิชาที่ตรงไม่กี่วิชา ไม่สามารถเทียบโอนได้ ตอนนี้กำลังสอบเทียบโอนประสบการณ์เพื่อให้จบชั้น ป. 6 ก่อน มีวิชาที่แตกต่างจากหลักสูตรสพฐ.อยู่มาก • ตอนนี้ชายแดนชายขอบตะโกล่าง บ่อหวี รุจิ บ่อแร่ กำลังรุกเข้าประเทศไทยเพื่อหนีภัยสงคราม • แต่ก่อนเคยมีเด็ก600-700 คน เกิดวิกฤติศรัทธาทำให้ผู้ปกครองย้ายเด็กไปโรงเรียนอื่นๆ • กำลังปรับเรื่องกระบวนการสอน และฟื้นฟูวิกฤติศรัทธา เพื่อให้ผู้ปกครองพาเด็กกลับมาเรียนที่โรงเรียนอีกครั้ง • ปรับภูมิทัศน์ สนามหญ้าเทียม จัดแข่งขันฟุตบอลเพื่อจ้างครู ครูดนตรีและครูฟุตบอล ภาษาจีน รื้ออาคารเก่าออก ห้องเรียนไม่พอใช้ วงดนตรีให้เล่น แลกกับให้เขามาโรงเรียน เป็นโค้ชให้น้อง ๆ จำนวนเด็ก 17 คน เรียนจนจบม.3 ไปแล้ว เหลือ 1 คน ตอนนี้อยู่ ม.3 • เด็กหนึ่งคน ครอบครัวหย่าร้าง แม่มีน้องใหม่ เด็กไปรับจ้างหาเงินเลี้ยงตัวเอง • โอม สักลาย กลับมาเรียนแล้วต้องไปทำงานช่วยพ่อแม่ ให้ไปเรียนกศน.เรียนไม่ไหว ในช่วงโควิด ทำอย่างไรจะทำให้เด็กเรียนจบ • ก้อง พ่อแม่เป็นใบ้ เด็กต้องรับผิดชอบตัวเอง อยู่กับยายไม่สามารถมาโรงเรียน • ปรับเรื่องความปลอดภัยให้เด็ก • พยายามหากิจกรรมพิเศษให้กับเด็กๆ • ดึงเด็กที่ออกกลางคัน เรียนผ่านใบงาน และกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อประคองให้เด็กจบม.3 • ตอนนี้จำแนกเด็กเป็น 3 กลุ่ม

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	○ กลุ่มตกหล่น ○ กลุ่มเสี่ยง มีชื่อ ขาดเรียนบ่อยไม่มาโรงเรียน ○ กลุ่มออกกลางคัน มีชื่อแต่ไม่มาเรียนแน่ๆ ภายใต้โจทย์ว่าเราจะทำอย่างไรให้เด็กกลับมาเรียน จุดแข็ง ● การแจกโน้ตบุคให้เด็กที่มาเรียนไม่ได้ มีใบงานตัวชี้วัดให้ครูเรียนรู้ไปพร้อมกัน ● ข้อกังวลคือ ถ้าทำแบบนั้น จะเป็นตัวอย่างให้เด็กไม่อยากมาเรียน เกิดลัทธิเอาอย่าง ต้องเจาะเป็นรายกรณี ดึงผู้นำชุมชน และครอบครัว ● มีปัญหา ครอบครัวหย่าร้าง และ เด็กพิเศษเยอะมาก ● โรงเรียนต้องกระตุ้นพัฒนาการและสติปัญญา ด้านสังคมอารมณ์ ● ความเสี่ยงเรื่องเพศ เราต้องควรเฝ้าระวัง ● มีกลุ่มที่ผู้ปกครองเพิกเฉย คุยเรื่องกฎหมายกับครอบครัว ผู้ปกครองบางคนมีเรื่องยาเสพติด ขอตำรวจมาเป็นกรรมการสถานศึกษา (SCBM) การศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ● ปัญหาเด็ก ○ เด็กพิเศษ ○ ติดเพื่อน ○ ครอบครัว ○ ยาเสพติด บุหรี่ กัญชา กระท่อม ยาเขียวเหลือง = เป็นยากระตุ้นทางเพศ สะลึมสะลือ เรียกเด็กมานั่งคุย เด็กออกกลางคันตั้งครรภ์ เข้าไปคุยหย่ากับสามี ดึงกลับมาเรียนต่อให้จบม.3 ไปเรียนต่อในสายอาชีพ MOU มหา

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ลัยอาชีพปากท่อ และ วิทยาลัยเกษตรเขาเขียว มีทุนมีรถรับส่งเพื่อเป็นช่องทางให้เขาเห็นอนาคต ประสานกับวิทยาลัยพัฒนาฝีมือแรงงาน เรียนระยะสั้น ช่วยดูแลเรื่องค่ารถให้ เด็กที่ออกกลางคันไม่มีความคิดว่าจะเรียน ไม่มีอนาคต พอมีเส้นทางอนาคตเขาก็ได้เห็นช่องทางของตัวเอง <u>การแก้ไขปัญหา</u> เริ่มจากการเล่นกีฬากับเด็ก ตามนโยบายเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา จำนวนเด็กสูบบุหรี่ลดลง จาก 40 คน จนเหลือแค่ 2 คน ตอนนี้ยังเรียนอยู่ ปาล์ม รอคุยกับพ่อแม่ **วิธีการ** ○ ให้ลด ○ ให้เลิก ○ ให้พาน้องเลิก ○ ถ้าอยากสูบให้มาสูบกับผอ. Zero droup out เป็นช่องทางให้เด็กได้มีทางเลือก ผู้ปกครองเริ่มส่งเด็กกลับมาให้โรงเรียนดูแล ปีแรกที่ทำส่งเด็กไปที่การอาชีพ เด็กไม่มีทักษะด้านอาชีพ ทำMOU กับวิทยาลัยสารพัดช่าง บ่ายวันจันทร์ให้เรียนเลือกเรียนกับวิทยาลัยสารพัดช่าง ตั้งแต่ชั้น ป.4- ม.3 เด็กเลือกเรียนตามความสนใจ เทอมที่แล้วไปดูงานที่วิทยาลัยเกษตรที่เขาเขียว เพื่อเปิดทางด้านอาชีพให้เด็ก เปิดโลกทัศน์ เด็กอาชีพที่มากมายเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ พาทัวร์หอพัก เด็กเกิดความสนใจ เด็กที่ไม่เก่งวิชาการ ประชุมผู้ปกครองช่วยกันเชียร์เด็กไปเรียนที่นั่นฟรี ได้เสริมรายได้ มีโปรโมชั่นใครนิสัยดี ได้ทำงานต่อ โน้มน้าวให้เขาได้เรียนต่อและสนใจอนาคตมากขึ้น การเรียนภาษาจีน เพื่อปูทางการภาษาให้เด็ก กำลังตั้งชมรมพี่ๆที่ออกลางคันเป็นผู้บริหารชมรมกีฬาฟุตบอลให้เขาบริหารกันเอง เก็บจ่ายเงินค่ามาเล่น คนละ 30 บาท ให้รุ่นพี่บริหาร

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	จัดการมีรายได้ เสาร์อาทิตย์จัดลีกท์ สลับกับฟุตซอล พี่ๆจะเป็นผู้บริหาร ผู้หญิงส่งเสริมงานอาชีพ ขายของ โดยมีวิทยาลัยสารพัดช่างเป็นพี่เลี้ยง การแปรรูป เสาร์อาทิตย์เด็กหญิงจะมีรายได้จากการแข่งฟุตบอลให้โรงเรียน จะทำ MOU ร่วมกับ ราชบุรีเอฟซี ปลายทางอยู่ที่เด็ก ให้เด็กเป็นผู้บริหารจัดการโดยเด็กที่ออกกลางคันทั้งหมด สองปีที่ผ่านมา ได้รับการตอบรับดีมาก 16 คนเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยง เหลือตามอีก 3 คน - ชานนท์ พ่อเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ แม่ติดโรคเอดส์ เด็กโดยบูลลี่ ตัวเขาเองไม่ได้เป็น แม่ไปมีแฟนใหม่ลูกใหม่ เป็นเด็กเรียนรู้ไว สุภาพ จนเกิดคดีพกปืน ยังไม่จบม.2 เทอมปลาย กำลังตามมาแก้ - ก้อง พ่อแม่เป็นใบ้ - โอมเป็นคนอารมณ์ฉุนเฉียว เคยติดยา ตอนนี้เลิกแล้ว ทำงานขายไก่ย่างช่วยครอบครัว - นอกนั้นเป็นกลุ่มเสี่ยงกับกลุ่มตกหล่น - สิทธิเด็ก ร่วมกับมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เป็นโรงเรียนคุ้มครองเด็ก อยากเห็นโรงเรียนแห่งความสุข เด็ก ผู้ปกครองมีความสุข ทำโครงการการ Play and Learn การเรียนรู้ผ่านการเล่น - อบรมครู ผู้ปกครองมาอบรมทำสื่อ เทคนิคการสอนแบบมีความสุข กิจกรรมกำหนดจุดเสี่ยงในโรงเรียน พฤติกรรมเสี่ยง ให้ภาคีเครือข่ายเข้ามาร่วมกันกำหนด ทำประกาศเรื่องการคุ้มครองเด็ก สถานศึกษาปลอดภัยผ่านมาตรการที่มาจากทุกภาคส่วน - โจทย์ใหม่ ผู้ปกครองอยากได้สระว่ายน้ำ เพราะมีเรื่องของเด็กจมน้ำ อยากให้สอนว่ายน้ำ จะทำผ้าป่าทำสระว่ายน้ำให้กับเด็ก จ้างครูสอนว่ายน้ำ มีครูเพิ่ม เสาร์

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	อาทิตย์เปิดให้คนทั่วไปมาว่ายน้ำ วางผังโรงเรียน เด็กก็จะขายของได้ - มีปัญหาเรื่องงบประมาณรายหัว มีงบประมาณประมาณ 600,000 ต่อปี เป็นค่าไฟ 200,000 จ้างครูอัตราจ้าง 4 คน 2 คน รายหัว 2 คนจากทีมฟุตบอล ที่เหลือใช้การระดมทุน - Road Map ยังมาช่วยโรงเรียนไม่ได้ เราอยากดึงเด็กกลับมาโรงเรียน - เด็กเข้าเรียนยึดมือถือ คืนตอนเที่ยงถึงบ่ายโมง ความท้าทายคือให้ครูหากิจกรรมแข่งกับมือถือให้ได้ - กิจกรรม “สอนเสริมเริ่มความรู้ก่อนนอน” ปัญหาเด็กนอนดึกเพราะเล่นเกมส์ สร้างกติการ่วมกับผู้ปกครองให้นอนสามทุ่ม หนึ่งทุ่มให้ครูเข้าระบบ วีรูม ของทรูเปิดกล้อง ทำกิจกรรมท่องสูตรคูณ เล่านิทาน ให้เด็กถามตอบ ผู้ปกครองหรือพี่เข้ามาเรียนร่วม ผลคือผู้ปกครองเด็กติดตามเด็ก ใส่ใจเด็กมากขึ้น เริ่มเรียนรู้ลูก ปรับพฤติกรรม สอนเชิงบวก ให้พูดเชิงบวกกับลูก (จันทร์ พุธ ศุกร์) ลดเป็น (อังคาร พฤหัส) เพราะครูเหนื่อย ได้เห็นพฤติกรรมของผู้ปกครอง แก้ไขรายครอบครัว ผู้ปกครองชอบมาก ครูเหนื่อยมาก ทำช่วงโควิด ตอนนี้หยุดไปเพราะคอมพัง มีทั้งออนไลน์ ออนแฮนด์ และมารับใบงาน ร่วมกับเด็ก พูดคุยกับผู้ปกครอง เรียนควบคู่กับออนไลน์ เพื่อแก้ปัญหา การเรียนรู้ถดถอย - กำลังซ่อมคอมเพื่อให้เด็กนำกลับไปเรียนที่บ้าน เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กออกกลางคัน (ทรู 8 กลุ่มสาระ) มีเนื้อหา มีใบงาน เด็กสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ ทรูปลูกปัญญา มีสื่อการเรียนการสอน มีห้องพักครู มีเรื่องที่ให้

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	เด็กแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในทุกวิชา ภาษา คณิตศาสตร์ คุณธรรม - พื้นที่เรียนรู้ทำ “School Lap” เกษตรชีววิถี ทำห้องเรียนวิทยาลัยเกษตร มาทำแปลงสาธิตและแปลงเรียนรู้ ดึงชาวบ้านเข้ามาเรียนรู้ด้วย แก้ปัญหาเรื่องขาดครู แต่เด็กได้เรียนรู้ สรุป ไม่ใช่ 1 โรงเรียน 3 ระบบ เป็นโรงเรียนต้นแบบ อาจารย์ผ่านกระบวนการของมูลนิธิพิทักษ์สิทธิเด็ก ดร.ธีร์ ภวังค์พนัง รองเลขาสพฐ. ทำเรื่อง Play to Learn ก้าวมาไกล อีกส่วนหนึ่งคือทำเรื่องนอกระบบ ตามอัธยาศัย ทำผ่านกระบวนการเรียนรู้ไม่ได้ผ่านหลักสูตร สิ่งสำคัญคือพื้นที่ปลอดภัย พื้นที่เรียนรู้ พื้นที่สร้างสรรค์ที่มีครอบครัวเข้ามาด้วย สิ่งที่เป็นเครื่องมือสำคัญใช้เครื่องมืออะไร ○ **รูปแบบการบริหารจัดการ SCBM** มาจากปัญหาศรัทธา ผู้ปกครองเพิกเฉย ส่งเด็กไปเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก เชิญชวนเขาให้มามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน บุคคล วิชาการ แผนงานงบประมาณ และแผนงานทั่วไป เป็นกรรมการในแต่ละแผนงาน ตอนนี้มี 32 คน ที่เหลือเป็นอนุกรรมการ ผู้ปกครองเป็นกรรมการ ได้กระบวยการคิด พัฒนางบประมาณ สรรพกำลัง และทรัพยากร ○ **กระบวนจัดการเรียนการสอนครู** เน้นเรื่องคุณภาพเด็ก เป็นเครื่องมือสำคัญ ตารางสอนกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เป็นสิ่งที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญ Active Learning Community Base พัฒนาเรื่องหลักสูตรต่อไม่อยากเห็นเด็กเรียนเป็นสำรับ ทำอย่างไรจะเกิดการสอนแบบบูรณาการแบบแท้จริงที่

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	เรียกว่า การสอนเป็นทีม ใช้กิจกรรมเป็นฐาน เช่น อยากเอาการเล่นมาผนวกกับการเรียน ทำขนม ทำกับข้าว ครูมานั่งคุยกันเรื่องตัวชี้วัดและวัดผลจากกิจกรรมได้บ้าง อยากปรับแบบนั้น สอนกันเป็นทีม หนึ่งกิจกรรมมีครู 2-3 คน ทำให้คาบเรียนของครูน้อยลง ครูจะต้องมีเวลา และมีผู้ช่วย เรื่องตัวชี้วัด ต้องรู้ควรรู้ และตัวชี้วัดที่เด็กอยากรู้ เพื่อจัดกิจกรรม ทำอย่างไรให้เด็กได้เล่นอย่างมีเป้าหมาย ทิศทางและไม่ปล่อยปละละเลย ○ เด็กมีทักษะชีวิตเพื่อเอาตัวรอด ไม่ใช่เพียงแค่ตัวชี้วัด ต้องเอาพ่อแม่มาคุยร้องไห้ อยากให้เด็กเรียนจบ ถ้าจำเป็นต้องเอาเด็กไปค้าขายต้องรับใบงานไปให้เด็กด้วยและกระบวนการติดตามดูเด็ก เด็กที่เคยมีพฤติกรรมแย่ก็ดีขึ้น ○ **บรรยากาศการเรียนรู้** นิเวศการเรียนรู้ ให้ครูสร้างห้องเรียนรู้ เช่น คลินิกภาษาไทย เพื่อช่วยเด็กชาติพันธุ์ มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ร่างกิจกรรมช่วงพักกลางวัน ให้เด็กสมัครเข้าแข่งกีฬา ทีมวิชาการจัดกิจกรรมแข่งเล็กๆน้อยๆ ○ **ระเบียบวินัย** เรื่องการมาเรียน จนกลับบ้านมีวินัยน้อย ○ **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** เริ่มจากครูมีข้อมูลรายบุคคล ต้องรู้ว่าเด็กเป็นอย่างไร มีพฤติกรรมอะไร ถ้ามีความผิดปกติ ต้องประสานกับหน่วยงาน มีเด็กพิเศษหลายคน มีครูการศึกษาพิเศษ 1 คนเพื่อช่วยดูแลเด็กพิเศษ การเยี่ยมบ้านบ่อยๆ คุยกับผู้ปกครอง

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ตำรวจเข้ามาดูแลเรื่องความปลอดภัย ดูแลตั้งแต่อยู่บ้าน ถึงโรงเรียน มีการส่งต่อ (วิเคราะห์ ประสานหน่วยงาน ส่งต่อ ติดตามดูแล) ให้ความรู้อบรมเด็กในเรื่องต่างๆ หลักสูตร ออนไลน์ (ปลูกปัญญา) ออนไลน์ ออนแฮนด์ และตามอัธยาศัย เป็นการแก้ไขปัญหาเป็นรายกรณี ○ KPA การให้ค่าน้ำหนักในการวัดผลประเมินผล ไปปรับที่ตัววัดผล ผ่านใบงาน ให้น้ำหนักเรื่องการลงมือปฏิบัติให้มาก ปรับเข้ามาเพื่อให้เขาผ่านเกณฑ์ ผ่าน 50% แต่ละวิชาต้องปรับเพื่อเอื้อให้เขาผ่านเกณฑ์การศึกษา ตามมาตรฐานตามหลักสูตร เด็กเหล่านี้มีทักษะในการปฏิบัติ ○ ชั่วโมงเรียน เด็กว่างตอนไหนมาซ่อม มาเขียนเรียงความว่าวันนี้ทำอะไร เอาเวลาที่ว่างมาเติมให้ครบ 80% ตอนไหนก็ได้นับเวลาให้ ถ้าไม่ว่างจริง ก็ให้มาช่วยครูทำงานในโรงเรียน ตัดหญ้า ทำความสะอาด จัดห้อง เพื่อเติมชั่วโมง ให้เด็กเขียนสะท้อนว่าจากการทำงานได้อะไรบ้าง (รื้อฟื้นให้เด็กเขียนใบลา เขียนจดหมายเพราะเด็กป่วยบ่อย) **สิ่งที่ต้องการ** ○ คนไม่พอ ครูขาด อยากได้งบจ้างครูชั่วคราว ○ คนที่เป็นผู้ช่วยในเรื่องขององค์ความรู้ วิชาความรู้เรื่องอาชีพ วิชาการ ประสานกับมจธ. ทำวิจัยทุกวันพฤหัส การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดในเด็กม.2 ภาคเรียนที่ผ่านมาวัดผลเชิงวิจัย เด็กมีกระบวนการคิดที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ มีนักวิชาการอิสระ เช่นวิชาศิลปะ วิทยากรด้านดนตรี คนในชุมชน

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	○ งบประมาณ บริหารในความขาดแคลน เพราะงบไม่พอ งบอุปกรณ์ห้องละ 1,500 บาท ○ สื่อวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ไมค์ คอมพิวเตอร์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นโรงเรียนต้นแบบ มีรูปแบบการเรียนรู้ มีพื้นที่ปลอดภัย เรียนรู้ สร้างสรรค์ ดึงดูดให้เด็กมีความสุข เกิดการมีส่วนร่วมในเรื่อง Zero Droup out ทำให้เด็กทั้ง 3 กลุ่ม กลับมาเรียนจนจบได้ มีปัญหา 9 ปัญหา โดยเน้นกาย สติปัญญา อารมณ์ ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร ครู เพื่อที่จะเข้า มีวิธีคิดในการทำงานที่แตกต่าง บางโรงเรียนติดกับดักที่ตัวระบบ และระเรียบ เปิดโอกาส ไม่ตัดสินเด็ก เข้าใจ และเข้าถึงเด็ก ให้เด็กมีโอกาสตัดสินใจเลือก ทำให้เกิดการก้าวข้ามและเด็กกลับเข้ามา ค้นหาปัญหาของเด็ก ตั้งเป้าหมาย พัฒนา ทักษะอาชีพและจัดการตนเองได้ ที่สำคัญคือ อาชีพ ประมาณ 8 อาชีพที่เข้ามาเสริมให้เด็กส่งต่อ ทุนของการเรียนต่อระยะยาว ทุนประกอบอาชีพระยะสั้น เพื่อสร้างโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนแห่งความสุข การเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ ตามอัธยาศัย เกิด 3 พื้นที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและครอบครัว ในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม บรรยากาศ ความเข้มแข็งของระบบการช่วยเหลือนักเรียน
31.ลงพื้นที่เก็บข้อมูล ติดตามเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา จำนวน 3 คนตำบลแก้มอ้น อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี 12 มิถุนายน 2566 เจ้าหน้าที่ **3** คน ครูโรงเรียนมหาราช **7** **1** คน เด็กเยาวชน **4** คน รวม **8** คน	**<u>ลงพื้นที่ติดตามกรณีเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา โรงเรียนมหาราช 7</u>** ลงพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง เพื่อติดตามเด็กหญิงที่หลุดออกจากระบบการศึกษา และกำลังตั้งครรภ์เป็นคุณแม่วัยรุ่น เพื่อพูดคุยทำความเข้าใจ เด็กหญิงมีความยินดีเข้าร่วมโครงการและพร้อมที่จะเรียนต่อชั้นม.2 ในศูนย์การเรียน CYF

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 ลงพื้นที่อำเภอจอมบึง เพื่อติดตามเด็กชาย จำนวน 2 คนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา และยังไม่มีความต้องการจะเรียนหนังสือต่อ เนื่องจากรู้สึกว่าระบบการศึกษาในโรงเรียนไม่ตอบโจทย์ชีวิต โดยได้มีการพูดคุยเพื่อร่วมกันวางแผนชีวิตใหม่ โดยเด็กทั้ง 2 คนมีความต้องการเรียนต่อในระดับชั้นม.1 ศูนย์การเรียน CYF และมีความต้องการจะเรียนต่อระดับชั้นปวช.สาขาช่างยนต์ด้วยกันทั้งคู่

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
32.เวทีแนวทางพัฒนารูปแบบการศึกษา 1 โรงเรียน 3 ระบบ โรงเรียนมหาราช 7 (ต้นแบบ) 13 มิถุนายน 2566เจ้าหน้าที่ **3** คน ครูโรงเรียนมหาราช **45** คน ครูโรงเรียนเครือข่าย **20** คน เจ้าหน้าที่เขตการศึกษา **4** คน รวม **72** คน	 โรงเรียนมหาราช 7 “ห้องเรียนโอกาส หลานย่า” เป็นความโชคดีที่ได้มาเพื่อถวายงานให้กับสมเด็จย่า ชุมชนคือเจ้าของโรงเรียน โรงเรียนมีหน้าที่สนับสนุนการศึกษาให้กับชุมชน ขอบคุณผอ.ที่รับเป็นต้นแบบของการขับเคลื่อนงาน 1 โรงเรียน 3 ระบบให้เกิดขึ้น สำหรับทีมเขตการศึกษา มีท่านรองกมลนัฐนามี และมานิสา อรุณเนตร ในการขับเคลื่อนงานมาตลอด มีการกล่าวถึง วิทยาเทคโนโลยีบริหารธุรกิจ กาญจนบุรี ได้มาสอนทุกวันจันทร์และให้ทุนเด็กในการเรียนต่อ ได้ทำงานอย่างดีและตั้งใจทั้งยังมีเครือข่ายในการสนับสนุน ในการทำงานไม่ได้ทำงานแบบโดดเดี่ยวเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ โดยมีกลุ่มนิเทศเพื่อติดตามการศึกษา เมื่อวานมีการประชุมสมัชชาการขับเคลื่อนการศึกษา ตั้งทีมขับเคลื่อนเพื่อทำงานและระดมทุกภาคส่วนทุกอำเภอ แนวทางการขับเคลื่อนหลักสูตร 1 โรงเรียน 3 ระบบ ดร.นุชนารถ โรงเรียนได้ดำเนินการมา 2 ปี จากสถานการณ์โควิด พบว่าเด็กหลุดออกจากระบบจำนวนมาก จากปัญหาเศรษฐกิจสังคม ทำอย่างไรให้เด็กไม่หลุดออกจากระบบ สิ่งสำคัญคือผู้บริหาร มีแนวทางทางอย่างไร เพื่อให้เด็กเหล่านี้ไม่หลุดหรือกลับเข้าระบบ ทำอย่างไรให้บุคลากรในโรงเรียนหรือชุมชนเห็นถึงแนวทางเดียวกันในการแก้ไขปัญหา บทบาทที่สำคัญคือ การ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ตัดสินใจ บนฐานของความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องของกฎหมาย ความรู้ในเรื่องวิชาการ หรือหลักสูตร เราจะมีวิธีอย่างไรในการปรับหลักสูตร ทักษะในการทำกิจกรรม ที่สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ โดยการเรียนรู้จากผู้อื่น เพื่อนำไปทำงาน ต้องมีแนวคิดไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งผู้บริหาร ครูและชุมชนเพื่อขับเคลื่อนงานนี้ไปได้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษา (ครู นักเรียน ชุมชน) ภาคีเครือข่ายมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อน 1 โรงเรียน 3 ระบบไปได้ด้วยดี การติดตามข้อมูล ต้องเป็นข้อมูลที่ชัดเจน เพื่อจัดกลุ่มเด็กได้ว่าจะพัฒนาอย่างไร ตามความเหมาะสม จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น DMC ผู้นำชุมชน อสม. คนในชุมชน บทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนงาน มีปัญหาและแนวทางอย่างไรในการปฏิบัติการ • การบริหารวิชาการและภาวะเป็นผู้นำ • การบริหารจัดการสถานศึกษา • การบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม • การบริหารชุมชนและเครือข่าย

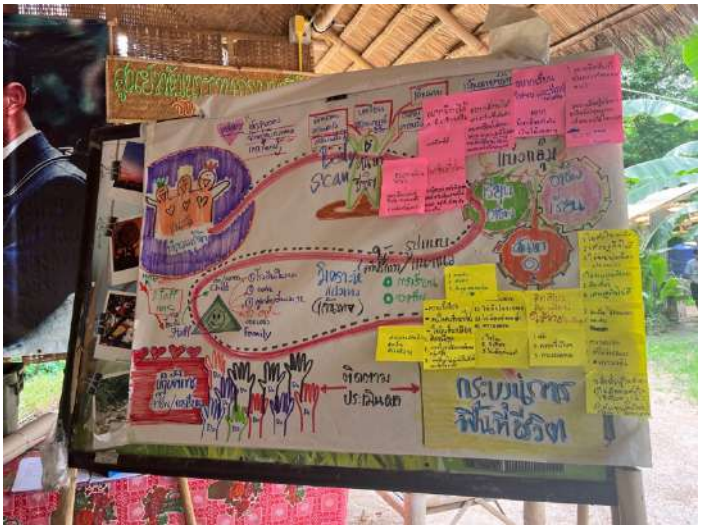
กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	• การพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ ซึ่งต้องบูรณาการงานทั้ง 5 ด้านให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน วิธีการดำเนินงาน 1. พัฒนาข้อมูลสารสนเทศ เด็กตกหล่น ออกกลางคัน และกลุ่มเสี่ยง 2. พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มเป้าหมาย 3. พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มเป้าหมาย 4. พัฒนากลไกความร่วมมือภาคีเครือข่าย **นางสาวสุจิตราภรณ์ ดวงจันทร์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านท้ายหาด** กล่าวถึง แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กตกหล่น เด็กกลุ่มเสี่ยง และเด็กนอกระบบการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา ขับเคลื่อนเมื่อปี 2551 เริ่มต้นเปิดโรงเรียนสำหรับเด็กทั่วประเทศ และกลุ่มนักโทษในเรือนจำ มีแนวทางคล้ายกับหนองชุมแสง เด็กจบเร็ว ไม่ใช่การเติบโตแบบก้าวกระโดด เริ่มปรับปรุงให้เข้ากรอบ เพื่อลดการถูกเพ่งเล็ง โครงการนี้เปิดขึ้นมาเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา จากการปัญหาเด็กที่ท้องจากวัยอันควร หรือติดศูนย์ ร มส. หรือยากจน คนที่จะรับโอกาส รับเฉพาะเด็กที่พลาด รับเด็กม.3 กับม.6 ที่ไม่จบการศึกษา เริ่มจากการสอบถามเด็กและผู้ปกครอง ว่ามีจุดประสงค์เพื่อจบการศึกษาไหม เอาวุฒิจากที่เดิมมาเทียบหน่วยการเรียนรู้ ไม่ได้สอนใหม่ทั้งหมด เก็บวิชาที่ตกค้างอยู่ เทียบหน่วยให้เข้ากับสถานศึกษาของเรา เทียบหน่วยเสร็จก็จัดการเรียนการสอน ทุกคนต้องการเรียนในวันเสาร์ ช่วงจันทร์ถึงศุกร์ต้องมีตารางเรียนให้เขา ข้อคำนึง คือต้องไปข้ามเส้นกศน. ได้รายหัวเฉพาะ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	นักเรียนที่อายุไม่เกิน 19 ปี เด็กที่ตกหล่นหรือพลาดบางคนเกิดจากความไม่ขยันของเด็กเอง ล่าสุดกรรมการสถานศึกษาและเขตพื้นที่ ยังมีเด็กที่ยังไม่จบม.2 และม.5 ปรับเงื่อนไขเพิ่ม เราถูกคุมเข้มเรื่องหลักสูตร มีโรงเรียนต่างๆมาดูงานเยอะมาก ระวังกฎระเบียบและการเทียบ เวลาเรียนต้องสอดรับ ต้องมีคณะกรรมการขับเคลื่อน เพื่อเทียบวุฒิ การมอบหมายงานต้องให้เห็นในใบงาน ทุกคนต้องถือแฟ้มงานมาในวันเสาร์ เช็คเวลาเรียนให้ครบ โดยมีครูให้คำแนะนำและดูแลใบงานของเด็ก ค่าเทียบหน่วยกิตมีค่าเทียบ 500 บาท ค่าหน่วยที่จะมาเรียนเพิ่มเก็บได้ไม่เกิน 3,000 บาท เงินตรงนี้จ่ายค่าตอบแทนครูที่มาทำงานในวันเสาร์ มีเด็กจบจากฟิลิปปินส์ ต้องการเทียบวุฒิ คุณครูรับสมัครโดยพลการ ให้เรียน โดยบอกว่า 3 เดือนต้องจบ ไม่ได้ผ่านคณะกรรมการ ต้องการให้จบเพื่อไปต่อมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ให้วางกรอบ วางโครงสร้างหลักสูตรให้ดี หน่วยกิตและการมอบหมายงาน ยินดีให้คำปรึกษา **นางสุทิสา สุธาบูรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเนกขัมวิทยา** 1 โรงเรียน 3 ระบบ “บวร สร้างโอกาส” มีความเป็นไปได้ และช่วยเหลือเด็กได้จริง เริ่มปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 สภาพปัญหา ● ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวของนักเรียน ● การจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามความต้องการของนักเรียน เน้นวิชาการ ● ความต้องการของชุมชน ให้ดูแลเด็กที่ออกกลางคัน เด็กไม่จบ ติดศูนย์ ร. มส. ● นักเรียนมาสาย ขาดเรียนบ่อย ● นักเรียนออกกลางคัน จำนวน 10 คน จากสถานการณ์โควิด หลุดออกจากระบบ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	แนวคิด โครงการ “บวร สร้างโอกาส” คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วัดผลประเมินผลตามสภาพเป็นจริง โดยมีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ○ กลุ่มเสี่ยงหลุดระบบ ○ เด็กเปราะบาง เด็กติดยาเสพติด ท้องในวัยเรียน ฯลฯ ถ้าเราจัดการศึกษาแบบเดิม ๆ ไม่นานเด็กจะออกไปอีก มีแนวคิดว่า ออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการตัวชี้วัดผ่าน 6 ฐานการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก **วิธีการจัดการเรียนรู้** - หลักการคิด พรบ.การศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 15 มาตรา 8 มาตรา แผนการจัดการเรียนรู้ ทำใบงานส่งขึ้นเว็บไซต์ของโรงเรียน (เครื่องมือสอนคิด) ผลที่ได้รับ เด็ก10 คนที่เข้าโครงการ จบม.3 1 คน จบม.6 1 คน ยังเหลือเด็กอีก 7 คนที่กำลังอยู่ในโครงการ **แลกเปลี่ยนโรงเรียนกองทุน** ○ ที่ผ่านมาก็ทำอยู่แล้วแต่ไม่มีอะไรมายอมรับ ยังไม่ได้จัดเป็นหลักสูตรที่ชัดเจน มีการตามเด็กและมีวิธีการให้เด็กเรียนให้จบ ถ้าเราทำแบบนี้จะมีตัวรองรับ และถูกต้องตามหลักการถือเป็นเรื่องที่ดี ส่วนหนึ่งเป็นระดับปฐมศึกษา เราคงจะทำในภาพรวมว่าเด็กจะจบอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เด็กออกนอกระบบให้น้อยที่สุด สิ่งที่อยากที่สุดคือผู้บริหารจะสื่อสารกับครูอย่างไร ส่วนตัวจะไปทำในส่วนของการเทียบโอนในชั้น ป.1 - ป.6 ○ เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนตะโกล่าง บริบทของเอาไปปรับใช้ให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมายและโรงเรียนมีเด็กหลายคนที่เสี่ยงต่อการหลุดออกจากระบบการศึกษา กรณีเด็กพม่า

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	○ โรงเรียนสินแร่สยาม เป็นทางเลือกที่ดีและเป็นประโยชน์ แต่เราเป็นโรงเรียนประถมศึกษา และเป็นโรงเรียนชายขอบ ห้องเรียนเพื่อเด็กทุกคน ศึกษาจากสภาพปัญหา มีเด็กต้องการไปทำงานมากกว่ามาโรงเรียน มีการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ดึงเด็กกลับเข้ามาในระบบ เพิ่มเติมห้องเรียนกีฬาเพื่อดึงความสนใจของเด็กให้กลับเข้าโรงเรียน มีข้อจำกัดเรื่องการเรียนออนไลน์ และการรับใบงาน เป็นระบบที่ดีมาก อยากได้ต้นแบบของการแก้ไขปัญหาเรื่องเด็กอายุ 11 ปีมาเรียน ป.1-ป.2 การเทียบโอนที่ถูกต้องทำอย่างไร เป็นทางเลือกที่ดี แก้ปัญหาเรื่องอาหารเช้า เด็กที่อยากมีรายได้ พยายามแก้ไขปัญหาที่ตอบโจทย์ชีวิตของเด็กให้มากที่สุด กรณีน้องขวัญ ฝึกกิจกรรมบาริสต้าน้อย ตอนป.6 เด็กไม่มาโรงเรียนเพราะไม่รู้ว่าจะเรียนไปทำไม อยากไปช่วยป้าขายของได้วันละ 100 บ้าน ยากจนแต่เรียนเก่ง เขาเรียนจบป.6 ก็ไม่ได้เรียนต่อ อยากไปทำงาน ดึงขวัญเข้ามาเป็นบาริสต้า ได้โชว์ผลงานลาเต้อาร์ต ได้รับคำชม จนเกิดความภาคภูมิใจ ทางไทยพีบีเอส มาทำรายการ ส่งต่อไปราชประชาสงเคราะห์ ได้ต่อยอดด้านเชฟ เป็นเด็กที่ได้ทั้งด้านวิชาการคณิตศาสตร์และด้านวิชาชีพ เรียนจบปันผลกำไรในร้านกาแฟให้กับเด็ก ○ โรงเรียนรุจิรภัทร ความสำคัญ การสร้างโอกาสให้กับเด็ก สร้างโอกาสแล้วเป็นไปได้แค่ไหน เป็นไปได้ในการดำเนินงาน และสามารถช่วยเหลือเด็กได้จริง เด็กชายคนหนึ่งมาปรึกษาตอนเปิดเทอม เป็นนักเรียนอายุ 16 ปี เรียนไม่จบชั้นม.3 จบแค่ม.2 ครึ่ง สำนักงานให้ติดตามเด็กเพื่อดึงกลับมา รู้สึกตกใจ เขาเป็นเด็กยากจน วันเสาร์อาทิตย์ต้องไปรับจ้างเป็นเด็กเสริม

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	กลับถึงบ้านห้าทุ่มของวันอาทิตย์ เด็กถูกจำหน่ายออกไปแล้ว รู้สึกค้างคาใจว่าทำไมเราไม่ดำเนินการแบบ 1 โรงเรียน 3 ระบบ เราลองทำอยู่แล้ว แต่ถ้าได้จัดให้เป็นระบบน่าจะดีมาก **สรุป** ○ เป็นการรวมตัวกัน 3 โรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตร 1 โรงเรียน 3 ระบบ โดยมีโรงเรียนมหาราช 7 เป็นเจ้าภาพ เมื่อหลักสูตรเสร็จเอาเข้ากรรมการการศึกษาถ้าผ่านการเห็นชอบ นำหลักสูตรของทั้ง 3 โรงเรียน ใช้ร่วมกันตามบริบท ส่งไปเขตพื้นที่เพื่อรับรองตัววัดผลประเมินผล และส่งกศจ.เพื่อส่งอนุมัติ เมื่อเขตตอบรับมา โรงเรียนดำเนินการตอบรับทันที ○ หลักสูตรที่เหมาะจะใช้ของนิวิฐราษฎร์อุปภัมถ์ เพื่อไม่เพิ่มภาระครู เอาหลักสูตรมาปรับประยุกต์ให้เข้ากับภาคบังคับ รวดเร็ว สะดวกไม่เป็นภาระครู
33.ลงพื้นที่ ติดตามแผนชีวิตเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี 16 มิถุนายน 2566เจ้าหน้าที่ **3** คน พี่เลี้ยงอำเภอ **8** คน เด็กเยาวชน **12** คน รวม **23** คน	 ทีมงานลงพื้นที่เพื่อรับทราบแผนชีวิตเป็นรายบุคคล ซึ่งมีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 12 คน ทุกคนได้ออกแบบ วางแผนการอนาคต โดยแบ่งออกเป็น การเขียนโครงการเพื่อศึกษาต่อ การเขียนโครงการเพื่อประกอบอาชีพเลี้ยวสัตว์ ทำเกษตร ขายของออนไลน์ เสริมสวย ศึกษาต่อ ขายลูกชิ้น ขายของ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ชำ ทำไม้กวาดทางมะพร้าว และ ทำไร่ข่าวโพด ซึ่งเป็นทั้งอาชีพเสริม และอาชีพหลักสำหรับการดำเนินชีวิต
34.ประชุมการพัฒนางานวิจัยและขับเคลื่อนโรงเรียนต้นแบบ 1 โรงเรียน 3 ระบบ ศูนย์การเรียนต้นแบบ 19 มิถุนายน 2566 เจ้าหน้าที่ 3 คน ครูโรงเรียนต้นแบบ 10 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานเขต 3 คน มูลนิธิโรงเรียนวันเสาร์ 2 คน กสศ. 2 คน รวม 20 คน	 การจัดตั้งห้องเรียนโอกาส ในโรงเรียนต้นแบบ 3 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนมหาราช 7 โรงเรียนบ้านดอนตลุงฯ โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง และได้เชิญชวนอีก 9 โรงเรียนกองทุนของราชบุรี การแก้ไขปัญหามีด้วยกัน 3 รูปแบบคือ คืนเด็กกลับสู่ระบบ เข้าห้องเรียนโอกาส 1 โรงเรียน 3 ระบบ และการ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	เข้าเรียนในศูนย์การเรียน โดยเป็นทางเลือกให้เด็กเลือกเรียนได้ตามความสมัครได้และความเหมาะสมกับบริบทชีวิตของเด็ก การทำศูนย์การเรียนเฉพาะเด็กที่ขาดโอกาสจริงๆเน้นการอ่านออกเขียนได้ วันนี้ต้องการแนวทางในการขับเคลื่อนงานเพื่อช่วยกันพาน้องกลับมาเรียนอย่างมีคุณภาพมากที่สุด ในระยะยาวและต้นเนื่อง การทำความเป็นต้นแบบให้เป็นงานวิจัย โดยการออกแบบปฏิบัติการเป็นคู่มือในการเทียบโอนประสบการณ์และคู่มือ 1โรงเรียน 3 ระบบ และคู่มือแนวทางในการจัดตั้งศูนย์การเรียนภายใต้บริบทข้อจำกัดของเด็กเยาวชนและชุมชน

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	คุณชมนภัสน์ ปานวิลัย ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวถึงการทำงานเรื่องเด็กตกหล่น โดยลงลึก และได้มีการทำนโยบายร่วมกับสำนักงานปลัด โดยร่วมทำนครพนมโมเดล ดึงภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นคณะทำงานของนครพนม จนก่อรูปนครพนมโมเดลขึ้น ให้ภาพการขับเคลื่อนของ 13 จังหวัด และ รูปแบบการศึกษา 1 โรงเรียน 3 ระบบ และผลักดันเรื่องศูนย์การเรียน เด็กกลุ่มนี้ไม่ได้อยากหลุดออกจาระบบด้วยภาระครอบครัว เราช่วยกันที่ทำให้เด็กได้จบการศึกษาภาคบังคับหรือได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น จนสามารถกลับไปดูแลตนเองและครอบครัวได้ **โรงเรียนต้นแบบ** **โรงเรียนดอนตลุง** เราได้ติดตามเด็กที่ไม่มาเรียนและหลุดออกจากระบบการศึกษา จำนวน 19 ราย ตั้งแต่ ป.2-ม.2 เราแก้ปัญหาไม่จบตามไม่ไหว ผู้ปกครองเบื่อ และเราก็แก้ปัญหาให้เด็กไม่ได้ โรงเรียนมีหน้าที่ดูแลเด็กให้กลับมาเรียน เราอยากให้ผู้ใหญ่หลายๆหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลเด็ก ปัญหาของโรงเรียนคือการติดตามเด็กไม่เป็นผลสำเร็จ บางคนอยากกลับมาเรียนแต่มีปัญหาครอบครัว เช่น เด็กอยู่ในครอบครัวหย่าร้าง พ่อพิการ เด็กไม่สามารถเข้ามาในระบบได้ ถ้าเขาได้มีทางเลือก เด็กก็จะสามารถเข้ามาเรียนได้ **โรงเรียนมหาราช 7** การจัดการศึกษาให้เป็นระบบมากขึ้น เนื่องจากมีเด็กที่หลุดออกจากสาเหตุที่หลากหลาย ที่ต้องแก้ไขปัญหา เด็กที่อายุหลุดออกจากเกณฑ์การศึกษาของโรงเรียน ให้เขากลับมาแก้ไขนอกเวลาเรียน เด็กชั้นประถมก็มีปัญหาครอบครัว หย่าร้าง ไม่มีใครเอาลูกมาส่งโรงเรียน ป.1-ป.3 เป็นความตั้งใจว่าจะทำอย่างไรที่

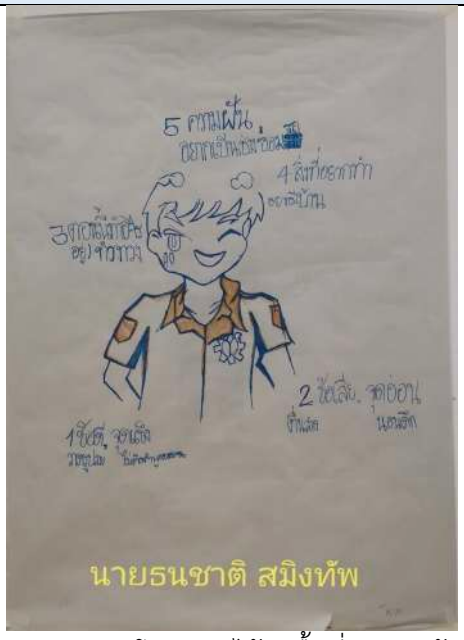
กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	จะทำให้เด็กของเราจบการศึกษาภาคบังคับได้ สิ่งสำคัญคือการช่วยเหลือเด็กในครั้งนี้ต้องใช้ใจและความเมตตาให้การทำงาน **ดร. เนตรดาว ยั่งยุบล** ● ทางกสศ.ที่เข้ามาหนุนเสริม โดยเริ่มจากโครงการ Zero Droup Outเน้นการสร้างกลไกในการขับเคลื่อนงาน เป็นการทำงานในภาพรวม มีการลงพื้นที่จังหวัดราชบุรี อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาโจทย์ต่างๆ ได้มีการทำงานตั้งแต่เดือนกุมภา เพื่อพาน้องกลับมาเรียน เล็งเห็นศักยภาพของพื้นที่ และการให้ความสำคัญกับซีโร่ มีการขึ้นโครงการที่เกี่ยวข้องโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กทุกคนได้กลับมาเรียน เน้นการพัฒนากลไก เพื่อค้นหา พัฒนาและส่งต่อเด็ก ให้ได้รับการพัฒนา ใน 5 อำเภอ จำนวน 400 คน ให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ โครงการศูนย์ช่วยเหลือเด็กภาวะวิกฤติ การถอดบทเรียนศูนย์ช่วยเหลือเด็กภาวะวิกฤติเพื่อสร้างกลไกระดับจังหวัดให้เกิดการทำงานต่อเนื่อง และโครงการอาสาสมัคร 3 พลัง ในการค้นหาเด็กระดับชุมชน โครงการเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และโครงการกองทุนเพื่อช่วยเหลือเด็ก โครงการ TSQP เพื่อสร้างครูต้นแบบ ทั้งหมดเป็นภาพรวมของการทำงานที่ผ่านมาของกสศ. ● ความสำคัญของ 1 โรงเรียน 3 ระบบ ยังไม่มีการก่อนที่ ผ.อ.เขต ให้มีการทำงานเชิงระบบ โดยเอื้ออำนวยให้โรงเรียนสามารถออกแบบรูปแบบการศึกษาที่สอดคล้องและเหมาะสมกับข้อจำกัดของเด็ก ซึ่งจะมีการเข้าที่ประชุมกศจ.ให้ผู้ว่าได้รับทราบ จึงอยากให้มีงานวิจัยเกิดขึ้น เพื่อนำเรียนไปยังสพฐ. เราพยายามสร้างความมั่นใจ ศึกษาทางกฎหมาย และคอยหนุนเสริมเพื่อยืนยันความมั่นใจ มีการขับเคลื่อนสมัชชา

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	การศึกษาราชบุรี มีการตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน ทำ 5 เรื่อง 1. กองทุนการศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน (เขต1) 2. การพัฒนาปฐมวัย (ศึกษาธิการจังหวัด) 3. โครงการ Zero Droup Out,มจธ 4 คลังสื่อประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจอมบึง 5. ส่งเสริมการมีงานทำ ร่วมกับ อาชีวะ จะมีการขับเคลื่อนทั้งจังหวัด ตั้งแต่อนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดระบบการศึกษาแบบไร้รอยต่อ สิ่งที่ผอ.ต้นแบบมีความกังวล การพาเด็กกลับมาโรงเรียนเป็นเรื่องที่ยาก ในการพาเด็กกลับเข้าสู่ระบบอีกครั้ง ในฐานะที่เราเป็นครู และเราเป็นปลายเหตุของสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนแล้ว เราไปเจอเด็กที่เป็นชาติพันธุ์ไม่มีสถานะทางทะเบียน โรงเรียนต้องรองรับจากปัญหาเศรษฐกิจ ยากจน จึงทำให้เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาได้ง่าย อยากให้คุณครูได้เข้าใจสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ครั้งนี้จะใช้โอกาสในการสร้างต้นแบบก่อนใน 3 โรงเรียน ความสำคัญคือการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลเด็กเยาวชนระดับจังหวัดกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อใช้กลไกในการค้นหา พัฒนาส่งต่อ เมื่อพบเด็กแล้วต้องหารูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมและตอบโจทย์ชีวิต เป้าหมาย ● กลไกระดับจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ ● การวางแผนการติดตาม ● การดำเนินการระดับจังหวัด ● การส่งต่อ เป้าหมายของราชบุรี ● กลไกการขับเคลื่อน ● ฐานข้อมูล ● รูปแบบการศึกษา

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	• การพัฒนาองค์ความรู้ • ภาคีเครือข่าย • พื้นที่ต้นแบบ งานของเรามีการเชื่อมต่อกับสำนักต่างประเทศ โดยการขับเคลื่อนของดร.ดุริยา ร่วมกับยูเนฟโก ยูนิเซฟ โดยนำเสนอ 7 จังหวัดเก่าและ 7 จังหวัดใหม่เพื่อนำเสนอในระดับประเทศ การทำงานเน้นความเข้มแข็ง มีความต่อยอดแล้วก้าวไปสู่จุดมุ่งหมาย ทางสพฐ.เราทำอย่างจริงจัง เราจะเดินไปด้วยกัน เพื่อแก้ไขปัญหา และดำเนินการให้ลุล่วงเราอยากให้ตัวเลขของเด็กในทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหลือศูนย์ ถ้าดูจากข้อมูล สพม.ราชบุรี เราเป็นสพป.เขต 1 เราอยากให้สพฐ.ได้สพป.เขต 1 กำลังดำเนินการ และอยากให้สพฐ.ได้รับทราบ **<u>กรณีศึกษา</u>** เด็กม.1 ม.2 ขาดเรียนนาน ทำให้หลุดออกจากระบบ ถ้ากลับมาเรียน 1 โรงเรียน 3 ระบบแล้ว ถ้าเขาอยากกลับเข้ามาเรียนในระบบอีกครั้ง เขาจะกลับเข้ามาเรียนกับเพื่อนๆได้ไหม /ทำได้อยู่ที่ตัวเด็กว่าจะเรียนร่วมกับเพื่อนได้หรือไม่ ถ้าเด็กสามารถอยู่ได้ก็สามารถทำได้ **สิ่งที่เพิ่มเติม** • มีการจัดการเรียนการสอน 3 ระบบ ออนแฮนด์ ออนไลน์ ออนดีมานด์ เพื่อให้จบตามภาคบังคับ 77 หน่วยกิต • เพิ่มเติมเรื่องการจัดการกระบวนการ การเรียนออนไลน์ คือเด็กอยู่บ้านใช้มือถือในการเรียน มีใบงาน มีข้อสอบ ทำชุดการสอน มีแบบฝึก ข้อสอบ คิดเป็นเวลาเรียนให้ทั้งหมด

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	• ทั้งผอ.และครูทำงานหนักมาก เห็นถึงความมั่นใจว่า 3 ระบบที่ทำขึ้นมานั้น ทำอะไร เพื่ออะไร ทำด้วยความชัดเจนด้วยความมั่นใจ และเห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำ ได้จัดเตรียมอาคารยูโซ่ไว้สำหรับเด็กที่ต้องการเข้ามาเรียน • โฮงเฮียนชาวบ้าน กรณีเด็กแม่วัยใส โรงเรียนน้ำพองศึกษา กรณีเด็กแก็งค์เด็กเปราะบาง เกิด 1 โรงเรียน 3 ระบบเกิดตั้งแต่สมัยดร.กษมา • โรงเรียนวัดดอนตลุง เราต้องเอาหลักสูตรของมหาราช 7 มาเป็นต้นแบบ จากข้อมูลที่มี นำข้อมูลมาคัดกรองใน 19 คนจะแยกประเภทแบบไหน ต้องเริ่มต้นจากการแต่งตั้งหลักสูตรในระดับโรงเรียน และวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและแยกแยะว่าเด็กแต่คนจะเข้าสู่กระบบการศึกษาในรูปแบบไหน เพื่อให้เด็กเรียนจบภาคบังคับเพื่อแก้ไขปัญหาของเด็กๆให้ได้ • อยากบอกว่าเด็กไทย ที่อยู่ในเมืองในพื้นที่ของยาเสพติดก็มีปัญหาไม่น้อยกว่าพื้นที่ชายแดนชายขอบ • ปรึกษา เรื่องเด็กติดเกมส์ ทำให้เห็นว่าเด็กเยาวชนใช้การติดเกมส์เป็นเครื่องมือต่อรองหรือเป็นข้ออ้างกับผู้ปกครอง เพื่อไม่ต้องไปโรงเรียน หลักการสำคัญคือการเข้าถึงสภาพปัญหาที่แท้จริงของเด็กเพื่อแก้ไขปัญหา • เห็นการขับเคลื่อนในราชบุรี มีหลายระดับ มีการขับเคลื่อนที่ครบในหลายฟังชั่น เห็นกลไกการทำงานของท้องถิ่นท้องที่ และเชื่อมการทำงานกับเขตการศึกษา เป้าหมายใกล้นี้ เราโฟกัสให้ราชบุรีเป็น sand box เพื่อปลดล็อกการทำงานของโรงเรียนในมิติต่างๆให้สามารถทำงานได้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนได้มากขึ้น ตอนนี้เกิดสมัชชาการศึกษาซึ่งเป็นข้อต่อ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	เพื่อส่งเรื่องไปยังศึกษาธิการจังหวัด การขับเคลื่อนงานในครั้งนี้น่าจะเป็นนิมิตรหมายอันดี • กสศ.กับการพัฒนา 1 โรงเรียน 3 ระบบเป็นการขับเคลื่อนตั้งแต่ระดับโรงเรียน พร้อมไปกับการขับเคลื่อนด้านนโยบาย กสศ.จะเป็นหน่วนสนับสนุนเพื่อให้เกิดภาพการทำงานที่สอดคล้องกันมากขึ้น • ในระดับเขตพยายามทำงานแบบองค์รวม 3 แผนบูรณาการ ร่วมกับศึกษานิเทศ กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริม กลุ่มกฎหมาย ทั้งเขตต้องทราบนโยบายและขับเคลื่อน สนับสนุนร่วมกัน เราเริ่มตั้งไข่เพื่อให้เห็นผล เริ่มเล็กๆแต่ลึกๆและชัดเจน ทั้ง2 โรงเรียน ที่ต้องการเข้าร่วมด้วยตัวเอง ในเรื่องของการเทียบโอนและการนำไปใช้ อยากได้แนวทางชิ้นงานของเด็ก อยากเห็นตัวอย่างจริง เพื่อใช้เป็นมาตราฐานในการเทียบโอนให้กับกลุ่มเป้าหมาย
35. เวทีติดตามกลุ่มเป้าหมาย ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง **18 กรกฎาคม 2566** เจ้าหน้าที่ **2** คน พี่เลี้ยงอำเภอ **5** คน เด็กเยาวชน **10** คน รวม **17** คน	ทีมแกนประสานงานอำเภอ และผู้ประสานงานตำบลรางบัว ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ บทบาทในการทำงาน และสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน และร่วมกันวางแผนอนาคตเป็นรายบุคคล

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 คณะทำงานโครงการได้ลงพื้นที่ อำเภอบ้านคา เพื่อสำรวจความต้องการของเยาวชนนอกระบบที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 14 คน ผ่านกิจกรรม “Body Scan” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้จักบุคลิกภาพเบื้องต้นของตนเองแล้วจึงค่อยๆ ออกแบบรูปแบบอนาคตของตนเองตามความชอบและความถนัด โดยมีหัวข้อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเยาวชน พี่เลี้ยง และทีมงานดังนี้คือ - จุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเรา - สิ่งที่เยาวชนทำอยู่ในขณะนี้ - สิ่งที่ต้องการทำในอนาคต - ความฝันสูงสุด

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	
36. เวทีติดตามกลุ่มเป้าหมาย กศน.ตำบลบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง **20 กรกฎาคม 2566** เจ้าหน้าที่ **2** คน พี่เลี้ยงอำเภอ **13** คน เด็กเยาวชน **20** คน รวม **35** คน	ทีมแกนประสานงานอำเภอบ้านโป่ง ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ บทบาทในการทำงาน และสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน และร่วมกันวางแผนอนาคตเป็นรายบุคคล

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	คณะทำงานโครงการได้ลงพื้นที่ อำเภอบ้านคา เพื่อสำรวจความต้องการของเยาวชนนอกระบบที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 14 คน ผ่านกิจกรรม “Body Scan” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้จักบุคลิกภาพเบื้องต้นของตนเองแล้วจึงค่อยๆ ออกแบบรูปแบบอนาคตของตนเองตามความชอบและความถนัด โดยมีหัวข้อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเยาวชน พี่เลี้ยง และทีมงานดังนี้คือ - จุดแข็งและจุดอ่อนของตัวเรา - สิ่งที่เยาวชนทำอยู่ในขณะนี้ - สิ่งที่ต้องการทำในอนาคต - ความฝันสูงสุด

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
37.เวทีประชุมร่วม สพป.ราชบุรี เขต 1 (เวทีหลักสูตร) พัฒนาหลักสูตร 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ 26 กรกฎคม 2566ครูโรงเรียน **4** คน รวม **16** คน	<u>วาระที่ 1</u> นำเสนอหลักสูตร 1 โรงเรียน 3 รูปแบบของโรงเรียนมหาราช โรงเรียนมหาราช 7 นำเสนอหลักสูตร ที่มาของหลักสูตร เรื่องของประกาศการใช้หลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนการสอน และภาคผนวก ได้มีการวิเคราะห์หลักสูตรว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมกับเด็กนอกระบบอย่างไร ได้ข้อสรุปว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องเหมาะสม ให้มีการปรับจากคำว่า 1 โรงเรียน 3 ระบบ เป็น 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ นำร่างประกาศหลักสูตรของสพฐ.ให้ไปอยู่ในภาคผนวก ให้ประกาศของหลักสูตรมาอยู่แทน หลังจากนั้นมีมติจะนำเสนอหลักสูตรต่อวงจังหวัด ทางโรงเรียนวัดดอนตลุงและอนุบาลสวนผึ้งจะนำเสนอหลักสูตรในครั้งต่อไป

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 <u>วาระที่ 2</u> การเสนอถึงโครงการวิจัยและพัฒนาโรงเรียนต้นแบบและศูนย์การเรียนต้นแบบของสพป.เขต 1 อธิบายเนื้อหาโครงการ มีมติสรุปว่า จะมีการนำโครงร่างนี้ไปเพิ่มเติมข้อเสนอแนะเรื่องของปฏิทินกิจกรรมในโครงการเพื่อให้เห็นการขับเคลื่อนงานในระรอบ 1 ปี ทางกสศ.ให้มีการเพิ่มเติมเรื่องการช่วยเหลือโรงเรียนต้นแบบ 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 20 คนเพิ่มให้คนละ 6,000 บาท ทำให้งบประมาณเพิ่มขึ้นทางกสศ. ได้นำข้อเสนอทั้งหมดไปช่วยดำเนินการต่อ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
38.กิจกรรมสัมภาษณ์และบันทึกเทปการดำเนินการจัดการศึกษา 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ โรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนมหาราช 7 18 **สิงหาคม** 2566 เจ้าหน้าที่ **3** คน ครูและนักเรียน **7** คน รวม **10** คน	 คณะทำงาน นำโดยดร.เนตรดาว ยั่งยุบล เป็นตัวแทนโครงการให้สัมภาษณ์และบันทึกเทปการดำเนินการจัดการศึกษา 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ โรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนมหาราช7 โดยมีบริษัทโมเมนตัม ตัวแทนบริษัทแสนสิริ ประสานความร่วมมือเพื่อขอข้อมูลในการแก้ไขปัญหาเรื่องเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาต้องเป็นศูนย์ในจังหวัดราชบุรี ใน 3 ปีร่วมกับกสศ. ซึ่งทางโรงเรียนมหาราช 7 เป็นโรงเรียนนำร่องในการทำโรงเรียน 3 รูปแบบให้กับจังหวัดราชบุรี นจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กให้ได้รับโอการในการเรียนและสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ เพื่อต่อยอดอนาคตของเด็กที่ต้องโตขึ้นเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป โดยมีท่านผู้อำนวยการ นายวงค์สัน คูหามณีโชติ พร้อมคณะครูโรงเรียนมหาราช7 ให้การต้อนรับและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆประสบความสำเร็จและลุล่วงไปได้ด้วยดี

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	
39.กิจกรรมมหกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิดชูผลงานดีเด่น Best Quality : Best QP ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 128 **สิงหาคม** 2566เจ้าหน้าที่ **2** คน	ทีมงานได้เข้าร่วมกิจกรรมมหกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิดชูผลงานดีเด่น Best Quality : Best QP ณ หอประชุมปักษาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ทั้งนี้ได้ร่วมรายงานความก้าวหน้าผลการขับเคลื่อนงาน 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ร่วมกับโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนมหาราช 7 ถึงการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาเด็กเสี่ยงหลุดและเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา โดยบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมสำหรับเด็กทุกคน

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
40. เวทีเสวนาพัฒนาความร่วมมือ และจัดทำข้อบันทึกความร่วมมือ เรื่องการแก้ไขปัญหาเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับสู่ระบบการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในจังหวัดราชบุรี ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1วันที่ 14 ก.ย. 2566 เจ้าหน้าที่โครงการ **4** คน ผู้เข้าร่วมจำนวน **50** คน รวม **54** คน	 วันที่ 14 ก.ย. 2566 จังหวัดราชบุรี โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จัดพิธีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การแก้ปัญหาเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในจังหวัดราชบุรี กับหน่วยงานการศึกษาและภาคีเครือข่ายในจังหวัดราชบุรี รวม 23 หน่วยงาน อาทิ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดราชบุรี, สำนักงานสถิติจังหวัดราชบุรี, เรือนจำกลางราชบุรี สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 4 ราชบุรี เป็นต้น โดยมีนายอังกูร ศีลาเทวากูล รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เป็นประธานในพิธี มีนางบรรเจิด อุ่นมณีรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และส่วนราชการภาคเอกชน ร่วมงาน ที่หอประชุมปักษาสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ การแก้ปัญหาเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในจังหวัดราชบุรีฉบับนี้ เป็นไปตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายการแก้ปัญหาเด็กที่ออกนอกระบบการศึกษา และเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา พร้อมทั้งวางแผนการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการจัดการศึกษาของเด็กนอกระบบการศึกษา และเด็กตกหล่นในระดับจังหวัดนำร่อง โดยจังหวัดราชบุรีเป็นหนึ่งใน 13 จังหวัดนำร่อง เพื่อเป็นการขับเคลื่อนงานโครงการที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาด้านการศึกษาและคุณภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาส สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงให้ประชากรวัยเรียนในพื้นที่ได้รับการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และมีคุณภาพ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 โดยสาระสำคัญที่ทุกหน่วยงานที่ร่วมบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในครั้งนี้ ประกอบด้วยการจัดทำฐานข้อมูลเด็กนอกระบบการศึกษา และการสร้างภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดราชบุรี เพื่อพัฒนากลไกการค้นหา ส่งต่อเด็กนอกระบบการศึกษาและเด็กตกหล่น ตลอดจนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนต้นแบบ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ
41.เวที “พื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้ ตอบโจทย์ชีวิต” ราชบุรี Zero Dropout เด็กทุกคนต้องได้เรียน **ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี** **เขต 1วันที่** 15 **กันยายน** 2566เจ้าหน้าที่โครงการ **4** คน เด็กเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย **50** คน พี่เลี้ยง ครูนอกระบบ **10** คน เจ้าหน้าที่กสศ. **10** คน เจ้าหน้าที่สพป. **10** คน ผู้เข้าร่วม **30** คน รวม **114** คน	สร้างนวัตกรรม 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ แก้โจทย์ช่วยเด็กไปต่อไม่ไหวระบบแพ้คัดออกการศึกษาไทย ผุดทางเลือกการเรียนรู้ ยืดหยุ่นเงื่อนไข เวลาเรียน เปิดโอกาสนำ “วิชาชีพ” วัดผล “วิชาเรียน” เล็งขยายผล กระจายความเป็นเจ้าของทุกภาคส่วน รัฐ เอกชน ร่วมแก้ปัญหาการศึกษา เมื่อวันที่ 15 ก.ย.66 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ร่วมกับ สมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี เครือข่ายหน่วยงานรัฐ และ ภาคเอกชน เปิดพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้ตอบโจทย์ชีวิต ราชบุรี ‘Zero Dropout’ เด็กทุกคนต้องได้เรียน สร้างพื้นที่ทำงานร่วมกันให้กับหน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกประเภท และทุกภาคส่วนใน จ.ราชบุรี เพื่อขับเคลื่อนการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 กสศ. พบข้อมูลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในประเทศไทย มี 35,003 คน สาเหตุของการออกจากโรงเรียนกลางคันอันดับแรกคือ ความยากจน (ร้อยละ 22.38) รองลงมาคือ ปัญหาในครอบครัว (ร้อยละ 13.40) และ เด็กถูกผลักออกจากระบบ เนื่องจากปัญหาพฤติกรรม (ร้อยละ 10.77) ในจำนวนเด็กที่หลุดออกจากระบบเหล่านี้ 4 ใน 5 ไม่มีเป้าหมายด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพที่ชัดเจน แม้ว่าพวกเขาต้องการความช่วยเหลือด้านการศึกษาก็ตาม ไกรยส ภัทราวาท ผู้จัดการ กสศ. ระบุว่า ในแต่ละปีมีเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาเป็นจำนวนมาก ปีละแสนกว่าคน โดยเฉพาะช่วงรอยต่อในการเปลี่ยนช่วงชั้นการศึกษา (ป.6 ขึ้น ม.1 หรือ ม.3 ขึ้น ม.4) จะมีเด็กออกจากระบบไปด้วยเหตุผลของความยากจนเป็นหลัก และความยากจนเป็นรากปัญหาของสาเหตุทั้งหมด เช่น การอาศัยอยู่ในแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย ปัญหาครอบครัวแยกทางกัน ตลอดจนปัญหายาเสพติด หากภาครัฐ สามารถนำเด็กที่หลุดไปคืนกลับสู่ระบบการศึกษา (ทั้งในและนอกระบบ) ได้ทั้งหมด จะสามารถเพิ่ม GDP ในประเทศได้ถึงร้อยละ 3 และ ถ้าสามารถทำให้เด็กจบการศึกษาในระดับสูงขึ้นได้ เช่น ปวช. ปวส. ปริญญาตรี พวกเขาจะมีโอกาสยกระดับรายได้มากขึ้น นำไปสู่การจัดเก็บภาษีเข้ารัฐได้มากกว่าเดิม เพราะมีจำนวนประชากรที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำของการจัดเก็บภาษีบุคคลธรรมดา ยิ่งไปกว่านั้น ภาษีนี้ก็จะ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	เข้าหนุนระบบการศึกษาอีกครั้ง เป็นวัฏจักรที่ทำให้สังคมไทยก้าวหน้าต่อไปได้ด้วยคำว่า “โอกาสทางการศึกษาถ้วนหน้า” “ราชบุรีโมเดล” นวัตกรรมเรียนรู้ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ สำหรับพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้ ตอบโจทย์ชีวิต จ.ราชบุรี หรือที่เรียกว่า “ราชบุรีโมเดล” นี้ กสศ.วางบทบาทการทำงานเอาไว้ 3 โจทย์สำคัญ คือช่วงตั้งต้นปีแรก ในปี 2565 เน้นไปที่การ “ฟื้นฟูโอกาส” ซึ่งเวลานั้นอยู่ในช่วงหลังวิกฤตโควิด โจทย์สำคัญที่ กสศ.พยายามทำคือ สร้างโอกาสและหลักประกันการศึกษา เช่น การให้ทุน ป้องกันไม่ให้เด็กหลุดออกจากระบบ การฟื้นฟูโรงเรียน ให้มีโอกาสจัดการศึกษาที่ต่อเนื่องหลังจากสถานการณ์โควิด เมื่อฟื้นฟูโอกาสได้แล้ว ปีที่ 2 คือในปีนี้ ก็มองว่า จะทำอย่างไรไม่ให้เด็กหลุดออกจากระบบ หรือเด็กที่อยู่นอกระบบ ทำอย่างไรถึงจะมีหลักประกันโอกาสการเรียนรู้ตามที่ต้องการ รวมถึงโอกาสการทำงานด้วย ดังนั้นจำเป็นที่โรงเรียนต้อง ‘ยืดหยุ่น’ เพื่อสร้างความเสมอภาคให้เกิดขึ้นตั้งแต่ในโรงเรียน ไม่ควรมองโจทย์การศึกษาแค่ด้านเดียว ต้องทำให้ระบบยืดหยุ่น จนเกิดเป็น 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ขึ้นซึ่งปัจจุบันเริ่มต้นไปแล้วในโรงเรียน 12 แห่ง ที่เอื้อให้เกิดการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. การศึกษาในระบบ 2. การศึกษานอกระบบที่ยืดหยุ่นด้วยเนื้อหา หลักสูตรที่สอดคล้องกับปัญหา และความ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ต้องการของผู้เรียน รวมถึง 3. การศึกษาตามอัธยาศัย เรียนรู้ตามศักยภาพ และความสนใจ โดยทั้ง 3 รูปแบบนี้ สามารถเทียบโอนผลการเรียนที่สะสมไว้ระหว่างเรียนในรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบก็ได้ อีกทั้งยังมีทางเลือก ผ่านศูนย์การเรียนรู้ สร้างโอกาส ผ่านพื้นที่การเรียนรู้ที่สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนร่วมจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ ออกแบบการเรียนรู้เป็นรายคน ยืดหยุ่นทั้งเวลา รูปแบบเงื่อนไขการเข้าเรียน ไม่จำกัดอายุผู้เรียน เรียนไปด้วย ทำงานไปด้วยได้ แม้สิ่งนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ พูดกันมานานแล้วแต่ที่ผ่านมาไม่ได้ถูกทำให้เกิดความยั่งยืน “เมื่อเราสร้างโอกาส สร้างหลักประกัน ทำให้มีรูปแบบที่ยืดหยุ่น สามารถกระจายความเป็นเจ้าของการจัดการศึกษา ให้ทุกภาคส่วนมามีส่วนร่วม ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นกับพื้นที่ และคาดหวังว่า ราชบุรีโมเดล จะเป็นจุดเริ่มต้นให้จังหวัดอื่น ๆ ใช้เป็นต้นแบบ สร้างการเปลี่ยนแปลงไปพร้อม ๆ กัน” ไกรยส ภัทราวาท “เอกชน” ตัวช่วย เติมเต็มโอกาสการศึกษา ขณะที่ สมัชชา พรหมศิริ ประธานผู้บริหารฝ่ายการตลาดดิจิตอลและสื่อสารการตลาดองค์กร บริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน) บอกว่า เป้าหมายความร่วมมือที่เกิดขึ้น เพราะต้องการมีส่วนช่วยผลักดันความเท่าเทียมทางการศึกษาซึ่งหมายถึงการพัฒนาทุนมนุษย์ แน่นอนว่าผลลัพธ์ทางการศึกษาเหล่านี้ ไม่สามารถวัดได้ด้วยผลกำไร หรือผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับบริษัท แต่การศึกษาที่มีคุณภาพ ย่อมนำไปสู่การผลิตแรงงานที่มีศักยภาพ และนำไปสู่เศรษฐกิจที่ขยายตัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลย้อนกลับมายังภาคเอกชนในประเทศอยู่ดี

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 “การเข้ามาสนับสนุนพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้ ตอบโจทย์ชีวิต จ.ราชบุรี บริษัทฯ ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียในเชิงธุรกิจกับพื้นที่ จ.ราชบุรี ทำให้เราเลือกทำงานในพื้นที่แบบนี้ ซึ่งมองว่าภาคเอกชนมีส่วนสำคัญกับการเข้ามาช่วยทำให้กลไกการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และสามารถสร้างโอกาสให้กับเด็กเยาวชนได้มองเห็นอนาคตของตัวเอง เพราะการจัดการงบฯ ของเอกชนที่ยืดหยุ่นมากกว่า ทำให้สามารถเติมเต็มในสิ่งที่โรงเรียน และพื้นที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงอยากเห็นภาคเอกชนในแต่ละพื้นที่ ยื่นมือเข้ามาสนับสนุนโอกาสให้กับเด็ก เยาวชนให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนการแก้ปัญหาทางการศึกษาของประเทศ” สมัชชา พรหมศิริ สร้างทางเลือกการเรียนรู้ กำหนดชีวิตตัวเอง ดร.เนตรดาว ยั่งยุบล อาจารย์จากศูนย์นวัตกรรมทางสังคม คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในฐานะ ผู้ทรงคุณวุฒิ กสศ. ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะทำงานโครงการดังกล่าว ระบุว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนหลุดจากระบบการศึกษาไม่ใช่เพียงเพราะความยากจน แต่พวกเขาตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก เจอปัญหาความด้อยโอกาสในชีวิตที่ซับซ้อน ดังนั้นการศึกษาในระบบภาคบังคับ สำหรับพวกเขาจึงไม่ตอบโจทย์ จึงจำเป็นต้องมีระบบการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ได้ค้นพบความต้องการ ความถนัดที่แท้จริงของ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	ตนเอง และมีเป้าหมายว่าตนเองเรียนไปเพื่ออะไร มีความสำคัญมาก “การพาน้องกลับเข้าโรงเรียนอาจไม่ใช่ทางออกทั้งหมด เด็กบางคนการพากลับเข้าสู่ระบบโรงเรียน คงไม่ต่างจากการถูกข่มขืนซ้ำสอง จึงต้องหาทางออกที่หลากหลาย สอดคล้องกับตัวเด็ก ให้เขาเป็นผู้กำหนดชีวิตว่าต้องการการศึกษาแบบไหน เราจำเป็นต้องมีพื้นที่แห่งโอกาสที่ทำให้เด็กได้สร้างสรรค์ทั้งรูปแบบการเรียนรู้ และชีวิตของเขา เพื่อดึงศักยภาพออกมาให้ได้สูงสุด” เนตรดาว ยั่งยุบล ผู้ทรงคุณวุฒิ กสศ. บอกอีกว่า ปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนอกระบบใน จ.ราชบุรี เข้าสู่โปรแกรม ‘Zero Dropout’ เพื่อเด็กทุกคนต้องได้เรียนการศึกษานอกระบบแล้ว 400 คน นำร่องใน 5 อำเภอ 32 ตำบล ประกอบด้วยอำเภอเมือง, บ้านโป่ง, สวนผึ้ง, บ้านคา และจอมบึง โดยโมเดลการศึกษานี้ ช่วยสนับสนุนให้เกิดกลไกโอบอุ้ม คุ้มครองระดับตำบล เพื่อวางระบบการค้นหา ช่วยเหลือ ฟื้นฟู พัฒนาและส่งต่ออย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืน ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งสุขภาพกายใจ สังคม การศึกษา โดยมีอาสาสมัครเป็นสะพานเชื่อมระหว่างเด็กและชุมชน **ใช้ “วิชาชีพ” วัดผล “วิชาเรียน”** วงษ์สัน คูหามณีโชติ ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาราช 7 อ.จอมบึง จ.ราชบุรี หนึ่งในโรงเรียนต้นแบบ 1 โรงเรียน 3 ระบบ ตาม

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	แนวทางของราชบุรีโมเดล ระบุถึงการจัดรูปแบบการศึกษา หลักสูตรทางเลือกของโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือเด็กจะได้รับการเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป และอีกส่วนคือวิชาชีพที่บูรณาการกัน เช่น เด็กบางคนออกนอกระบบไปแล้วมีงานทำอยู่ร้านซ่อมรถ หรือ ทำงานอยู่ในภาคการเกษตร รับจ้างต่าง ๆ ก็สามารถนำวิชาชีพเหล่านั้นมาปรับให้เข้ากับการวัดผลของโรงเรียน ว่าอ้างอิงตัวชี้วัดกับวิชาอะไรได้บ้าง แล้วสามารถวัดผลได้เลยโดยไม่ต้องมาเรียนอีก ทำให้การเรียนสั้นที่สุดรวดเร็วขึ้น เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของเด็กที่ไม่ต้องการอยู่ในระบบการศึกษา ซึ่งมองว่า 2 ส่วนที่ทำสำหรับการจัดพื้นที่การเรียนรู้แบบนี้ จะทำให้เด็กมีความสุขมากขึ้น ส่งผลทั้งต่อคุณภาพการศึกษา และชีวิตของเด็กจะดีขึ้นด้วย **“นายกฯ เศรษฐา” ยก “ราชบุรีโมเดล” ต่อยอดแก้ปัญหาการศึกษา** ศ.สมพงษ์ จิตระดับ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กสศ. เชื่อว่า สิ่งที่เกิดขึ้นผ่าน ราชบุรีโมเดล ช่วยตอบโจทย์เด็กที่ทนไม่ไหวกับระบบการศึกษาที่แข่งขันแบบแพ้คัดออก เมื่อระบบการศึกษาไม่ตอบโจทย์ชีวิตและความต้องการ การแก้ปัญหาจึงมองแค่มิติเดียวไม่ได้ การจัดการศึกษา 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ จึงเป็นนวัตกรรมที่กำลังขับเคลื่อนไม่ใช่แค่ที่ราชบุรีเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการทำให้เกิดศูนย์การเรียน ที่สอดคล้องกับ พ.ร.บ. ส่งเสริมการเรียนรู้ ฉบับใหม่ ให้ผู้เรียนมีสิทธิเสรีภาพ ออกแบบการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจ ไม่ใช่ระบบที่ยึดติดระบบโรงเรียนอย่างเดียว จากนี้โรงเรียนขยายโอกาส จะต้องขยับมาเป็นโรงเรียน 3 ระบบ เพื่อสร้างการเรียนรู้ตอบโจทย์โลกอนาคต เรียนรู้สมรรถนะ ทักษะ การลงมือปฏิบัติ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
42. ประชุมรายงานความก้าวหน้าผู้ประสานงาน 5 อำเภอ **ณ สมาคมส่งเสริมและคุ้มครองคุณภาพชีวิตประชาชน (สคป.)** **13 ตุลาคม** 2566 เจ้าหน้าที่โครงการ **4** คน พี่เลี้ยง ครูนอกระบบ **10** คน รวม **14** คน	 **ประชุมรายงานความก้าวหน้าผู้ประสานงาน 5 อำเภอ** ● ชี้แจงขั้นตอนการเบิกถอนเงินทุน(รายจ่าย ใบเสร็จรับเงิน การซื้ออุปกรณ์และการใช้ในการประกอบอาชีพ)เด็กเยาวชนนอกระบบใน 5 อำเภอ ● ชี้แจงเรื่องการศึกษาทางเลือก ศูนย์การเรียนสร้างสรรค์ทางสังคม เพื่อเป็นทางออกในการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่สามารถคืนกลับสู่ระบบการศึกษาได้ ● แจ้งความคืบหน้าเรื่องบัตรประชาชนสำหรับกลุ่มเด็กเยาวชนตกหล่น ให้เข้าถึงสิทธิมีสถานะทางบุคคล และเข้าถึงสิทธิในการรักษาพยาบาล รายงานความก้าวหน้าการจัดกิจกรรมของโครงการ จะมีเวทีการมอบทุนระดับอำเภอ มอบทุนให้เด็กเป็นรายบุคคล รายอำเภอ และการต่อยอดโอกาสทางการศึกษาและอาชีพในฝัน (แผนประกอบฝัน) อำเภอสวนผึ้ง (สวนผึ้ง ตะนาวศรี) - กลุ่มเป้าหมายเด็กพิการ และเด็กหลุดออกจากระบบมีปัญหาความยากจน และสถานะบุคคล ไม่รู้ว่าเรียนจบแล้วจะไปทำอะไร นายจ้างไม่รับทำงาน ถูกเอา

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	เปรียบ มีกลุ่มแม่วัยใส ความฝันอยากเรียนต่อ แต่มีข้อจำกัด ส่วนมากจบแค่ม.3 กลุ่มเด็กพิการอยากเรียนต่อ เรื่องอาชีพ 1.งานฝีมือ ถัก 2.งานช่างยนต์ 3. ช่างซ่อม 4.ช่างไฟ 5.การเลี้ยงสัตว์ 6.ขายออนไลน์ 7.เกษตร สภาพปัญหาความมั่นคงด้านอาชีพ และการศึกษา ทักษะความชำนาญ กำลังหาความต้องการที่แท้จริง เพื่อส่งผลโดยตรงกับชีวิตของเขา เรื่องสิทธิสถานะบุคคล แรงงานเคลื่อนย้าย ด้วยความจำเป็นของเด็กทำให้ต้องออกไปเป็นแรงงานเคลื่อนย้าย มีความเปราะบางมาก อำเภอบ้านโป่ง 8 ตำบล - มีกลุ่มปัญหาเรื่องเรียนรู้ช้า และพิการ ยากจน กำพร้า เด็กต้องการประกอบอาชีพ เลี้ยงสัตว์ เกษตรกรรม ค้าขาย ขายของออนไลน์ เรียนต่อระบบกสศ. จำนวน 2 คน ตำบลบ้านม่วงกลับสู่ระบบการเรียน อำเภอเมือง - เกษตรกรรม เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ การเลี้ยงวัว สามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืน - เด็กฝากชีวิตให้กับครูพี่เลี้ยง ทำให้ทิ้งไม่ได้ - ครูรู้สึกมีแรงบันดาลใจในการทำงานมากขึ้น อำเภอบ้านคา - ช่วงรอยต่อ เป็นกระบวนการติดตามและประคับประคอง เด็กส่วนใหญ่เคลื่อนย้ายไปทำงานนอกพื้นที่ - เด็กที่หลุดออกพื้นที่ก็ดึงกลับเข้ามา คนที่อยู่ในพื้นที่ต้องเข้าไปคุยกับครอบครัว

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 • ประกอบด้วย 11 อาชีพหลักคือ 1. ขายของออนไลน์ 2. เกษตรกรรม 3. ช่างยนต์ 4. ช่างไฟ 5. ช่างซ่อม 6. งานฝีมือ 7. เลี้ยงสัตว์(วัว ไก่) 8. กลับไปเรียนต่อกศน. 9. ศึกษาต่อในศูนย์การเรียน 10. ค้าขาย (ลูกชิ้น ผัก) 11. รับจ้าง • ประเด็นกระบวนการพัฒนา (การศึกษา อาชีพ สวัสดิการ) 1. การพัฒนารายบุคคล (ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ) 2. ครอบครัว (การมีส่วนร่วม) 3. กระบวนการฟื้นฟู เยียวยา 4. กระบวนการเติมเต็มศักยภาพ 5. การส่งเสริมให้เกิดตลาดวิชา ตลาดกิจกรรม ตลาดวัฒนธรรม

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	6. การส่งเสริมให้เกิดพื้นที่พัฒนาคุณภาพชีวิตตลาดอาชีพ ● ประเด็นการเติมเต็มเครื่องมือในการทำงาน 1. จิตวิทยาเด็ก (ความเปราะบาง) 2. กระบวนการเยียวยาบาดแผลทางใจ 3. คุ้มครองเด็ก (แดง เหลือง เขียว) 4. การออกแบบการทำงาน เด็กเยาวชน (วิเคราะห์ต้นทุน นิเวศและพื้นที่ชีวิต) 5. นวัตกรรม (โมเดล เครื่องมือ หลักสูตร พื้นที่ทางสังคม นโยบายสาธารณะ) 6. การพัฒนาหลักสูตร 7. กระบวนการแก้ไขปัญหาเชิงประเด็น (แม่วัยใส เด็กเคลื่อนย้าย ยาเสพติดเป็นต้น)
43.เวทีมอบทุน อำเภอบ้านคา **ณ อาคารเอนกประสงค์ ที่ว่าการอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี** 5 **ตุลาคม** 2566 เจ้าหน้าที่โครงการ **4** คน พี่เลี้ยง ครูนอกระบบ **6** คน เด็กเยาวชนและผู้ปกครอง จำนวน **57** คน รวม **67** คน	คณะทำงานอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในอำเภอบ้านคา จำนวน 57 ทุน โดยได้รับเกียรติจาก ดร.บรรเจิด อุ่นมณีรัตน์ ผู้อำนวยงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเขต 1 ราชบุรี เป็นประธานในพิธี โดยเด็กเยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเอง ตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	  ซึ่งในพื้นที่อำเภอบ้านคา มีเยาวชนต้องการกลับเรียนต่อในศูนย์การเรียนจำนวน 2 คน และกลับคืนสู่ระบบการศึกษาภาคปกติจำนวน 1 คน ส่วนใหญ่นำทุนไปประกอบอาชีพ เช่น ค้าขายออนไลน์ ขายลูกชิ้น ขายก๋วยเตี๋ยว เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ปลูกอ้อย ช่างผม ช่างแต่งหน้า ด้วยข้อจำกัดของเยาวชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีความจำเป็นต้องมีอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว
44.เวทีมอบทุนเทศบาลจอมพล **อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี**	

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
ณ ห้องประชุมเทศบาลจอมพล 10 **ตุลาคม** 2566 เจ้าหน้าที่โครงการ **4** คน พี่เลี้ยง ครูนอกระบบ **4** คน เด็กเยาวชนและผู้ปกครอง จำนวน **14** คน รวม **22** คน	คณะทำงานเทศบาลจอมพล อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในพื้นที่เทศบาลจอมพล จำนวน 14 ทุน โดย โดยเด็กเยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเอง ตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้ ส่วนใหญ่เป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพ ด้านการเลี้ยงสัตว์และเกษตรกรรม รวมถึงการค้าขายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับตนเองและครอบครัว

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
45.เวทีมอบทุนอำเภอสวนผึ้ง **ณ โบถส์คริสตจักรห้วยน้ำหนัก ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี**10 **ตุลาคม** 2566 เจ้าหน้าที่โครงการ **4** คน พี่เลี้ยง ครูนอกระบบ **2** คน เด็กเยาวชนและผู้ปกครอง จำนวน **24** คน รวม **30** คน	 คณะทำงานอำเภอสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จำนวน 24 ทุน โดย โดยเด็กเยาวชนส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้ มีสภาวะบกพร่องพิการด้านร่างกาย มีฐานะยากจน ส่วนใหญ่เผชิญกับปัญหาการไร้สถานะบุคคล เนื่องจากปัญหารายชื่อตกหล่น ส่งผลให้เด็กเยาวชนไม่สามารถเรียนต่อ หรือประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเองได้ จากแลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเอง ตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้ ส่วนใหญ่เป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพ เช่น การทอผ้า เลี้ยงไก่ ค้าขาย หรือทำการเกษตร เป็นต้น

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	
46.เวทีมอบทุน ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี **ณ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี** 11 **ตุลาคม** 2566เจ้าหน้าที่โครงการ **4** คน พี่เลี้ยง ครูนอกระบบ **2** คน เด็กเยาวชนและผู้ปกครอง จำนวน **11** คน รวม **17** คน	คณะทำงานตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จำนวน 11 ทุน โดยได้รับเกียรติจากอาจารย์ธนิตสรณ์ จิระพรชัย รองอธิการบดี มจธ.ราชบุรี กล่าวเปิดงานและให้โอวาศ โดยเด็กเยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเอง ตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้ ส่วนใหญ่เป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพ ด้านการเลี้ยงสัตว์และเกษตรกรรม รวมถึงการค้าขายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับตนเองและครอบครัว

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	
47.เวทีมอบทุน อำเภอเมือง **ณ วัดท้ายเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี**12 **ตุลาคม** 2566เจ้าหน้าที่โครงการ **4** คน พี่เลี้ยง ครูนอกระบบ **6** คน เด็กเยาวชนและผู้ปกครอง จำนวน **43** คน รวม **53** คน	คณะทำงานอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จำนวน 43 ทุน โดยได้รับเกียรติจากพระครูโสภณปัญญาวรวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดท้ายเมือง กล่าวเปิดงานและให้โอวาศ โดยเด็กเยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเอง ตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้ ส่วนใหญ่เป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพที่ตนเองประกอบทำอยู่แล้วเช่น ช่างยนต์ ช่างตัดผม ร้านขายก๋วยเตี๋ยว ร้านขายของชำ บางส่วนนำไปประกอบเป็นอาชีพเสริมด้านการเกษตร เช่น ปลูกผักออแกนิค เลี้ยงไก่ชน และรวมกลุ่มกันเลี้ยงวัวเป็นต้น

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	

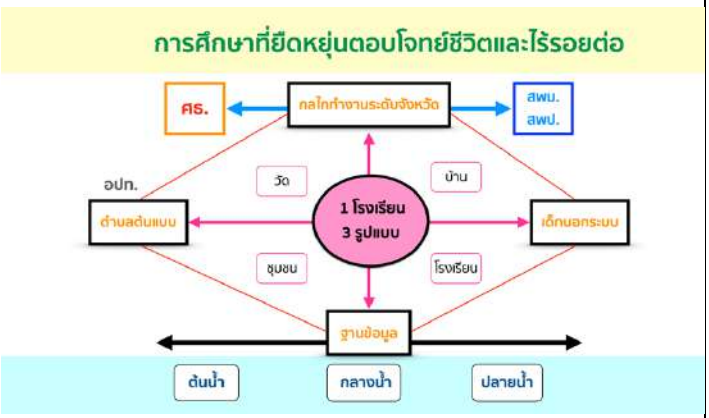
กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	
48.เวทีมอบทุน อำเภอบ้านโป่ง **ณ กศน. อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี**12 **ตุลาคม** 2566 เจ้าหน้าที่โครงการ **4** คน พี่เลี้ยง ครูนอกระบบ **6** คน เด็กเยาวชนและผู้ปกครอง จำนวน **44** คน รวม **54** คน	 คณะทำงานอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการมอบทุนการศึกษาและอาชีพให้กับเด็กเยาวชนในอำเภอเมืองราชบุรี จำนวน 44 ทุน โดย โดยเด็กเยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดความฝันของตนเอง ตามแผนประกอบฝันที่ได้นำเสนอไว้ ส่วนใหญ่เป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพที่ทางบ้านได้ทำไว้อยู่แล้ว เช่น ทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ บางส่วนนำไปประกอบอาชีพค้าขายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับตนเองและครอบครัว

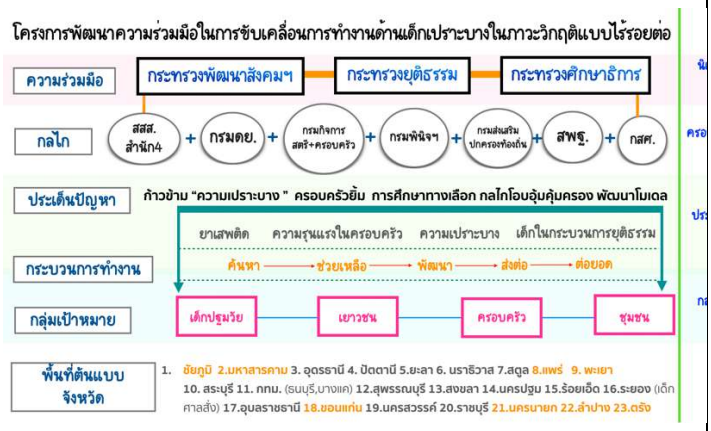
กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	
49. รายงานความก้าวหน้าการส่งมอบทุนสนับสนุนและการค้นหากลุ่มเป้าหมายเพิ่มเติมใน 5 อำเภอ **ประชุมแบบ Online ผ่านระบบZoom** 4 **พฤศจิกายน** 2566 เจ้าหน้าที่โครงการ **4** คน พี่เลี้ยง ครูนอกระบบ **8** คน รวม **12** คน	คณะทำงานอำเภอรายงานความก้าวหน้า การนำทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพรายบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในขั้นตอนการเริ่มต้นประกอบการ เช่น จัดเตรียมของอุปกรณ์สำหรับการเปิดร้านค้าขาย บางคนดำเนินการซื้อกล้าผัก ,ซื้อลูกวัว ,ซื้อแม่ไก่ ทางทีมคณะทำงานได้ติดตามความก้าวหน้าของเยาวชนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังได้มีการค้นหากลุ่มเป้าหมายเพิ่มเติม จนครบตามอัตราที่ได้แบ่งสัดส่วนกันไว้เป็นรายอำเภอดังนี้

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	 อำเภอเมือง จำนวน 52 คน อำเภอบ้านโป่ง จำนวน 26 คน อำเภอจอมบึง จำนวน 20 คน อำเภอสวนผึ้ง 42 คน อำเภอบ้านคา จำนวน 36 คน รวมจำนวนเด็กเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการใน 5 อำเภอ จำนวน 400 คน ซึ่งจะดำเนินการเก็บข้อมูล ลงระบบออนไลน์ และทำแผนประกอบฝันรายบุคคลเป็นลำดับต่อไป
50. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนากลไกเชิงพื้นที่(ตำบลต้นแบบ) การจัดการศึกษา 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ด้วยบวร สร้างโอกาสสำหรับนักเรียนและเด็กหลุดจากระบบการศึกษา โรงเรียนเนกขัมวิทยา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 6 **พฤศจิกายน** 2566 **25** คน	วัตถุประสงค์ของการจัดเวทีครั้งนี้ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการสร้างตำบลต้นแบบ เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างตำบลต้นแบบที่มีระบบการศึกษาที่สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และพัฒนาประสิทธิภาพการศึกษาสำหรับเด็กนอกระบบและเด็กหลุดระบบการศึกษา จากสถานการณ์ที่ผ่านมา สพฐ.ให้ความสำคัญกับปัญหาเด็กตกหล่น และออกจากระบบการศึกษา มีจำนวนกว่า 1 แสนคน ทางสพฐ.จำเป็นต้องแก้ปัญหาจากต้นทางที่เกิดจากเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา ทั้งนี้เป็นการเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เป็นนโยบายเร่งด่วนเพื่อลดภาระของผู้ปกครองเพื่อให้เด็กสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา อยากเห็นโครงการนี้สำเร็จ ในส่วนของมัธยมจำเป็นต้องทำอย่างต่อเนื่องด้วยเด็กม.ต้นมีปัญหาอยู่มาก

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	สิ่งสำคัญคือการทำหลักสูตรเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาในยุคปัจจุบัน (เก่ง ดี และใช้ตัววัดเหมือนกัน) ควรพัฒนาให้เกิดหลักสูตรที่พัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล ในอำเภอดำเนินสะดวกมีจำนวนเด็กหลุดกว่าสองพันคน เพราะเด็กยังไม่มีความพร้อมทางด้านครอบครัว และเศรษฐกิจรวมถึงปัญหาส่วนตัวของเด็กที่สามารถเรียนอยู่ในระบบการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้ 3 รูปแบบและยืดหยุ่นสำหรับเด็กที่มีความจำเป็นเฉพาะด้าน ให้สามารถเรียนได้ตามความต้องการภายใต้บริบทของตนเองและครอบครัว การขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนนโยบายการแก้ไขปัญหาเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โดย **ชมนต์พัสตร์ ปานวิลัย ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ** ทางกระทรวงศึกษา MOU กับ 22 หน่วยงาน นโยบาย “พาน้องกลับมาเรียน” ดำเนินการให้เด็กได้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาและเรียนจบตามหลักสูตรภาคบังคับ โครงการฯเป็นโครงการต่อยอดจากเด็กออกกลางคัน เก็บข้อมูลเด็กที่ตกหล่นไม่เคยอยู่ในระบบการศึกษาใดๆ

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	บทบาทกสศ. โดย นายพัฒนะพงศ์ สุมะดัน ● ภารกิจคือการดูแลเด็กยากจน ด้อยโอกาสให้เข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการพัฒนาครู ● ในช่วง 2 ปี กสศ.มีการขับเคลื่อนงานร่วมกับจังหวัดราชบุรีเป็นอย่างมาก การขับเคลื่อนงานในประเด็นเด็กนกระบบการศึกษา 3 ด้าน 1. ดึงเด็กกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาให้ได้ 2.ใช้ประสบการณ์ของนครพนมโมเดลในการจัดการเรียนการสอนหลังจากเด็กกลับสู่ 3. จัดทำนวัตกรรมทางการศึกษา ทำให้เกิดการทำงานในระดับชุมชน การทำให้กลไกให้คนราชบุรีเป็นเจ้าของประเด็นในการขับเคลื่อนงานด้วยคนราชบุรี ● ปัญหาที่สำคัญของปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา ที่ผ่านมาเราไม่รู้ว่าเด็กชื่ออะไรและอยู่ที่ไหน และไม่มีชื่ออยู่ในระบบการศึกษา เพื่อคืนชื่อเด็กกลับสู่ระบบการศึกษา ● ทำอย่างไรไม่ได้เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาอีก ผ่านหลักสูตรการเรียนแบบ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการประคับประคองให้เด็กอยู่ในระบบการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน **วิทิต เติมผลบุญ กับการขับเคลื่อน “ตำบลต้นแบบ”** ● ตำบลต้นแบบ “เอาอนาคต ● การเชื่อมฐานข้อมูลเด็กนอกระบบ (ภาพรวมจังหวัด) **สรุปภาพรวมการขับเคลื่อน โดยผู้อำนวยการโรงเรียนเนกขัมวิทยา** ● กระบวนการสำรวจ ค้นหา ● กระบวนการส่งเสริม พัฒนา ● การรักษา ป้องกันและแก้ไขปัญหา ● การส่งต่อ ต่อยอด

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	• MOU กับ 2 ตำบล ตำบลแพงพวย สี่หมื่น และสารพัดช่างราชบุรี ในเรื่องการส่งเสริมอาชีพ • ไม่ใช่แค่การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กนอกระบบ เด็กในระบบเองก็สามารถทำได้ พรบ.การศึกษาเปิดกว้างมากในเรื่องของการจัดการศึกษาที่ไม่ใช่แค่ในห้องเรียนเท่านั้น • สิ่งที่ต้องการ กลไกท้องถิ่นในการติดตามเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา และการส่งต่อเด็กคืนสู่ระบบการศึกษา รวมถึงข้อมูลที่แท้จริง เกี่ยวกับพิกัดของเด็กที่ต้องการความร่วมมือจากผู้นำชุมชน ช่วยกันค้นหาเด็กและทำสารสนเทศในการติดตามเด็กในชุมชน เพื่อให้เกิดกลไกในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน **ดร.เนตรดาว ยั่งยุบล สรุปภาพรวมการขับเคลื่อนงาน** • การทำงานเรื่องทางเลือกสำหรับกลุ่มเป้าหมาย เป็นโอกาสในการช่วยกันสร้างกลไกในระดับตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาภายใต้ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ เห็นรูปแบบที่สำคัญคือ ฐานข้อมูล (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ)

กิจกรรม : (วันที่ - สถานที่ - ผู้เข้าร่วมประชุม)	รายละเอียด
	• เด็กนอกระบบ จากการสำรวจ 5 อำเภอ มีจำนวน 400 คน เด็กมีสาเหตุของการออกกลางคัน ภายใต้กลไกการค้นหาระดับท้องถิ่น ชุมชน • ตำบลต้นแบบ การแก้ไขปัญหาเด็กกลุ่มเป้าหมาย ต้องอาศัยของตำบลในการสำรวจ ค้นหา พัฒนา ส่งต่อ • การทำงาน บ้าน วัด โรงเรียนผ่านกลไกคณะทำงานระดับจังหวัด (สมัชชาการศึกษาระดับจังหวัด) สปม. สพป.เขต 1 • การศึกษาที่ยืดหยุ่น ตอบโจทย์ชีวิตเด็ก สำหรับเด็กทุกกลุ่มแบบไร้รอยต่อ • ข้อเสนอแนะ ในการขยายผลการขับเคลื่อนประเด็น 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ • เกิดการประสานความร่วมมือ MOU ใน 23 หน่วยงาน ในการขับเคลื่อนงานกลุ่มเด็กตกหล่น นอกระบบ • ความคืบหน้าในการขับเคลื่อนงานเชิงนโยบายร่วมกัน 3 กระทรวง 5 หน่วยงานในการร่วมกันพัฒนาต้นแบบการแก้ไขปัญหาเด็กเปราะบางแบบไร้รอยต่อ

แบบสอบถามข้อมูลเด็กนอกระบบการศึกษา

The Survey of Out-of-school Learners' Information

สำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาได้สนับสนุนทุนให้กับโครงการ "สนับสนุนการพัฒนาครูและเด็กนอกระบบการศึกษา" มีภารกิจหลัก คือ การส่งต่อฐานข้อมูลครูและเด็กนอกระบบให้กับกสศ. จึงได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลครูและเด็กนอกระบบ

The Equitable Education Fund (EEF) provides the funding for the "Support of development of teachers and learners in the non-education system". The key mission of the project is to complete the data base of teachers and young learners outside the formal education system and submit such data base to the EEF. This survey form is designed to gather general information

คำชี้แจง (Instruction)

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลครูและเด็กนอกระบบ เพื่อส่งต่อข้อมูลนั้นให้แก่กสศ.
   This survey aims to gather some information of teachers and young learners outside the formal education system, which will be submitted to the EEF.
2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ
   The survey is divided into six parts.

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	ตอนที่ 2 ข้อมูลครอบครัวและชุมชน
ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการศึกษา	ตอนที่ 4 เป้าหมายสูงสุดทางการศึกษา
ตอนที่ 5 ข้อมูลความต้องการช่วยเหลือจำเพาะ	ตอนที่ 6 ทักษะอาชีพที่ต้องการได้รับการสนับสนุน
Part 1: General information	Part 2: Family and community information
Part 3: Education information	Part 4: Highest education goals
Part 5: Information about needed assistance	Part 6: Support needed to enhance occupation skills

***กรุณากรอกข้อมูลตามความเป็นจริงให้ครบถ้วนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวท่าน** (Please fill in the information truthfully for your benefit.)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป Part 1: (General information)

เลขที่สัญญาโครงการ (Project contract number) □□-□□□□

ชื่อโครงการ (Project name) .....

.....

ข้อมูลพื้นฐานของบุคคล (Personal information)

1. ชื่อ (First Name) .....นามสกุล (Surname) .....

2. เพศ (Gender) ❒ 1) ชาย (Male) ❒ 2) หญิง (Female) ❒ 3) ไม่ต้องการระบุ (Prefer not to say)

3. สัญชาติ (Nationality) ❒ 1) ไทย (Thai) ❒ 2) ไร้สัญชาติ (Stateless) ❒ 3) สัญชาติอื่น ๆ (ระบุ) (Others; please indicate).....

4. เชื้อชาติ (Ethnicity) ❒ 1) ไทย (Thai) ❒ 2) เชื้อชาติอื่น ๆ โปรดระบุ (Others, please indicate) .....

5. เลขประจำตัว (Identification number)

❒ 1) ไม่มี (N/A)

❒ 2) เลขประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (ID No. of undocumented person) □-□□□□-□□□□□-□□□

❒ 3) เลขบัตรประจำตัวประชาชน (ID No.) □-□□□□-□□□□□-□□□

❒ 4) เลข G (G number) G-□□□□-□□□□□-□□□

❒ 5) หมายเลขแสดงตัวตนอื่น ๆ โปรดระบุ (Others; please indicate).....

6. วัน/เดือน/ปีเกิด (ระบุเป็น ค.ศ. หรือ พ.ศ) Date of Birth (Please indicate A.D. or B.E) □□/□□/□□□□

7. เบอร์โทรที่สามารถติดต่อได้ (Contact phone no.) .....

8. ชื่อบุคคลที่ไว้วางใจ (Contact person) .....

ความสัมพันธ์ (Relationship) ❒ 1) พ่อ-แม่ (Parents) ❒ 2) ญาติ (Cousin) ❒ 3) พี่-น้อง (Sibling)

❒ 4) เพื่อน (Friend) ❒ 5) อื่น ๆ (ระบุ) (Others; please indicate).....

ระบุช่องทางการติดต่อ (Contact channels): โทร (Tel No.).....

Facebook.....

Line.....

9. ภูมิลำเนาเดิม (ใส่ชื่อจังหวัด) (Hometown).....

10. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ (Current address) .....

(หมายรวมถึงสถานที่ที่เด็กอาศัยอยู่ ณ ปัจจุบัน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นบ้านของเด็ก เช่น สถานพินิจ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ฯลฯ)

(This includes the place where the child lives today, which is not necessarily the child's home, such as an observation center, a juvenile training and training center, etc.)

11. อาชีพปัจจุบัน (Current occupation) ❒ 1) ไม่มี (No) ❒ 2) มี ระบุ (Yes, please indicate) .....

12. ลักษณะที่อยู่อาศัย (Housing)

❒ 1) บ้านพักส่วนบุคคล (Personal home)

❒ 2) บ้านเช่า (Rental home)

❒ 3) หอพักเอกชน (Private apartments)

❒ 4) พื้นที่สาธารณะ (Public areas)

❒ 5) บ้านพักของมูลนิธิ/สถานศึกษา (Housing provided by foundation/ education institution)

❒ 6) อื่น ๆ ระบุ (Other; please indicate) .....

ตอนที่ 2 ข้อมูลครอบครัวและชุมชน (Part 2: Family and community information)

* ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ ญาติ หรือบุคคลที่เด็กพึ่งพาอาศัยอยู่ด้วย

* Parents/Guardians may refer to parents, relatives or any persons whom kids live with.

1. ผู้ปกครองที่เด็ก/เยาวชนอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน (Current parents/guardians)

❒ บิดาและมารดา (Parents) ❒ บิดา (Father) ❒ มารดา (Mother)

❒ บุคคลอื่น ระบุความสัมพันธ์ (Other; please indicate relationship).....

2. จำนวนพี่น้องทั้งพ่อแม่เดียวกัน และต่างพ่อ/แม่ (นับรวมตนเอง) ..... คน (person/s)

(Number of siblings with the same parents and number of siblings with different father or mother (including yourself))

3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ท่านอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน (นับรวมตนเอง) ..... คน (person/s)

(Number of family members where you live with today (including yourself))

4. ภาระหนี้สินของครอบครัว (Family's debts) ❒ 1) ไม่มี (No) ❒ 2) มี (Yes)

5. รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง (Monthly income of the guardians/parents) ..... บาท (Baht)

6. อาชีพผู้ปกครอง (Occupations of parents/guardians)

6.1 ลักษณะจ้างงาน (Employment characteristics)

❒ 1) ว่างงาน (Unemployed) ❒ 2) ไม่มีงานประจำ/รับจ้างรายวัน (No full-time job/ daily contract)

❒ 3) มีงานประจำ (Full-time job)

6.2 ลักษณะงาน (Job description) **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (can choose more than one choice)**

❒ 1) เกษตรกรรม (ทำไร่/ทำนา/ทำสวน/ประมง) (Agriculture: farming/gardening/fishery)

❒ 2) โรงงานอุตสาหกรรม (Industrial works) ❒ 3) ก่อสร้าง (Construction service)

❒ 4) ค้าขาย (Retails) ❒ 5) ช่างไม้/ช่างฝีมือ (Carpenter/Craftsman)

❒ 6) บริการ (ทำผม/ตัดเย็บ) (Service provider: hairdresser/cloth makers)

❒ 7) อื่น ๆ ระบุ (Others; please indicate).....

7. ระบุปัญหาสำคัญของครอบครัว (Key family's problems) .....

8. ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)** Characteristic of community (can choose more than one choice)

❒ 1) ไม่ได้อยู่ในชุมชน (Outside community) ❒ 2) ชุมชนชาติพันธุ์ (Ethnic community)

❒ 3) ชุมชนไล่รื้อ (Dismantling community) ❒ 4) ชุมชนบุกรุก (Invading community)

❒ 5) ชุมชนในพื้นที่ทับซ้อน (Communities in the overlapping areas) ❒ 6) ชุมชนแออัด (Slum)

❒ 7) อื่น ๆ ระบุ (Other; please indicate).....

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านการศึกษา (Part 3: Education information)

1. ระดับการศึกษาสูงสุดที่ได้รับ (Highest education)

❒ 1) ไม่เคยได้รับการศึกษา (No education) ❒ 2) ปฐมวัย (Early childhood education)

❒ 3) ประถมศึกษาตอนต้น (Junior primary school) ❒ 4) ประถมศึกษาตอนปลาย (Senior primary school)

❒ 5) มัธยมศึกษาตอนต้น (Junior high school) ❒ 6) มัธยมศึกษาตอนปลาย (Senior high school)

❒ 7) อื่น ๆ ระบุ (Other; please indicate) .....

2. สาเหตุที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

Reasons for not being in the formal education system (can choose more than one choice)

❒ 1) ปัญหาความรุนแรง (Abuse in the family) ❒ 2) ปัญหาความยากจน (Poverty)

❒ 3) เหตุผลด้านสุขภาพ (Health problems) ❒ 4) ปัญหาครอบครัว (Family problems)

❒ 5) ออกกลางคัน/ถูกผลักออก (Dropping out) ❒ 6) อยู่ในกระบวนการยุติธรรม (In a justice system)

❒ 7) การเข้าไม่ถึงระบบการให้ความช่วยเหลือ/สวัสดิการ (Failure to access assistance/welfare)

❒ 8) อื่น ๆ ระบุ (Others; please indicate).....

3. ความต้องการในการช่วยเหลืออื่น ๆ นอกเหนือจากทุนการศึกษา **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

Preference of other forms of assistance in addition to scholarships (can choose more than one choice)

❒ 1) อุปกรณ์การเรียน (Leaning material)

❒ 2) การฝึกอาชีพ/หลักสูตรเสริม/กิจกรรมเสริม โปรดระบุ .....

Occupation trainings/extra curriculums/other activities; please indicate

❒ 3) อื่น ๆ ระบุ (Others; please indicate).....

ตอนที่ 4 เป้าหมายสูงสุดทางการศึกษา (Part 4: Highest education goals)

(กรณีเด็กไม่สามารถให้ข้อมูลได้ ผู้ปกครอง/ครู/ผู้ดูแลเด็ก สามารถให้ข้อมูลแทนได้) (If the child cannot provide information, parents/teachers/or child caregivers can provide information instead.)

1. ท่านคิดว่าข้อดีของตัวท่านคืออะไร.....

(What are your strong points?)

2. ท่านคิดว่าตัวท่านมีศักยภาพในเรื่องใด.....

(What areas do you think you have potential in?)

3. เป้าหมายการศึกษาและชีวิต **(เลือกตอบด้านละ 1 ข้อ)** (Education and life goals **(choose only one in each area)**)

3.1 ด้านการศึกษา (Education)

- ❒ 1) ไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน (No clear goals)
- ❒ 2) เรียนต่อสายสามัญ (To pursue education in high school program curriculum)
- ❒ 3) เรียนต่อสายอาชีพ (To pursue education in vocational curriculum)
- ❒ 4) เรียนต่ออุดมศึกษา (To pursue education in higher education)
- ❒ 5) ไม่ต้องการศึกษาต่อ (Not to pursue future studies)

3.2 ด้านทักษะและการประกอบอาชีพ (Skills and occupational preference)

- ❒ 1) ไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน (No clear goals)
- ❒ 2) ต้องการประกอบอาชีพและศึกษาต่อ (To have occupation along with pursuing further studies)
- ❒ 3) ต้องการประกอบอาชีพโดยไม่ศึกษาต่อ (To have occupation but not to pursue further studies)
- ❒ 4) ฝึกทักษะชีวิต/พัฒนาตนเอง (To acquire life skills/self-development)
- ❒ 5) อื่น ๆ ระบุ (Other; please indicate).....

4. อาชีพที่ใฝ่ฝัน (Dream occupation) .....

เพราะ (Reason/s).....

5. ทักษะทางสังคมที่ต้องการได้รับการสนับสนุน **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

(Preferred support for social skills (can choose more than one choice))

- ❒ 1) การจัดการอารมณ์ (Emotion management)
- ❒ 2) การสื่อสาร (Communication)
- ❒ 3) การประสานงาน (Collaboration)
- ❒ 4) การป้องกันยาเสพติด (Drugs prevention)
- ❒ 5) สุขภาวะทางเพศ (Sex health)
- ❒ 6) อื่น ๆ โปรดระบุ (Others; please indicate) .....

ตอนที่ 5 ข้อมูลความต้องการช่วยเหลือจำเพาะ (Part 5: Information about needed assistance)

1. ท่านต้องการได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนหรือไม่ (Do you need immediate assistance?)

❒ 1) ต้องการ (ตอบคำถามข้อ 2) Yes, I do. (Answer question 2)

❒ 2) ไม่ต้องการ เพราะ (No, I don't because).....

2. โปรดเรียงลำดับสิ่งที่ต้องการได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนโดย**<u>นำตัวอักษรหน้าตัวเลือกไว้ในช่องที่กำหนด</u>**

(1 คือ เร่งด่วนมากที่สุด; 6 คือเร่งด่วนน้อยที่สุด)

Please rank for areas of the most urgent assistance you need by filling the alphabet in front of the items in the specific blanks. (1 means the most urgent and 6 means the least urgent).

ก. การพัฒนาสิทธิสถานะ เช่น การขอเลขประจำตัว/ A. การช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย Right development ex. request for ID numbers/ legal assistance	ข. การศึกษา B. Education	ค. การฟื้นฟูสุขภาพกาย C. Physical health rehabilitation
ง. การฟื้นฟูทางด้านจิตใจ D. Mental health rehabilitation	จ. ครอบครัวอุปถัมภ์ E. Host families	ฉ. ที่พักอาศัย F. Housing

	เร่งด่วนมากที่สุด Most urgent		**ลำดับความเร่งด่วน**			เร่งด่วนน้อยที่สุด Least urgent
	1	2	3	4	5	6
ระบุตัวอักษรหน้าตัวเลือก (ก-ฉ)-----> Fill in the alphabet here (A-F)						

ประเด็นที่ต้องการความช่วยเหลืออื่น ๆ (ถ้ามี) เช่น การส่งเสริมพัฒนาการตามช่วงวัย

Other assistance needed (if any) e.g., promoting child development according to the age range

.....

.....

ตอนที่ 6 ทักษะอาชีพที่ต้องการได้รับการสนับสนุน (Part 6: Support needed to enhance occupation skills)

1. ระบุทักษะอาชีพที่ต้องการการเสริมทักษะ (Please indicate occupation skills you need to learn or improve.)

.....

.....

2. ระบุสิ่งที่ต้องการเพื่อการพัฒนาอาชีพ (เช่น จัดอบรม สนับสนุนอุปกรณ์) (Please indicate what you want to enhance your occupation skills (e.g., training, related equipment or material))

.....

.....

(*หมายเหตุ: กรณีที่ไม่สามารถให้ข้อมูลภาพถ่าย สามารถข้ามส่วนนี้ได้)

(*Note: If you cannot provide photos, you may skip this part.)

ภาพถ่ายเด็ก (Picture of Youth)	ภาพครอบครัว (Picture of Youth's Family)

การให้ความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

Consent Form for the collection, use and disclosure of personal information

☐ ข้าพเจ้ายินยอมให้กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา การช่วยเหลือ หรือสนับสนุนเงินและค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส หรือเพื่อการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อใช้ในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา รวมถึงเพื่อการดำเนินงานอื่น ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ. กสศ. พ.ศ. 2561 และให้ กสศ. ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลนี้แก่ภาคีร่วมดำเนินงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ในวัตถุประสงค์เดียวกันกับ กสศ. ได้ด้วย ทั้งนี้ เป็นไปตามนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของ กสศ.

I agree that the Equitable Education Fund (EEF) collect, use and disclose this information for the purposes of: i) creation of education equality and offer of financial assistance for those in need; and ii) education, research and development of knowledge to minimize education gaps; and iii) other affairs to fulfil the objectives as stated in Section 5 of Equitable Education Fund Act B.E. 2561. The EEF shall disclose this information to its partners in state, private and public sectors based on the aforementioned purposes. In accordance with the Personal Data Protection Policy of the EEF.

ลงชื่อ (Signature) .....เด็กและเยาวชน (the youth) ลงชื่อ (Signature) ..... ผู้ปกครอง (The guardian)

(.....) (.....)

เด็กและเยาวชนที่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี ให้ลงนามส่วนนี้ด้วย หากอายุต่ำกว่า 10 ปี ให้ผู้ปกครองลงนามยินยอมแทนได้

The youth aged ten years and above shall sign their name but those below 10 years may have their guardians sign for them

-------ขอบพระคุณ Thank You------